

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA ¹⁾

z dnia ..... r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony
dla Drawieńskiego Parku Narodowego

Na podstawie art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla Drawieńskiego Parku Narodowego, który staje się planem ochrony dla pokrywających się z granicami Parku części obszarów Natura 2000: obszaru specjalnej ochrony ptaków Lasy Puszczy nad Drawą (kod obszaru PLB320016) oraz obszaru mającego znaczenie dla wspólnoty Uroczyska Puszczy Drawskiej (kod obszaru PLH320046), stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER ŚRODOWISKA

---

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 248, poz. 1493 i Nr 284, poz. 1671).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 2249 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 60, 132, 1074, 1566 i 1595.

Załącznik
do rozporządzenia
Ministra Środowiska
z dnia ..... r. (poz. ....)

**PLAN OCHRONY DLA DRAWIĘNSKIEGO PARKU NARODOWEGO
ORAZ POKRYWAJĄCYCH SIĘ Z GRANICAMI PARKU CZĘŚCI OBSZARÓW NATURA
2000: OBSZARU SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW LASY PUSZCZY NAD DRAWĄ (KOD
OBSZARU PLB320016) ORAZ OBSZARU MAJĄCEGO ZNACZENIE DLA WSPÓLNOTY
UROCZYSKA PUSZCZY DRAWSKIEJ (KOD OBSZARU PLH320046)**

Rozdział 1

**CELE OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE PARKU ORAZ WSKAZANIE PRZYRODNICZYCH
I SPOŁECZNYCH UWARUNKOWAŃ ICH REALIZACJI**

1. Celem ochrony przyrody jest:

- 1) zachowanie unikatowego w skali Pomorza obszaru o niewielkiej presji antropogenicznej, wraz ze strukturami geologicznymi, geomorfologicznymi, hydrologicznymi i glebowymi oraz różnorodnością biologiczną ekosystemów leśnych, nieleśnych lądowych i wodnych, kształtowanego i unaturalnianego głównie przez spontaniczne procesy przyrodnicze;
- 2) zapewnienie możliwie niezakłóconego przebiegu procesów ekologicznych typowych dla ekosystemów wodnych, torfowiskowych i leśnych typowych dla młodogłacjalnego krajobrazu sandrowego Pomorza;
- 3) przywrócenie do stanu zbliżonego do naturalnego tych elementów przyrody, które zostały zniekształcone i zdegradowane przez człowieka, w sposób maksymalnie wykorzystujący procesy ich samorzutnego unaturalniania się;
- 4) umożliwienie stopniowego ograniczania ingerencji w ekosystemy naturalne Parku w przyszłości, za wyjątkiem utrzymywania elementów półnaturalnych i kulturowych;
- 5) zachowanie specyficznego dla Puszczy Drawskiej krajobrazu, w tym mozaiki starodrzewi leśnych o cechach naturalności i wodnych wnętrz krajobrazowych, a także zachowanie przestrzeni otwartych ekosystemów półnaturalnych i ich różnorodności biologicznej oraz zachowanie elementów dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego;
- 6) spowolnienie, a lokalnie odwrócenie procesu synantropizacji przyrody tj. lokalne zahamowanie i odwrócenie powszechnych gdzie indziej procesów przekształcania przyrody przez człowieka;
- 7) zachowanie przyrody Parku jako przedmiotu badań naukowych, w szczególności badań w zakresie funkcjonowania i unaturalniania się ekosystemów leśnych, wodnych i torfowiskowych w warunkach maksymalnie ograniczonej antropopresji na te ekosystemy;
- 8) dostarczenie modelowego przykładu ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Puszczy Drawskiej;
- 9) zachowanie walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych Parku jako podstawy do udostępnienia Parku, służącego umożliwieniu - w zakresie nieoddziałującym negatywnie na przyrodę - bezpośredniego doświadczenia, poznania i zrozumienia wartości przyrodniczych Parku, w tym bogactwa jego przyrody oraz procesów ją kształtujących;
- 10) zachowanie walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych Parku jako podstawy do prowadzenia działań w zakresie edukacji przyrodniczej, służącej w szczególności:

- a) budowie postaw społecznych sprzyjających ochronie Parku, w tym dostrzeżeniu, zrozumieniu, docenieniu i poszanowaniu elementów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na terenie Parku, wyrażanych w szczególności akceptacją ograniczeń niezbędnych dla ich ochrony,
- b) budowie postaw społecznych doceniających wartość naturalnych krajobrazów i procesów oraz różnorodności biologicznej,
- c) budowie świadomości własnego oddziaływania na przyrodę i stwarzanych przez to zagrożeń dla jej stanu,
- d) ograniczaniu negatywnego wpływu udostępnienia Parku na jego przyrodę, w tym budowie akceptacji społecznej dla niezbędnych ograniczeń.

1.1. Celem ochrony przyrody nieożywionej jest:

- 1) zachowanie warunków do niezakłóconego przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych;
- 2) zachowanie naturalnych procesów i struktur geologicznych, geomorfologicznych, hydrologicznych oraz glebowych i glebotwórczych;
- 3) zachowanie naturalnego charakteru koryt i dolin rzecznych, kształtowanych przez naturalne procesy hydromorfologiczne i geomorfologiczne, jako unikatowych obiektów referencyjnych obrazujących funkcjonowanie, dynamikę i kształtowanie się rzek w warunkach naturalnych;
- 4) zachowanie in situ punktowych elementów dziedzictwa geologicznego;
- 5) ochrona zasobów wodnych i zwiększenie zdolności retencyjnych siedlisk;
- 6) zachowanie gleb organicznych oraz procesów akumulacji torfu;
- 7) ochrona gleb, wód i powietrza przed zanieczyszczeniami.

1.2. Celem ochrony ekosystemów jest:

- 1) zachowanie naturalnej różnorodności siedlisk i procesów je kształtujących;
- 2) zachowanie i w razie potrzeby umożliwienie odtwarzania, do poziomu naturalnego, zróżnicowania zbiorowisk roślinnych oraz różnorodności gatunkowej ekosystemów;
- 3) ograniczanie antropopresji;
- 4) przeciwdziałanie inwazjom gatunków obcych, w przypadku ryzyka ich znaczącego negatywnego oddziaływania na ekosystemy.

1.2.1 Celem ochrony ekosystemów leśnych jest:

- 1) zachowanie naturalnych ekosystemów, rozumiane, jako ochrona naturalnych procesów ekologicznych nierozdzielnie związanych z procesami przepływu i obiegu materii, naturalnej selekcji, konkurencji, drapieżnictwa itp.;
- 2) wzmocnienie i wykorzystanie cech naturalności ekosystemów leśnych;
- 3) zachowanie naturalnej różnorodności biologicznej, rozumianej, jako jakościowe i ilościowe „bogactwo” zbiorowisk roślinnych oraz typów ekosystemów, a także wspomaganie naturalnych procesów regeneracyjnych na obszarach z dużym udziałem fitocenz naturalnych;
- 4) ograniczenie niekorzystnych zjawisk na obszarach zdominowanych przez leśne zbiorowiska zastępcze z wyraźną tendencją do odbudowy składu gatunkowego i struktur właściwych dla fitocenz naturalnych;
- 5) odtworzenie naturalnego, zgodnego z warunkami siedliskowymi składu gatunkowego drzewostanów Parku, w tym przebudowa gatunkowa i przemiana strukturalna drzewostanów na obszarach zajętych przez leśne zbiorowiska zastępcze, o stale pogłębiającej się degradacji fitocenz;
- 6) stopniowe ograniczanie ingerencji w ekosystemy leśne Parku i umożliwienie tylko biernej ochrony całej szaty leśnej Parku w przyszłości;

- 7) zachowanie reprezentatywnego dla Polski i Europy Środkowej dużego obszaru lasów bukowych wraz z naturalnymi procesami ich kształtowania się;
- 8) zachowanie i odtwarzanie, z maksymalnym wykorzystaniem naturalnych procesów przyrodniczych, różnorodności siedlisk i mikrosiedlisk, będących środowiskiem życia organizmów leśnych, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów martwego drewna oraz drzew starych;
- 9) wkład w przywracanie i utrzymanie w Polsce właściwego stanu ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych mających znaczenie dla Wspólnoty, w szczególności poprzez odtworzenie i utrzymanie, z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji i dynamiki ekosystemów, właściwego stanu ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000:
  - a) 9110¹⁾ – Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*), reprezentowanych przez ekosystemy kwaśnej buczyny niżowej (*Luzulo pilosae-Fagetum*),
  - b) 9130¹⁾ – Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*), reprezentowanych przez ekosystemy żyznej buczyny niżowej (*Galio odorati-Fagetum*),
  - c) 9160¹⁾ – Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*); reprezentowanych przez ekosystemy grądów subatlantyckich (*Stellario-Carpinetum*), w tym w niektórych płatach nawiązujące płynnie do grądów środkowoeuropejskich (*Galio-Carpinetum*),
  - d) 9190¹⁾ – Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*), reprezentowane przez ekosystem kwaśnej buczyny niżowej (*Calamagrostio-Quercetum s.l.*), zarówno w wariantcie z bukciem (*Fago-Quercetum*) jak i bez niego (*Calamagrostio-Quercetum s.str.*),
  - e) 91D0¹⁾ – Bory i lasy bagiennie (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzożowo-sosnowe bagiennie lasy borealne), reprezentowane przez ekosystemy brzezin bagiennych (*Betuletum pubescentis*) oraz sosnowych borów bagiennych (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*),
  - f) 91E0¹⁾ – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe), reprezentowane przez ekosystemy łągi jesionowo-olszowego (*Circaeo-Alnetum*).

1.2.2. Celem ochrony łądowych ekosystemów nieleśnych jest:

- 1) zachowanie naturalnych warunków wodnych i procesów torfotwórczych na torfowiskach;
- 2) zachowanie naturalnej dynamiki roślinności torfowisk;
- 3) zachowanie reprezentacji półnaturalnych ekosystemów łąkowych i pastwiskowych typowych dla kompleksu Puszczy Drawskiej, wraz z ich różnorodnością biologiczną;
- 4) wkład w przywracanie i utrzymanie w Polsce właściwego stanu ochrony nieleśnych łądowych siedlisk przyrodniczych mających znaczenie dla Wspólnoty, w szczególności poprzez zachowanie i poprawę stanu ochrony nieleśnych łądowych siedlisk przyrodniczych, z uwzględnieniem możliwości naturalnych fluktuacji oraz w granicach wynikających z warunków naturalnych i potrzeb ochrony innych elementów przyrody:
  - a) 6120¹⁾ – Ciepłolubne śródłądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*),
  - b) 6410¹⁾ – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*),
  - c) 6510¹⁾ – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
  - d) 7110¹⁾ – Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),
  - e) 7140¹⁾ – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*),
  - f) 7210¹⁾ – Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*), reprezentowane przez szuwały kłociowe (*Cladietum marisci*),
  - g) 7230¹⁾ – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk.

1.2.3. Celem ochrony ekosystemów wodnych jest:

- 1) maksymalne ograniczenie presji antropogenicznych na ekosystemy wodne Parku i ich zachowanie, jako ekosystemów referencyjnych, obrazujących naturalną dynamikę ekosystemów i ich elementów w warunkach maksymalnie ograniczonej presji człowieka;
- 2) maksymalne ograniczenie dopływu zanieczyszczeń i biogenów wnoszonych do Parku przez wody wpływające w jego granice oraz ich wpływu na ekosystemy Parku;
- 3) pełne zachowanie naturalnej dynamiki rzek i procesów kształtujących koryta rzek, w tym procesów erozji i akumulacji, a także naturalnej dynamiki rumoszu drzewnego, typowej dla rzek w krajobrazie leśnym;
- 4) uzyskanie i utrzymanie, co najmniej dobrego stanu ekologicznego wód, na ile to możliwe w zakresie ograniczonym uwarunkowaniami naturalnymi i potrzebą ochrony innych elementów przyrody;
- 5) zapewnienie warunków wodnych, w tym ciągłości ekologicznej wód, niezbędnych dla uzyskania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków będących na terenie Parku przedmiotami ochrony Natura 2000;
- 6) wzmocnienie w wodach DPN populacji gatunków ryb poddawanych presji wędkarstwa, oraz zanikających w wyniku innych oddziaływań antropogenicznych;
- 7) wykorzystanie potencjału ekosystemów wodnych DPN do odtwarzania i wzmacniania, w skali dorzecza i kraju, występowania gatunków ryb zanikłych lub ginących wskutek działalności człowieka, w szczególności łososia, węgorza i jesiotra;
- 5) wkład w przywracanie i utrzymanie w Polsce właściwego stanu ochrony wodnych siedlisk przyrodniczych mających znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej, w szczególności poprzez utrzymanie, z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji i naturalnej dynamiki, właściwego stanu ochrony:
  - a) 3140 ¹⁾ – Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Charetea*),
  - b) 3150 ¹⁾ – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*,
  - c) 3160 ¹⁾ – Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne,
  - d) 3260 ¹⁾ – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*).

1.3. Celem ochrony gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz ich siedlisk jest:

- 1) utrzymanie różnorodności gatunkowej;
- 2) utrzymanie różnorodności mikrosiedlisk i miejsc rozwoju gatunków;
- 3) zapewnienie ciągłości istnienia i przywracanie siedlisk gatunków;
- 4) zachowanie różnorodności genetycznej, w tym w szczególności puli genowej starych drzew leśnych oraz puli genowej tradycyjnych odmian drzew i krzewów owocowych oraz roślin ozdobnych pozostałych po dawnych osadach i sadach;
- 5) stwarzanie warunków sprzyjających utrzymaniu właściwego stanu ochrony rzadkich i zagrożonych oraz chronionych gatunków dziko występujących roślin, grzybów i zwierząt na obszarze Parku, którymi są w szczególności:
  - a) grzyby: pięknoróg dwuprzegrodowy (*Calocera furcata*), buławka rurkowata (*Clavariadelphus fistulosus*), dzwonek cytrynowy (*Entoloma pleopodium*), kisielica trzoneczkowa (*Exidia truncata*), ozorek dębowy (*Fistulina hepatica*), hełmówka błotna (*Galerina paludosa*), hełmówka torfowcowa (*Galerina sphagnorum*), hełmówka pniakowa (*Galerina triscopa*), lakownica lśniąca (*Ganoderma lucidum*), piaskowiec modrzak (*Gyroporus cyanescens*), piestrzyca zatokowata (*Helvella lacunosa*), soplówka gałęzista (*Hericium clathroides*), szczeciniak żółto-brzezi (*Hymenochaete tabacina*), twardziak tygrysi (*Lentinus tigrinus*), twardzioszek trzcinowy (*Marasmius limosus*), flagowiec olbrzymi (*Meripilus giganteus*), smardz jadalny (*Morchella esculenta*), grzybówka szafranowa (*Mycena crocata*), grzybówka niebieskoszara (*Mycena pseudocorticola*), grzybówka fioletowobrązowa (*Mycena purpureofusca*), gniazdnica kulista (*Nidularia deformis*), drobnoluszczyk pomarszczony (*Pluteus phlebophorus*), gęstoporek cynobrowy (*Pycnoporus cinnabarinus*), koralówka strojna

(*Ramaria formosa*), szmaciak gałęzisty (*Sparassis crispa*), popielatek torfowiskowy (*Tephrocybe palustris*), pochwiak jedwabnikowy (*Volvariella bombycina*), pieniążkówka dębowa (*Xerula pudens*);

b) porosty: gatunek bez polskiej nazwy (*Alyxoria varia*), obrostnica rzęsowata (*Anaptychia ciliaris*), plamnica dwoista (*Arthonia didyma*), gatunek bez polskiej nazwy (*Arthonia ruana*), kropnica dębowa (*Bacidia circumspecta*), kropnica różowa (*Bacidia rosella*), kropnica żółtawa (*Bacidia rubella*), kropnica nikła (*Bacidia subincompta*), wyprószek rozkwitający (*Biatora efflorescens*), gatunek bez polskiej nazwy (*Biatora globulosa*), włostka brązowa (*Bryoria fuscescens*), pałecznik skupiony (*Calicium adpersum*), pałecznik jasny (*Calicium glaucellum*), pałecznik brązowy (*Calicium salicinum*), pałecznik zielony (*Calicium viride*), płucnica kolczasta (*Cetraria aculeata*), trzonecznica siarkowa (*Chaenotheca brachypoda*), trzonecznica otrębiasta (*Chaenotheca furfuracea*), trzonecznica proskowata (*Chaenotheca stemonea*), trzonecznica łuseczkowata (*Chaenotheca trichialis*), złociszek jaskrawy (*Chrysotrix candelaris*), chrobotek leśny (*Cladonia arbuscula*), chrobotek leśny (ch. łagodny) (*Cladonia arbuscula ssp. mitis*), chrobotek smukły (*Cladonia ciliata*), chrobotek zgrubiały (*Cladonia incrassata*), chrobotek najeżony (*Cladonia portentosa*), chrobotek reniferowy (*Cladonia rangiferina*), czasznik modrozielony (*Dibaeis baeomyces*), mąkla tarniowa (*Evernia prunastri*), żółtlca chropowata (*Flavoparmelia capreata*), literak właściwy (*Graphis scripta*), pustulka oprószona (*Hypogymnia farinacea*), pustulka rurkowata (*Hypogymnia tubulosa*), popielak pylasty (*Imshaugia aleurites*), kiczorka mączysta (*Lecanographa amylacea*), misiecznica biała (*Lecanora albella*), misiecznica wytworna (*L. intumescens*), gatunek bez polskiej nazwy (*Leimonis erratica*), gatunek bez polskiej nazwy (*Lichenomphalia umbellifera*), płaszczynka okopcona (*Melanelixia glabratula*), płaszczynka brodawkowata (*Melanelixia subargentifera*), płaszczynka złotawa (*Melanelixia subaurifera*), płaskunka wytworna (*Melanohalea elegantula*), płaskunka szorstka (*Melanohalea exasperatula*), ochrost pyszny (*Ochrolechia androgyna*), ochrost zielonkawy (*Ochrolechia subviridis*), gatunek bez polskiej nazwy (*Opegrapha niveoatra*), pismaczek rudawy (*Opegrapha rufescens*), pismaczek pęcherzykowaty (*Opegrapha vermicellifera*), szarzynka skórzasta (*Parmelina tiliacea*), płaskotka rozlana (*Parmeliopsis ambigua*), płaskotka regłowa (*Parmeliopsis hyperopta*), pawężnica psia (*Peltigera canina*), pawężnica rozłożysta (*Peltigera horizontalis*), pawężnica łuseczkowata (*Peltigera praetextata*), pawężnica rudawa (*Peltigera rufescens*), otwornica szkarłatna (*Pertusaria coccodes*), otwornica uwieńczona (*Pertusaria coronata*), otwornica żółtawa (*Pertusaria flavida*), otwornica półkulista (*Pertusaria hemisphaerica*), otwornica misiecznicowata (*Pertusaria hymenea*) otwornica gładka (*Pertusaria leioplaca*), otwornica dziurawa (*Pertusaria pertusa*), rozsypek gładki (*Phlyctis agelaea*), soreniec opylony (*Physconia distorta*), soreniec dachówkowy (*Physconia perisidiosa*), płucnik modry (*Platismatia glauca*), wabnica kielichowata (*Pleurosticta acetabulum*), mąklik otrębiasty (*Pseudevernia furfuracea*), otocznica lśniąca (*Pyrenula nitida*), odnożyca mączysta (*Ramalina farinacea*), odnożyca kępkowa (*Ramalina fastigiata*), odnożyca jesionowa (*Ramalina fraxinea*), odnożyca opylona (*Ramalina pollinaria*), chróścik karłowaty (*Stereocaulon condensatum*), chróścik orzęsiony (*Stereocaulon tomentosum*), siarczynka pośrednia (*Thelocarpon intermediellum*), brązowniczką zielonawą (*Tuckermannopsis chlorophylla*), brązowniczką płotową (*Tuckermannopsis sepincola*), brodaczka zwyczajna (*Usnea filipendula*), brodaczka kępkowa (*Usnea hirta*), brodaczka kędzierzawa (*Usnea subfloridana*), gatunek bez polskiej nazwy (*Verrucaria hydrophila*), brodawnica opuszczona (*Verrucaria praetermissa*), złotlinka jaskrawa (*Vulpicida pinastri*), gatunek bez polskiej nazwy (*Xanthomendoza ulophyllodes*);

c) zwierzęta:

- ważki: żagnica torfowcowa (*Aeshna subarctica*), przeniela dwuplarna (*Epithea bimaculata*), pałątka zielona (*Lestes viridis*), iglica mała (*Nephelennia speciosa*), trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*), zalotka białoczarna (*Leucorrhinia albifrons*), zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*), straszka syberyjska (*Sympetma paedisca*);

- jętki: gatunek bez polskiej nazwy (*Ephemera lineata*), gatunek bez polskiej nazwy (*Heptagenia longicauda*), gatunek bez polskiej nazwy (*Heptagenia fuscogrisea*);

- chruściki: kryniczka wilgotna (*Crunoecia irrorata*), gatunek bez polskiej nazwy (*Ceraclea senilis*), gatunek bez polskiej nazwy (*Limnephilus borealis*), gatunek bez polskiej nazwy (*Oecetis notata*), gatunek bez polskiej nazwy (*Setodes punctatus*);

- chrząszcze: podmeszek (*Acylophorus wagenschieberi*), gatunek bez polskiej nazwy (*Agathidium confusum*), gatunek bez polskiej nazwy (*Agathidium mandibulare*), gatunek bez polskiej nazwy (*Ampedus rufipennis*), gatunek bez polskiej nazwy (*Anisoxya fuscula*), gatunek bez polskiej nazwy (*Blethisa multipunctata*), tęcznik mniejszy (*Calosoma inquisitor*), biegacz zwężony (*Carabus convexus*), biegacz gładki (*Carabus glabratus*), biegacz pomarszczony (*Carabus intricatus*), gatunek bez polskiej nazwy (*Clypastrea reitteri*), gatunek bez polskiej nazwy (*Cteniopus sulphureus*), ciółek matowy (*Dorcus parallelipedus*), tęgosz rdzawy (*Elater ferrugineus*), borodziej próchnik (*Ergates faber*), gatunek bez polskiej nazwy (*Euplectus bescidicus*), gatunek bez polskiej nazwy (*Hemicoelus costatus*), gatunek bez polskiej nazwy (*Hypoganus inunctus*), gatunek bez polskiej nazwy (*Isorhipis marmottani*), gatunek bez polskiej nazwy (*Kykliocalles navieresi*), gatunek bez polskiej nazwy (*Liodopria serricornis*), gatunek bez polskiej nazwy (*Macronychus quadrituberculatus*), gatunek bez polskiej nazwy (*Melandrya barbata*), gatunek bez polskiej nazwy (*Neomida haemorrhoidalis*), owalik (*Omopron limbatum*), pachnica dębowa (*Osmoderma barnabita*), niedziób (*Platycis cosnardi*), gatunek bez polskiej nazwy (*Plectophloeus fischeri*), podkorek (*Plegaderus dissectus*), lódczyk (*Scaphisoma boreale*), gatunek bez polskiej nazwy (*Spercheus emarginatus*), gatunek bez polskiej nazwy (*Saulcyella schmidti*), gatunek bez polskiej nazwy (*Stenagostus rhombeus*), gatunek bez polskiej nazwy (*Stenichnus bicolor*), gatunek bez polskiej nazwy (*Thymalus limbatus*), gatunek bez polskiej nazwy (*Triplax elongata*);

- motyle: paź królowej (*Papilio machaon*), czerwonończyk nieparek (*Lycaena dispar*), strzępotek sopłaczek (*Coenonympha tullia*);

- błonkówki: trzmiel parkowy (*Bombus hortorum*), trzmiel drzewny (*Bombus hypnorum*), trzmiel gajowy (*Bombus lucorum*), trzmiel rudy (*Bombus pascuorum*), trzmiel leśny (*Bombus pratorum*), trzmiel rudonogi (*Bombus ruderarius*), trzmiel rudoszary (*Bombus sylvarum*), trzmiel kamiennik (*Bombus lapidarius*), trzmiel ziemny (*Bombus terrestris*);

- mięczaki: poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*), poczwarówka jajowata (*Vertigo moulinsiana*), świdrzyk lśniący (*Cochlodina laminata*), świdrzyk dwuzębny (*Clausilia bidentata*), świdrzyk okazały (*Macrogastra ventricosa*), świdrzyk faldzisty (*Laciniaria plicata*), świdrzyk siwy (*Bulgarica cana*), ślimak ostrokrawędzisty (*Helicigona lapicida*), kulkówka rzeczna (*Sphaericum rivicola*), skójka gruboskorupowa (*Unio crassus*), szczeżuja wielka (*Anodonta cygnaea*), szczeżuja spłaszczona (*Pseudanodonta complanata*), zatoczek łamliwy (*Anisus vorticulus*), zagrzebka sklepiąca (*Bithynia leachii*), zatoczek gładki (*Gyraulus laevis*), gatunek bez polskiej nazwy (*Catascopia occulta*), kruszynka delikatna (*Musculium lacustre*), groszkówka gruboskorupkowa (*Pisidium crassum*), groszkówka karliczka (*Pisidium moitessierianum*), groszkówka kulista (*Pisidium obtusale*);

- minogi: minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*);

- ryby: jesiotr ostronosy (*Acipenser oxyrhincus*), losoś atlantycki (*Salmo salar*), troć jeziorowa (*Salmo trutta morpha lacustris*), troć wędrowną (*Salmo trutta morpha trutta*), pstrąg potokowy (*Salmo trutta morpha fario*), sielawa (*Coregonus albula*), sieja (*Coregonus lavaretus*), lipień (*Thymallus thymallus*), węgorz europejski (*Anguilla anguilla*), jelec (*Leuciscus leuciscus*), strzebla potokowa (*Phoxinus phoxinus*), brzana (*Barbus barbus*), piekielnica (*Alburnoides bipunctatus*), certa (*Vimba vimba*), różanka (*Rhodeus amarus*), karaś pospolity (*Carassius carassius*), koza (*Cobitis taenia*), miętus (*Lota lota*), głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*);

- płazy: traszka zwyczajna (*Triturus vulgaris*), traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), grzebiuszka ziemna (*Pelobates fuscus*), ropucha szara (*Bufo bufo*), ropucha zielona (*Bufo viridis*), rzekotka drzewna (*Hyla arborea*), żaba moczarowa (*Rana arvalis*), żaba trawna (*Rana temporaria*), żaba jeziorkowa (*Rana lessonae*), żaba wodna (*Rana esculenta*), żaba śmieszka (*Rana ridibunda*);

- gady: jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), jaszczurka żyworodna (*Lacerta vivipara*), padalec (*Anguis fragilis*), zaskroniec (*Natrix natrix*), żmija zygzakowata (*Vipera berus*);

- ptaki: łabędź niemy (*Cygnus olor*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), gągoł (*Bucephala clangula*), nurogęś (*Mergus merganser*), perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*), kormoran (*Phalacrocorax carbo*), bąk (*Botaurus stellaris*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), trzmielojad (*Pernis apivorus*), kania czarna (*Milvus migrans*), kania ruda

(*Milvus milvus*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), jastrząb (*Accipiter gentilis*), krogulec (*Accipiter nisus*), myszołów (*Buteo buteo*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), rybołów (*Pandion haliaetus*), kobuz (*Falco subbuteo*), wodnik (*Rallus aquaticus*), derkacz (*Crex crex*), kokoszka (*Gallinula chloropus*), żuraw (*Grus grus*), czajka (*Vanellus vanellus*), kszyk (*Gallinago gallinago*), słonka (*Scolopax rusticola*), brodziec piskliwy (*Actitis hypoleucos*), samotnik (*Tringa ochropus*), siniak (*Columba oenas*), grzywacz (*Columba palumbus*), sierpówka (*Streptopelia decaocto*), turkawka (*Streptopelia turtur*), kukułka (*Cuculus canorus*), puchacz (*Bubo bubo*), sóweczka (*Glaucidium passerinum*), puszczyk (*Strix aluco*), uszatka (*Asio otus*), włochatka (*Aegolius funereus*), lelek (*Caprimulgus europaeus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), krętogłów (*Jynx torquilla*), dzięcioł zielony (*Picus viridis*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), dzięcioł duży (*Dendrocopos major*), dzięcioł średni (*Dendrocopos medius*), dzięciołek (*Dendrocopos minor*), lerka (*Lullula arborea*), skowronek (*Alauda arvensis*), brzegówka (*Riparia riparia*), dymówka (*Hirundo rustica*), oknówka (*Delichon urbicum*), świergotek drzewny (*Anthus trivialis*), pliszka górską (*Motacilla cinerea*), pliszka siwa (*Motacilla alba*), jemiołuszka (*Bombycilla garrulus*), pluszcz (*Cinclus cinclus*), strzyżyk (*Troglodytes troglodytes*), pokrzywnica (*Prunella modularis*), rudzik (*Erithacus rubecula*), słowik szary (*Luscinia luscinia*), słowik rdzawy (*Luscinia megarhynchos*), kopciuszek (*Phoenicurus ochruros*), pleszka (*Phoenicurus phoenicurus*), pokląskwa (*Saxicola rubetra*), kos (*Turdus merula*), kwiczoł (*Turdus pilaris*), śpiewak (*Turdus philomelos*), paszkot (*Turdus viscivorus*), świerszczak (*Locustella naevia*), strumieniówka (*Locustella fluviatilis*), brzęczka (*Locustella luscinioides*), rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*), łożówka (*Acrocephalus palustris*), trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*), trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*), zaganiacz (*Hippolais icterina*), piegża (*Sylvia curruca*), cierniówka (*Sylvia communis*), gajówka (*Sylvia borin*), kapturka (*Sylvia atricapilla*), świstunka leśna (*Phylloscopus sibilatrix*), pierwiosnek (*Phylloscopus collybita*), piecuszek (*Phylloscopus trochilus*), mysikrólik (*Regulus regulus*), zniczek (*Regulus ignicapilla*), muchołówka szara (*Muscicapa striata*), muchołówka mała (*Ficedula parva*), muchołówka żałobna (*Ficedula hypoleuca*), raniuszek (*Aegithalos caudatus*), modraszka (*Cyanistes caeruleus*), bogatka (*Parus major*), czubatka (*Lophophanes cristatus*), sosnówka (*Periparus ater*), czarnogłówka (*Poecile montanus*), sikora uboga (*Poecile palustris*), kowalik (*Sitta europaea*), pelzacz leśny (*Certhia familiaris*), pelzacz ogrodowy (*Certhia brachydactyla*), wilga (*Oriolus oriolus*), gąsiorek (*Lanius collurio*), srokosz (*Lanius excubitor*), sójka (*Garrulus glandarius*), sroka (*Pica pica*), kawka (*Corvus monedula*), wrona (*Corvus cornix*), kruk (*Corvus corax*), szpak (*Sturnus vulgaris*), wróbel (*Passer domesticus*), mazurek (*Passer montanus*), zięba (*Fringilla coelebs*), kulczyk (*Serinus serinus*), dzwonec (*Chloris chloris*), szczygieł (*Carduelis carduelis*), czyż (*Carduelis spinus*), makolągwa (*Carduelis cannabina*), krzyżodziób świerkowy (*Loxia curvirostra*), dziwonia (*Carpodacus erythrinus*), gil (*Pyrrhula pyrrhula*), grubodziób (*Coccothraustes coccothraustes*), trznadel (*Emberiza citrinella*), potrzos (*Emberiza schoeniclus*), potrzyszcz (*Emberiza calandra*);

- ssaki: jeż zachodni (*Erinaceus europaeus*), rzęsorek rzeczek (*Neomys fodiens*), rzęsorek mniejszy (*Neomys anomalus*), ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), ryjówka malutka (*Sorex minutus*), mopek (*Barbastella barbastellus*), mroczek późny (*Eptesicus serotinus*), nocek duży (*Myotis myotis*), nocek Brandta (*Myotis brandtii*), nocek rudy (*Myotis daubentonii*), nocek Natterera (*Myotis natterei*), nocek wąsatek (*Myotis mystacinus*), borowiec wielki (*Nyctalus noctula*), karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), karlik drobny (*Pipistrellus pygmaeus*), gacek brunatny (*Plecotus auritus*), wiewiórka pospolita (*Sciurus vulgaris*), wilk (*Canis lupus*), gronostaj (*Mustela erminea*), łasica (*Mustela nivalis*), kret (*Talpa europaea*), badylarka (*Micromys minutus*), karczownik (*Arvicola terrestris*), mysz zaroślowa (*Apodemus sylvaticus*), bóbr (*Castor fiber*), wydra (*Lutra lutra*);

d) rośliny:

- glony: zabirosł (*Batrachospermum vagum*), ramienica szorstka (*Chara aspera*), ramienica przeciwstawna (*Chara contraria*), ramienica grzywiasta (*Chara filiformis*), ramienica krucha (*Chara globularis*), ramienica kosmata (*Chara hispida*), ramienica kolczasta (*Chara intermedia*), ramienica zwyczajna (*Chara rudis*), ramienica omszona (*Chara tomentosa*), ramienica delikatna (*Chara virgata*), ramienica pospolita (*Chara vulgaris*), hildenbrandia rzeczna (*Hildenbrandia rivularis*), krynicznik włosowaty (*Nitella capillaris*), krynicznik giętki (*Nitella flexilis*), krynicznik ciemny (*Nitella opaca*), krynicznicza tępa (*Nitellopsis obtusa*);

- mszaki i wątrobowce: zwiślik wiciowy (*Anomodon viticulosus*), drabinowiec mroczny (*Cinclidium stygium*), błotniszek wełnisty (*Helodium blandowii*), gładyszek paprociowy (*Homalia trichomanoides*), wodnokrzywoszyj zanurzony (*Hygroamblystegium tenax*), bielistka siwa (*Leucobryum glaucum*), limprichtia pośrednia (*Limprichtia cossonii*), miechera spłaszczona (*Neckera complanata*), miechera kędzierzawa (*Neckera crispa*), nowelia krzywolistna (*Nowellia curvifolia*), szurpek porośły (*Orthotrichum lyellii*), szurpek żółtozeczowy (*Orthotrichum stramineum*), szurpek delikatny (*Orthotrichum tenellum*), parzoch szerokolistny (*Porella platyphylla*), torfowiec ostrolistny (*Sphagnum capillifolium*), torfowiec spiczastolistny (*Sphagnum cuspidatum*), torfowiec frędzlowany (*Sphagnum fimbriatum*), torfowiec brunatny (*Sphagnum fuscum*), torfowiec magellański (*Sphagnum magellanicum*), torfowiec błotny (*Sphagnum palustre*), torfowiec brodawkowaty (*Sphagnum papillosum*), torfowiec czerwony (*Sphagnum rubellum*), torfowiec Russowa (*Sphagnum russowii*), torfowiec obły (*Sphagnum teres*), pędzliczek zielonawy (*Syntrichia virescens*), błyszczące włosowate (*Tomentypnum nitens*), nastroszek kędzierzawy (*Ulota crispa*);

- rośliny naczyniowe: orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*), kopytnik pospolity (*Asarum europaeum*), zanokcica skalna (*Asplenium trichomanes*), podejźrzon księżycowy (*Botrychium lunaria*), turzyca dwupienna (*Carex dioica*), turzyca rozsunęta (*Carex divulsa*), turzyca bagienna (*Carex limosa*), rogownica drobnokwiatowa (*Cerastium brachypetalum*), chamedafne północna (*Chamaedaphne calyculata*), pomocnik baldaszkowy (*Chimaphila umbellata*), kłoc wiechowata (*Cladium mariscus*), storczyk krwisty (*Dactylorhiza incarnata*), storczyk plamisty (*Dactylorhiza maculata*), storczyk Fuchsa (*Dactylorhiza maculata subsp. fuchsii*), storczyk szerokolistny (*Dactylorhiza majalis*), storczyk Brauna (*Dactylorhiza x braunii*), wawrzynek wilczelyko (*Daphne mezereum*), goździk piaskowy (*Dianthus arenarius*), naparstnica zwyczajna (*Digitalis grandiflora*), widłak spłaszczony (*Diphasium complanatum*), rosiczka długolistna (*Drosera anglica*), rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), narecznica grzebieniasta (*Dryopteris cristata*), kruszczyk rdzawoczerwony (*Epipactis atrorubens*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*), wełnianka delikatna (*Eriophorum gracile*), śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*), widłak wroniec (*Huperzia selago*), strzęplica piramidalna (*Koeleria pyramidata*), bagno zwyczajne (*Ledum palustre*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*), zimozioł północny (*Linnaea borealis*), lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*), listera jajowata (*Listera ovata*), wiciokrzew pomorski (*Lonicera periclymenum*), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*), widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*), bobrek trójlistkowy (*Menyanthes trifoliata*), rukiew wodna (*Nasturtium officinale*), gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*), grzybienie północne (*Nymphaea candida*), nasięźrzał pospolity (*Ophioglossum vulgatum*), podkolan biały (*Platanthera bifolia*), gnidosz błotny (*Pedicularis palustris*), rdestnica alpejska (*Potamogeton alpinus*), rdestnica nitkowata (*Potamogeton filiformis*), pierwiosnka lekarska (*Primula veris*), gruszyczka średnia (*Pyrola media*), włosienicznik wodny (*Ranunculus aquatilis*), włosienicznik rzeczny (*Ranunculus fluitans*), włosienicznik skąpopręcikowy (*Ranunculus trichophyllus*), jaskier wielki (*Ranunculus lingua*), bagnica trofowa (*Scheuchzeria palustris*), jarzab brekinia (*Sorbus torminalis*), cis pospolity (*Taxus baccata*), pływacz zaniedbany (*Utricularia australis*), pływacz pośredni (*Utricularia intermedia*), pływacz mniejszy (*Utricularia minor*), pływacz zwyczajny (*Utricularia vulgaris*), żurawina drobnolistkowa (*Vaccinium microcarpum*), fiołek mokradłowy (*Viola persicifolia*), zamętnica błotna (*Zannichellia palustris*);

- 6) wykorzystanie terenu i akwenów Parku, stosownie do ich przydatności i w zakresie niewpływającym negatywnie na inne elementy przyrody Parku, do realizacji działań ochronnych zmierzających do odbudowy populacji zagrożonych wyginięciem gatunków, wynikających z ogólnopolskich programów ochrony tych gatunków;
- 7) zapewnienie zwierzętom będącym poza Parkiem przedmiotem gospodarki łowieckiej, bezpiecznego terenu bytowania i reprodukcji w Parku, w zakresie ograniczonym koniecznością realizacji innych celów ochrony Parku oraz potrzebą umożliwienia gospodarowania tymi gatunkami w Puszczy Drawskiej;
- 8) wkład w przywracanie i utrzymanie w Polsce właściwego stanu ochrony gatunków mających znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej, w szczególności:

- utrzymanie stanu ochrony gatunków: A005²⁾ perkoza dwuczubego (*Podiceps cristatus*), A017²⁾ kormorana czarnego (*Phalacrocorax carbo*), A036²⁾ łabędzia niemego (*Cygnus olor*), A072²⁾ trzmielojada (*Pernis apivorus*), A075²⁾ bielika (*Haliaeetus albicilla*), A081²⁾ błotniaka stawowego (*Circus aeruginosus*), A127²⁾ żurawia (*Grus grus*), A155²⁾ słonki (*Scolopax rusticola*), A165²⁾ samotnika

(*Tringa ochropus*), A207²⁾ siniaka (*Columba oenas*), A217²⁾ sóweczki (*Glaucidium passerinum*), A223²⁾ włośchatki (*Aegolius funereus*), A235²⁾ dzięcioła zielonego (*Picus viridis*), A236²⁾ dzięcioła czarnego (*Dryocopus martius*), A238²⁾ dzięcioła średniego (*Dendrocopos medius*), A261²⁾ pliszki górskiej (*Motacilla cinerea*), A320²⁾ muchołówki małej (*Ficedula parva*), 1032¹⁾ skójki gruboskorupowej (*Unio crassus*), 1037¹⁾ trzepli zielonej (*Ophiogomphus cecilia*), 1042¹⁾ zalotki większej (*Leucorrhinia pectoralis*), 1084¹⁾ pachnicy dębowej (*Osmoderma barnabita*), 1166¹⁾ traszki grzebieniastej (*Triturus cristatus*), 5339¹⁾ różanki (*Rhodeus amarus*), 1149¹⁾ kozy (*Cobitis taenia*), 1163¹⁾ głowacza białopłetwego (*Cottus gobio*), 1308¹⁾ mopka (*Barbastella barbastellus*), 1324¹⁾ nocka dużego (*Myotis myotis*), 1337¹⁾ bobra (*Castor fiber*), 1352¹⁾ wilka (*Canis lupus*), 1355¹⁾ wydry (*Lutra lutra*), 1014¹⁾ poczwarówki zwężonej (*Vertigo angustior*), 1016¹⁾ poczwarówki jajowatej (*Vertigo moulinsiana*), 4056¹⁾ zatoczka łamliwego (*Anisus vorticulus*), 1903¹⁾ lipiennika Loesela (*Liparis loeseli*), 1060¹⁾ czerwonończyka nieparka (*Lycaena dispar*),

- poprawa stanu ochrony gatunków: A030²⁾ bociana czarnego (*Ciconia nigra*), A067²⁾ gągoła (*Bucephala clangula*), A070²⁾ nurogęsia (*Mergus merganser*), A073²⁾ kani czarnej (*Milvus migrans*), A074²⁾ kani rudej (*Milvus milvus*), A089²⁾ orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*), A094²⁾ rybołowa (*Pandion haliaetus*), A215²⁾ puchacza (*Bubo bubo*), A229²⁾ zimorodka (*Alcedo atthis*), 1096²⁾ minoga strumieniowego (*Lampetra planeri*), 1106¹⁾ łososia atlantyckiego (*Salmo salar*).

1.4. Celem ochrony krajobrazu jest:

- 1) zachowanie cech naturalności i przejawów naturalnych procesów ekologicznych jako elementów krajobrazu;
- 2) zachowanie elementów krajobrazu kulturowego, w tym wybranych ekosystemów półnaturalnych będących wyrazem tradycyjnych sposobów użytkowania terenu, a także elementów dziedzictwa kulturowego w krajobrazie;
- 3) minimalizacja obecności w krajobrazach Parku współczesnych, dysharmonijnych elementów antropogenicznych.

1.5. Celem ochrony wartości kulturowych jest:

- 1) zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego i elementów kulturowych krajobrazu, jako świadectwa osadnictwa i działalności ludzkiej oraz jednego z wyznaczników tożsamości Parku;
- 2) zachowanie, miejscowe uczytelnianie i upowszechnianie materialnych zasobów kulturowych Parku, w szczególności świadectw dawnego osadnictwa, dawnych cmentarzy, elementów historycznej infrastruktury komunikacyjnej, komponowanych założeń zieleni, urządzeń hydrotechnicznych, obiektów linii Wału Pomorskiego, elementów dziedzictwa archeologicznego;
- 3) kontynuacja i promocja regionalnej tradycji architektonicznej i urbanistycznej, w tym form architektonicznych, materiałów i konstrukcji w obiektach budowlanych, w szczególności w budynkach i budowlach, elementach infrastruktury edukacyjnej, turystycznej, komunikacyjnej i służącej ochronie przyrody;
- 4) zachowanie elementów dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, w szczególności tradycyjnych odmian roślin uprawnych i ozdobnych oraz elementów dawnej zieleni komponowanej, a także kontynuacja i promocja lokalnej tradycji sadowniczej i ogrodniczej;
- 5) utrzymanie i promowanie elementów niematerialnych dziedzictwa kulturowego, w tym lokalnego nazewnictwa terenowego.

2. Przyrodnicze uwarunkowania realizacji celów ochrony:

2.1. W Parku występują następujące ekosystemy:

- 1) leśne;
- 2) łądowe nieleśne;
- 3) wodne.

2.2. Ekosystemy leśne zajmują 9429,93 ha. Istotnymi przyrodniczymi uwarunkowaniami dla ochrony ekosystemów leśnych są:

- 1) występowanie dobrze zachowanych lasów bukowych i dębowych, o strukturze zniekształconej przez dawną gospodarkę leśną, lecz unaturalniającą się w wyniku naturalnych procesów;
- 2) znaczny stopień przekształcenia drzewostanów, wyrażający się dużym udziałem drzewostanów sosnowych o wyrównanej strukturze wiekowej i przestrzennej,
- 3) występowanie procesów spontanicznego unaturalniania się drzewostanów;
- 4) potencjalna niestabilność znacznej części drzewostanów w wyniku niezgodności ich składu gatunkowego z roślinnością potencjalną oraz uproszczenia struktury drzewostanów;
- 5) niewielkie, lecz odtwarzające się w wyniku naturalnych procesów zasoby rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych, a także drzew biocenotycznych i mikrosiedlisk związanych z drzewami, nie w pełni wystarczające do zachowania pełnej różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych, ale znacznie wyższe niż w sąsiadujących lasach gospodarczych;
- 6) występowanie na znacznej części Parku zagrożenia pożarowego, związanego z obecnością młodników sosnowych i drzewostanów z łatwopalnym runem trawiastym.

2.3. Typy siedliskowe lasu i odpowiadające im potencjalne zespoły roślinne ekosystemów leśnych na gruntach będących w wieczystym użytkowaniu Parku:

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia [ha]	Udział [%]	Zespoły roślinne według klasyfikacji Matuszkiewicza	Zespoły roślinne według klasyfikacji Ratyńskiej, Wojterskiej i Brzega
1	Bór świeży Bśw	2 078,87	22,22	Subatlantycki bór sosnowy świeży (<i>Leucobryo-Pinetum</i>)	
2	Bór bagienny Bb	11,09	0,12	Bór sosnowy bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>)	
3	Bór mieszany świeży BMśw	3 770,03	40,29	Kontynentalny bór mieszany (<i>Quercu roboris-Pinetum</i>); Środkowoeuropejski acidofilny las dębowy (<i>Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae</i>)	
4	Bór mieszany wilgotny BMw	4,17	0,04	Środkowoeuropejski acidofilny las dębowy (<i>Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae</i>), wariant wilgotny; Bór sosnowy wilgotny (<i>Molinio-Pinetum</i>)	
5	Bór mieszany bagienny Bmb	12,83	0,14	Brzezina bagienna (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i>)	
6	Las mieszany świeży LMśw	2 065,64	22,07	Środkowoeuropejski acidofilny las dębowy (<i>Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae</i>); Pomorski las bukowo-dębowy (<i>Fago-Quercetum</i>); Acidofilna buczyna niżowa (<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>)	Środkowoeuropejski acidofilny las dębowy (<i>Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae</i>); Acidofilna buczyna niżowa (<i>Deschampsio flexuosae-Fagetum</i>)
7	Las mieszany wilgotny LMw	21,10	0,23	Środkowoeuropejski acidofilny las dębowy (<i>Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae</i>), wariant wilgotny;; Grąd subatlantycki (<i>Stellario holosteeae-Carpinetum</i>)	

8	Las mieszany bagienny LMb	25,34	0,27	Ols torfowcowy (<i>Sphagno-Alnetum</i>)	
9	Las świeży Lśw	1 077,78	11,52	Grąd subatlantycki (<i>Stellario holostea-Carpinetum</i>) i formy przejściowe do grądu środkowoeuropejskiego (<i>Galio sylvatici-Carpinetum</i>); Żyzna buczyna niżowa (<i>Galio odorati-Fagetum sylvaticae</i>); Acidofilna buczyna niżowa (<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>)	Grąd subatlantycki (<i>Stellario holostea-Carpinetum</i>) i formy przejściowe do grądu środkowoeuropejskiego (<i>Galio sylvatici-Carpinetum</i>); Żyzna buczyna niżowa (<i>Melico uniflorae-Fagetum sylvaticae</i>); Acidofilna buczyna niżowa (<i>Deschampsio flexuosae-Fagetum</i>)
10	Las wilgotny Lw	11,54	0,12	Łęg jesionowo-wiązowy (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Łęg jesionowo-wiązowy (<i>Quercu-Ulmetum</i>)
11	Ols Ol	239,97	2,56	Ols porzeczkowy (<i>Ribeso nigri-Alnetum</i>); Łęg olszowo-jesionowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	Ols (<i>Carici elongatae-Alnetum</i>); Łęg olszowo-jesionowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)
12	Ols jesionowy OIJ	31,91	0,34	Łęg olszowo-jesionowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	
13	Las łęgowy	7,26	0,08	Łęg olszowo-jesionowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	
	Razem	9 357,53	100,0		

2.4. Średnie zagęszczenie drzew i miąższość drzewostanów Parku, z uwzględnieniem drzew żywych oraz martwych stojących i leżących (stan na dzień 01.01.2012)

Parametr		Wartość
Drzewa żywe ($d^3 \geq 4$ cm)	szt./ha	620,27
	m ³ /ha	373,74
Drzewa martwe stojące ($d \geq 4$ cm)	szt./ha	6,53
	m ³ /ha	3,67
Drzewa martwe leżące ($d_c^4 \geq 10$ cm)	szt./ha	25,04
	m ³ /ha	2,98
Odnowienie naturalne drzew ($d < 4$ cm)	szt./ha	57,65

2.5. Łądowe ekosystemy nieleśne zajmują powierzchnię 1180,37 ha. Wyróżnia się następujące istotne uwarunkowania przyrodnicze:

1) ekosystemów torfowiskowych:

- a) w większości dobry stan uwodnienia złóż torfowych;
- b) długookresowe fluktuacje roślinności torfowisk, w tym pojawianie się i zamieranie na nich drzew i krzewów;

2) pozostałych nieleśnych ekosystemów łądowych:

- a) obecność naturalnych fitocenoz nieleśnych, będących składnikami krajobrazów przyjeziornych i dolin rzecznych;

³⁾ d - średnica pnia na wysokości 1,3 m.

⁴⁾ d_c - średnica kłody w cieńszym końcu.

- b) półnaturalne pochodzenie ekosystemów łąkowych i pastwiskowych, ulegających, w przypadku zaprzestania przynajmniej sporadycznego koszenia lub wypasu, sukcesji wtórnej w kierunku ekosystemów leśnych;

2.6. Na terenie Parku występują następujące nieleśne lądowe zespoły roślinne:

- 1) łożowisko (*Salicetum cinereae*);
- 2) łożowisko wierzby uszatej (*Salicetum auritae*);
- 3) czyżnie (*Euonymo-Prunetum spinosae*);
- 4) zarośla bzu czarnego (*Aegopodio-Sambucetum nigrae*);
- 5) zarośla trzmielinowo-leszczynowe (*Euonymo-Coryletum*);
- 6) zarośla kruszyny (*Molinio-Franguletum*);
- 7) zarośla żarnowca (*Rubio plicati-Sarothamnetum*);
- 8) zapusty osikowe (*Agrostio-Populetum tremulae*);
- 9) traworośla trzcinikowe (*Calamagrostietum epigeji*);
- 10) porębowe zbiorowisko wierzbówki i starca leśnego (*Epilobio angustifolii-Senecionetum sylvatici*);
- 11) porębowe zbiorowisko jeżyn i wierzbówki (*Rubio-Epilobietum angustifolii*);
- 12) zbiorowisko maliny (*Rubetum idaei*);
- 13) szuwar kłociowy (*Cladietum marisci*);
- 14) szuwar trzcinowy (*Phragmitetum communis*);
- 15) szuwar manny mielec (*Glycerietum maximae*);
- 16) szuwary szalejowo-turzycowe (*Cicuto-Caricetum pseudocyperi*);
- 17) trzęsawisko z narecznicą błotną (*Thelypterido-Phragmitetum*);
- 18) szuwar kosaćca żółtego (*Iridetum pseudoacori*);
- 19) szuwar turzycy prosowej (*Caricetum paniculatae*);
- 20) szuwar turzycy tunikowej (*Caricetum paradoxae*);
- 21) szuwar turzycy dzióbkowatej (*Caricetum rostratae*);
- 22) szuwar turzycy sztywnej (*Caricetum elatae*);
- 23) szuwar turzycy brzegowej (*Caricetum ripariae*);
- 24) szuwar turzycy błotnej (*Caricetum acutiformis*);
- 25) szuwar turzycy zaostrowanej (*Caricetum gracilis*);
- 26) szuwar turzycy pęcherzykowatej (*Caricetum vesicariae*);
- 27) szuwar trzcinika lancetowatego (*Calamagrostietum canescentis*);
- 28) zespół rzepichy i kropidła wodnego (*Oenanthe aquatica-Rorippetum amphibiae*);
- 29) zespół ponikła błotnego (*Eleocharitetum palustris*);
- 30) szuwar manny jadalnej (*Glycerietum fluitantis*);
- 31) szuwar manny fałdowanej (*Glycerietum plicatae*);
- 32) szuwar mozgi trzcinowatej (*Phalaridetum arundinaceae*);
- 33) mszar z turzycą bagienną (*Caricetum limosae*);
- 34) mszar przygielkowy (*Sphagno tenelli-Rhynchosporium albae*);
- 35) dywanowy mszar torfowcowo-wielniankowy (*Sphagno recurvi-Eriophoretum angustifolii*);
- 36) mszar torfowcowy z turzycą dzióbkowatą (*Sphagno apiculati-Caricetum rostratae*);
- 37) szuwar turzycy nitkowatej (*Caricetum lasiocarpae*);
- 38) mszar z pływaczem pośrednim (*Sphagno-Utricularietum intermediae*);
- 39) zespół jeżogłówki najmniejszej (*Sparganietum minimi*);
- 40) mechowisko z turzycą obłą (*Scorpidio-Caricetum diandrae*);
- 41) zespół czermieni błotnej (*Callietum palustris*);
- 42) mechowisko bobrkowo-torfowcowe (*Menyantho-Sphagnetum teretis*);
- 43) torfowcowy zespół situ rozpierzchnego (*Sphagno-Juncetum effusi*);
- 44) zespół trzcinika prostego (*Calamagrostietum neglectae*);
- 45) młaka turzycowo-mietlicowa (*Carici canescentis-Agrostietum caninae*);
- 46) zbiorowisko turzycy pospolitej (zb. z *Carex nigra*);
- 47) turzycowisko z turzycą łuszczkowatą (*Caricetum paniceo-lepidocarpae*);
- 48) zespół ponikła skąpokwiatowego (*Eleocharitetum pauciflorae*);
- 49) mszar kępkowo-dolinkowy z torfowcem magellańskim (*Andromedo-Sphagnetum magellanicum*);
- 50) mszarne zarośla bagna zwyczajnego (*Ledo-Sphagnetum magellanicum*);
- 51) mszar torfowcowy z wielnianką pochwowatą (*Sphagno recurvi-Eriophoretum vaginatum*);

- 52) zespół uczepu trójlistkowego (*Bidenti-Polygonetum hydropiperis*);
- 53) zespół uczepu zwisłego (*Bidentetum cernui*);
- 54) ziołorośla z kropnikiem żółtym (*Veronico-Mimuletum guttati*);
- 55) łąka kłosówkowa (zb. z *Holcus lanatus*);
- 56) murawa z tomką wonną (zb. z *Anthoxanthum odoratum*);
- 57) traworośle rajgrasowe (zb. z *Arrhenatherum elatius*);
- 58) ziołorośla wiązówkowo-bodziszkowe (*Filipendulo-Geranium palustris*);
- 59) szuwar sitowia leśnego (*Scirpetum sylvatici*);
- 60) szuwar turzycy darnowej (*Caricetum cespitosae*);
- 61) wilgotna łąka ostrożeńiowa (*Angelico-Cirsietum oleracei*);
- 62) łąka wyczyńcowa (*Ranunculo repentis-Alopecuretum pratensis*);
- 63) łąka śmiałka darniowego (*Stellario palustris-Deschampsietum cespitosae*);
- 64) łąka trzęślicowa (*Molinetum caeruleae*);
- 65) łąka rajgrasowa (*Arrhenatheretum elatioris*);
- 66) łąka wiechlinowo-kostrzewowa (*Poa pratensis-Festuca rubra*);
- 67) spodzicha życicowa (*Lolio-Plantaginetum*);
- 68) spodzicha głowienkowa (*Prunello-Plantaginetum*);
- 69) zbiorowisko situ chudego (*Juncetum macri*);
- 70) ciepłolubna murawa kłosownicowa (*Adonido-Brachypodietum pinnati*);
- 71) murawa szczotlichowa (*Spergulo vernalis-Corynephorretum*);
- 72) porostowa murawa szczotlichowa (*Corniculario-Corynephorretum*);
- 73) murawa zawciągowa (*Armerio elongatae-Festucetum ovinae*);
- 74) napiaskowa ciepłolubna murawa z lepnicą wąskopłatkową (*Sileno otitis-Festucetum trachyphyllae*);
- 75) napiaskowa ciepłolubna murawa strzęplicowa (*Festuco psammophilae-Koelerietum glaucae*);
- 76) napiaskowa ciepłolubna murawa z kostrzewą poleską (*Festucetum polesicae*);
- 77) murawa śmiałkowo-mietlicowa (zb. *Deschampsia flexuosa-Agrostis capillaris*);
- 78) psiara krzyżownicowa (*Polygalo-Nardetum*);
- 79) wrzosowisko knotnikowe (*Pohlio-Callunetum*);
- 80) spodzicha izgrzycowo-mietlicowa (*Sieglingio-Agrostietum capillaris*);
- 81) ciepłolubny okrajek z koniczyną dwukłosową (*Geranio-Trifolietum alpestris*);
- 82) ciepłolubny okrajek rzepikowy (*Trifolio medii-Agrimoniaetum*);
- 83) okrajek z wyką leśną (*Vicetum sylvaticae*);
- 84) okrajek z pszeńcem gajowym (*Trifolio-Melampyretum nemorosi*);
- 85) okrajek z wyką kaszubską (*Agrimonia-Vicetum cassubicae*);
- 86) zadrzewienia robiniove (*Chelidonio-Robinietum*);
- 87) ziołorośla pokrzywy (zb. *Urtica dioica*);
- 88) ziołorośla pokrzywowo-ostrożeńiowe (zb. *Urtica dioica-Cirsium arvense*);
- 89) ziołorośla wierzbówki kosmatej i kielisznika (*Epilobio hirsuti-Convolvuletum sepium*);
- 90) ziołorośla sadzka konopiastego (*Eupatorietum cannabini*);
- 91) welony rdestowo-chmielowe (*Fallopio-Humuletum lupuli*);
- 92) nitrofilne zbiorowisko okrajkowe z podagrycznikiem (*Agropyro repentis-Aegopodietum podagrariae*);
- 93) łopuszyny lepieźnika różowego (*Aegopodio-Petasitetum hybridi*);
- 94) okrajek z trybulą leśną (*Anthriscetum sylvestris*);
- 95) ziołorośla z bodziszkiem łąkowym (*Aegopodio-Geranium pratensis*);
- 96) okrajkowe zbiorowisko ze świerząbkiem gajowym (*Alliario-Chaerophylletum temuli*);
- 97) zbiorowisko niecierpka drobnokwiatowego (*Impatientetum parviflorae*);
- 98) zbiorowisko kłobuczki japońskiej (*Torilidetum japonicae*);
- 99) okrajkowe zbiorowisko z bodziszkiem cuchnącym (*Epilobio-Geranium robertiani*);
- 100) ziołorośla ze starcem leśnym i niecierpkim pospolitym (*Stachyo sylvaticae-Impatientetum nolitangere*);
- 101) murawa powojowo-perzowa (*Convolvulo arvensis-Agropyretum repentis*);
- 102) okrajek z mydlnicą lekarską (zb. *Saponaria officinalis*);
- 103) ruderalne ziołorośla łopianowe (*Arctietum lappae*).

2.7. Ekosystemy wodne Parku zajmują powierzchnię 925,36 ha. Wyróżnia się następujące istotne uwarunkowania przyrodnicze dla ochrony ekosystemów wodnych:

- 1) dla ekosystemów rzecznych:
  - a) naturalny charakter hydromorfologiczny, mogący stanowić wzorzec referencyjny w skali europejskiej,
  - b) znaczący wpływ biogenów i innych zanieczyszczeń wnoszonych z terenów położonych powyżej Parku;
- 2) dla ekosystemów jeziornych:
  - a) obecność bardzo dobrze zachowanych ekosystemów jezior nieprzepływowch, w tym mezotroficznych jezior ramienicowych i jezior dystroficznych, niemal zupełnie niepodlegających presji antropogenicznej,
  - b) znaczący wpływ biogenów i innych zanieczyszczeń wnoszonych rzeką Płociczną do jezior przepływowych;
- 3) dla ekosystemów źródłiskowych:
  - a) obfitość źródeł i dobry stan zachowania ekosystemów źródłiskowych;
  - b) stabilne zasilanie wodami podziemnymi.

2.8. Na terenie Parku występują następujące wodne zespoły roślinne:

- 1) zbiorowisko rzęsy i spirodeli (*Lemno-Spirodeletum polyrrhizae*);
- 2) zbiorowisko rzęśli i rzęsy drobnej (*Callitricho-Lemnetum minoris*);
- 3) zbiorowisko rzęsy drobnej (*Lemnetum minoris*);
- 4) zbiorowisko rzęsy trójrowkowej (*Lemnetum trisulcae*);
- 5) zbiorowisko wgłębki wodnej (*Riccietum fluitantis*);
- 6) pleustonowe zbiorowisko z pływaczem zwyczajnym (*Lemno-Utricularietum vulgaris*);
- 7) zbiorowisko żabiścieku (*Lemno-Hydrocharitetum morsus-ranae*);
- 8) zbiorowisko osoki aloesowatej (*Stratiotetum aloidis*);
- 9) zespół krynicznika giętkiego (*Nitelletum flexilis*);
- 10) zespół krynicznika ciemnego (*Nitelletum opacae*);
- 11) zespół kryniczniczy tępej (*Nitellopsidetum obtusae*);
- 12) zespół ramienicy omszonej (*Charetum tomentosae*);
- 13) zespół ramienicy przeciwstawnej (*Charetum contrariae*);
- 14) zespół ramienicy grzywiastej (*Charetum filiformis*);
- 15) zespół ramienicy kruchej (*Charetum fragilis*);
- 16) zespół ramienicy zwyczajnej (*Charetum rudis*);
- 17) zespół ramienicy szorstkiej (*Charetum asperae*);
- 18) zespół ramienicy delikatnej (*Charetum delicatulae*);
- 19) zespół rdestnicy połyskującej (*Potametum lucentis*);
- 20) zespół rdestnicy przeszytej (*Potametum perfoliati*);
- 21) jeziorowy zespół rdestnicy grzebieniastej (*Potametum pectinati*);
- 22) zespół rdestnicy trawolistnej (*Potametum graminei*);
- 23) zespół rdestnicy alpejskiej (*Potametum alpini*);
- 24) zespół jeziorzy morskiej (*Najadetum marinae*);
- 25) zespół moczarki kanadyjskiej (*Elodeetum canadensis*);
- 26) zespół rogatka sztywnego (*Ceratophylletum demersi*);
- 27) zespół wywłócznika kłosowego (*Myriophylletum spicati*);
- 28) zespół włosienicznika krążkolistnego (*Ranunculetum circinati*);
- 29) zespół grzybieni białych i grążeli żółtych (*Nymphaeo albae-Nupharetum luteae*);
- 30) zespół grzybieni północnych (*Nymphaeetum albo-candidae*);
- 31) zespół rdestnicy pływającej (*Potametum natantis*);
- 32) zespół rdestu pływającego (*Polygonetum natantis*);
- 33) zespół okrężnicy bagiennej (*Hottonietum palustris*);
- 34) zespół reofilnych włosieniczników rzecznych (*Ranunculetum fluitantis*);
- 35) zespół potoczniaka wąskolistnego (*Beruletum submersae*);
- 36) zespół prądotłubnych form strzałki wodnej, łączenia baldaszkowego, rdestnicy grzebieniastej, grążela żółtego (*Sparganio-Potametum interrupti*);
- 37) szuwary przyrzeczne strzałki i jeżogłówki (*Sagittario-Sparganietum emersi*);
- 38) szuwarowe zbiorowisko łączenia baldaszkowego (*Butometum umbellati*);
- 39) źródłiskowe maty mszyste (*Cratoneuretum filicino-commutati*);

- 40) źródłiskowe maty z pleszanką i stożką (*Pellio-Conocephaletum*);
- 41) źródłiskowe zbiorowisko rzeżuchy i śledziennicy (*Cardamino-Chrysosplenietum*);
- 42) źródłiskowy szuwar manny gajowej (*Glycerietum plicato-nemoralis*);
- 43) źródłiskowe zbiorowisko rukwi wodnej (*Nasturtietum officinalis*);
- 44) szuwar trzciny (*Phragmitetum communis*);
- 45) oczerety jeziorne (*Scirpetum lacustris*);
- 46) szuwar oczeretu Tabernaemontana (*Scirpetum maritimi*);
- 47) wodny szuwar skrzypu bagiennego (*Equisetetum limosi*);
- 48) szuwar tataraku (*Acoetum calami*);
- 49) szuwar pałki wąskolistnej (*Typhetum angustifoliae*);
- 50) szuwar pałki szerokolistnej (*Typhetum latifoliae*);
- 51) jeziorny szuwar kłociowy (*Cladietum marisci*).

2.9. Na obszarze Parku stwierdzono w szczególności występowanie następujących grup grzybów:

- 1) grzyby wielkoowocnikowe (*Macromycetes*) – co najmniej 380 gatunków, w tym 4 gatunki chronione;
- 2) porosty (*Lichenes*) – co najmniej 275 gatunków, w tym 28 gatunki chronione.

2.10. Na obszarze Parku stwierdzono w szczególności występowanie następujących grup systematycznych roślin:

- 1) glony (*Algae*) – co najmniej 11 gatunków chronionych;
- 2) rośliny naczyniowe (*Pteridophyta* i *Spermatophyta*) – co najmniej 891 gatunków, z czego 53 gatunków chronionych, w tym 1 gatunek z załącznika nr II do dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony dzikich siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.L 206 z 22.7.1992, z późn. zm.), zwanej dalej dyrektywą siedliskową,
- 3) mchy (*Bryopsida*) i wątrobowce (*Hepaticopsida*) – co najmniej 176 gatunków, w tym 46 gatunków chronionych.

2.11. Na obszarze Parku stwierdzono w szczególności występowanie następujących grup systematycznych zwierząt:

- 1) ważki (*Odonata*) – co najmniej 45 gatunków, w tym 6 gatunków chronionych, w tym 2 gatunki z załącznika II do dyrektywy siedliskowej,
- 2) motyle dzienne (*Lepidoptera*) – co najmniej 52 gatunki, w tym 2 gatunki chronione, w tym 1 gatunek z załącznika II do dyrektywy siedliskowej,
- 3) chrząszcze (*Coleoptera*) – co najmniej 554 gatunki, w tym 6 gatunków chronionych, w tym 1 gatunek z załącznika II do dyrektywy siedliskowej,
- 4) jętki (*Ephemeroptera*) – co najmniej 31 gatunków,
- 5) chrzączki (*Trichoptera*) – co najmniej 71 gatunków, w tym 1 gatunek chroniony,
- 6) ślimaki (*Gastropoda*) – co najmniej 77 gatunków, w tym 5 gatunki chronione, w tym 3 gatunki z załącznika II do dyrektywy siedliskowej,
- 7) małże (*Bivalvia*) – co najmniej 25 gatunków, w tym 4 gatunki chronione, w tym 1 gatunek z załącznika II do dyrektywy siedliskowej,
- 8) ryby (*Pisces*) i minogi (*Petromyzontiformes*) – co najmniej 39 gatunków, w tym 5 gatunków chronionych, w tym 5 gatunków z załącznika II do dyrektywy siedliskowej,
- 9) płazy (*Amphibia*) – co najmniej 12 gatunków, wszystkie chronione, w tym 2 gatunki z załącznika II do dyrektywy siedliskowej,
- 10) gady (*Reptilia*) – co najmniej 6 gatunków, w tym 5 chronionych,
- 11) ptaki (*Aves*) – 120 gatunków lęgowych, w tym 113 gatunków chronionych, z czego 16 gatunków z załącznika nr I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U.L 20 z 26.1.2010), zwanej dalej dyrektywą ptasią,
- 12) ssaki (*Mammalia*) – co najmniej 46 gatunków, w tym 24 gatunki chronione, z czego 5 gatunków z załącznika II do dyrektywy siedliskowej.

2.12. Na obszarze Parku znajdują się zabytki w sensie art. 3 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 162 poz. 1568 z późn. zm):

- 1) układy ruralistyczne miejscowości Głusko, Ostrowite i Zatom oraz 21 zagród, 24 budynki mieszkalne, 5 budynków gospodarczych, 2 budynki dawnych kuźni, 2 trafostacje w tych miejscowościach;

- 2) miejski budynek mieszkalny przy ul. Kolejowej 20 w Drawnie;
- 3) 2 budynki dawnych szkół w Międzyborze i Zatomiu;
- 4) 3 budynki dawnych leśniczówek w Zaciszu, Głusku i Mostnikach;
- 5) pozostałości zabudowy folwarcznej w Głusku i w Rogoźnicy;
- 6) funkcjonująca elektrownia wodna Kamienna na Drawie;
- 7) kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej w Głusku;
- 8) 6 pomników i kamieni pamiątkowych lub ich pozostałości;
- 9) 4 elementy małej architektury o charakterze kultowym (kapliczki i krzyże);
- 10) sieć historycznych dróg leśnych;
- 11) 14 odcinków dróg o tradycyjnej nawierzchni brukowej;
- 12) 22 historyczne kamienne drogowskazy, słupki ochronne lub słupki oddziałowe;
- 13) 4 tradycyjne pompy wodne w obudowie z pnia drzewa: w Międzyborze, Mostnikach, Ostrowitem i Rogoźnicy;
- 14) funkcjonująca strzelnica z 1927 r. w Głusku;
- 15) założenie parkowo-pałacowe w Barnimiu;
- 16) park pałacowy w Głusku;
- 17) aleje w Głusku, Ostrowitem i Zatomiu;
- 18) relikty kaplicy cmentarnej w Springe i ruina kościoła w Ostrowitem;
- 19) 5 pozostałości dawnych cmentarzy w Kniei, Springe, Ostrowitem, Podszklu i Sitnie, w tym zachowane dzieła sztuki sepulkralnej lub ich pozostałości oraz charakterystyczna roślinność;
- 20) funkcjonujący Kanał Głuchy, pozostałości Kanału Sicieńskiego i Kanału Sicienkowskiego i związanych z nimi systemów nawadniających i urządzeń hydrotechnicznych;
- 21) 29 reliktyw dawnych, obecnie nie istniejących osad, młynów, leśniczówek i innych budynków, w tym charakterystyczna roślinność;
- 22) 13 miejsc lokalizacji dawnych bindug;
- 23) relikty węgorni na rzece Płociczna;
- 24) relikty papierni napędzanej siłą wód Drawy w Barnimiu;
- 25) relikty małej elektrowni wodnej z kołem podsiębiernym na Pustelni;
- 26) relikty wodociągu wiejskiego w Głusku z kołem wodnym i zbiornikiem ciśnień;
- 27) 6 mostów historycznych oraz 11 historycznych lokalizacji mostów;
- 28) relikty hut szkła w Podszklu i nad Cieszynką;
- 29) nowożytnie fortyfikacje ziemne „Szwedzkie Szańce” nad Drawą;
- 30) 64 pozostałości obiektów fortyfikacyjnych Wału Pomorskiego;
- 31) 62 stanowiska archeologiczne.

2.13. Na obszarze Parku występują następujące rodzaje krajobrazów:

- 1) krajobrazy fluwioglacjalne (sandrowe) – zajmujące 65,39% terenu Parku;
- 2) krajobrazy wysoczyzn morenowych i kemowych – zajmujące 17,54% terenu Parku;
- 3) krajobrazy dolin rzecznych – zajmujące 14,80 % terenu Parku;
- 4) krajobrazy równin bagiennych – zajmujące 2,27% terenu Parku.

2.14. Charakterystyka przedmiotów ochrony w obszarach Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej (kod obszaru PLH320046)³⁾ i Lasy Puszczy nad Drawą (kod obszaru PLB320016)⁴⁾ w części objętej granicami Parku.

2.14.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujące na części obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 pokrywającej się z granicami Parku i wymagające ochrony:

Lp.	Nazwa typu siedliska przyrodniczego	Kod Natura 2000	Powierzchnia [ha]
1	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	3140 ¹⁾	221,38
2	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	3150 ¹⁾	559,59
3	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	3160 ¹⁾	12,76
4	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	3260 ¹⁾	81,45

5	Ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	6120 ¹⁾	4,75
6	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410 ¹⁾	2,10
7	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510 ¹⁾	25,83
8	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110 ¹⁾	3,00
9	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	7140 ¹⁾	21,91
10	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	7210 ¹⁾	1,26
11	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230 ¹⁾	10,69
12	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	9110 ¹⁾	656,69
13	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>),	9130 ¹⁾	689,74
14	Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	9160 ¹⁾	391,93
15	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	9190 ¹⁾	83,12
16	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne	91D0 ¹⁾	21,68
17	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	91E0 ¹⁾	181,83
Razem			2 969,71

2.14.2. Szacowane występowanie na obszarze Parku gatunków z załącznika II dyrektywy siedliskowej, z załącznika I dyrektywy ptasiej oraz gatunków o których mowa w art. 4 ust. 2 dyrektywy ptasiej, wymagających ochrony:

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod	Oszacowana liczebność na terenie Parku
1 Ptaki			
1.1	Perkoz dwuczuby (<i>Podiceps cristatus</i>)	A005 ²⁾	30-42 par
1.2	Kormoran czarny (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	A017 ²⁾	31-172 par
1.3	Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>)	A030 ²⁾	0-1 par
1.4	Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	A036 ²⁾	15-19 par
1.5	Gągoł (<i>Bucephala clangula</i>)	A067 ²⁾	50-65 par
1.6	Nurogęs (<i>Mergus merganser</i>)	A070 ²⁾	25-35 par
1.7	Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>)	A072 ²⁾	1-3 par
1.8	Kania czarna (<i>Milvus migrans</i>)	A073 ²⁾	0-1 par
1.9	Kania ruda (<i>Milvus milvus</i>)	A074 ²⁾	0-1 par
1.10	Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	A075 ²⁾	4 pary
1.11	Błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>)	A081 ²⁾	2-3 pary
1.12	Orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>)	A089 ²⁾	0-1 par
1.13	Rybołów (<i>Pandion haliaetus</i>)	A094 ²⁾	0-1 par
1.14	Żuraw (<i>Grus grus</i>)	A127 ²⁾	26-36 par
1.15	Słonka (<i>Scolopax rusticola</i>)	A155 ²⁾	50-100 samców
1.16	Samotnik (<i>Tringa ochropus</i>)	A165 ²⁾	25-32 par

1.17	Siniak (<i>Columba oenas</i>)	A207 ²⁾	100-130 par
1.18	Puchacz (<i>Bubo bubo</i>)	A215 ²⁾	2-3 par
1.19	Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217 ²⁾	1-2 par
1.20	Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223 ²⁾	3-4 pary
1.21	Zimorodek (<i>Alcedo atthis</i>)	A229 ²⁾	30-35 par
1.22	Dzięcioł zielony (<i>Picus viridis</i>)	A235 ²⁾	20-30 par
1.23	Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236 ²⁾	57-74 par
1.24	Dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>)	A238 ²⁾	13-18 par
1.25	Pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>)	A261 ²⁾	23-28 par
1.26	Muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	A320 ²⁾	70-90 par
2 Ssaki			
2.1	Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	1308 ¹⁾	rozproszone występowanie w lasach
2.2	Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)	1324 ¹⁾	1 kolonia w granicach Parku, na terenie w zarządzie Nadleśnictwa Glusko – ok. 20 osobników Wykorzystujący teren Parku jako żerowisko
2.3	Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	1337 ¹⁾	> 100 osobników
2.4	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352 ¹⁾	obszar Parku jest częścią terytorium watahy
2.5	Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355 ¹⁾	> 20 osobników
3 Płazy			
3.1	Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1166 ¹⁾	średnio liczny, obecna na co najmniej 20 stanowiskach
4 Ryby i minogi			
4.1	Łosoś atlantycki (<i>Salmo salar</i>)	1106 ¹⁾	wchodzący na tarliska do Płocicznej, dolnej Cieszynki i dolnej Drawy
4.2	Koza (<i>Cobitis taenia</i>)	1149 ¹⁾	rozpowszechniona w ciekach i jeziorach, lecz nie osiagająca wysokich zagęszczeń
4.3	Głowacz białopłetwy (<i>Cottus gobio</i>)	1163 ¹⁾	rozpowszechniony w ciekach, lokalnie liczny
4.3	Różanka (<i>Rhodeus amarus</i>)	5339 ¹⁾	rozpowszechniona w ciekach i jeziorach, lecz nie osiagająca wysokich zagęszczeń
4.4	Minóg strumieniowy (<i>Lampetra planeri</i>)	1096 ¹⁾	rozproszony w ciekach
5 Bezkręgowce			
5.1	Poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>)	1014 ¹⁾	nieliczna 2 znane stanowiska
5.2	Poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1016 ¹⁾	nieliczna, 2 znane stanowiska
5.3	Skójka gruboskorupowa (<i>Unio crassus</i>)	1032 ¹⁾	liczna, występujący na całej długości Drawy i Płocicznej
5.4	Zatoczek łamliwy (<i>Anisus vorticulus</i>)	4056 ¹⁾	nieliczny, 1 znane stanowisko
5.5	Trzepla zielona (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	1037 ¹⁾	bardzo liczna
5.6	Zalotka większa (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)	1042 ¹⁾	liczna
5.7	Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	1060 ¹⁾	nieliczny
5.8	Pachnica dębowa (<i>Osmoderma barnabita</i>)	1084 ¹⁾	nieliczna, 1 znane stanowisko
6 Rośliny			
6.1	Lipiennik Loesela (<i>Liparis loeselii</i>)	1903 ¹⁾	1 stanowisko, 10-20 osobników

2.14.3. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony na części obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 pokrywającej się z granicami Parku:

Lp.	Nazwa siedliska	Kod	Parametr 1 Powierzchnia siedliska ⁵⁾	Parametr 2 Struktura i funkcja ⁵⁾	Parametr 3 Szanse zachowania ⁵⁾	Łączna ocena stanu ochrony ⁵⁾
1	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	3140 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
2	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	3150 ¹⁾	FV	U1	FV	U1
3	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	3160 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
4	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	3260 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
5	Ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	6120 ¹⁾	U1	U1	U1	U1
6	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410 ¹⁾	U1	U1	FV	U1
7	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510 ¹⁾	FV	U1	FV	U1
8	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
9	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	7140 ¹⁾	FV	U1	FV	U1
10	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	7210 ¹⁾	U1	U1	U1	U1
11	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230 ¹⁾	U1	U2	U1	U2
12	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	9110 ¹⁾	U1	U1	FV	U1
13	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>),	9130 ¹⁾	U1	U1	FV	U1
14	Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	9160 ¹⁾	FV	U1	FV	U1
15	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion roboret-petraeae</i>)	9190 ¹⁾	U1	U2	FV	U2
16	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne	91D0 ¹⁾	FV	U1	FV	U1
17	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	91E0 ¹⁾	FV	U1	FV	U1

2.14.4. Stan ochrony gatunków zwierząt i roślin wymagających ochrony na częściach obszarów Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 i Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 pokrywających się z granicami Parku:

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod	Parametr 1	Parametr 2	Parametr 3	Łączna
-----	-----------------	-----	------------	------------	------------	--------

			Populacja ⁵⁾	Siedlisko ⁵⁾	Szanse zachowania ⁵⁾	ocena ⁵⁾
1	Ptaki					
1.1	Perkoz dwuczuby (<i>Podiceps cristatus</i>)	A005 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.2	Kormoran czarny (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	A017 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.3	Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>)	A030 ²⁾	U1	FV	FV	U1
1.4	Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	A036 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.5	Gągoł (<i>Bucephala clangula</i>)	A067 ²⁾	FV	U1	FV	U1
1.6	Nurogęs (<i>Mergus merganser</i>)	A070 ²⁾	FV	U1	FV	U1
1.7	Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>)	A072 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.8	Kania czarna (<i>Milvus migrans</i>)	A073 ²⁾	U1	FV	FV	U1
1.9	Kania ruda (<i>Milvus milvus</i>)	A074 ²⁾	U1	FV	FV	U1
1.10	Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	A075 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.11	Błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>)	A081 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.12	Orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>)	A089 ²⁾	U1	U1	FV	U1
1.13	Rybołów (<i>Pandion haliaetus</i>)	A094 ²⁾	U2	FV	FV	U2
1.14	Żuraw (<i>Grus grus</i>)	A127 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.15	Słonka (<i>Scolopax rusticola</i>)	A155 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.16	Samotnik (<i>Tringa ochropus</i>)	A165 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.17	Siniak (<i>Columba oenas</i>)	A207 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.18	Puchacz (<i>Bubo bubo</i>)	A215 ²⁾	U1	FV	U1	U1
1.19	Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.20	Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.21	Zimorodek (<i>Alcedo atthis</i>)	A229 ²⁾	FV	U1	U1	U1
1.22	Dzięcioł zielony (<i>Picus viridis</i>)	A235 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.23	Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.24	Dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>)	A238 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.25	Pliszka górська (<i>Motacilla cinerea</i>)	A261 ²⁾	FV	FV	FV	FV
1.26	Muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	A320 ²⁾	FV	FV	FV	FV
2	Ssaki					
2.1	Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	1308 ¹⁾	XX	FV	XX	XX
2.2	Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)	1324 ¹⁾	XX	FV	XX	XX
2.3	Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	1337 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
2.4	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352 ¹⁾	U2	U1	FV	U2
2.5	Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
3	Płazy i gady					
3.1	Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1166 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
4	Ryby i minogi					
4.1	Łosoś atlantycki (<i>Salmo salar</i>)	1106 ¹⁾	U2	U1	U1	U2
4.2	Koza (<i>Cobitis taenia</i>)	1149 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
4.3	Głowacz białopłetwy (<i>Cottus gobio</i>)	1163 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
4.4	Różanka (<i>Rhodeus amarus</i>)	5339 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
4.5	Minóg strumieniowy (<i>Lampetra planeri</i>)	1096 ¹⁾	U1	FV	FV	FV
5	Bezkęgowce					
5.1	Poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>)	1014 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
5.2	Poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1016 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
5.3	Skójka gruboskorupowa (<i>Unio crassus</i>)	1920 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
5.4	Zatoczek łamliwy (<i>Anisus vorticulus</i>)	4056 ¹⁾	XX	FV	FV	FV
5.5	Trzepla zielona (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	1037 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
5.6	Zalotka większa (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)	1042 ¹⁾	FV	FV	FV	FV
5.7	Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	1060 ¹⁾	U1	U1	U1	U1
5.8	Pachnica dębowa (<i>Osmoderma bamabita</i>)	1084 ¹⁾	XX	XX	FV	XX
6	Rośliny					

6.1	Lipiennik Loesela (<i>Liparis loeseli</i>)	1903 ¹⁾	U2	FV	FV	U2
-----	--	--------------------	----	----	----	----

3. Społeczne uwarunkowania realizacji celów ochrony

3.1. Park został utworzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 1990 r. w sprawie utworzenia Drawieńskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 26, poz. 151), zmienionym następnie rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Drawieńskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 4, poz. 28) i rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie Drawieńskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 156, poz. 1021). Powierzchnia Parku wynosi 11535,66 ha, z czego w wieczystym użytkowaniu Parku znajduje się 11 211,05 ha. Część obszaru Parku o powierzchni 11112,93 ha wchodzi w skład obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046³⁾. Obszar Parku w całości wchodzi w skład obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016⁴⁾..

3.2. Park w około 93% graniczy z gruntami Skarbu Państwa będącymi w zarządzie Lasów Państwowych, w pozostałych 7 % graniczy z gruntami różnych własności, znajdującymi się w obrębach: gmina Drawno – obręb Drawno, Dolina, Podegrodzie, Barnimie, Konotop, Zatom, gmina Dobiegniew – obręb Stare Osieczno, gmina Krzyż – obręb Przesieki, gmina Tuczno – obręb Martew, Nowa Studnica. 3.3. Użytki rolne obejmują 593,5879 ha, w tym:

- 1) role – 335,0846 ha,
- 2) sady – 1,17 ha,
- 3) łąki trwałe – 105,7342 ha,
- 4) pastwiska trwałe – 122,8334 ha,
- 5) grunty rolne zabudowane – 10,7885 ha,
- 6) grunty pod stawami – 9,23 ha,
- 7) rowy – 8,7472 ha

3.4. Grunty zabudowane i zurbanizowane obejmują 197,56 ha. W granicach Parku znajduje się część miejscowości Zatom oraz miejscowości: Głusko, Ostrowite, Rybakówka, Żeleźnica. Wg danych statystycznych z 2013 r. w granicach Parku zamieszkiwało 320 osób.

3.5. Wokół Parku wyznaczona jest otulina o powierzchni 39806 ha. Gęstość zaludnienia otuliny danych statystycznych z 2013 r. wynosiła 10,5 osoby/km² i wykazywała trend spadkowy.

3.6. W gminach, w których położony jest Park, w 2013 r. stopa bezrobocia utrzymywała się w granicach średniej krajowej. Dominującą gałęzią gospodarki jest leśnictwo, przy pewnym udziale rolnictwa, a przemysł jest słabo rozwinięty. Turystyka jest zdominowana przez krótkookresowe przyjazdy z bliskich miejscowości (50-300 km) i ma charakter wybitnie sezonowy, koncentrując się w lipcu i sierpniu. Atrakcję turystyczną stanowią spływy kajakowe Drawą, doprowadzające do intensywnego ruchu kajakowego na rzece, którego natężenie przekroczyło już poziom nieszkodliwy dla przyrody Parku. Wokół obsługi spływów rozwinęła się lokalna przedsiębiorczość, a aspiracje przedsiębiorców obejmują dalszy rozwój ilościowy turystyki kajakowej, co generuje konflikt z ochroną przyrody Parku.

Rozdział 2

OBSZARY OCHRONY ŚCISLEJ, CZYNNEJ I KRAJOBRAZOWEJ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ⁶⁾
1	Ochrona ścisła	Oddziały i wydzielienia: 1a,f-i, 2a,i-k, 3a, 4a,c-h, 5a,c,g, 6a-f,i, 7a-c, 29a-f, 49b-c,g-h, 62n-p, 67c,h, 68a-i, 69a, 71b-c,g-i, 72a,h-k, 74d, 75a-d, 76a-d, 77a-i, 78b, 84a-f,h,k, 85a, 122b-c, 123m,t,w, 124a,c-d, 127h,j-l, 128a,d,h-i, 129c-d, 130a-b,f, 131d,g, 132a-b,f,l, 133c-d, 134a,g,i, 135c-d, 136a-c,f-g, 137f-h,j, 138a,c-d, 141a-d,j-k, 142d,f-j,m,o-s, 143a-f,h,j-k, 144d-g,k-m, 145g-h, 146a-b,d,g-h,j,l, 147a-b,d, 148a-c, 149a-b, 182k-m, 183g-j, 185l-m, 191a,c-d, 192a, 201j-l, 202i, 203f-g,k-l, 204a-b, 213a-b,f,i,j, 214a-f, 215a-b,d-h, 216a-c, 227a,g-i, 233a-c,f-h, 234k, 242h,l, 243a-g, 244a, 245a-b, 246a-c, 247a-b, 256a-g,j, 257k, 259a-j, 260a-b,f-h,j-n, 261j-l, 268d,g-i,k, 269a,d-h,j, 273g, 274j, 279a, 280a-d, 283a-c, 284f, 291b-d,g,i,k-n,p, 292a-b,g-h,k-l, 294a-c, 295a-b, 298b-c, 299a-b, 300a-c, 301a-b,d,f, 304h,j, 312t, 313bx-g,l-r,w-z, 315d,i, 316a-f, 319c,h-i,k-m, 325h,l-m, 326d-h,j-k, 327a-f, 328a-d,i, 329b-g, 330a-b, 334f,j, 335c,f-g, 336i, 337j, 338a-b,d-f, 344c-d,k, 345a-f, 349c, 350b-d, 351a,f-g, 352b,f-g, 353a-b,g-m, 354c-d, 359i,o, 360a-c,f-i, 365a-c, 366a,d-g, 369b-c,j,l, 370a, 374c-d, 375a, 376f, 382d, 383a,c-f, 384a,c,g,i,l-m, 391b-f,i-k, 392j, 401b,f, 402a,d,h, 412, 413, 417, 419, 422j, 423b-c, 425b-f, 432a-d, wraz z przechodzącymi przez nie elementami liniowymi.
2	Ochrona czynna	Oddziały i wydzielienia: 1b-d, 2b-h, 3b-g, 4b, 4i-p, 5b,d-f,h-k, 6g-h, 8-28, 29g-j, 30-48, 49a,d-f,i-m, 50-61, 62a-m, 63-66, 67a-b,d-g, 69b-p, 70a-h, 71a,d-f, 72b-g, 73, 74a-c,f-i, 78a,c-m, 79-83, 84g,i-j,l-m, 85b-f, 86, 87a-d,g,j-k, 88-110, 110Ak,m-y, 111, 112a-c, 113-121, 122d-f, 123a-l,n-s,x-z, 124b,f, 125-126, 127a-g,i, 128b-c,f,g,j-k, 129a-b,f-m, 130c-d,g-i, 131a-c,f,h-i, 132c-d,g-k, 133a-b, 134b-f,h,j, 135a-b,f-g, 136d, 137a-d,i, 137Aa-i, 138b,f, 139-140, 141f-i, 141Aa-b, 142a-c,k,l,n,t, 142Aa-c, 143g,i, 144b-c,h-j,n-p, 145a-f,i-j, 146c,f,i,k,m-r, 147c,f-j, 148d-o, 149c-r, 150-162, 163b-n, 164-176, 177-181, 182a-j, 183a-f, 184, 185a-k, 186-190, 191b,f-g, 192b-g, 193-200, 201a-i, 202a-h,j, 203a-d,h-j, 205-212, 213c-d,h,k, 215c, 217-218, 219a-l,n, 220-226, 227b-f, 228-232, 233d, 234a-j, 235-241, 242a-f,i-k,m, 244b-c, 247c, 248-255, 256h-i, 257a-j, 258, 260c-d,i, 261a-i, 262-267, 268a-c,f,j, 269b-c,i, 270-272, 273a-f, 274a-i,k-l, 275-278, 279b-d, 280f, 281-282, 283d-g, 284a-d, 285-290, 291a,f,h,j,o, 292c-f,i-j, 293, 294d-h, 295c-l, 296-297, 298a,d-h, 299c-g, 301c, 302-303, 304a-g,i,k, 305-310, 311a-b,d-h, 312a-s,w, 313a,b,h-k,s-t, 314, 315a-c,f-h, 316g, 317, 318a-g,j-l,n-s, 319a-b,d-g,j, 320-324, 325a-g,i-k, 326a-c,i,l, 327g, 328f-h, 329a, 331-333, 334a-d,g-i,k-l, 335a-b,d, 336a-h,j-k, 337a-i, 338c, 339-343, 344a-b,f-j, 346-348, 349a-b,d-f, 350a,f-l, 351b-d,h-l, 352a,c-d, 353c-f, 354a-b,f-i, 355-358, 359a-h,j-n,p, 360d, 361-364, 366b-c, 367, 368a-h, 369a,d-i,k,m, 370b-k, 371-373, 374a-b,f, 375b-h, 376a-d, 377-381, 382a-c,f, 383b,g, 384b,d-f,h,j-k,n-p, 385a-n,p-s, 386-390, 391a,g-h, 392a-i,k-n, 393a-k,m-w, 394-400, 401a,c-d,g-k, 402b-c,f-g,i-n, 403, 404a-m, 405-411, 414-416, 418, 420-421, 422a-i, 423a, 424, 425a, 426, 427-431, 433-441, wraz z graniczącymi z nimi elementami liniowymi, oraz fragment rzeki Płociczna stanowiący działki ewidencyjne 245, 234/1 i 444 w obrębie ewidencyjnym Przesieki.
3	Ochrona krajobrazowa	Oddziały: 87f,h-i,l, 112d-f, 122a, 144a,r-t,w-z, 163a, 213g, 219m, 219o, 242g, 311c, 313ax, 318h-i,m, 368i, 385o, 393l, 404n, 110Aa-j,l oraz znajdujące się w granicach Parku grunty niebędące w użytkowaniu wieczystym Parku, bez fragmentu rzeki Płociczna stanowiącego działki ewidencyjne 245, 234/1 i 444 w obrębie ewidencyjnym Przesieki.

1344	283561,16	598724,63	1348	283711,33	598832,18	1352	283813,53	598997,73	1356	283836,71	598948,90
1345	283608,96	598772,28	1349	283776,98	598935,18	1353	283824,90	599001,19	1357	283853,24	598808,88
1346	283629,14	598785,27	1350	283787,10	598950,79	1354	283830,14	598993,20	1358	283741,34	598767,70
1347	283687,08	598813,85	1351	283808,09	598983,18	1355	283835,39	598956,81	1359	283749,81	598745,73

1.2. Kompleks Rogoźnica:

Lp.	x	y	3	296612,58	588282,62	6	296325,67	588397,62	9	296467,37	588396,32
1	296660,03	588448,01	4	296591,34	588208,59	7	296349,33	588435,91			
2	296635,37	588362,06	5	296449,44	588362,63	8	296469,78	588407,21			

1.3. Kompleks Międzybórz:

Lp.	x	y	3	290617,85	592311,14	6	290623,38	592363,50	9	290654,86	592373,30
1	290692,61	592343,96	4	290603,49	592341,46	7	290610,61	592380,03			
2	290624,82	592300,83	5	290630,79	592356,71	8	290623,84	592397,01			

1.4. Kompleks Przy Oczyszczalni:

Lp.	x	y	8	283403,48	598756,70	16	283276,13	598911,74	24	283478,07	598884,81
1	283584,95	598949,51	9	283308,40	598703,38	17	283308,23	598900,58	25	283486,86	598916,71
2	283586,80	598913,11	10	283296,27	598696,53	18	283343,26	598846,07	26	283494,47	598921,02
3	283520,10	598888,04	11	283250,25	598778,42	19	283377,37	598843,73	27	283514,27	598932,89
4	283441,54	598839,92	12	283222,74	598827,37	20	283380,92	598842,51	28	283529,21	598941,24
5	283382,93	598834,56	13	283183,92	598895,66	21	283393,74	598848,33	29	283557,78	598939,56
6	283396,44	598781,08	14	283225,45	598919,94	22	283436,87	598850,60	30	283570,91	598946,75
7	283399,78	598769,48	15	283265,24	598926,11	23	283450,53	598865,78			

1.5. Kompleks Dyrekcyjny:

Lp.	x	y	7	282472,02	599060,40	14	282381,24	599111,18	21	282480,84	599222,78
1	282621,59	599155,52	8	282457,13	599079,62	15	282387,38	599127,50	22	282566,47	599209,84
2	282588,58	599124,10	9	282408,25	599034,25	16	282385,92	599139,98	23	282571,46	599207,95
3	282564,76	599150,21	10	282389,97	599065,65	17	282368,10	599151,78	24	282621,59	599155,52
4	282520,22	599111,02	11	282394,90	599065,39	18	282367,12	599152,77			
5	282532,27	599099,38	12	282397,12	599078,95	19	282373,68	599155,67			
6	282509,56	599084,70	13	282385,37	599094,18	20	282477,67	599201,87			

1.6. Kompleks Nadjeziorny:

Lp.	x	y	4	283699,10	599145,21	8	283719,85	599244,45	12	283740,73	599122,90
1	283740,73	599122,90	5	283699,22	599157,71	9	283750,56	599217,77			
2	283693,57	599094,98	6	283697,38	599167,86	10	283738,56	599189,37			
3	283694,79	599124,10	7	283689,34	599200,89	11	283742,87	599143,69			

1.7. Siedziba obwodu ochronnego Knieja:

Lp.	x	y	3	283152,14	599400,79	6	283135,62	599447,75	9	283189,74	599381,25
1	283189,74	599381,25	4	283136,82	599417,93	7	283150,96	599430,61			
2	283176,88	599365,90	5	283121,49	599435,07	8	283166,29	599413,47			

1.8. Kompleks Czerwony Dom:

Lp	x	y	9	284008,75	599613,15	18	283966,93	599684,74	27	283966,05	599719,54
1	284008,81	599710,38	10	284007,20	599617,57	19	283962,44	599688,11	28	283969,61	599724,11
2	284013,42	599688,84	11	284003,93	599629,08	20	283960,54	599689,58	29	283982,87	599734,45
3	284018,10	599684,80	12	284002,86	599632,41	21	283958,10	599688,53	30	284002,30	599735,55
4	284019,72	599676,64	13	284000,96	599638,31	22	283951,29	599696,95	31	284003,44	599722,66
5	284022,87	599668,58	14	283996,24	599650,04	23	283953,22	599699,65	32	284008,81	599710,38
6	284027,18	599663,56	15	283991,33	599658,36	24	283960,03	599708,40			
7	284030,35	599651,46	16	283985,61	599666,02	25	283964,84	599714,62			
8	284023,01	599634,50	17	283976,59	599675,86	26	283967,72	599718,33			

2. Granice obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 w części pokrywającej się z granicami Parku opisują następujące kompleksy (zawierające się w konturach, których wierzchołki stanowią pary współrzędnych x, y)⁷⁾:

2.1. Kompleks główny:

Lp	x	y	13	283861,10	598020,00	26	283848,79	597965,71	39	284383,26	597683,70
1	290692,61	592343,96	14	283860,99	598019,60	27	283913,75	597888,17	40	284385,53	597678,93
2	290624,82	592300,83	15	283860,25	598018,15	28	283966,52	597825,07	41	284394,25	597661,69
3	290617,85	592311,14	16	283849,77	597997,59	29	283983,41	597806,49	42	284445,30	597562,22
4	290603,49	592341,46	17	283840,27	597978,85	30	284099,72	597668,69	43	284598,59	597264,83
5	290630,79	592356,71	18	283823,63	597965,43	31	284099,72	597668,69	44	284638,47	597187,26
6	290623,38	592363,50	19	283826,36	597960,10	32	284138,55	597644,00	45	284692,26	597082,64
7	290610,61	592380,03	20	283842,50	597971,79	33	284187,54	597603,42	46	284713,79	597040,52
8	290623,84	592397,01	21	283843,93	597972,99	34	284212,11	597594,73	47	284735,63	596998,40
9	290654,86	592373,30	22	283848,84	597967,81	35	284230,22	597594,92	48	284738,99	596991,99
10	290692,61	592343,96	23	283848,84	597967,81	36	284250,47	597599,86	49	284740,95	596988,25
11	283899,58	598115,66	24	283848,82	597966,95	37	284255,87	597603,32	50	284838,26	596793,46
12	283869,87	598043,87	25	283848,82	597966,88	38	284369,01	597674,69	51	284838,26	596793,46

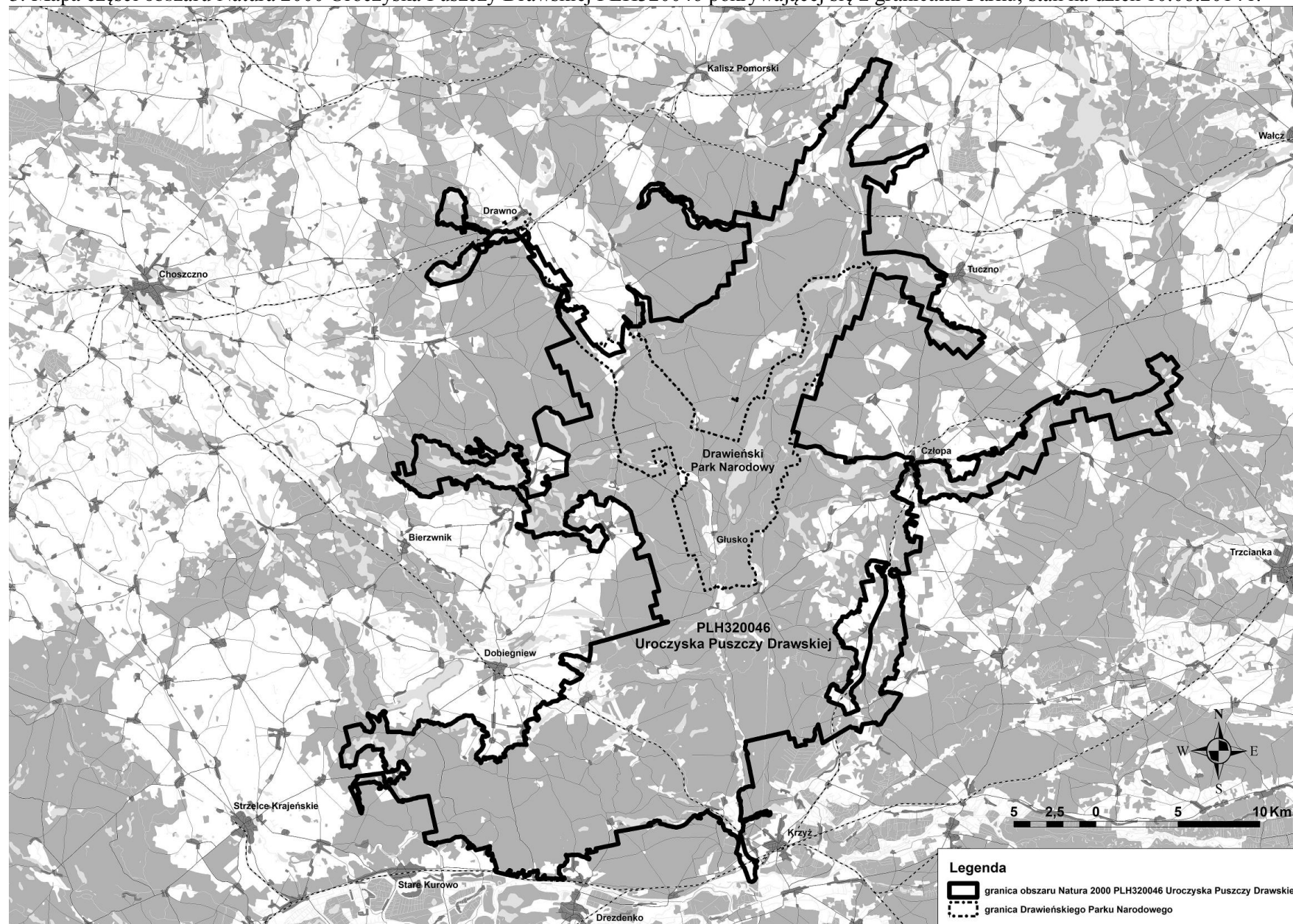

1476	285154,17	595721,64	1546	284336,09	597200,78	1616	283579,11	598340,68	1686	282819,49	598573,93
1477	285146,76	595747,47	1547	284331,97	597218,15	1617	283681,77	598427,35	1687	282835,55	598588,73
1478	285136,06	595769,53	1548	284318,40	597238,72	1618	283681,77	598427,35	1688	282839,51	598592,38
1479	285124,26	595783,90	1549	284281,11	597242,15	1619	283681,77	598427,35	1689	282849,27	598598,11
1480	285105,28	595792,49	1550	284249,52	597237,22	1620	283690,42	598414,60	1690	282872,25	598611,47
1481	285082,55	595793,31	1551	284209,17	597248,32	1621	283712,30	598435,00	1691	282905,28	598612,05
1482	285038,85	595770,99	1552	284195,56	597253,90	1622	283707,30	598446,14	1692	282935,25	598617,72
1483	284978,58	595760,15	1553	284181,71	597269,39	1623	283707,30	598446,14	1693	282935,25	598617,72
1484	284936,05	595802,34	1554	284169,45	597299,27	1624	283749,39	598473,49	1694	282994,48	598617,58
1485	284915,70	595801,57	1555	284167,51	597307,67	1625	283765,60	598438,02	1695	282994,88	598631,97
1486	284907,94	595801,31	1556	284164,75	597315,59	1626	283892,75	598509,51	1696	283004,87	598631,75
1487	284889,98	595806,19	1557	284146,16	597332,70	1627	283907,16	598405,77	1697	283006,97	598637,49
1488	284880,22	595824,28	1558	284138,03	597335,55	1628	283926,54	598286,18	1698	283014,05	598638,04
1489	284840,99	595817,36	1559	284132,49	597341,75	1629	283932,21	598243,23	1699	283018,66	598641,71
1490	284834,29	595855,84	1560	284127,81	597344,43	1630	283934,23	598227,93	1700	283028,50	598639,24
1491	284763,45	595858,33	1561	284105,16	597355,87	1631	283931,99	598208,69	1701	283042,06	598647,63
1492	284748,68	595859,16	1562	284092,82	597369,68	1632	283912,62	598156,21	1702	283065,97	598662,44
1493	284737,60	595865,88	1563	284085,03	597397,96	1633	283899,58	598115,66	1703	283067,50	598661,07
1494	284708,20	595854,13	1564	284090,65	597407,55	1634	283472,10	598291,58	1704	283067,26	598658,97
1495	284687,44	595909,85	1565	284089,03	597417,01	1635	283440,26	598276,99	1705	283066,60	598652,98
1496	284675,37	595965,19	1566	284088,59	597432,83	1636	283428,20	598269,40	1706	283069,55	598636,89
1497	284646,27	596073,38	1567	284082,18	597452,19	1637	283411,22	598248,25	1707	283073,01	598624,88
1498	284636,31	596095,15	1568	284052,53	597482,23	1638	283379,95	598226,02	1708	283082,81	598610,21
1499	284623,18	596121,08	1569	284042,74	597493,76	1639	283368,59	598228,00	1709	283089,08	598601,26
1500	284591,63	596161,98	1570	284036,32	597498,67	1640	283352,52	598211,72	1710	283103,11	598581,24
1501	284571,97	596183,61	1571	284029,19	597519,41	1641	283352,61	598211,61	1711	283114,61	598564,38
1502	284565,02	596191,85	1572	284024,17	597520,76	1642	283343,05	598201,69	1712	283127,52	598545,43
1503	284562,16	596195,23	1573	284017,53	597531,31	1643	283343,05	598201,69	1713	283155,70	598508,23
1504	284539,30	596226,78	1574	284014,54	597530,41	1644	283346,08	598195,21	1714	283155,70	598508,23
1505	284517,03	596260,29	1575	284008,06	597539,07	1645	283285,67	598155,25	1715	283168,00	598493,49
1506	284488,17	596306,96	1576	283999,18	597538,23	1646	283242,92	598130,76	1716	283177,74	598477,11
1507	284467,80	596332,43	1577	283973,15	597565,92	1647	283217,86	598117,80	1717	283188,10	598468,41
1508	284464,02	596337,58	1578	283958,79	597577,16	1648	283201,52	598109,35	1718	283191,57	598465,98
1509	284464,02	596337,58	1579	283940,83	597605,47	1649	283198,09	598120,33	1719	283193,89	598464,36
1510	284460,54	596342,32	1580	283940,74	597613,25	1650	283170,43	598109,60	1720	283206,46	598459,40
1511	284455,79	596348,61	1581	283943,22	597614,71	1651	283171,91	598104,87	1721	283222,26	598448,35
1512	284455,42	596349,09	1582	283941,86	597638,09	1652	283171,11	598104,52	1722	283237,08	598434,44
1513	284450,96	596358,58	1583	283937,32	597647,97	1653	283160,42	598099,73	1723	283238,53	598432,97
1514	284378,72	596445,76	1584	283937,26	597656,54	1654	283163,27	598092,15	1724	283246,62	598424,77
1515	284346,70	596493,19	1585	283928,95	597675,21	1655	283164,48	598088,94	1725	283256,22	598406,79
1516	284314,31	596531,48	1586	283929,04	597696,09	1656	283137,73	598079,47	1726	283260,79	598402,37
1517	284267,18	596590,29	1587	283927,90	597718,92	1657	283129,56	598080,79	1727	283260,79	598402,37
1518	284248,34	596607,36	1588	283918,58	597724,51	1658	283127,24	598088,24	1728	283263,11	598401,05
1519	284242,54	596613,62	1589	283914,43	597736,26	1659	283078,47	598071,64	1729	283263,51	598400,83
1520	284201,02	596667,53	1590	283888,95	597780,36	1660	283030,44	598057,05	1730	283264,03	598400,54
1521	284173,53	596713,64	1591	283890,31	597797,47	1661	282981,53	598045,37	1731	283264,03	598400,53
1522	284128,78	596773,81	1592	283875,77	597823,77	1662	282971,77	598043,02	1732	283265,43	598399,74
1523	284122,22	596775,77	1593	283874,44	597838,86	1663	282922,87	598034,58	1733	283280,59	598398,41
1524	284113,44	596779,72	1594	283853,75	597875,19	1664	282827,94	598020,60	1734	283280,59	598398,41
1525	284109,38	596783,32	1595	283839,07	597895,18	1665	282733,04	598006,22	1735	283280,59	598398,41
1526	284107,98	596784,63	1596	283834,88	597908,65	1666	282638,03	597991,98	1736	283290,73	598396,03
1527	284085,38	596805,47	1597	283826,81	597923,34	1667	282542,12	597977,58	1737	283290,73	598396,03
1528	284061,78	596832,77	1598	283815,30	597946,09	1668	282540,22	597997,64	1738	283305,28	598386,71
1529	284029,32	596871,08	1599	283812,96	597950,75	1669	282529,01	598048,95	1739	283330,62	598370,00
1530	283990,16	596918,50	1600	283809,26	597955,82	1670	282532,29	598050,10	1740	283338,31	598364,53
1531	283990,16	596918,50	1601	283804,97	597960,97	1671	282506,95	598203,84	1741	283345,54	598359,39
1532	283975,79	596938,24	1602	283784,80	597985,21	1672	282501,70	598251,94	1742	283355,05	598348,91
1533	283908,24	597036,53	1603	283762,75	598006,84	1673	282560,50	598293,59	1743	283355,05	598348,91
1534	284214,26	597096,85	1604	283745,39	598026,59	1674	282590,25	598318,05	1744	283362,82	598340,70
1535	284215,47	597097,16	1605	283743,13	598031,49	1675	282615,93	598348,87	1745	283379,96	598330,91
1536	284215,47	597097,16	1606	283713,28	598084,44	1676	282624,92	598388,89	1746	283395,42	598322,22
1537	284254,54	597107,05	1607	283675,40	598135,93	1677	282635,36	598404,03	1747	283406,16	598316,18
1538	284264,28	597109,51	1608	283646,68	598169,06	1678	282646,49	598433,52	1748	283406,76	598315,93
1539	284269,57	597110,85	1609	283615,63	598200,41	1679	282647,32	598479,85	1749	283409,33	598314,89
1540	284269,61	597112,52	1610	283597,20	598212,27	1680	282667,53	598517,61	1750	283429,60	598306,62
1541	284295,37	597117,17	1611	283549,26	598249,03	1681	282690,95	598540,81	1751	283457,44	598296,84
1542	284307,05	597126,92	1612	283516,80	598272,06	1682	282721,95	598590,76	1752	283463,38	598294,78
1543	284321,56	597146,99	1613	283506,76	598276,31	1683	282750,28	598592,86	1753	283464,87	598294,23
1544	284331,34	597173,48	1614	283556,57	598321,30	1684	282773,56	598583,59	1754	283472,10	598291,58
1545	284327,86	597187,86	1615	283556,57	598321,30	1685	282793,52	598575,65			

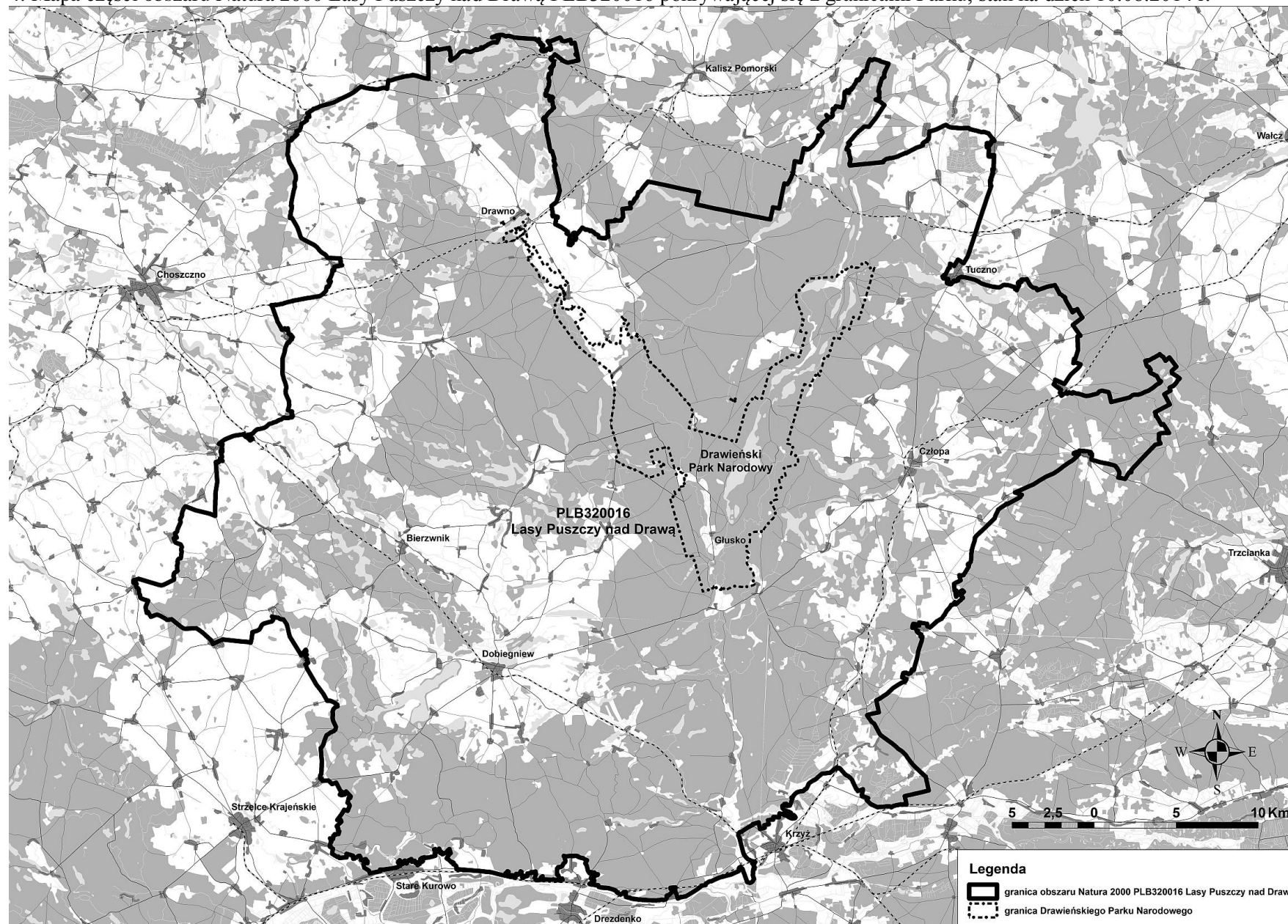
2.2. Kompleks Rogoźnica:

Lp.	x	y	3	296612,58	588282,62	6	296325,67	588397,62	9	296467,37	588396,32
1	296660,03	588448,01	4	296591,34	588208,59	7	296349,33	588435,91			
2	296635,37	588362,06	5	296449,44	588362,63	8	296469,78	588407,21			

3. Mapa części obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 pokrywającej się z granicami Parku, stan na dzień 10.08.2014 r.

4. Mapa części obszaru Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 pokrywającej się z granicami Parku, stan na dzień 10.08.2014 r.

Rozdział 4

IDENTYFIKACJA ORAZ OKREŚLENIE SPOSOBÓW ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ ICH SKUTKÓW, W TYM IDENTYFIKACJA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ DLA ZACHOWANIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT I ICH SIEDLISK BĘDĄCYCH PRZEDMIOTAMI OCHRONY

1. Istniejące zagrożenia wewnętrzne

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ich skutków
1	<p>Sukcesja wtórna na nieużytkowanych łąkach i pastwiskach, prowadząca do:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) utraty różnorodności florystycznej i faunistycznej związanej z ekosystemami półnaturalnymi, 2) zaniku przestrzeni otwartej, stanowiącej istotny komponent krajobrazów Parku, 3) pogarszania się stanu ochrony półnaturalnych siedlisk przyrodniczych: 6120¹⁾ – Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>), 6410¹⁾ – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>), 6510¹⁾ – Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>), 7230¹⁾ – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 4) pogarszania się stanu siedliska czerwończyka nieparka 1060¹⁾ <i>Lycaena dispar</i>, 5) pogarszania stanu żerowisk ptaków, między innymi trzmielojada A072²⁾ <i>Pernis apivorus</i>, kani czarnej A073²⁾ <i>Milvus migrans</i>, kani rudej A074²⁾ <i>Milvus milvus</i>, A089²⁾ orlika krzykliwego <i>Aquila pomarina</i>, żurawia A127²⁾ <i>Grus grus</i>, puchacza A215²⁾ <i>Bubo bubo</i> 	<p>Koszenie i wypas wybranych łąk, pastwisk oraz koszonych dawniej bagien, w celu ich trwałego zachowania, z zastosowaniem metod i szczegółowych sposobów koszenia i wypasu minimalizujących ich negatywny wpływ na różnorodność biologiczną. Usuwanie nalotów drzew z muraw napiaskowych</p>
2	<p>Spływy Drawą, wpływające na zachowania i mogące wpływać na sukces reprodukcyjny gatunków zwierząt związanych z rzeką i jej doliną, w szczególności ptaków, ssaków i ryb, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mogące powodować znaczące niepokojenie w sezonie lęgowym gągoła A067²⁾ <i>Bucephala clangula</i>, 2) mogące powodować znaczące niepokojenie w sezonie lęgowym zimorodka A229²⁾ <i>Alcedo atthis</i>, pliszki górskiej A261²⁾ <i>Motacilla cinerea</i>, nurogęsia A070²⁾ <i>Mergus merganser</i>, 3) mogące powodować, szczególnie w porze porannej i wieczornej, płoszenie wydry 1355¹⁾ <i>Lutra lutra</i> i bobra 1337¹⁾ <i>Castor fiber</i>, 4) mogące powodować okresowe ograniczenie dostępności dla zwierząt okolic miejsc biwakowania płoszenie zwierząt w ich sąsiedztwie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie udostępnienia Drawy do spływów do okresu 1 lipca – 15 marca, tj. do okresu nie nakładającego się z trwającym do końca czerwca okresem krytycznym dla rozrodu większości zwierząt związanych z rzeką, a tylko częściowo nakładającego się z trwającym zwykle do końca lipca okresem lęgowym gągoła i zimorodka. 2. Spływy wyłącznie przy użyciu sprzętu pływającego o napędzie wiosłowym. 3. Ograniczenie maksymalnej liczby osób mogących spływać Drawą do 750 osób dziennie. 4. Udostępnianie Drawy do spływów wyłącznie w godzinach 9-19. 5. Edukacja turystów kajakowych przed ich wpływaniem na rzekę w zakresie zachowań minimalizujących płoszenie zwierząt oraz ograniczających inny wpływ na przyrodę, w tym w okresie 1-15 lipca obowiązkowa edukacja

		<p>w zakresie zachowań wobec ptaków wodzących pisklęta po tafli wody.</p> <p>6. Organizacja w pobliżu Drawy alternatywnych atrakcji turystycznych.</p> <p>7. Ciągły monitoring natężenia ruchu kajakowego.</p> <p>8. Monitorowanie zachowania się turystów na trasie spływu w zakresie przestrzegania obowiązujących przepisów i zasad udostępnienia Drawy, w tym szczególnie w zakresie wniesienia opłat za spływ oraz w zakresie zachowania ciszy na rzece oraz w miejscach biwakowania.</p>
3	<p>Bariera ekologiczna na Drawie stwarzana przez elektrownię wodną Kamienna i niefunkcjonalność istniejącej przy niej przepławki dla migracji w górę rzeki, a także zagrożenie stwarzane przez turbiny elektrowni przy migracji w dół rzeki, negatywnie wpływająca na wszystkie gatunki ryb rzecznych i innych organizmów wodnych przez fragmentację ich populacji, a w szczególności negatywnie wpływająca na ryby wędrowne przez uniemożliwienie im docierania do potencjalnych tarlisk powyżej elektrowni, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uniemożliwiająca odtworzenie właściwego stanu ochrony łososia 1106¹⁾ <i>Salmo salar</i> i minoga strumieniowego 1096¹⁾ <i>Lampetra planeri</i>, 2) powodująca fragmentację populacji głowacza białopłetwego 1163¹⁾ <i>Cottus gobio</i>, 3) utrudniająca wykorzystanie górnej Drawy do osiągnięcia celów krajowego programu ochrony węgorza <i>Anguilla anguilla</i> 	<p>Budowa urządzeń umożliwiających migracje organizmów wodnych przez zaporę elektrowni Kamienna, w górę i w dół rzeki lub przebudowa istniejących urządzeń do zapewnienia takiej funkcjonalności</p>
4	<p>Presja inwazyjnych gatunków obcych: norki amerykańskiej <i>Neovision vision</i> i potencjalnie szopa pracza <i>Procyon lotor</i> na rodzimą faunę ssaków, w szczególności gronostaja <i>Mustela erminea</i> i tchórza <i>Mustela putorius</i>, oraz na ptaki, w szczególności na gatunki gągoł A067²⁾ <i>Bucephala clangula</i>, nurogęś A070²⁾ <i>Mergus merganse</i>, perkoz dwuczuby A006²⁾ <i>Podiceps cristatus</i>, łabędź niemy A067²⁾ <i>Cygnus olor</i></p>	<p>Kontrola i ograniczanie liczebności norki amerykańskiej, szczególnie w okresie luty-kwiecień, tj. bezpośrednio przed szczytem okresu lęgowego ptaków. W przypadku systematycznego zwiększania się liczebności szopa pracza, ograniczanie jego liczebności.</p>
5	<p>Utrzymywanie się niskich zasobów rozkładającego się drewna oraz niskich ilości mikrosiedlisk wykształcających się na drzewach starych, uszkodzonych i zamierających, co zagraża w szczególności różnorodności biologicznej owadów, ślimaków, ptaków, mchów, porostów i grzybów typowych dla ekosystemów leśnych, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zagraża zachowaniu pachnicy dębowej <i>Osmoderma barnabita</i>, 2) przesądza o niewłaściwym lub złym stanie ochrony siedlisk przyrodniczych 9110¹⁾ – Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>), 9130¹⁾ – Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i>, <i>Galio odorati-Fagenion</i>), 9160¹⁾ – Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>), 9190¹⁾ – Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>), 91E0¹⁾ – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-</i> 	<p>Pozostawianie drzew złamanych, wywróconych, obumierających i martwych, a także wszystkich drzew z próchnowiskami, obłamanych, zahubionych i innych drzew biocenotycznych, z dopuszczeniem co najwyżej ich wyjątkowego ścinania i pozostawiania lub ewentualnego przemieszczania, w sytuacjach gdyby zagrażały bezpieczeństwu ludzi i mienia lub uniemożliwiałyby wykonywanie innych zaplanowanych działań ochronnych w Parku</p>

	<p><i>incanae</i>, olsy źródliskowe),</p> <p>3) ogranicza możliwość optymalnego rozwoju populacji ptaków, w szczególności dzięcioła średniego A238²⁾ <i>Dendrocopos medius</i> i mucholówki małej A320²⁾ <i>Ficedula parva</i></p>	
6	<p>Utrata elementów dziedzictwa kulturowego, poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zanikanie śladów po obiektach dawnej kultury materialnej, 2) pozostawianie zabytków bez użytkowania, konserwacji i opieki, prowadzące do ich destrukcji technicznej, 3) kradzieże zabytków lub ich części, 4) niszczenie zabytków oraz utrata ich cech specyficznych, wskutek braku świadomości społecznej na temat zabytkowego charakteru obiektów i braku troski o ich cechy zabytkowe przy wykonywaniu prac utrzymaniowych, remontach, adaptacjach i przebudowach, 5) zanik lokalnej tradycji urbanistycznej wsi Puszczy Drawskiej w wyniku deformacji tradycyjnego układu przestrzennego wsi oraz tradycyjnego układu zagrody przez lokalizację nowych budynków w sposób nie nawiązujący do tradycji, 6) niszczenie tradycyjnych form architektury przy wykonywaniu prac utrzymaniowych, remontach, adaptacjach, przebudowach, przez działania obce lokalnej tradycji architektonicznej, jak: wprowadzanie dociepleń z zewnątrz, tynkowanie ceglanych elewacji, tynkowanie lub zamalowywanie szczytów o konstrukcji ryglowej, zamurowywanie otworów drzwiowych i okiennych, wymiana stolarki okiennej na PCV bez zachowania historycznego podziału, wymiana pokrycia dachu na blachodachówkę lub blachę, likwidacja drewnianych elementów budynków (odeskowania szczytów, partie podniesionych poddaszy budynków gospodarczych), 7) wprowadzanie obcych lokalnej tradycji architektonicznej form nowej zabudowy oraz ogrodzeń i małej architektury, w tym elementów dysharmonijnych krajobrazowo i kulturowo, jak ogrodzenia betonowe, wolnostojące panele fotowoltaiczne, nawierzchnie polbrukowe, nadmiernie eksponowane tablice informacyjne, 8) zanik lokalnie uprawianych, tradycyjnych odmian drzew i krzewów owocowych, przetrwałych przy pozostałościach dawnych osad, 9) zanik lokalnej tradycji ogrodniczej, w tym wprowadzanie nasadzeń iglastych obcych tej tradycji; 10) niszczenie kompozycji zieleni, w tym alei i założeń parkowych, przez wycinanie drzew i nie nasadzanie nowych drzew w miejsce wyciętych, 11) zapomnienie niematerialnych elementów dziedzictwa kulturowego 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczytelnianie, konserwacja i eksponowanie wybranych śladów po obiektach kultury materialnej, w szczególności dawnych cmentarzy, dawnych osad, obiektów hydrotechnicznych, dróg brukowych, pozostałości Wału Pomorskiego. 2. Patrolowanie terenu Parku i zwalczanie wykroczeń i przestępstw, w tym prób kradzieży zabytków i ich części. 3. Rekonstruowanie, w razie potrzeby, wybranych dawnych elementów kultury materialnej. 4. Uwzględnianie ochrony cech zabytkowych oraz regionalnej tradycji architektonicznej i urbanistycznej przy wszystkich prowadzonych przez Park pracach utrzymaniowych, remontach, adaptacjach, przebudowach i budowie nowych obiektów oraz przy uzgadnianiu zamierzeń osób trzecich w granicach Parku. 5. Tworzenie i utrzymywanie kolekcji drzew i krzewów owocowych tradycyjnych odmian oraz roślin ozdobnych typowych dla terenów Puszczy Drawskiej. 6. Pielęgnowanie, utrzymywanie i w razie potrzeby uzupełnianie pozostałości zieleni komponowanej oraz drzew i krzewów owocowych należących do tradycyjnych odmian, pozostałych w miejscach dawnych osad. 7. Działania edukacyjne w Puszczy Drawskiej, promujące lokalne dziedzictwo kulturowe, w tym ochronę jego materialnych i niematerialnych elementów oraz ochronę i kontynuację lokalnej tradycji urbanistycznej, architektonicznej, sadowniczej i ogrodniczej. 8. Odtwarzanie, wykorzystywanie i promowanie elementów kultury niematerialnej (dawne nazwy, legendy, tradycja związana z dawnymi zawodami) w wydawnictwach i podczas działań edukacyjnych, w tym przywracanie i używanie historycznego nazewnictwa terenowego. 9. Współpraca ze służbami konserwatorskimi, samorządami terenowymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie ochrony zabytków. 10. Ujęcie wybranych elementów materialnego dziedzictwa kulturowego na terenie Parku w rejestrze zabytków i gminnych ewidencjach zabytków

7	<p>Ekspansja inwazyjnych obcych gatunków roślin – czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> i niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i>, zagrażające swoistości florystycznej ekosystemów leśnych, w tym pogarszające stan ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych: 9110¹⁾ – Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>), 9130¹⁾ – Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i>, <i>Galio odorati-Fagenion</i>), 9160¹⁾ – Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>), 9190¹⁾ – Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>), 91E0¹⁾ – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródłiskowe)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eliminacja czeremchy amerykańskiej w miejscach jej występowania. 2. Udostępnianie Parku w sposób minimalizujący ryzyko dalszego rozwleczenia niecierpka drobnokwiatowego wzdłuż dróg i szlaków turystycznych, w tym nie wprowadzanie nowych elementów udostępnienia w miejscach szczególnie narażonych na ekspansję niecierpka. 3. Wykonywanie działań ochronnych w ekosystemach leśnych w sposób minimalizujący ryzyko sprowokowania ekspansji niecierpka drobnokwiatowego
8	<p>Nadmierne uszkodzanie przez jelenie odnowień i podsadzeń wykonywanych w ramach przebudowy drzewostanów, ograniczające możliwość przebudowy drzewostanów i osiągnięcia celów ochrony ekosystemów leśnych, w tym ograniczające możliwość osiągnięcia właściwego stanu ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych: 9110¹⁾ – Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>), 9130¹⁾ – Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i>, <i>Galio odorati-Fagenion</i>), 9160¹⁾ – Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>), 9190¹⁾ – Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring liczebności i preferencji przestrzennych jeleni w Puszczy Drawskiej, realizowany wspólnie z sąsiadującymi nadleśnictwami. 2. Zabezpieczanie odnowień i podsadzeń poprzez grodzenie ich skupień, smarowanie środkami zapachowo-smakowymi (repelentami) lub pakulowanie drzewek. 3. Monitoring poziomu uszkodzeń odnowień i podsadzeń. 4. W przypadku wystąpienia poziomu uszkodzeń uniemożliwiającego osiągnięcie celów ochrony ekosystemów leśnych, lub w przypadku koncentrowania się na terenie Parku jeleni w stopniu uniemożliwiającym gospodarowanie gatunkiem w skali Puszczy Drawskiej, prowadzenie ograniczonych odstrzałów jeleni w celu zapobieżenia ich koncentracji, mające charakter działania wyjątkowego i realizowane na ograniczonej powierzchni, ograniczone do łań i cieląt i realizowane poza okresem rykowiska
9	<p>Nadmierne uszkodzanie przez jelenie i dziki upraw rolnych na gruntach w granicach Parku, a niebędących w wieczystym użytkownaiu Parku, oraz wychodzenie zwierzyny poza granice Parku i uszkodzanie upraw rolnych w strefie ochrony zwierzyny</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na gruntach Parku dobór upraw mniej narażonych na niszczenie przez zwierzynę, a także zagwarantowanie, w ewentualnych umowach wdzierżawienia takich gruntów, tolerowania szkód powodowanych przez zwierzynę. 2. Zabezpieczanie upraw rolnych i sadów przed ich uszkodzaniem przez zwierzynę, przez ich grodzenie (z wykluczeniem grodzenia dużych obszarów, tworzącego bariery ekologiczne) i stosowanie środków odstraszących. 3. Monitoring poziomu uszkodzeń upraw. 4. W przypadku występowania wysokiego poziomu uszkodzeń upraw w strefie ochrony zwierzyny, prowadzenie ograniczonych odstrzałów jeleni i dzików w oddziałach 110-149, w sposób zapobiegający koncentrowaniu się zwierząt na terenie Parku, w przypadku jeleni ograniczone do łań i cieląt i realizowane poza okresem rykowiska

10	Wydeptywanie roślinności i pokrywy glebowej, uszkodzenie brzegów rzek i jezior w miejscach koncentracji ruchu pieszego, w tym w związku z wędkowaniem w miejscach udostępnionych do wędkowania oraz w związku z obnoszeniem zwałów drzew podczas spływów Drawą	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonywanie i utrzymywanie urządzeń technicznych w miejscach najbardziej narażonych, w tym drewnianych schodków, barier i poręczy w miejscach narażonych na erozję, kładek na odcinkach brzegów jezior udostępnionych do wędkowania, pomostów i slipów w miejscach przeznaczonych do wodowania lub podnoszenia kajaków z wody. 2. Ograniczenie wędkowania na jeziorach tylko do wędkowania z kładek. 3. Stosowanie pomostów oraz naziemnych kładek i slipów, eliminujących nadmierne uszkodzenia szaty roślinnej i gleb, w miejscach wymagających obnoszenia zwałów drzew podczas spływów Drawą. 4. Częściowe udrażnianie niemożliwych do przepłynięcia zwałów drzewnych w korycie rzeki Drawy, w przypadku istnienia lokalnych przyrodniczych przeciwwskazań do obnoszenia takich zwałów brzegiem nawet przy zastosowaniu urządzeń zabezpieczających; przy zachowaniu maksymalnej szerokości udroźnienia nieprzekraczającej 2 m
11	Obecność napowietrznych linii energetycznych stanowiących zagrożenie dla awifauny Parku, szczególnie gatunków silnie narażonych na kolizje: trzmielojada A072 ²⁾ (<i>Pernis apivorus</i>), kani czarnej A073 ²⁾ (<i>Milvus migrans</i>), kani rudej A074 ²⁾ (<i>Milvus milvus</i>), orlika krzykliwego A089 ²⁾ (<i>Aquila pomarina</i>), żurawia A127 ²⁾ (<i>Grus grus</i>), puchacza A215 ²⁾ (<i>Bubo bubo</i>), bielika A075 ²⁾ (<i>Haliaeetus albicilla</i>) i rybołowa A094 ²⁾ (<i>Pandion haliaethus</i>)	Sukcesywne zastępowanie napowietrznych linii energetycznych kablem podziemnym
12	Zły stan populacji niektórych gatunków ryb w rzekach Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie monitoringu i badań w celu wyjaśnienia przyczyn zjawiska. 2. Ograniczenia w udostępnieniu do amatorskiego połowu ryb oraz do turystyki kajakowej, minimalizujące oddziaływanie tych form udostępnienia na ryby. 3. Prowadzenie zarybień wspomagających zagrożone populacje ryb
13	Kradzieże głazów narzutowych z terenu Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patrolowanie terenu i zwalczanie wykroczeń i przestępstw przez Straż Parku. 2. Współpraca z Policją oraz prokuratorami w zakresie prewencji i ścigania wykroczeń i przestępstw. 3. Działania edukacyjne adresowane do społeczności lokalnej w kierunku budowy postaw nieakceptowania przestępstw i wykroczeń wobec elementów dziedzictwa geologicznego i kulturowego oraz budowy zrozumienia znaczenia i potrzeb ochrony tego dziedzictwa
14	Nie zgodne z prawem korzystanie z zasobów Parku, w szczególności polegające na: 1) zabijaniu dziko występujących zwierząt, w tym	1. Udostępnianie i rozpowszechnianie informacji o przepisach obowiązujących w Parku oraz reagowanie na

	<p>klusownictwie lądowym i wodnym,</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) umyślnym płoszeniu zwierząt kręgowych, 3) zbieraniu poroży, 4) niszczeniu nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz miejsc ich rozrodu, 5) pozyskiwaniu, zbiorze, niszczeniu lub umyślnym uszkodzeniu roślin oraz grzybów, 6) pozyskiwaniu piasku, żwiru, kamieni oraz skamieniałości, 7) niszczeniu gleby, 8) nieuprawnionym ruchu pieszym, rowerowym, konnym, pływaniu kajakiem, kąpania się lub nurkowaniu w miejscach lub terminach do tego niewyznaczonych, 9) nieuprawnionym ruchu pojazdów samochodowych poza drogami publicznymi i drogami udostępnionymi do ruchu 	<p>rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji na ten temat przez osoby trzecie.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Współpraca z Policją oraz prokuratorami w zakresie prewencji i ścigania wykroczeń i przestępstw. 3. Współpraca z PGL LP, samorządami lokalnymi oraz lokalnymi organizacjami turystycznymi w zakresie prewencji. 4. Utrzymywanie dróg leśnych i mostów w sposób ograniczający możliwość tranzytowego przejazdu przez teren Parku, a na terenie Parku – przejazdu przez obszary objęte ochroną ścisłą oraz strefy wyznaczone dla ochrony gatunków antropofobnych. 5. Patrolowanie zagrożonych obszarów i obiektów Parku. 6. Usuwanie urządzeń klusowniczych. 7. Kontrola osób zbierających rośliny lub grzyby
15	<p>Odwadnianie niektórych ekosystemów hydrogenicznym przez elementy antropogeniczne (rowy i drenaże), wpływające negatywnie na stan torfowisk i złóż torfowych oraz ograniczające możliwości rozwoju populacji płazów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Likwidacja elementów odwadniających. 2. Odtworzenie ekosystemów mokradłowych o charakterze optymalnym dla płazów na Polanie Drawieńskiej w granicach Parku
16	<p>Deficyt potencjalnych miejsc lęgowych dla niektórych gatunków ptaków, będący pozostałością ukształtowania drzewostanów przez gospodarkę leśną przed powstaniem Parku, ograniczający możliwość pełnego wykorzystywania terenu Parku przez gatunki chronione i zagrożone wyginięciem, dotyczący w szczególności gatunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) bielik A075²⁾ <i>Haliaeetus albicilla</i>, 2) rybołów A094²⁾ <i>Pandion haliaethus</i>, 3) puchacz A215²⁾ <i>Bubo bubo</i>, 4) gągoł A067²⁾ <i>Bucephala clangula</i>, 5) nurogęś A070²⁾ <i>Mergus merganser</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zainstalowanie platform lęgowych dla bielika, rybołowa i puchacza. 2. Utrzymywanie skrzynek lęgowych dla gągoła i nurogęsia, zawieszonych w miejscach i w sposób niepowiększający narażenia na drapieżnictwo w porównaniu z dziuplami naturalnymi, do czasu wytworzenia się odpowiedniej ilości naturalnych miejsc lęgowych. 3. Zachowanie starych drzew i drzewostanów, które docelowo dostarczą obfitości naturalnych miejsc dogodnych do lęgów
17	<p>Niedostateczny zakres wiedzy dotyczącej zasobów, tworów i składników przyrody, zasobów kulturowych oraz procesów ekologicznych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie inwentaryzacji przyrodniczej i dóbr kultury materialnej. 2. Dalsze rozwijanie badań naukowych oraz monitoringu środowiska przyrodniczego i monitoringu stanu walorów kulturowych

2. Potencjalne zagrożenia wewnętrzne

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ich skutków
1	<p>Podpalenie lub zaprószenie ognia i rozwój pożarów lasu, mogących spowodować wielkoobszarowe zniszczenie drzewostanów i gwałtowne zmiany siedlisk roślin i zwierząt</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profilaktyka przeciwpożarowa przez prowadzenie edukacji przeciwpożarowej, wyorywanie w razie potrzeby pasów przeciwpożarowych wzdłuż dróg i miejsc licznego pobytu ludzi, zabezpieczenie miejsc wyznaczonych na ogniska. 2. Patrolowanie i obserwowanie terenu w celu wykrywania pożarów we wczesnym stadium ich rozwoju.

		<ol style="list-style-type: none"> 3. Utrzymanie w gotowości sprzętu przeciwpożarowego oraz utrzymanie sieci dróg pożarowych i punktów czerpania wody. 4. Gaszenie pożarów w przypadku ich powstania, w możliwie wczesnym stadium ich rozwoju
2	Gwałtowne wielkoobszarowe zamieranie drzew w sztucznych, jednogatunkowych drzewostanach sosnowych, powodowane gradacją i masowym żerowaniem owadów liściożernych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększanie odporności drzewostanów przez przywracanie składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów zgodnej z potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym, na drodze naturalnych procesów oraz zabiegów renaturalizacyjnych, w tym przez tolerowanie lokalnego i małopowierzchniowego zamierania drzew w wyniku żeru owadów. 2. Monitoring występowania i liczebności owadów liściożernych mogących wykazywać tendencje gradacyjne. 3. Podejmowanie działań ograniczających liczebność owadów liściożernych, wyłącznie w przypadku wielkoobszarowego zagrożenia całkowitym zniszczeniem drzewostanów
3	Wzrost natężenia ruchu turystycznego i presji na udostępnianie Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie udostępniania Parku, w tym kształtowanie infrastruktury służącej udostępnianiu Parku i edukacji, w sposób niepowodujący rozszerzania się obszarów nasilonej penetracji turystów, w szczególności niepowodujący wzmożonej penetracji wschodniego ramienia Parku, ani niepowodujący zwiększania się ruchu turystycznego poza obszarami recepcyjnymi obejmującymi oddziały⁶⁾ 110-130, 338-340, 354-355, 368-370, 377, 385-386, 393-394, 402-405. 2. Ograniczenie udostępniania Parku do określonych miejsc i terminów, a także limitowanie korzystania z niektórych form udostępniania. 3. Utrzymywanie dróg leśnych i mostów w sposób ograniczający możliwość nielegalnego przejazdu i przejścia przez teren Parku, w tym w szczególności przez obszary objęte ochroną ścisłą oraz przez strefy wyznaczone dla ochrony gatunków antropofobnych. 4. Działania edukacyjne w zakresie zachowań minimalizujących negatywne oddziaływanie na przyrodę. 5. Monitoring ruchu turystycznego i jego oddziaływania na przyrodę Parku oraz wprowadzanie ograniczeń udostępnienia w przypadku wykrycia nadmiernego wzrostu presji
4	Antropopresja na teren Parku związana z wykonywaniem zabiegów ochronnych, mogąca wpływać na wybór miejsc do rozrodu i sukces rozrodczy gatunków zwierząt unikających człowieka, w szczególności gatunków:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Minimalizacja zakresu prac ingerujących w ekosystemy leśne. 2. Uwzględnianie potrzeb gatunków wrażliwych przy szczegółowym planowaniu

	<ol style="list-style-type: none"> 1) rybołów A094²⁾ <i>Pandion haliaetus</i>, 2) bielik A075²⁾ <i>Haliaeetus albicilla</i>, 3) puchacz A215²⁾ <i>Bubo bubo</i>, 4) włośchatka A223²⁾ <i>Aegolius funereus</i>, 5) sóweczka A217²⁾ <i>Glaucidium passerinum</i>, 6) wilk 1352¹⁾ <i>Canis lupus</i>. 	<p>wykonywania działań ochronnych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Utrzymywanie dróg leśnych i mostów w sposób ograniczający możliwość przejazdu i przejścia przez obszary objęte ochroną ścisłą, strefy wyznaczone dla ochrony gatunków antropofobnych oraz inne obszary koncentracji takich gatunków. 4. Zabezpieczenie spokoju i niezmienności środowiska w otoczeniu miejsc rozrodu gatunków wrażliwych, poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a) wstrzymywanie na okres co najmniej 5 lat wykonywania działań ochronnych niewymagających okresowego wykonywania, b) dostosowanie do potrzeb gatunków wrażliwych terminów wykonania działań ochronnych wymagających okresowego wykonywania co 1-5 lat, c) okresowe zamykanie lub zmiany przebiegu szlaków udostępnionych do ruchu turystycznego, wprowadzanie zakazu zatrzymywania się na drogach udostępnionych do ruchu kołowego, w obszarach wokół miejsc rozrodu, prawdopodobnego rozrodu lub regularnego występowania gatunków wrażliwych. 5. Uwzględnianie potrzeby minimalizacji antropopresji przy zezwalaniu na realizację badań naukowych w Parku oraz w bieżącej działalności Parku.
5	<p>Zarastanie szuwarów kłociowych olszą, mogące prowadzić do zaniku lub zmniejszenia się powierzchni siedliska przyrodniczego 7210¹⁾ – Torfowiska nakredowe.</p>	<p>Kontynuacja usuwania olszy i powstających jej odrośli z torfowiska Kłocie Ostrowieckie.</p>
6	<p>Rozprzestrzenianie się obcych gatunków roślin we florze Parku, mogące powodować synantropizację fitocenozy, w tym także pogorszenie stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, w szczególności: 6120¹⁾ – Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>), 6510¹⁾ – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>), 9110¹⁾ – Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>), 9130¹⁾ – Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i>, <i>Galio odorati-Fagenion</i>), 9160¹⁾ – Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>), 9190¹⁾ – Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>), 91E0¹⁾ – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródliskowe).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring występowania gatunków obcych na terenie Parku i w jego otulinie, ze szczególnym uwzględnieniem obserwacji stanowisk gatunków mogących wykazywać tendencje inwazyjne, a tolerowanych zachowywanych jako składnik dziedzictwa kulturowego. 2. Usuwanie nowo powstających stanowisk gatunków obcych, w przypadku zaistnienia ich ekspansji.
7	<p>Utrata zasobów różnorodności genetycznej roślin, w szczególności związanych z gatunkami rzadko występującymi, starymi drzewostanami leśnymi oraz starymi odmianami drzew i krzewów owocowych w dawnych osadach</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Leśnym Bankiem Genów Kostrzyca w zakresie zachowywania florystycznych zasobów genowych <i>ex situ</i>. 2. Organizacja i utrzymanie kolekcji dendrologicznej drzew Puszczy Drawskiej. 3. Organizacja i utrzymanie kolekcji

		zachowawczej, kolekcji dydaktycznej oraz szkółki namnożeniowej starych odmian drzew owocowych z terenu Puszczy Drawskiej oraz tradycyjnych dla regionu roślin ozdobnych, oraz promocja ich uprawy
--	--	---

3. Istniejące zagrożenia zewnętrzne

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ich skutków
1	<p>Zmiany klimatyczne, w szczególności skutkujące wzrostem częstotliwości występowania ekstremalnych stanów pogodowych oraz zmianą pogód zimowych, mogące wpływać w szczególności na ekosystemy hydrogeniczne i związane z nimi gatunki, w tym na siedliska przyrodnicze:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 3140¹⁾ – Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>); 2) 3260¹⁾ – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>); 3) 7110¹⁾ – Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe); 4) 7140¹⁾ – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>); 5) 7210¹⁾ – Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i>, <i>Caricetum buxbaumii</i>, <i>Schoenetum nigricantis</i>); 6) 7230¹⁾ – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk; 7) inne, w związku ze wzrostem ryzyka zjawisk o charakterze katastrof naturalnych 	<p>Adaptacja ekosystemów Parku do zmian klimatycznych poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Maksymalne dopuszczenie naturalnych procesów w ekosystemach leśnych i wodnych, w tym procesów naturalnej regeneracji ekosystemów po lokalnych zniszczeniach, jeżeli wystąpią w wyniku katastrof naturalnych, 2. Wyeliminowanie lub maksymalne ograniczenie presji antropogenicznej na ekosystemy wodne i wodno-błotne, 3. Likwidację sztucznych elementów odwadniających ekosystemy wodno-błotne i odtworzenie ich naturalnego uwodnienia. 4. Ochrona ciągłości powiązań ekologicznych Parku z ekosystemami sąsiednimi, w tym w szczególności: <ol style="list-style-type: none"> a) zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych łączących Park z innymi obszarami chronionymi, w szczególności poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie przestrzenne, b) inspirowanie właściwych organów i współpraca z nimi w zakresie tworzenia w otulinie Parku form ochrony przyrody, składających się na lokalny system obszarów chronionych Puszczy Drawskiej.
2	<p>Dopływ zanieczyszczeń antropogenicznych, w tym z terenów rolniczych, wnoszonych do Parku przez cieki i rowy wpływające na jego teren oraz wnoszonych ze ściekami odprowadzanymi na teren Parku, wzmagający eutrofizację wód i pogarszający ich stan, w szczególności wpływające negatywnie na stan siedlisk przyrodniczych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 3260¹⁾ – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>); 2) 3150¹⁾ – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i>, <i>Potamion</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Starania o powiększenie otuliny Parku i objęcie nią terenów rolniczych w zlewni górnej Płocicznej i górnej Korytnicy. 2. Współdziałanie administracji Parku z samorządami gmin, organami ochrony środowiska, organami inspekcji ochrony środowiska, oraz z zarządzającymi wodami w celu eliminacji presji. 3. Uwzględnienie celów środowiskowych Parku w warunkach korzystania z wód oraz w pozwoleniach wodnoprawnych dotyczących wód Parku. 4. Ciągły monitoring ścieków odprowadzanych do wód Parku i kontrola zgodności ich z odprowadzaniem z pozwoleniami wodnoprawnymi. 5. Zapewnienie okresowej kontroli szczelności

		<p>zbiorników bezodpływowych na ścieki w otulinie Parku.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Ograniczenie możliwości stosowania oczyszczalni indywidualnych w otulinie Parku. 7. Zapewnienie stosowania kodeksu dobrych praktyk w gospodarce rolnej w otulinie Parku w zakresie nawożenia i ograniczania eutrofizacji. 8. Stosowanie dobrych praktyk utrzymywania wód w otulinie Parku, ograniczających ich zamulenie, podtrzymujących zdolność samooczyszczania przez utrzymanie zróżnicowania hydromorfologicznego; utrzymujących naturalną roślinność w wodach i na ich brzegach, w tym zadrzewienia, zakrzewienia i strefy roślinności zielnej stanowiące strefy buforowe wzdłuż wód
3	Rozwój ilościowy turystyki w miejscowościach sąsiadujących z Parkiem, stwarzający i wzmagający presję turystyczną na teren Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współdziałanie z samorządami terytorialnymi, lokalnymi organizacjami turystycznymi i przedsiębiorcami turystycznymi w zakresie tworzenia poza głównym kompleksem Parku alternatywnych atrakcji turystycznych, w szczególności wykorzystujących i promujących dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Puszczy Drawskiej, w tym Ekomuzeum Rzeki Drawy. 2. Organizacja atrakcji turystycznych i udostępnienie terenu Parku w sposób koncentrujący presję turystyki w obszarach recepcyjnych obejmujących oddziały⁶⁾ 110-130, 338-340, 354-355, 368-370, 377, 385-386, 393-394, 402-405. 3. Organizacja i prowadzenie obiektów informacyjno-edukacyjnych w Drawnie, Głusku, Ostrowitem i w razie potrzeby w Bogdance, tak by były atrakcją turystyczną, częściowo alternatywną wobec zwiedzania Parku. 4. Działania edukacyjne poza terenem Parku, stanowiące alternatywną wobec zwiedzania Parku, atrakcję turystyczną, w szczególności wykorzystujące i promujące dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Puszczy Drawskiej, m.in. poprzez współpracę z innymi podmiotami w zakresie realizacji poza terenem Parku obiektów składających się na Ekomuzeum Rzeki Drawy. 5. Konsekwentne utrzymanie udostępnienia Parku w granicach niewpływających negatywnie na stan jego przyrody
4	Postawy społeczne demonstrujące brak poszanowania dla elementów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Parku i nieuwzględniające potrzeby jego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania edukacyjne adresowane do społeczności lokalnej, w kierunku dostrzeżenia, zrozumienia i docenienia

	ochrony, częściowo wynikające z braku wiedzy o walorach przyrodniczych i kulturowych Parku	<p>elementów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na terenie Parku, a w konsekwencji wytworzenie postawy poszanowania dla tych elementów.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Współpraca z organami administracji, w szczególności dostarczanie wiedzy o uwarunkowaniach przyrodniczych, zagrożeniach, przyrodzie i walorach kulturowych Parku, funkcjonowaniu Parku w przestrzeni przyrodniczej Puszczy Drawskiej, lokalnej tradycji urbanistycznej, architektonicznej, sadowniczej i ogrodniczej
5	Zanieczyszczenie światłem, powodujące także na terenie Parku zanik ciemnego nieba, a także mogące wpływać niekorzystnie na różnorodność biologiczną zwierząt o aktywności nocnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacja ekologiczna w zakresie problemu zanieczyszczenia światłem. 2. Przebudowa źródeł światła w Parku i otulinie na minimalizujące rozpraszanie światła w atmosferze. 3. Ograniczanie powstawania nowych źródeł światła w Parku i otulinie. 4. Podjęcie starań o zadeklarowanie Parku z otuliną, we współpracy z samorządami terytorialnymi oraz nadleśnictwami, jako parku ciemnego nieba. 5. Promowanie rozwoju astroturystyki w otulinie Parku oraz działania edukacyjne w tym zakresie
6	<p>Zagrożenie kłusownictwem zwierząt wychodzących lub wylatujących z terenu Parku, w szczególności na stawach rybnych w otulinie Parku, w tym dotyczące gatunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rybołów A094²⁾ <i>Pandion haliaetus</i>, 2. bielik A075²⁾ <i>Haliaeetus albicilla</i>, 3. wydra 1355¹⁾ <i>Lutra lutra</i>, 4. bóbr 1337¹⁾ <i>Castor fiber</i>, 5. kormoran A017²⁾ <i>Phalacrocorax carbo</i>, <p>a poza terenem stawów rybnych także wilka 1352¹⁾ <i>Canis lupus</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją oraz prokuratorami w zakresie prewencji i ścigania wykroczeń i przestępstw. 2. Działania edukacyjne adresowane do społeczności lokalnej w kierunku budowy postaw nieakceptowania przestępstw i wykroczeń wobec gatunków chronionych. 3. Działania edukacyjne adresowane do społeczności lokalnej poprawiające akceptację wobec gatunków chronionych, także, jeżeli powodują pewne uciążliwości, w tym promowanie dostępnych mechanizmów wsparcia akceptacji gatunków chronionych dostępnych dla właścicieli stawów. 4. Szkolenie funkcjonariuszy prokuratur i Policji w zakresie zagadnień merytorycznych związanych z przestępstwami i wykroczeniami wobec gatunków chronionych oraz obowiązującego prawa
7	Gospodarka łowiecka w otulinie Parku, wpływająca na kształtowanie się populacji jelenia, sarny i dzika w Puszczy Drawskiej, w tym na terenie Parku, a także stwarzająca zagrożenie zabijaniem borsuków, kun, tchórzy, słonek, cyraneczek zamieszkujących teren Parku, oraz stwarzająca ryzyko nielegalnego zabicia wilków <i>Canis lupus</i> związanych z terenem Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca w zakresie liczeń zwierzyny z nadleśnictwami i innymi zarządcami obwodów łowieckich w otulinie Parku. 2. Współpraca z RDLP i nadleśnictwami w otulinie Parku w procesie tworzenia i zatwierdzania wieloletnich planów łowiecko-hodowlanych i rocznych planów łowieckich dla terenów sąsiadujących z Parkiem oraz realizowania gospodarki

		<p>łowieckiej, z uwzględnieniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) potrzeby zachowania bazy żerowej wilka, b) ograniczenia form polowania ryzykownych dla wilka, c) ograniczenia form polowania powodujących płoszenie jelenia i koncentrowanie się jeleni na terenie Parku, d) maksymalnej ochrony gatunków łownych rzadko występujących w Puszczy Drawskiej: borsuków, kun, tchórzy, słonek, cyraneczek, e) zachowania, w granicach wyznaczonych potrzebą osiągnięcia innych celów ochrony Parku oraz koniecznością spójnego zarządzania populacjami zwierzyny w Puszczy Drawskiej, roli Parku jako obszaru bezpieczeństwa dla zwierząt, gdzie nie są prowadzone polowania. <p>3. Działania edukacyjne w zakresie ochrony wilka w otulinie Parku</p>
8	<p>Zanik ciągłości elementów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w otulinie Parku, pogarszający warunki społeczne ochrony tych elementów w Parku</p>	<p>1. Współpraca z samorządami terytorialnymi, organami ochrony przyrody, organami administracji wodnej, właścicielami i zarządcami gruntów, w szczególności w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) tworzenia form ochrony przyrody, składających się na lokalny system obszarów chronionych Puszczy Drawskiej, b) modyfikowania sposobów prowadzenia gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej oraz sposobów utrzymywania wód i utrzymywania zadrzewień w kierunku lepszego uwzględnienia potrzeb ochrony przyrody, c) promowania elementów regionalnego dziedzictwa kulturowego i troski o nie, zarówno w zakresie elementów materialnych jak i niematerialnych, a także lokalnej tradycji architektonicznej, urbanistycznej i ogrodniczej, d) ustaleń studiów i planów zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów urządzenia lasu, gminnych programów ochrony zabytków, operatów rybackich, planów utrzymywania wód, gwarantujących ochronę dziedzictwa przyrodniczego

		<p>i kulturowego.</p> <p>2. Działania edukacyjne popularyzujące i promujące elementy dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Puszczy Drawskiej oraz potrzebę i właściwe sposoby ich ochrony</p>
9	<p>Zanik cennych przyrodniczo, ekstensywnie użytkowanych terenów otwartych, w szczególności łąk i bagien w otulinie Parku, ograniczający możliwości żerowania poza terenem Parku zwierząt wychodzących lub wylatujących z Parku, w szczególności dotyczący gatunków:</p> <p>1) trzmielojad A072²⁾ <i>Pernis apivorus</i>, 2) kania czarna A073²⁾ <i>Milvus migrans</i>, 3) kania ruda A074²⁾ <i>Milvus milvus</i>, 4) bocian czarny A030²⁾ <i>Ciconia nigra</i> oraz jeleni i saren</p>	<p>Współpraca z właścicielami i zarządcami gruntów w otulinie Parku, jednostkami doradztwa rolniczego oraz z organami ochrony przyrody w zakresie:</p> <p>1) realizacji przedsięwzięć służących ochronie mokradeł, łąk i pastwisk w otulinie Parku, 2) promowania i wdrażania w otulinie Parku dostępnych mechanizmów wsparcia ekstensywnej gospodarki na mokradłach, łąkach i pastwiskach, 3) edukacji społeczności lokalnych na temat znaczenia przyrodniczego oraz możliwości ochrony mokradeł, łąk i pastwisk w warunkach gospodarczego użytkowania</p>
10	<p>Wypadki komunikacyjne ze zwierzętami zagrażające zwłaszcza płazom oraz gatunkom ssaków:</p> <p>1) wilk 1352¹⁾ <i>Canis lupus</i>, 2) wydra 1355¹⁾ <i>Lutra lutra</i></p>	<p>1. Ustawianie tablic informacyjnych przy drogach przecinających teren Parku i otuliny, w miejscach koncentracji wypadków ze zwierzętami. 2. Wnioskowanie do zarządców dróg o wprowadzenie ograniczeń prędkości w miejscach koncentracji wypadków ze zwierzętami. 3. Wnioskowanie do zarządców dróg o budowę przejść dla płazów przy remontach lub przebudowach dróg</p>
11	<p>Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego pochodzące z miejscowości w otulinie Parku</p>	<p>Działania edukacyjne w zakresie możliwości wykorzystania niskoemisyjnych źródeł energii w otulinie Parku</p>

4. Potencjalne zagrożenia zewnętrzne

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ich skutków
1	<p>Zagrożenie pożarowe terenów bezpośrednio przylegających do Parku</p>	<p>Współpraca Parku z sąsiadującymi nadleśnictwami w zakresie ochrony przeciwpożarowej i gaszenia powstających pożarów.</p>
2	<p>Powstawanie ferm norek, mogących w wyniku ucieczek norek stanowić źródło zasilania populacji norki amerykańskiej, a także naturalny rozwój populacji tego gatunku w Puszczy Drawskiej, skutkujący migracją na teren Parku i presją na faunę Parku, w tym na gatunki:</p> <p>1) gągoł A067²⁾ <i>Bucephala clangula</i>, 2) nurogęś A070²⁾ <i>Mergus merganser</i>, 3) perkoz dwuczuby A006²⁾ <i>Podiceps cristatus</i>, 4) łabędź niemy A067²⁾ <i>Cygnus olor</i></p>	<p>Uwzględnianie zagrożenia Parku w postępowaniach administracyjnych rozstrzygających o dopuszczalności lokalizacji ferm norek, co najmniej do odległości 50 km od granic Parku.</p> <p>Uwzględnianie potrzeby ograniczania populacji norki amerykańskiej w planach łowieckich dla obwodów łowieckich w Puszczy Drawskiej, w tym wnioskowanie przez Park o ujęcie zagadnienia w planach i uwzględnianie zagadnienia w opiniowaniu tych planów.</p>

3	<p>Wydobywanie kopalin oraz pobory wód podziemnych i powierzchniowych, mogące zmienić stosunki wodne, w szczególności wpłynąć na ilość i jakość wód dopływających do Parku, w wyniku, czego mogące w szczególności pogorszyć stan ochrony siedlisk przyrodniczych wraz ze związaną z nimi florą i fauną:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 3140¹⁾ – Twardowodne oligo - i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>); 2) 3260¹⁾ – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>); 3) 7210¹⁾ – Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i>, <i>Caricetum buxbaumii</i>, <i>Schoenetum nigricantis</i>); 4) 7230¹⁾ – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk; 5) 91E0¹⁾ – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródłiskowe; 6) inne źródła i źródłiska; <p>inne, w związku ze wzrostem ryzyka zjawisk o charakterze katastrof naturalnych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uwzględnianie zagrożenia Parku w postępowaniach administracyjnych rozstrzygających o dopuszczalności lokalizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie wpłynąć na stosunki wodne. 2. Realizowanie, w otulinie DPN, małej retencji wody przez odtwarzanie i utrzymywanie ekosystemów mokradłowych oraz współpraca w tym zakresie z nadleśnictwami. 3. Współdziałanie z samorządami gmin, organami ochrony środowiska, organami inspekcji ochrony środowiska w celu eliminacji presji na wody podziemne. 4. Zapewnienie okresowej kontroli szczelności zbiorników bezodpływowych na ścieki w otulinie Parku. 5. Ograniczenie możliwości stosowania oczyszczalni indywidualnych z rozsąceniem do gruntu w otulinie Parku
4	<p>Gospodarka leśna w otulinie Parku, mogąca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wpływać na stan ekosystemów torfowiskowych Parku oraz na ekosystemy leśne Parku, w przypadku wykonywania cięć zupełnych lub intensywnych cięć częściowych bezpośrednio przylegających do granicy Parku, 2) intensyfikować dopływ do Parku zanieczyszczeń wód, w przypadku wykonywania cięć przy ciekach wpływających na dalszym odcinku na teren Parku lub wykonywana cięć zwiększających spływ powierzchniowy, 3) wpływać na ekspansję w Parku obcych gatunków roślin sadzonych w ramach gospodarki leśnej, 4) wpływać na stan populacji gatunków związanych z martwym drewnem, bytujących na terenie Parku, w przypadku przetrzymywania drzew ściętych na gruncie w okresie rozrodu tych organizmów a następnie wywozu tych drzew, 5) wpływać na stan populacji gatunków leśnych, w szczególności związanych z martwym drewnem i starymi drzewami, w tym pachnicy dębowej 1084¹⁾ <i>Osmoderma barnabita</i>, dzięcioła średniego A238²⁾ <i>Dendrocopos medius</i>, muchołówki małej A320²⁾ <i>Ficedula parva</i>, przez izolację ich populacji w Parku i przerwanie na granicy Parku ciągłości ekologicznej ich siedlisk, w przypadku niedostatecznych zasobów martwych i starych drzew w lasach gospodarczych 	<p>Uwzględnienie, w planach urządzenia lasu z programami ochrony przyrody nadleśnictw w otulinie Parku oraz w procesie uzgadniania tych planów:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) ograniczenia cięć zupełnych oraz intensywnych cięć częściowych w drzewostanach przylegających do granic Parku, b) utrzymania ograniczeń w użytkowaniu lasu w strefach przyległych do cieków wpływających na teren Parku, c) wykluczenia wprowadzania do lasów czeremchy amerykańskiej, olszy pomarszczonej, dębu czerwonego, modrzewia japońskiego i eurojapońskiego, d) zwiększania zasobów martwego drewna poprzez zachowanie i pozostawianie wybranych drzew i fragmentów drzewostanów do naturalnej śmierci, e) ograniczenia przetrzymywania w lesie drewna w okresie wiosenno-letnim.

5	Rozwój osad śródleśnych w otulinie Parku, a także niekontrolowany rozwój urbanizacyjny większych miejscowości, mogący zwiększyć antropopresję na teren Parku	Uwzględnienie zagadnienia antropopresji na teren Parku, w tym oddziaływań skumulowanych, w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu
6	Powstanie, w szczególności w wyniku budowy lub rozbudowy inwestycji infrastrukturalnych, barier ekologicznych mogących upośledzić powiązania ekologiczne Parku z obszarami sąsiednimi	Uwzględnianie zagadnienia powiązań ekologicznych Parku w postępowaniach administracyjnych dotyczących środowiskowych uwarunkowań inwestycji liniowych w otulinie Parku oraz dużych inwestycji przecinających korytarze ekologiczne łączące Park z obszarami sąsiednimi, w tym budowy lub rozbudowy drogi krajowej 10/S-10, drogi krajowej 22, linii kolejowej Poznań-Szczecin
7	Ekspansja tawuły kutnerowatej (<i>Spiraea tomentosa</i>), która w przypadku pojawu na terenie Parku mogłaby zagrozić ekosystemom torfowiskowym Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zagwarantowanie w programach ochrony przyrody nadleśnictw w otulinie Parku zwalczania tawuły kutnerowatej na istniejących stanowiskach oraz realizacja jej zwalczania w otulinie Parku. 2. Monitorowanie torfowisk Parku pod kątem pojawu gatunku, a w przypadku stwierdzenia jego pojawu, zwalczanie gatunku we wczesnym stadium inwazji
8	Ekspansja niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>), który w przypadku pojawu na terenie Parku mógłby zagrozić ekosystemom łągowym Parku	Monitorowanie stanowiska gatunku w Barnimiu oraz monitorowanie łągów w dolinie Drawy pod kątem pojawu gatunku, a w przypadku stwierdzenia pojawu, zwalczanie gatunku we wczesnym stadium inwazji. Działania edukacyjne w zakresie promowania uprawy tradycyjnych i typowych dla regionu Puszczy Drawskiej roślin ozdobnych zamiast gatunków potencjalnie inwazyjnych
9	Choroby o charakterze epizootii	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring stanu zdrowotnego populacji zwierząt. 2. Opracowanie i wdrożenie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia epizootii lub zaobserwowania niepokojących objawów chorobowych.

Rozdział 5

WARUNKI UTRZYMANIA LUB ODTWORZENIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY PRZEDMIOTÓW OCHRONY, ZACHOWANIA INTEGRALNOŚCI OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ SPÓJNOŚCI SIECI OBSZARÓW NATURA 2000

1. Określa się następujące warunki utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony dla następujących przedmiotów ochrony:
  - 1) dla siedlisk przyrodniczych:
    - a) 3140¹⁾ twardowodnych oligo- i mezotroficznych zbiorników z podwodnymi łąkami ramienic (*Charetea*) – ochrona ścisła lub pozostawienie bez zabiegów umożliwiające naturalną dynamikę ekosystemów, przy wykluczeniu wszystkich presji antropogenicznych,
    - b) 3150¹⁾ starorzeczy i naturalnych eutroficznych zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* – minimalizacja presji antropogenicznych, w tym dla jezior przepływowych ograniczenie dopływu biogenów ze zlewni położonej powyżej Parku do poziomu niepowodującego nadmiernej eutrofizacji jezior oraz odbudowa struktury ichtiofauny przez zarybienia drapieżnikami i połowy „drobnych” karpowatych, a dla jezior nieprzepływowych ochrona ścisła lub pozostawienie bez zabiegów umożliwiające naturalną dynamikę ekosystemów,
    - c) 3160¹⁾ naturalnych, dystroficznych zbiorników wodnych – utrzymanie w kompleksach torfowych, których elementem jest siedlisko, stosunków wodnych właściwych dla siedlisk bagiennych oraz ochrona ścisła lub pozostawienie bez zabiegów umożliwiające naturalną dynamikę ekosystemów, przy wykluczeniu wszystkich presji antropogenicznych,
    - d) 3260¹⁾ nizinnych i podgórskich rzek ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*) – zachowanie rzeki w stanie naturalnym, z naturalną dynamiką koryta, rumoszu drzewnego i kształtującej się w korycie roślinności przez jej ochronę bierną (z możliwością czynnej ochrony zagrożonych gatunków ryb) oraz zapewnienie czystości wód i utrzymanie natężenia turystyki kajakowej i wędkarstwa na poziomie niewywołującym znaczącego negatywnego oddziaływania na ekosystem rzeki wraz z jej florą i fauną,
    - e) 6120¹⁾ ciepłolubnych śródlądowych muraw napiaskowych (*Koelerion glaucae*) – wypas, ewentualnie koszenie,
    - f) 6410¹⁾ zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (*Molinion*) – utrzymanie naturalnych warunków wodnych i koszenie w okresie wczesnojesiennym,
    - g) 6510¹⁾ nizinnych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) – utrzymanie ekstensywnego koszenia,
    - h) 7110¹⁾ torfowisk wysokich z roślinnością torfotwórczą (żywych) oraz 7140¹⁾ torfowisk przejściowych i trzęsawisk (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*) – utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedlisk bagiennych oraz umożliwienie naturalnej dynamiki ekosystemów bagiennych; eliminacja inwazyjnych gatunków obcych w przypadku ich pojawu,
    - i) 7210¹⁾ torfowisk nakredowych (*Cladietum marisci*) – utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedlisk bagiennych oraz ochrona ścisła lub pozostawienie bez zabiegów, zróżnicowanie sposobów ochrony poszczególnych płatów (ochrona ścisła lub czynna),
    - j) 7230¹⁾ górskich i nizinnych torfowisk zasadowych o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk – utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedlisk bagiennych oraz ochrona czynna przez koszenie raz na 2-3 lata,
    - k) 9110¹⁾ kwaśnych buczyn (*Luzulo-Fagetum*), 9130¹⁾ żyznych buczyn (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*), 9160¹⁾ grądów subatlantyckich (*Stellario-Carpinetum*), 9190¹⁾ kwaśnych dąbrów (*Quercion robori-petraeae*) – ochrona ścisła lub pozostawienie bez zabiegów płatów o charakterze zbliżonym do naturalnego lub regenerujących się na drodze spontanicznych procesów, oraz przebudowa leśnych zbiorowisk zastępczych w celu zainicjowania procesów regeneracji buczyn, grądów i dąbrów i odtworzenia ich naturalnej ciągłości przyrodniczej,
    - l) 91D0¹⁾ borów i lasów bagiennych (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*) – utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedlisk bagiennych oraz ochrona ścisła lub pozostawienie bez zabiegów (ochrona bierna – wykluczenie prowadzenia zabiegów ochronnych), zapewniające spontaniczny rozwój ekosystemów bagiennych,
    - m) 91E0¹⁾ łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych (*Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe) – utrzymanie stosunków wodnych siedlisk, w tym naturalnej zmienności stanów rzek, oraz

ochrona ścisła lub pozostawienie bez zabiegów, eliminacja inwazyjnych gatunków obcych w przypadku ich pojawu,

2) dla gatunków ptaków:

- a) A005²⁾ perkoza dwuczubego (*Podiceps cristatus*), A067²⁾ łabędzia niemego (*Cygnus olor*) – zachowanie jezior wolnych od presji antropogenicznej oraz utrzymanie na niskim poziomie liczebności norki amerykańskiej, zwłaszcza w sezonie rozrodu ptaków,
- b) A017²⁾ kormorana czarnego (*Phalacrocorax carbo*) – umożliwienie niezakłóconego rozrodu i żerowania,
- c) A030²⁾ bociana czarnego (*Ciconia nigra*), A073²⁾ kani czarnej (*Milvus migrans*), A074²⁾ kani rudej (*Milvus milvus*), A075²⁾ bielika (*Haliaeetus albicilla*) – zachowanie rozległych obszarów leśnych z obecnością starodrzewi i drzew starych, o co najwyżej minimalnym poziomie penetracji i aktywności ludzkiej, oraz zachowanie ekosystemów wodnych i mokradłowych z bogatymi populacjami ryb, płazów i ptactwa wodnego,
- d) A094²⁾ rybołowa (*Pandion haliaetus*) – zachowanie obszarów leśnych z obecnością starodrzewi i drzew starych, o co najwyżej minimalnym poziomie penetracji i aktywności ludzkiej, zachowanie ekosystemów wodnych z bogatymi populacjami ryb, oraz wykluczenie nielegalnego zabijania na terenach sąsiadujących z Parkiem,
- e) A036²⁾ gągoła (*Bucephala clangula*) i A070²⁾ nurogęsia (*Mergus merganser*) – zachowanie w pobliżu wód drzewostanów starych, bogatych w drzewa dziuplaste i dogodnych do powstawania nowych dziupli, utrzymanie na niskim poziomie liczebności norki amerykańskiej, zwłaszcza w sezonie rozrodu ptaków oraz zapewnienie ptakom spokoju i wykluczenie ich niepokojenia przez ludzi w okresie rozrodu i wodzenia młodych,
- f) A072²⁾ trzmielojada (*Pernis apivorus*), A089²⁾ orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*) – zachowanie obszarów leśnych z obecnością starodrzewi i drzew starych, w sąsiedztwie polan, łąk i innych śródleśnych terenów otwartych,
- g) A081²⁾ błotniaka stawowego (*Circus aeruginosus*) – zachowanie naturalnej roślinności błotno-szuwarowej w miejscach jej występowania i zminimalizowanie obecności ludzkiej w płatach siedlisk i w ich sąsiedztwie w okresie rozrodu,
- h) A127²⁾ żurawia (*Grus grus*) – zachowanie w stanie naturalnym terenów bagiennych, torfowisk i olsów oraz zachowanie terenów żerowiskowych w sąsiedztwie Parku,
- i) A155²⁾ słonki (*Scolopax rusticola*) – zachowanie w stanie naturalnym bagiennych i wilgotnych lasów liściastych i mieszanych,
- j) A165²⁾ samotnika (*Tringa ochropus*) – zachowanie w stanie naturalnym terenów bagiennych, torfowisk i olsów,
- k) A207²⁾ siniaka (*Columba oenas*), A320²⁾ muchołówki małej (*Ficedula parva*) i A238²⁾ dzięcioła średniego (*Dendrocopos medius*) – bierna ochrona starodrzewi liściastych, zapewniająca naturalne powstawanie miejsc dogodnych do rozrodu i żerowania tych gatunków,
- l) A215²⁾ puchacza (*Bubo bubo*) – zachowanie rozległych obszarów leśnych z obecnością starodrzewi i drzew starych, o co najwyżej minimalnym poziomie penetracji i aktywności ludzkiej,
- m) A217²⁾ sóweczki (*Glaucidium passerinum*) i A223²⁾ włochatki (*Aegolius funereus*) – zachowanie obszarów leśnych z dużym udziałem starodrzewi, pozostawianie wszystkich drzew dziuplastych w tym obumierających i martwych, zapewnienie spokoju w okresie rozrodu w sąsiedztwie miejsc rozrodu,
- n) A229²⁾ zimorodka (*Alcedo atthis*) – zachowanie naturalnego charakteru rzek oraz brzegów jezior i stawów, w tym naturalnej dynamiki drzew przewróconych do wody, oraz zapewnienie spokoju w okresie rozrodu w sąsiedztwie miejsc rozrodu,
- o) A235²⁾ dzięcioła zielonego (*Picus viridis*) – bierna ochrona lasów i zadrzewień w sąsiedztwie rzek, zapewniająca naturalne powstawanie miejsc dogodnych do rozrodu i żerowania gatunku,
- p) A236²⁾ dzięcioła czarnego (*Dryocopus martius*) – zachowanie obszarów leśnych z obecnością starodrzewi, bierna ochrona lasów ze starym drzewostanem oraz pozostawianie w drzewostanach wszystkich obumierających i martwych drzew, zapewniające dogodne miejsca do wykuwania dziupli i do żerowania gatunku,
- q) A261²⁾ pliszki górskiej (*Motacilla cinerea*) – zachowanie tradycyjnej konstrukcji mostów umożliwiającej gniazdowanie pod nimi pliszki, zachowanie w sąsiedztwie rzek ruin dawnych osad, budynków i urządzeń hydrotechnicznych oraz bierna ochrona lasów i zadrzewień w sąsiedztwie rzek, a także zapewnienie spokoju w okresie rozrodu w sąsiedztwie miejsc rozrodu;

3) dla gatunków ssaków:

- a) 1308¹⁾ mopka (*Barbastella barbastellus*) i 1324¹⁾ nocka dużego (*Myotis myotis*) – utrzymanie obszarów leśnych z dużym udziałem starodrzewi i obecnością starych drzew dziuplastych,
  - b) 1337¹⁾ bobra europejskiego (*Castor fiber*) i 1355¹⁾ wydry (*Lutra lutra*) – umożliwienie niezakłóconej aktywności,
  - c) 1352¹⁾ wilka (*Canis lupus*) – zachowanie rozległych obszarów leśnych, o co najwyżej minimalnym poziomie penetracji i aktywności ludzkiej oraz zachowanie wysokich zagęszczeń jeleniowatych, dzików i bobrów, stanowiących bazę żerową gatunku, a także umożliwienie łączności z populacjami w innych kompleksach leśnych Polski północnej i zachodniej;
- 4) dla gatunków płazów:
- a) 1166¹⁾ traszki grzebieniastej (*Triturus cristatus*) – utrzymanie występowania małych zbiorników wodnych na całym terenie Parku oraz odtworzenie oczek śródpolnych w rejonie Podegrodzia i Barnimia;
- 5) dla gatunków ryb i minogów:
- a) 1106¹⁾ łososia (*Salmo salar*) – zachowanie siedlisk tarliskowych kształtowanych przez naturalną dynamikę rzeki, ciągłości ekologicznej umożliwiającej dotarcie na tarliska, oraz kontynuacja – do czasu odtworzenia naturalnie rozmnażającej się populacji – zarybiania gatunkiem,
  - b) 1163¹⁾ głowacza białopłetwego (*Cottus gobio*) – zachowanie siedlisk kształtowanych przez naturalną dynamikę rzek i zachowanie czystości wód rzecznych,
  - c) 1096¹⁾ minoga strumieniowego (*Lampetra planeri*) – zachowanie siedlisk kształtowanych przez naturalną dynamikę rzek i zachowanie czystości wód rzecznych, oraz odtworzenie ciągłości ekologicznej rzek na obszarze Parku i w jego sąsiedztwie,
  - d) 1149¹⁾ kozy (*Cobitis taenia*) i 5339¹⁾ różanki (*Rhodeus amarus*) – minimalizacja presji antropogenicznych na akweny będące siedliskami gatunków i ochrona bierna;
- 5) dla gatunków bezkręgowców:
- a) 1014¹⁾ poczwarówki zwężonej (*Vertigo angustior*) i 1016¹⁾ poczwarówki jajowatej (*Vertigo moulinsiana*) – zachowanie bagiennych turzycowisk,
  - b) 1032¹⁾ skójki gruboskorupowej (*Unio crassus*) – zachowanie siedlisk kształtowanych przez naturalną dynamikę rzek i zachowanie czystości wód rzecznych, w szczególności niskiego poziomu azotanów,
  - c) 4056¹⁾ zatoczka łamliwego (*Anisus vorticulus*) – zachowanie w warunkach ochrony ścisłej naturalnego, zarastającego roślinnością wodną jeziora stanowiącego siedlisko gatunku;
  - d) 1037¹⁾ trzepli zielonej (*Ophiogomphus cecilia*) – zachowanie siedlisk kształtowanych przez naturalną dynamikę rzek i zachowanie czystości wód rzecznych,
  - e) 1042¹⁾ zalotki większej (*Leucorrhinia pectoralis*) – zachowanie naturalnej roślinności w strefach brzegowych jezior,
  - f) 1060¹⁾ czerwończyka nieparka (*Lycaena dispar*) – zachowanie udziału w krajobrazie Parku półnaturalnych wilgotnych łąk, w szczególności z obfitym występowaniem szczawi,
  - g) 1084¹⁾ pachnicy dębowej (*Osmoderma barnabita*) – zachowanie na całym terenie Parku starych drzew liściastych z wykształcającymi się próchnowiskami, stanowiącymi potencjalne siedliska gatunku, a także bierna ochrona starodrzewi liściastych, zapewniająca naturalne powstawanie miejsc dogodnych do zasiedlenia przez gatunek;
- 6) dla gatunków roślin:
- a) 1903¹⁾ lipiennika Loesela (*Liparis loeseli*) – utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedliska bagiennego, w tym zasilania wodami podziemnymi.
2. Określa się następujące warunki zachowania integralności obszarów Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 i Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 oraz spójności sieci obszarów Natura 2000:
- 1) utrzymanie w najlepszym możliwym stanie ochrony na obszarze Parku siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków ważnych dla zapewnienia integralności i spójności całego obszaru Natura 2000 i sieci obszarów Natura 2000;
  - 2) preferowanie, na obszarze Parku, ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków oraz gatunków będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000, metodami ograniczania presji antropogenicznej i wykorzystywania naturalnych procesów przyrodniczych;
  - 3) utrzymanie naturalnej dynamiki wód podziemnych, ich zasilania i położenia ich zwierciadła;
  - 4) utrzymanie naturalnego charakteru cieków i procesów je kształtujących;

- 5) ograniczenie, do poziomu niepowodującego znaczącego negatywnego oddziaływania na ekosystemy, dopływu zanieczyszczeń i biogenów eutrofizujących, w szczególności z górnych części zlewni Drawy, Korytnicy i Płocicznej;
- 6) utrzymanie niskiego poziomu antropopresji, w tym wykluczenie rozwoju urbanistycznego osad śródleśnych i utrzymanie niskiego poziomu penetracji przez ludzi centralnej części kompleksu leśnego Puszczy Drawskiej;
- 7) konieczność uwzględnienia uwarunkowań przestrzennych i warunków zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony w dokumentach planistycznych;
- 8) popularyzowanie wiedzy o siedliskach przyrodniczych oraz gatunkach będących przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000 i kluczowych dla nich siedliskach;
- 9) zachowanie ciągłości ekologicznej Drawy, Noteci, Warty i Odry, celem umożliwienia docierania do Parku ryb anadromicznych;
- 10) wykluczenie fragmentacji kompleksu leśnego Puszczy Drawskiej nowymi lub wzmocnionymi barierami infrastrukturalnymi oraz zachowanie drożnych powiązań ekologicznych z północną częścią Puszczy Drawskiej, Lasami Wałeckimi, Puszcza Notecką i Puszcza Barlinecką;
- 11) zachowanie terenów nieurbanizowanych na Polanie Chomętowskiej umożliwiających lokalne migracje gatunków zwierząt, w tym wykluczenie liniowej urbanizacji równoległej do granic Parku.

Rozdział 6

WSKAŹNIKI WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH LUB GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT I ICH SIEDLISK, BĘDĄCYCH PRZEDMIOTAMI OCHRONY

1. Określa się następujące wskaźniki właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 pokrywającej się z granicami Parku

Lp.	Nazwa siedliska przyrodniczego	Kod	Wskaźniki właściwego stanu ochrony siedliska
1	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	3140 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> Zachowany ramienicowy charakter jezior Marta, Płociowe, Jamno, Piaseczno Duże, Czarne, Kocie, tj. niewykazujący trendu spadkowego udział łąk ramienicowych w kompozycji roślinności podwodnej, przy dopuszczeniu możliwości fluktuacji w kompozycji roślinności. Zachowana różnorodność flory ramienic jezior ramienicowych Parku. Parametry fizykochemiczne wód utrzymujące się w zakresie, co najmniej II klasy jakości wód wg metodyki oceny stanu ekologicznego wód
2	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	3150 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> Kompozycja florystyczna naturalna, obecne nymfeidy i elodeidy, brak gatunków obcych i inwazyjnych z wyjątkiem ew. moczarki kanadyjskiej <i>Elodea canadensis</i>. Parametry fizykochemiczne wód utrzymujące się w zakresie, co najmniej II klasy jakości wód wg metodyki oceny stanu ekologicznego wód
3	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	3160 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> Powierzchnia jeziorek stabilna. Brak rodzimych gatunków ekspansywnych i obcych gatunków inwazyjnych. Brak wzrostowego trendu odczynu wody, przewodności, wskaźnika TDS
4	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	3260 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> Zachowanie obecności włosieniczników, przy możliwości fluktuacji ich liczebności. Naturalna hydromorfologia rzeki. Co najmniej dobry stan ekologiczny wód rzecznych. Udział dna mulistego <20%
5	Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	6120 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> Zachowanie siedliska na powierzchni co najmniej 1,25 ha. Zachowanie, w skali Parku, związanej z siedliskiem, różnorodności florystycznej. Brak obcych gatunków inwazyjnych i rodzimych gatunków ekspansywnych roślin zielnych. Brak lub niewielkie pokrycie drzew i krzewów poniżej 10% powierzchni, występujących sporadycznie i w znacznym rozproszeniu
6	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> Zachowanie siedliska na powierzchni 2,10 ha. Zachowanie, w skali Parku, związanej z siedliskiem, różnorodności florystycznej. Brak obcych gatunków inwazyjnych. Martwa materia organiczna (wojłok) < 2 cm. Naturalne warunki wodne

7	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie istniejących płatów siedliska oraz odtworzenie siedliska, kosztem dawnych gruntów ornych, łącznie co najmniej do powierzchni 40 ha. 2. Zachowanie, w skali Parku, związanej z siedliskiem, różnorodności florystycznej. 3. Brak obcych gatunków inwazyjnych lub obecne pojedyncze osobniki gatunków o niskim stopniu inwazyjności, tj. niezagrożające różnorodności biologicznej. 4. Martwa materia organiczna (wojłok) < 2 cm
8	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie siedliska na powierzchni ok. 3 ha. 2. Zachowanie naturalnych warunków wodnych, w tym stałego, wysokiego uwodnienia. 3. Zachowanie, w skali Parku, związanej z siedliskiem, różnorodności florystycznej. 4. Brak obcych gatunków inwazyjnych
9	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	7140 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie siedliska na powierzchni ok. 21 ha. 2. Zachowanie naturalnych warunków wodnych, w tym stałego, wysokiego uwodnienia. 3. Zachowanie, w skali Parku, związanej z siedliskiem, różnorodności florystycznej. 4. Brak obcych gatunków inwazyjnych
10	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>).	7210 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie siedliska na powierzchni ok. 1,20 ha. 2. Zachowanie naturalnych warunków wodnych, w tym stałego, wysokiego uwodnienia. 3. Dominacja kłoci wiechowatej <i>Cladium mariscus</i>. 4. Brak obcych gatunków inwazyjnych
11	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie siedliska na powierzchni ok. 10 ha. 2. Zachowanie naturalnych warunków wodnych, w tym zasilania wodami podziemnymi. 3. Zachowanie, w skali Parku, związanej z siedliskiem, różnorodności florystycznej. 4. Brak obcych gatunków inwazyjnych
12	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	9110 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odtworzenie, w większości za pomocą naturalnych procesów, powierzchni siedliska do ok. 2000 ha i brak antropogenicznej fragmentacji jego płatów. 2. Typowa charakterystyczna kombinacja florystyczna, w tym brak inwazyjnych gatunków obcych. 3. Dominacja buka w drzewostanie. 4. Łączne zasoby martwego drewna > 20 m³/ ha, w tym >5 szt./ha całych drzew o pierśnicy >50 cm. 5. Zróżnicowana struktura pionowa i przestrzenna roślinności. 6. W runie i w podszyciu brak inwazyjnych gatunków obcych
13	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	9130 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odtworzenie, w większości za pomocą naturalnych procesów, powierzchni siedliska do ok. 730 ha i brak antropogenicznej fragmentacji jego płatów. 2. Typowa charakterystyczna kombinacja florystyczna, w tym brak inwazyjnych gatunków obcych.

			<ol style="list-style-type: none"> 3. Dominacja buka w drzewostanie. 4. Łączne zasoby martwego drewna > 20 m³/ ha, w tym >5 szt./ha całych drzew o pierśnicy >50 cm
14	Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	9160 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odtworzenie, w większości za pomocą naturalnych procesów, powierzchni siedliska do ok. 825 ha i brak antropogenicznej fragmentacji jego płątów. 2. Typowa charakterystyczna kombinacja florystyczna, w tym brak inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczący udział dębu i graba w drzewostanie. 3. Łączne zasoby martwego drewna > 20 m³/ ha, w tym >5 szt./ha całych drzew o pierśnicy >50 cm
15	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	9190 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odtworzenie, w perspektywie długoterminowej i w większości za pomocą naturalnych procesów, powierzchni siedliska ok. 800 ha i brak antropogenicznej fragmentacji jego płątów. 2. Typowa charakterystyczna kombinacja florystyczna, w tym brak inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczący udział dębu i graba w drzewostanie. 3. Łączne zasoby martwego drewna > 20 m³/ ha, w tym >5 szt./ha całych drzew o pierśnicy >50 cm
16	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne).	91D0 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie naturalnych warunków wodnych, w tym stałego, wysokiego uwodnienia. 2. Brak obcych gatunków inwazyjnych.
17	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłkowe).	91E0 ¹⁾	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie naturalnych warunków wodnych, w tym naturalnego reżimu hydrologicznego rzek i naturalnych procesów kształtujących koryta i brzegi cieków, z którymi związane są łągi. 2. Typowa charakterystyczna kombinacja florystyczna, w tym brak inwazyjnych gatunków obcych, brak znaczących przejawów synantropizacji runa. 3. Łączne zasoby martwego drewna > 20 m³/ha, w tym >5 szt./ha całych drzew o pierśnicy >30 cm

2. Określa się następujące wskaźniki właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt i roślin.

Lp.	Nazwa gatunku	Kod gatunku ¹⁾	Wskaźniki właściwego stanu ochrony gatunku
1	Ptaki		
1.1	Perkoz dwuczuby (<i>Podiceps cristatus</i>)	A005 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 40 par, w tym utrzymanie gniazdowania na jez. Ostrowieckim, Płociczno i Sitno
1.2	Kormoran czarny (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	A017 ²⁾	Istnienie kolonii lęgowej
1.3	Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>)	A030 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 1 pary
1.4	Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	A036 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 15 par
1.5	Gągoł (<i>Bucephala clangula</i>)	A067 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 50 par, w tym realizacja sukcesu reprodukcyjnego do chwili usamodzielnienia się młodych, nie mniej niż 100 młodych rocznie
1.6	Nurogęs (<i>Mergus merganser</i>)	A070 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 25 par, w tym realizacja sukcesu reprodukcyjnego do chwili usamodzielnienia się młodych, nie mniej niż 50 młodych rocznie
1.7	Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>)	A072 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 1 pary
1.8	Kania czarna (<i>Milvus migrans</i>)	A073 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 1 pary
1.9	Kania ruda (<i>Milvus milvus</i>)	A074 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 1 pary
1.10	Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	A075 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 3 par, w tym realizacja sukcesu reprodukcyjnego w wysokości nie mniej niż średnio 2 młode rocznie
1.11	Błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>)	A081 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 1 pary
1.12	Orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>)	A089 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 1 pary
1.13	Rybołów (<i>Pandion haliaetus</i>)	A094 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 1 pary
1.14	Żuraw (<i>Grus grus</i>)	A127 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 30 par
1.15	Słonka (<i>Scolopax rusticola</i>)	A155 ²⁾	Utrzymanie liczebności na poziomie co najmniej 50 godujących w okresie wiosennym samców
1.16	Samotnik (<i>Tringa ochropus</i>)	A165 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 25 par
1.17	Siniak (<i>Columba oenas</i>)	A207 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 100 par
1.18	Puchacz (<i>Bubo bubo</i>)	A215 ²⁾	Funkcjonowanie co najmniej 2 miejsc regularnego przebywania
1.19	Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 1 pary
1.20	Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 3 par
1.21	Zimorodek (<i>Alcedo atthis</i>)	A229 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 20 par
1.22	Dzięcioł zielony (<i>Picus viridis</i>)	A235 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 25 par
1.23	Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 60 par
1.24	Dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>)	A238 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 15 par
1.25	Pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>)	A261 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 25 par
1.26	Muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	A320 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 70 par
2	Ssaki		
2.1	Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	1308 ¹⁾	Utrzymanie występowania na terenie Parku
2.2	Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)	1324 ¹⁾	Utrzymanie występowania na terenie Parku
2.3	Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	1337 ¹⁾	Utrzymanie liczebności populacji > 100 osobników

2.4	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352 ¹⁾	Utrzymanie stałego wykorzystywania terenu Parku przez watahę.
2.5	Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355 ¹⁾	Utrzymanie liczebności populacji >20 osobników
3	Płazy i gady		
3.1	Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1166 ¹⁾	Występowanie na co najmniej 20 stanowiskach
4	Ryby i minogi		
4.1	Łosoś atlantycki (<i>Salmo salar</i>)	1106 ¹⁾	Dostępność wszystkich cieków Parku jako potencjalnych miejsc tarła. Utrzymywanie populacji za pomocą tarła naturalnego
4.2	Koza (<i>Cobitis taenia</i>)	1149 ¹⁾	Utrzymanie częstego występowania gatunku w ciekach i jeziorach Parku
4.3	Głowacz białopłetwy (<i>Cottus gobio</i>)	1163 ¹⁾	Utrzymanie częstego występowania gatunku w ciekach Parku
4.4	Różanka (<i>Rhodeus amarus</i>)	5339 ¹⁾	Utrzymanie częstego występowania gatunku w ciekach i jeziorach Parku
4.5	Minóg strumieniowy (<i>Lampetra planeri</i>)	1096 ¹⁾	Utrzymanie częstego występowania gatunku w ciekach Parku
5	Bezkręgowce		
5.1	Poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>)	1014 ¹⁾	Występowanie na terenie Parku
5.2	Poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1016 ¹⁾	Występowanie na terenie Parku
5.3	Skójka gruboskorupowa (<i>Unio crassus</i>)	1920 ¹⁾	Ciągle i liczne występowanie w Drawie i Płocicznej
5.4	Zatoczek łamliwy (<i>Anisus vorticulus</i>)	4056 ¹⁾	Ciągle występowanie w jez. Moczol
5.5	Trzepla zielona (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	1037 ¹⁾	Ciągle i liczne występowanie w Drawie i Płocicznej
5.6	Zalotka większa (<i>Leucorhina pectoralis</i>)	1042 ¹⁾	Pospolite występowanie w jeziorach Parku
5.7	Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	1060 ¹⁾	Pospolite występowanie na wilgotnych łąkach
5.8	Pachnica dębowa (<i>Osmoderma barnabita</i>)	1084 ¹⁾	Rozproszone występowanie we wszystkich lasach liściastych Parku
6	Rośliny		
6.1	Lipiennik Loesela (<i>Liparis loeseli</i>)	1903 ¹⁾	Zachowanie istniejącego stanowiska

Rozdział 7

OKREŚLENIE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH NA OBSZARACH OCHRONY ŚCISLEJ, CZYNNEJ I KRAJOBRAZOWEJ, Z PODANIEM RODZAJU, ZAKRESU I LOKALIZACJI TYCH DZIAŁAŃ NA OBSZARZE PARKU ORAZ OKREŚLENIE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA UTRZYMANIA LUB ODTWORZENIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY PRZEDMIOTÓW OCHRONY ORAZ PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ICH REALIZACJĘ

I. Działania ochronne na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej.

1. Działania ochronne na obszarach ochrony ścisłej obejmują:

- 1) monitoring stanu biotycznych i abiotycznych składników przyrody,
- 2) rozpoznawanie stanu i zagrożeń zasobów, tworów i składników przyrody,
- 3) pobieranie, do hodowli ex situ i do innych celów wynikających z programów ochrony gatunków, generatywnych i wegetatywnych części roślin, które przeniesione w inne miejsce mogą dać początek nowej roślinie (propagule) oraz materiału rozrodczego ryb, w sposób niewpływający znacząco negatywnie na populację źródłową ani na ekosystem, z którego materiał jest pobierany,
- 4) ochronę przeciwpożarową polegającą na profilaktyce – wykonywaniu pasów przeciwpożarowych wymaganych przepisami odrębnymi, zakazie wstępu na tereny leśne, patrolowaniu i obserwowaniu w okresie wysokiego zagrożenia pożarowego, oraz gaszeniu pożarów w przypadku ich powstania,
- 5) utrzymanie drożności dróg pożarowych i innych głównych dróg leśnych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego i bezpieczeństwa osób przebywających na terenie Parku, przy kształtowaniu sieci dróg w sposób minimalizujący penetrację terenu,
- 6) utrzymanie i remonty infrastruktury turystycznej, informacyjnej i edukacyjnej związanej z udostępnianiem terenu Parku oraz jej dostosowywanie do potrzeb udostępnienia,
- 7) minimalizację negatywnych skutków udostępnienia terenu, w tym montaż i utrzymywanie infrastruktury minimalizującej oddziaływanie na udostępnionych szlakach i trasach,
- 8) konserwację zabytków,
- 9) ochronę przed nieuprawnioną penetracją ludzką i szkodnictwem,
- 10) eliminację osobników inwazyjnych obcych gatunków roślin w przypadku ich pojawu.

2.1. Działania ochronne na obszarach ochrony czynnej w ekosystemach, w których przewidywany kierunek naturalnych procesów przyrodniczych służy osiągnięciu celów ochrony, tj. w oddziałach⁶⁾ : 1c, 2b,d-h,3b-d,g, 4i-k, 6g-h, 9a-b, 10j-l, 11a-c,f-h, 12c,f-i,m, 13a,d-g,i,k-m, 14a,c,f-h, 15b-d,j,l, 16c, 17b-d,g-h, 18a-b,h-n,s,w-x, 19c,g,k-l, 20b,k, 21a,c-d,h-k, 22a-d, 23a-b,g, 24a,d-g,k,n, 25a-b,d-g, 26, 27a, 28d, 29g-h,j, 30a-f,h-i, 31b-c,g-h,j-k, 32f, 33d-f,i, 34a,f, 35a,c,f-g, 36a-b, 37a, 38a-b, 39b,f, 40h,k, 41a, 42a,c-d,h-i, 44f-g, 45a,d-f, 46b,d-f,i, 47a-d,g,j,l-p, 48a-b,d,l, 49a,d,j, 50a,c-d,g-i, 51g,i,k, 52c,h-i, 53a-b,d-g,i, 55a-b,c(las),d-f, 56a,f-i, 57a-b, 58c,f,i-j, 59a-c,f,h-i,k, 60d-g, 61b-d,h-i, 62d-f,h-i,l-m, 63a,d-f,k,m, 64i, 66c,d,h, 69b,c,j-p, 70f, 71d, 72b-g, 73a,b,d,h,i, 78a,d-f,i,k, 79a,b,d,h-i,k, 82a,c-g,i, 83c,f-g,i, 84m, 85c-f, 89b,d, 90c, 91f,h, 92a,c,f-k,n-o,r, 93a,c,g-i, 95d, 96a-b, 97f, 98b, 99a-f,i, 100b-d, 101a,c, 102b,f-g, 103c,i-k,m, 104c,f-g, 105b-d, 106b,d-g, 107b-f, 108a,c-g,i, 109a-b, 110a-b,h, 110Ak,m-n,s,x-y, 111a-c, 112a,c, 114b, 115a, 116b-d, 117a,h-i, 118a-b,f,h-j, 119a,c,f-g, 120b,f,i, 121ax-cx,f-h,j,o-p,t-w, 122d-f, 123a,b,j-l,n,y, 125a,j-k, 126a, 127c, 128b,d-g,k, 129f-g, 130c-d,g-i, 132c,h,j-k, 134c-f,h, 136d, 137b, 137Ab-d,g-h, 140h, 141g, 141Ab, 142b-c, 142Ab, 144b-c,n-o, 145a,c-d,j, 146f,n, 147j, 148l-m, 149l, 150a-h,j-l, 151a,c-d,i-j,l-m,o, 152c,i, 153c-d, 154f, 156c,f,j, 157b,d, 158a-h,j-k, 159a-b,g,i,l-m, 160h, 161d, 162b,f-g, 163j,m, 164b-c, 165f, 169b,f,g, 170b-g,i-j, 171a,i,m, 172d,j, 173c,g,i, 174d-g, 175a,c, 176g, 177b,f,g, 178a-b, 179b-c,g, 180d, 181f,i, 182d,i-j, 183b, 184c-f, 185a-b,d-f,h-k, 186a, 187a,c, 188a,c-f, 189a-b,f-g,j, 190b,h, 194j, 195g, 196a,d,k, 197a-c, 198a-b, 200d, 202h,j, 203h,j, 205a,c, 207b-c, 208b-f, 209b, 210c-d, 211a-b,d, 212a-b, 217a-c,f-g, 218a-f, 219d,i, 220d, 221b,d,h, 222a, 223a,c, 224c, 225a,d-f,h, 226b-g,k, 227b, 228a,g-i,l-o,r, 229a-c,f-h, 230a-d,g-h, 231, 232a-c,k-n, 234a,c-i, 235a-b,f-g, 236a,f, 237c, 241g-i, 242f,i,m, 247c, 248, 249b-f, 250b-d, 251d-g, 254c,j-l, 255a,i-j, 256h, 257a,h-i, 258d-f, 260d, 261b-c,i, 262a-b,d-f,j-k, 263a,d-h,j,m, 264a,c-d,g, 265b, 266c,l-m, 267b-c,g, 268c, 269b, 270b-c, 271a,c, 272a, 273a-f, 274f-g,i,275d-f, 278b,d-f, 280f, 281a-b, 282d,j, 283d-g, 284a-b, 286b-c,i-j, 287f,i,k-m, 288c-d,g-h, 289g, 290b,f, 292j, 293a-d, 294f-h, 295c-g, 296b,c, 297a-d, 298h, 299c-f, 301c, 302f, 303b-c, 304a-g,k, 305a-g, 306a,c-f,

307c-g,k, 308c-f,h,m, 309c-h,k-l,s, 310f,h-i,k,m-n,r-s, 311g-h, 312h,m,r-s,w, 313b,k, 314a-b, 315a,h, 317d, 318k,r-s, 319a,g,j, 320b-f, 321a,d,g-i, 322d-f, 323c-d,g,i, 324a,h-i,k, 325f,j-k, 326c,l, 328f, 331f-g,i, 332a-b, 333d-f,h,k-l, 334a-c,g-i,k-l, 335a-b,d, 336c,g-h,j-k, 337a,c,g-i, 339-342, 343g, 344b,g-i, 346-347, 349a-b,d-f, 350a,f,h-l, 351b-d,h-l, 353c-d, 354a,f-h, 355a-i,k-m, 356a,c-d, 357a,f-g, 358a, 359h,n, 361, 362a-c, 363a, 364b,g, 366b-c, 367c,h, 368a,c-f,h, 369a,d,h-i,m, 370b-c,f,k, 371a, 372b-d,i, 373b, 374a, 375f-g, 376a-c, 377d-j, 378c, 379f,h, 382b-c, 384p, 385a,i-j,l-m,p-r, 386a-f,h,j,l(las),m,o, 387a,c, 388a, 389c,g, 390a,d, 391a,h, 392a,c-f,k,m-n, 393b-i,k,n,r, 394a-b, 395a-d, 396a-c,h, 398i, 399d, 400b,d,j, 401a,i,k, 402b,g,i,k-l, 403a,h-j, 404h-k, 406, 407, 409-411, 414, 416, 418, 420-421, 422a-i, 423a, 424, 425a, 426, 427-431, 433, 435, 437, 439-440 oraz na fragmencie rzeki Płociczna stanowiącym działki ewidencyjne 245, 234/1 i 444 w obrębie ewidencyjnym Przesieki, obejmują umożliwianie niezakłóconego przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych w ekosystemach, z tym że dopuszcza się następujące rodzaje działań ochronnych:

- 1) nie później niż do 31 grudnia 2017r., kontynuację zabezpieczania młodych, nasadzonych do 31 grudnia 2012 r., osobników gatunków zgodnych z potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym przed zgryzaniem przez zwierzyne,
- 2) nie później niż do 31 grudnia 2017 r., w razie potrzeby jednorazowe wykonanie usunięcia gatunków zakłócających wzrost i rozwój gatunków zgodnych z potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym nasadzonych do 31 grudnia 2012 r. w ramach przebudowy drzewostanów,
- 3) usuwanie inwazyjnych gatunków obcych, w razie ich pojawu,
- 4) likwidację ogrodzeń upraw i młodników leśnych,
- 5) działania ochronne wymienione w pkt 1 oraz w pkt 2.3-2.5.

2.2. Działania ochronne na obszarach ochrony czynnej w ekosystemach, w których naturalne procesy przyrodnicze nie zapewniłyby osiągnięcia celów ochrony, tj. w oddziałach: 1b,d, 2c, 3f, 4b,l-p, 5b,d-f,h-k, 8, 9c, 10a-i, 11d, 12a-b,d,j-l,n-o, 13b-c,h,j, 14b,d, 15a,f-i,k, 16a-b,d-m, 17a,f, 18c-g,o-r,t,y, 19a-b,d-f,h-j,m, 20a,c-j, 21b,f-g, 22f-i, 23c-f, 24b-c,h-j,l-m, 25c, 27b, 28a-c, 29i, 30g, 31a,d-f,i, 32a-d,g-k, 33a-c,g-h, 34b-d, 35b,d, 39a,c-d,g, 40a-g,i-j,l, 41b-h, 42b,f-g,j, 43,44a-d, 45b-c,g, 46a,c,g-h, 47f,h-i,k, 48c,f-k,m-n, 49f,i,k-m, 50b,f, 51a-f,h,j, 52a-b,d-g, 53c,h,j-k, 54a-d, 55c(łąka), 56b-d,j, 57c, 58a-b,d,g-h, 59d,g,j, 60a-c, 61a,f-g, 62a-c,g,j-k, 63b-c,g-j,l, 64a-h, 65, 66a-b,f-g, 67a-b,d-g, 69d-i, 70a-d,g-h, 71a,f, 73c,f-g, 74a-c,f-i, 78c,g-h,j,l-m, 79c,f-g,j,l, 80-81, 82b,h, 83a,b,d,h, 84g,i-j,l, 85b, 86, 87a-d,g,j-k, 88, 89a,c,f, 90a,b,d-f, 91a-d,g,i, 92b-d,l-m,p, 93b,d-f, 94, 95a-c, 96c, 97a-d,g, 98a,c-d, 99g-h,j, 100a, 101b, 102a,c-d,h, 103a-b,d-h,l, 104a-b,d, 105a, 106a,c, 107a, 108b,h,j, 109c, 110c-g,i, 112b, 113, 114a,c, 115b, 116a, 117b-g, 118c-d,g, 119b,d, 120a,c,g-h, 121a,d-dx,i,k-n,r-s,x-z, 123ax,c-i,o-s,x,z, 124b,f, 125b-i, 126b-f, 127a-b,d-g,i, 128c,j, 129a-b,h-m, 131a-c,f,h-i, 132d,g,i, 133a-b, 134b,j, 135a-b,f-g, 137a,c-d,i, 138b,f, 139, 140a-g, 141f,h-i, 142a,k-l,n,t, 143g,i, 144h-j,p, 145b,f,i, 146c,i,k,m,o-r, 147c,f-i, 148d-k,n-o, 149c-k,m-r, 150i, 151b,f,h,k,n,p, 152a-b,d-h,j-k, 153a-b,f-i, 154a-d,g-i, 155, 156a-b,d,g-i, 157a,c, 158i, 159c-f,h,j-k,n, 160a-g,i-j, 161a-c,f-h, 162a,c-d,h, 163b-i,k-l,n, 164a, 165a-d,g-h, 166a-i, 167a-c, 168a-d, 169a,c-d, 170a,h, 171b-h,j-l,n-o, 172a-c,f-i,k, 173a-b,d-f,h, 174a-c,h, 175b,d-i, 176a-f, 177a,c,d,h, 178c, 179a,d-f, 180a-c,f, 181a-d,g-h, 182a-c,f-h, 183a,c-f, 184a-b,g-h, 185c,g, 186b-f, 187b,d, 188b,g-k, 189c-d,h-i,k-l, 190a,c-g, 191b,f-g, 192b-g, 193, 194a-i, 195a-f, 196b-c,f-j, 199, 200a-c,f-g, 201a-i, 202a-g, 203a-d,i, 205b,d-f, 206, 207a,d-h, 208a, 209a, 210a-b, 211c, 212c, 213c-d,h,k, 215c, 217d, 219a-c,f,h-j-l,n, 220a-c,f, 221a,c,f-g, 223b,d-i, 224a-b,d-g, 225b-c,g,i-k, 226a,h-j, 227c-f, 228b-f,j-k,p, 229d, 230f, 232d-j, 233d, 234b,j, 235c-d, 236b-d, 237a-b, 238-240, 241a-f, 242a-d,j-k, 244b-c, 249a, 250a, 251a-c,h, 252-253, 254a-b,d-i, 255b-h, 256i, 257b-g,j, 258a-c,g-j, 260c,i, 261a,d-h, 262c,g-i, 263b-c,i,k-l, 264b,f, 265a,c-f, 266a-b,d-k,n-p, 267a,d-f,h-l, 268a-b,f,j, 269c,i, 270a,d, 271b,d-f, 274a-d,h,k-l, 275a-c,g, 276a-b, 277, 278a,c,g, 279b-d, 281c-g, 282a-c,f-i, 284c-d, 285, 286a,d-h, 287a-d,g-h,j,n, 288a-b,f,i-j, 289a-f,h-k, 290a,c-d,g-j, 291a,f,h,j,o, 292c-f,i, 293f, 294d, 295h-l, 296a,d-g, 298a,d-g, 299g, 302a-d,g, 303a,d-g, 304i, 306b,g, 307a-b,h-j, 308a-b,g,i-l,n, 309a-b,i-j,m-r,t, 310a-d,g,j,l,o-p, 311a-b,d-f, 312a-g,i-l,n-p, 313a,h-j,s-t, 314c, 315b-c,f-g, 316g, 317a-c, 318a-g,j,l,n-p, 319b,d-f, 320a, 321b-c,f, 322a-c,g, 323a-b,f,h,j, 324b-g,j, 325a-d,g,i, 326a-b,i, 327g, 328g-h, 329a, 331a-d,h, 333a-c,g,i-j,m, 334d, 336a-b,d-f, 337b,d-f, 338c, 343a-f,h, 344a,f,j, 348a-g, 350g, 352a,c-d, 353f, 354b,i, 355j,n, 356b, 357b-d,h-j, 358b-i, 359a-g,j-m,p, 360d, 362d-f, 363b, 364a,c-f, 367a-b,d-g, 368b,g, 369f-g,k, 370d,g-j, 371b-d, 372a,f-h, 373a,c, 374b,f, 375b-d,h, 376d,377a-c, 378a-b,d-k, 379a-d,g,i, 380-381, 382a,f, 383b,g, 384b,d,f,h,j,k,n,o, 385b-h,k,n,s, 386g,i,k,l(łąka),n,p, 387b,d-f, 388b-c, 389a-b,d,f,h-m, 390b-c,f-j, 391g, 392b,g-i,l, 393a,j,m,o-p,s-w, 394c-m, 396d-g,i-l, 397, 398a-h-j-n,o, 399a-c,f-h, 400a,c,f-i,k, 401c-d,g-h,j, 402c,f,j,m-n, 403b-g,k-l, 404a-g,l-m, 405, 408a, 415, 434a, 436a,438, 441a-b, 137Aa,f,i, 141Aa, 142Aa,c, 110Ao-r,t-w, obejmują wykonywanie zabiegów ochronnych, w tym:

- 1) inicjowanie procesów regeneracji i sukcesji w zbiorowiskach leśnych zdominowanych przez dawniej nasadzone gatunki obce ekologicznie dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego, przez nasadzenie

i podsadzanie gatunków właściwych dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego oraz usuwanie gatunków niewłaściwych,

- 2) korygowanie składu gatunkowego zbiorowisk leśnych poprzez:
  - a) eliminowanie, podczas wykonywania działań ochronnych tam gdzie zostały zaplanowane, obcych gatunków drzewiastych mogących na terenie Parku zagrozić naturalnym zbiorowiskom roślinnym lub gatunkom rodzimym, w szczególności: klonu jesionolistnego (*Acer negundo*), jesionu pensylwańskiego (*Fraxinus pennsylvanica*), modrzewia japońskiego (*Larix kaempferi*), modrzewia eurojapońskiego (*Larix eurolepis*), czeremchy amerykańskiej (*Padus serotina*), dębu czerwonego (*Quercus rubra*), robinii akacjowej (*Robinia pseudoacacia*) i wierzby ostrolistnej kaspijskiej (*Salix acutifolia*), z wyjątkiem miejsc, w której stanowią element lokalnego dziedzictwa kulturowego,
  - b) popieranie, podczas wykonywania działań ochronnych tam gdzie zostały zaplanowane, rodzimych gatunków drzew i krzewów właściwych dla odpowiednich zbiorowisk roślinnych, w tym w szczególności gatunków domieszkowych.
- 3) stabilizowanie struktury młodszych drzewostanów drzew leśnych, przez usuwanie wybranych drzew w celu wzmożenia wzrostu pozostałych,
- 4) ochronę młodych osobników drzew właściwych dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego przed zgryzaniem przez zwierzynę,
- 5) utrzymywanie nieleśnych zbiorowisk roślinnych poprzez wykaszanie, wypas lub usuwanie nalotów drzew i krzewów, dostosowane do typu zbiorowisk roślinnych i biologicznych właściwości gatunków będących przedmiotem ochrony,
- 6) utrzymywanie i odtwarzanie, na gruntach rolnych, tradycyjnych sposobów uprawy roli oraz tradycyjnych upraw, a także ochronę, tworzenie i utrzymywanie cennych przyrodniczo elementów krajobrazu rolniczego, w tym zadrzewień i zarośli oraz śródpolnych oczek wodnych z ich naturalną roślinnością,
- 7) w razie potrzeby, spowalnianie i zatrzymywanie powierzchniowego odpływu wód w celu zachowania lub odtwarzania właściwych warunków wodnych lub stworzenia siedlisk optymalnych dla zwierząt,
- 8) kształtowanie ichtiofauny ekosystemów wodnych przez zarybienia i odłowy regulacyjne,
- 9) ochronę przed szkodami powodowanymi przez czynniki zewnętrzne i likwidację ich skutków,
- 10) usuwanie gatunków inwazyjnych i obcego pochodzenia zagrażających przedmiotom ochrony, z pozostawieniem gatunków obcych stanowiących element dawnych założeń zieleni lub pamiątkę dawnej kultury leśnej,
- 11) likwidację ogrodzeń upraw i młodników leśnych,
- 12) działania ochronne wymienione w pkt 1 oraz w pkt 2.3-2.5.

2.3. Działania ochronne na obszarach ochrony czynnej w stosunku do roślin, grzybów i zwierząt obejmują:

- 1) pozostawianie, podczas wykonywania innych działań ochronnych, elementów ekosystemu mających szczególne znaczenie dla zachowania roślin, grzybów i zwierząt, w szczególności tzw. drzew biocenotycznych, czyli drzew martwych i zamierających, drzew dziuplastych, drzew o okazałych rozmiarach, drzew uszkodzonych, drzew ze skupieniami mchów i porostów epifitycznych, a także głązów i kamieni, oraz elementów antropogenicznych porośniętych pokrywą mszystą lub porostową,
- 2) tworzenie i wprowadzanie elementów ekosystemów mogących zastępczo stanowić miejsca rozrodu lub odpoczynku gatunków zwierząt, do czasu wytworzenia się odpowiedniej ilości elementów naturalnych,
- 3) modyfikowanie terminów i sposobów wykonania innych działań ochronnych w celu zminimalizowania ryzyka ich negatywnego wpływu na rośliny, grzyby i zwierzęta, w tym wyznaczanie stref, w których wykonywanie innych działań ochronnych czasowo wstrzymuje się lub ogranicza, dla zapewnienia optymalnych warunków bytowania zwierząt,
- 4) ograniczanie liczebności gatunków rozmnażających się nadmiernie, w szczególności gatunków obcych i w wyniku tego stwarzających zagrożenie dla innych gatunków lub dla ekosystemów,
- 5) zasilanie populacji żyjących na wolności przez wprowadzanie osobników z hodowli ex situ, w szczególności gatunków ryb objętych ogólnokrajowymi programami ochrony zakładającymi takie zasilanie,
- 6) pobieranie materiału rozmnożeniowego do przechowywania w kolekcjach zachowawczych, w szczególności zabezpieczenie materiału najstarszych populacji drzew leśnych z terenu Parku, starych odmian drzew owocowych, a także wybranych gatunków rzadko występujących drzew i krzewów,
- 7) zakładanie i prowadzenie kolekcji zachowawczych: roślin Puszczy Drawskiej, drzew i krzewów owocowych, tradycyjnych roślin ozdobnych oraz namnażanie tradycyjnych odmian drzew i krzewów owocowych i tradycyjnych roślin ozdobnych w celu promowania ich uprawy,

8) inne działania wynikające z programów ochrony gatunków.

2.4. Działania ochronne na obszarach ochrony czynnej w stosunku do przyrody nieożywionej obejmują:

- 1) unikanie działań mogących zaburzyć procesy glebowe, zaburzyć procesy hydromorfologiczne, zaburzyć procesy kształtujące powierzchnię ziemi lub zmienić warunki wodne, z wyjątkiem odtwarzania warunków wodnych optymalnych dla tworów i składników przyrody ożywionej,
- 2) zabezpieczanie powierzchni ziemi oraz dna i brzegów rzeki Drawy i zboczy jej doliny przed erozją antropogeniczną będącą skutkiem udostępnienia do turystyki i rekreacji, przez wykonywanie urządzeń ograniczających naruszanie powierzchni ziemi,
- 3) eliminację i zapobieganie skażeniom i zanieczyszczeniom gleb i wód, w tym ich zaśmiecaniu.

2.5. Działania ochronne na obszarach ochrony czynnej w stosunku do walorów kulturowych i krajobrazowych obejmują:

- 1) pozostawianie i ochronę, podczas wykonywania innych działań ochronnych, elementów będących dziełem człowieka lub związanych z jego dawną działalnością na obecnym terenie Parku, stanowiących świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, jak pozostałości dawnych osad, urządzeń hydrotechnicznych, fortyfikacji, gospodarki leśnej i rolnej, dróg, elementów zieleni komponowanej i innych,
- 2) pozostawianie drzew i krzewów, nawet gatunków obcych, będących świadectwem dawnej kultury leśnej lub ogrodniczej, w tym będących elementami dawnej zieleni komponowanej,
- 3) uczytelnianie i konserwowanie wybranych elementów, o których mowa w pkt 1, w tym wykaszanie lub wycinanie roślinności je zasłaniającej lub niszczącej,
- 4) odtwarzanie, rewitalizację, oznakowywanie, udostępnianie i eksponowanie wybranych elementów, o których mowa w pkt 1,
- 5) dostosowanie małej infrastruktury turystycznej oraz innej infrastruktury na terenie Parku do lokalnych cech architektonicznych,
- 6) pielęgnowanie in situ oraz prowadzenie ex situ kolekcji zachowawczej, oraz namnażanie i w razie potrzeby nasadzanie w miejscach historycznych, tradycyjnych lokalnych odmian drzew i krzewów owocowych z dawnych osad na terenie Puszczy Drawskiej oraz tradycyjnych dla regionu roślin ozdobnych,
- 7) racjonalizację oznakowania turystycznego i edukacyjnego i minimalizację jego dysharmonii z krajobrazem,
- 8) ochronę charakteru kulturowo-przyrodniczych wnętrza krajobrazowych, w tym zachowanie przestrzeni otwartej oraz usuwanie współczesnych, antropogenicznych elementów dysharmonijnych,
- 9) budowę lub instalowanie infrastruktury edukacyjnej i turystycznej, w szczególności w obszarach recepcyjnych ruchu turystycznego obejmujących oddziały 110-130, 338-340, 354-355, 368-370, 377, 385-386, 393-394, 402-405, w sposób nieoddziałujący negatywnie na krajobraz i przyrodę oraz z uwzględnieniem pkt 1-8.

3. Działania ochronne na obszarach ochrony krajobrazowej obejmują:

- 1) rozpoznawanie, monitorowanie i eliminowanie lub ograniczanie zagrożeń antropogenicznych, w szczególności urbanizacji, zanieczyszczenia powietrza, gleb i wód,
- 2) pozostawianie i ochronę elementów ekosystemu mających szczególne znaczenie dla zachowania roślin, grzybów i zwierząt, w szczególności zarośli krzewów, stałych i okresowych zbiorników wodnych, drzew dziuplastych, drzew o okazałych rozmiarach, drzew ze skupieniami mchów i porostów epifitycznych, głazów i kamieni, elementów antropogenicznych porośniętych pokrywą mszystą lub porostową,
- 3) pozostawianie, ochronę, uczytelnianie i konserwowanie, a w razie potrzeby także odtwarzanie, rewitalizację, oznakowywanie, udostępnianie i eksponowanie, elementów będących dziełem człowieka lub związanych z jego dawną działalnością na obecnym terenie Parku, stanowiących świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, jak pozostałości dawnych osad, urządzeń hydrotechnicznych, fortyfikacji, gospodarki leśnej i rolnej, dróg, elementów zieleni komponowanej i innych,
- 4) pozostawianie drzew i krzewów, nawet gatunków obcych, będących świadectwem dawnej kultury leśnej lub ogrodniczej, w tym będących elementami dawnej zieleni komponowanej,
- 5) ochronę i wprowadzanie tradycyjnych lokalnych odmian drzew i krzewów owocowych oraz, w sąsiedztwie budynków, tradycyjnych dla regionu roślin ozdobnych,
- 6) ochronę tradycyjnych cech i elementów budynków i budowli, w tym elementów lokalnej tradycji architektonicznej oraz brukowych nawierzchni dróg leśnych,

- 7) kontynuację lokalnej tradycji architektonicznej w przypadku budowy, przebudowy i remontów budynków i budowli,
- 8) odtwarzanie elementów lokalnej tradycji architektonicznej, w tym odtwarzanie tradycyjnych detali architektonicznych w budynkach Parku,
- 9) dostosowanie małej infrastruktury turystycznej oraz innej infrastruktury na terenie Parku do lokalnych cech architektonicznych,
- 10) racjonalizację oznakowania turystycznego i edukacyjnego, i minimalizację jego dysharmonii z krajobrazem,
- 11) ochronę charakteru kulturowo-przyrodniczych wnętrz krajobrazowych, w tym zachowanie przestrzeni otwartej oraz usuwanie współczesnych, antropogenicznych elementów dysharmonijnych,
- 12) wprowadzanie elementów umożliwiających lub ułatwiających działania edukacyjne, w szczególności tworzenie kolekcji roślin, wprowadzanie elementów sprzyjających koncentracji i obserwacji gatunków zwierząt, lub umożliwiających rehabilitację zwierząt rannych lub chorych, eksponowanie i promowanie walorów kulturowych, organizację tematycznych ścieżek i punktów poznawczych,
- 13) budowę infrastruktury edukacyjnej i turystycznej, w sposób nieoddziałujący negatywnie na krajobraz i przyrodę oraz z uwzględnieniem pkt 6-9.

II. Rodzaj, zakres i lokalizacja działań ochronnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony w częściach obszarów Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 i Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 pokrywających się z granicami Parku

1. Rodzaj, zakres i lokalizacja działań ochronnych na terenie Parku

1.1 Obszary objęte ochroną ścisłą

Lp.	Rodzaj działania	Zakres działania	Lokalizacja działania ⁶⁾
1	Ochrona ekosystemów leśnych		
1.1	Monitorowanie stanu ekosystemów leśnych	Obserwowanie i rejestrowanie zmian struktury oraz stanu ochrony ekosystemów leśnych oraz ewentualnego rozprzestrzeniania się gatunków obcych w tych ekosystemach, w tym w razie potrzeby zakładanie i odnawianie oznaczeń powierzchni wykorzystywanych do tego monitoringu oraz instalowanie, utrzymywanie i odnawianie urządzeń rejestrujących	Obszar ochrony ścisłej
1.2	Oczyszczanie ekosystemów leśnych z odpadów	Zbiór i wywożenie odpadów – według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
1.3	Utrzymanie czytelności znaków podziału powierzchniowego	Odnawianie i utrzymanie znaków podziału powierzchniowego – według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
1.4	Zapobieganie ekspansji obcych inwazyjnych gatunków roślin w początkowych stadiach inwazji	Eliminacja obcych inwazyjnych gatunków roślin zagrażających naturalnym ekosystemom, w przypadku stwierdzenia ich pojawu	Obszar ochrony ścisłej
1.5	Pobór leśnego materiału rozmnożeniowego	Pobór materiału rozmnożeniowego z drzew matecznych (doborowych) oraz zbiór nasion buka i dębu w drzewostanach zarejestrowanych, jako materiał podstawowy ze zidentyfikowanego źródła, w zakresie nie wpływającym na ekosystem ani naturalne procesy	Drzewa mateczne sosny w oddziałach 124c, 124d, drzewostany bukowe w oddz. 204a, 327c, 328c, 328d; drzewostany dębowe w oddziałach: 329f, 330a, 330b

		Pobór materiału do celów zachowania puli genowej ex situ	Wg potrzeb
2	Ochrona ekosystemów wodnych		
2.1	Monitorowanie stanu ekosystemów wodnych	Wykonywanie pomiarów parametrów hydrologicznych, fizykochemicznych, badań planktonu, bentosu i roślinności wodnej, oraz odłowów monitoringowych ryb, a także instalowanie, utrzymywanie i odnawianie urządzeń rejestrujących poziom wód.	Obszar ochrony ścisłej
2.2	Zapobieganie ekspansji obcych gatunków ryb	Zabieranie ryb gatunków obcych, w szczególności karasia srebrzystego, tołpygi, pstrąga tęczowego, jeżeli zostaną pochwycone podczas odłowów monitoringowych	Wody w obszarze ochrony ścisłej
2.3	Pozyskiwanie materiału rozmnożeniowego ryb do programów ochrony gatunków ex situ	Próby odłowu materiału rozmnożeniowego siew do programu ochrony gatunku ex situ, w zakresie niewpływającym znacząco na populację źródłową, ekosystem ani naturalne procesy	Jez. Czarne (417a)
3	Ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych		
3.1	Monitorowanie stanu nieleśnych ekosystemów lądowych, w szczególności ekosystemów torfowiskowych	Obserwowanie i rejestrowanie stanu nieleśnych ekosystemów lądowych, w szczególności ich roślinności oraz warunków wodnych oraz ewentualnego rozprzestrzeniania się gatunków obcych w tych ekosystemach, w tym w razie potrzeby utrzymywanie i odnawianie oznaczeń powierzchni wykorzystywanych do tego monitoringu oraz instalowanie, utrzymywanie i odnawianie urządzeń rejestrujących	Obszar ochrony ścisłej
3.2	Zapobieganie zapoczątkowaniu inwazji obcych inwazyjnych gatunków roślin	1. Eliminacja osobników obcych inwazyjnych gatunków roślin nie występujących dotąd w Parku, w przypadku stwierdzenia ich pojawu, w szczególności tawuły kutnerowatej <i>Spiraea tomentosa</i> . 2. Eliminacja młodych osobników obcych inwazyjnych gatunków roślin, w przypadku ich pojawu	Obszar ochrony ścisłej
4	Ochrona gatunków roślin, zwierząt i grzybów		
4.1	Monitorowanie występowania oraz liczebności populacji roślin, zwierząt i grzybów.	Wyszukiwanie, rejestrowanie i obserwowanie roślin, zwierząt i grzybów, w razie potrzeby utrzymywanie i odnawianie oznaczeń powierzchni wykorzystywanych do tego monitoringu oraz instalowanie, utrzymywanie i odnawianie urządzeń rejestrujących. W szczególności weryfikacja ewentualnego występowania żółwia błotnego, a także monitoring gatunków cennych i ich stanowisk oraz monitorowanie ewentualnej ekspansji gatunków obcych.	Obszar ochrony ścisłej
5	Udostępnianie terenu Parku		
5.1	Utrzymanie szlaków i ścieżek udostępnionych oraz infrastruktury turystycznej i edukacyjnej	Utrzymywanie i odnawianie oznakowania szlaków i ścieżek udostępnionych do celów turystycznych i edukacyjnych oraz remonty i konserwacja tablic informacyjnych i edukacyjnych oraz urządzeń zabezpieczających ekosystemy i powierzchnię	Miejsca i obszary udostępnione wskazane w rozdziale 10

	związanej z zabezpieczeniem terenu i przedmiotów ochrony przed zniszczeniem	ziemi, w szczególności barier i stopni na tych trasach	
5.2	Minimalizacja zniszczeń ekosystemów przyległych do Drawy, związanych z turystyką kajakową na Drawie	Instalowanie, utrzymywanie i odnawianie slipów, minimalizujących niszczenie runa i powierzchni ziemi podczas przeciągania kajaków, jeżeli jest niezbędne dla ominięcia zwałów drzew w nurcie rzeki	Ekosystemy przyległe do rzeki Drawy, w miejscach, w których zwały drzew uniemożliwią przepłynięcie rzeką i będą wymagały ominięcia łądem
5.3	Utrzymywanie miejsca odbioru kajaków na Drawie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymywanie, montowanie i w razie potrzeby uzupełnianie małej infrastruktury ułatwiającej wodowanie i wyciąganie kajaków (slipy, pomosty) oraz innej małej infrastruktury odpowiedniej do funkcji miejsca, przy zastosowaniu form i materiałów harmonizujących z naturalnym krajobrazem, w szczególności drewna, z wykluczeniem wizualnej ekspozycji elementów metalowych i plastikowych. 2. Uporządkowanie systemu informacji wizualnej (tablice informacyjne), w tym wprowadzenie elementów edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz edukacji na temat sposobów zachowania się łagodzących oddziaływanie na środowisko 	Miejsce odbioru kajaków „Most niskowodny” (369j)
5.4	Utrzymywanie miejsca postoju pojazdów przy drodze udostępnionej do ruchu pojazdów, przecinającej obszar ochrony ścisłej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymywanie, remontowanie i w razie potrzeby uzupełnianie małej infrastruktury odpowiedniej do funkcji miejsca, przy zastosowaniu form i materiałów harmonizujących z naturalnym krajobrazem, w szczególności drewna, z wykluczeniem wizualnej ekspozycji elementów plastikowych i metalowych. 2. Wyrównywanie powierzchni terenu i usuwanie roślinności, w razie potrzeby 	Miejsce postoju pojazdów Pustelnia (84a)
5.5	Usuwanie niebezpiecznych drzew oraz drzew wyróconych ze szlaków i tras udostępnionych i ich bezpośredniego sąsiedztwa, oraz usuwanie z dróg leśnych drzew wyróconych w sposób uniemożliwiający przejazd	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obcinanie grożących upadkiem konarów oraz obalanie, obcinanie, lub ścinanie grożących upadkiem drzew, stwarzających, w razie prawdopodobnego upadku, bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego w miejscach udostępnionych do celów edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych wskazanych w rozdziale 10. 2. Przecinananie i odsuwanie drzew blokujących przejazd i przejście na drogach leśnych lub udostępnionych szlakach pieszych, rowerowych i konnych oraz ścieżkach dydaktycznych - z obowiązkowym pozostawieniem biomasy drzew w ekosystemie do naturalnego rozkładu 	Obszar ochrony ścisłej
6	Inne		

6.1	Utrzymanie i bieżące remonty dróg i mostów	Utrzymywanie i remonty nawierzchni dróg leśnych oraz mostów niezbędnych do ochrony przeciwpożarowej i patrolowania terenu Parku, z zachowaniem następujących zasad: <ul style="list-style-type: none"> – nieprzekształcanie powierzchni ziemi i nieposzerzanie dróg, – utrzymywanie i remonty dróg wyłącznie z zastosowaniem materiałów naturalnych, – technologia prac wykluczająca zawleczenie gatunków roślin spoza terenu Parku, – zgodność z potrzebami ochrony walorów kulturowych, w szczególności zachowanie wszystkich odcinków tradycyjnych nawierzchni brukowych, zachowanie tradycyjnego przebiegu dróg i lokalizacji mostów, zachowanie tradycyjnej formy i materiału mostów, – utrzymanie sieci dróg w sposób minimalizujący penetrację terenu, w szczególności uniemożliwiający, lub przynajmniej skłaniający do unikania tranzytowego przejeżdżania przez obszary ochrony ścisłej 	Obszar ochrony ścisłej
6.2	Zwalczanie szkodnictwa przyrodniczego, leśnego i wodnego	Patrolowanie terenu w celu zwalczania wykroczeń przeciwko przepisom o ochronie przyrody oraz innym przepisom chroniącym zasoby środowiska	Obszar ochrony ścisłej
6.3	Ochrona przeciwpożarowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patrolowanie i obserwowanie terenu w celu wczesnego wykrywania zagrożeń pożarowych. 2. Utrzymywanie pasów przeciwpożarowych wymaganych przepisami odrębnymi. 3. Utrzymywanie punktów umożliwiających czerpanie wody gaśniczej oraz utrzymywanie przejezdności dróg dojazdu do nich. 4. Gaszenie pożarów w przypadku ich powstania 	Obszar ochrony ścisłej, w tym punkty umożliwiające czerpanie wody gaśniczej nad jez. Czarnym (319m), nad jez. Piaseczno Duże (76b), na Półwyspie Dębowym (233c), nad Drawą (183i, 313o), nad Płociczną (401b)

1.2 Obszary objęte ochroną czynną

Lp.	Rodzaj działania	Zakres działania	Lokalizacja działania ⁶⁾
1	Ochrona ekosystemów leśnych		
1.1	Monitorowanie stanu ekosystemów leśnych	Obserwowanie i rejestrowanie zmian struktury oraz stanu ochrony ekosystemów leśnych oraz ewentualnego rozprzestrzeniania się gatunków obcych w tych ekosystemach, w tym w razie potrzeby zakładanie i odnawianie oznaczeń powierzchni wykorzystywanych do tego monitoringu oraz instalowanie, utrzymywanie i odnawianie urządzeń rejestrujących	Obszar ochrony czynnej

1.2	Monitorowanie zagrożeń trwałości ekosystemów leśnych i zagrożeń możliwości osiągnięcia celów ich ochrony	Monitoring zagęszczeń populacji i natężenia występowania owadów i grzybów mogących powodować zagrożenie dla trwałości drzewostanów, oraz natężenia wydzielania się posuszu, metodami przyjętymi w ochronie lasu	Obszar ochrony czynnej
		Monitoring uszkodzeń drzew, w szczególności wprowadzanych nasadzeń, powodowanych przez zwierzynę, oraz monitoring skuteczności zabezpieczenia przed zwierzyną	Obszar ochrony czynnej
1.3	Oczyszczanie ekosystemów leśnych z odpadów	Zbiór i wywożenie odpadów, w tym demontaż i wywożenie zbędnych ogrodzeń i osłonek – według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
1.4	Utrzymanie czytelności znaków podziału powierzchniowego	Odnawianie i utrzymanie znaków podziału powierzchniowego – według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
1.5	Zapobieganie zapoczątkowaniu inwazji obcych gatunków roślin w ekosystemy leśne	1. Eliminacja obcych inwazyjnych gatunków roślin niewystępujących dotąd w Parku, w przypadku stwierdzenia ich pojawu. 2. Eliminacja obcych inwazyjnych gatunków roślin występujących na terenie Parku, w przypadku stwierdzenia ich ekspansji i rozprzestrzeniania się na nowe stanowiska	Obszar ochrony czynnej
1.6	Zwalczanie inwazyjnego gatunku obcego – czeremchy amerykańskiej	Wykarczowanie, w I dziesięcioleciu realizacji planu, czeremchy amerykańskiej i usuwanie jej odrostów aż do jej wyeliminowania. Powierzchnia objęta działaniem – 324,88 ha.	Oddziały: 14c, 14d, 24j, 24k, 24l, 24m, 24n, 33d, 33i, 34c, 34d, 47m, 52h, 52i, 53a, 53b, 54a, 56h, 58b, 60b, 60c, 60f, 61c, 61d, 61h, 63a, 66a, 66b, 78g, 80a, 80b, 81a, 82h, 86a, 96c, 97b, 97f, 97g, 98a, 110d, 110f, 110g, 110Am, 111b, 111c, 120h, 121r, 128j, 134c, 145i, 158i, 201g, 289b, 290b, 309c, 326i, 147f, 147h, 147i, 147j, 148f, 151f, 159c, 159h, 159j, 159k, 159m, 159n, 171b, 175i, 231c, 334d, 336f, 354f, 354i, 357h, 358g, 376d, 384o, 385d, 385f, 385h, 385i, 385k, 393h, 393j, 393k, 393s, 394i, 394j, 394m, 395c, 402f, 402j, 403d, 404b, 405g
1.7	Stabilizacja drzewostanów sztucznego pochodzenia, lecz o składzie gatunkowym zgodnym ze składem potencjalnego zbiorowiska roślinnego oraz	Jednorazowe przerzedzenie drzewostanów sosnowych w wieku 50-100 lat (jednorazowa trzebież późna - cięcie stabilizacyjne), wykonywane w I dziesięcioleciu realizacji planu, w sposób prowadzący do uzyskania zróżnicowanej struktury przestrzennej, z pozostawieniem drzew biocenotycznych i innych elementów ważnych dla różnorodności biologicznej, a następnie	Oddziały: 41g, 59g, 61f, 62c, 62j, 74g, 86c, 97a, 97c, 148n, 148o, 162a, 166f, 171h, 173b, 237a, 238b, 238c, 239a, 239b, 265a

	<p>unaturalnianie ich struktury</p>	<p>pozostawienie drzewostanu naturalnym procesom. W ramach działania usunięciu podlegają gatunki eliminowane, jeżeli występują w drzewostanie. Powierzchnia objęta działaniem – 99,57 ha.</p>	
		<p>Przerzedzanie drzewostanów sosnowych lub brzoźowych w wieku 15-90 lat (trzebieże - cięcia stabilizacyjne), w sposób prowadzący do uzyskania zróżnicowanej struktury przestrzennej, z pozostawieniem drzew biocenotycznych. W ramach działania usunięciu podlegają gatunki eliminowane, jeżeli występują w drzewostanie. Powierzchnia objęta działaniem – 1319,31 ha.</p>	<p>Oddziały: 15f, 15g, 23f, 28a, 32b, 32h, 32i, 32j, 39d, 39g, 40d, 40f, 40g, 40l, 41b, 41c, 41d, 41f, 41h, 42f, 43a, 43b, 43c, 43d, 43f, 44a, 44b, 44c, 44d, 45c, 46a, 47h, 47i, 47k, 48f, 48g, 48h, 51b, 54d, 58b, 58h, 60b, 60c, 62k, 63g, 63h, 63i, 63j, 64a, 64b, 64c, 65a, 65b, 65c, 65d, 65f, 65g, 65h, 66f, 66g, 67f, 67g, 70c, 70d, 70g, 71a, 71f, 73f, 74a, 74b, 74f, 74h, 74i, 79f, 79g, 79j, 80a, 80b, 81a, 81b, 83a, 83d, 83h, 84g, 86a, 86d, 87a, 87b, 87d, 88a, 88b, 89a, 89c, 89f, 90a, 90b, 90f, 91d, 93d, 94a, 94b, 94c, 94d, 94f, 94g, 95b, 95c, 101b, 103d, 149k, 152f, 152g, 152h, 152j, 152k, 153b, 153g, 154a, 154b, 154g, 155a, 156a, 156b, 156g, 156h, 156i, 160b, 160c, 160d, 160g, 160i, 160j, 161a, 161b, 161c, 161f, 162c, 162h, 165d, 165g, 166c, 166d, 166g, 166h, 166i, 167a, 167b, 167c, 168b, 168d, 169d, 171d, 171f, 171g, 171k, 171l, 171o, 172a, 172b, 173h, 180a, 180b, 180c, 181a, 181d, 182a, 186b, 187b, 188b, 205b, 206a, 228d, 232h, 232i, 232j, 235c, 235d, 236b, 236c, 236d, 237b, 238a, 240a, 240b, 240c, 257d, 257f, 257j, 258a, 258b, 258c, 258g, 258h, 258i, 258j, 260i, 261f, 261g, 261h, 262h, 263b, 263c, 263k, 263l, 264b, 265c, 265d, 265f, 266a, 266b, 266d, 266f, 266g, 266h, 266i, 266j, 266k, 266n, 266p, 281c, 281d, 281f, 281g, 282c, 282f, 282g, 282h, 282i, 284c, 284d, 285a, 285b, 286g, 286h, 287b, 287c, 287g, 287h, 287n, 288a, 288b, 288f, 288i, 289d, 289f, 289h, 289k, 298g, 299g, 302a, 302c, 306b, 307a, 307b, 307h, 307i, 307j, 308a, 308b, 308k, 308l, 309a, 309i, 309r, 310b, 310c, 316g, 319f, 321b, 321c, 321f, 322a, 322b, 322c, 322g, 323a, 323b, 336f, 367a, 367b, 367d, 367f, 368g, 373c, 374f, 375c, 375d, 380a, 380b, 381a, 381b, 381c, 382a, 389a, 389b, 389d, 389f, 389h, 389i, 389j, 389k, 389m, 390b, 390c, 390f, 390g, 390h, 390i, 390j, 391g, 397a, 397c, 397h, 398b, 398c, 398d, 398g, 398h, 399b, 399f, 399h, 400a, 400c, 400f, 400g, 400h, 400k, 401d, 401g, 405i</p>
1.8	<p>Przyspieszenie procesów sukcesji w kierunku potencjalnego zbiorowiska</p>	<p>Renaturyzacja drzewostanów (jednorazowa trzebież przekształceniowa): 1. Jednorazowe usunięcie części drzew ze sztucznych</p>	<p>8g, 10g, 10h, 42g, 42j, 61g, 62b, 86b, 93f, 98d, 110i, 129b, 129l, 131c, 131i, 133b, 135f, 135g, 137i, 141h, 144i, 145f, 146i, 151b, 151k, 151n, 159c, 160f, 165b, 166a, 171b, 172f, 173a, 177d, 180f, 181c, 181g,</p>

	roślinnego	<p>drzewostanów sosnowych, modrzewiowych, świerkowych lub dębu czerwonego, lub usuwanie z drzewostanów bukowych lub dębowych drzew niewłaściwych ekologicznie dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego, w celu poprawy warunków wzrostu drzew właściwych dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego (trzebież późna), wykonywane w I dziesięcioleciu realizacji planu, z pozostawieniem drzew biocenotycznych i innych elementów ważnych dla różnorodności biologicznej. Możliwe także eksperymentalne wykonanie przez uśmiercenie (zaobrączkowanie) i pozostawienie wybranych drzew, jako martwych drzew stojących. W ramach działania usunięciu w pierwszym rzędzie podlegają gatunki eliminowane, jeżeli występują w drzewostanie.</p> <p>2. W II dziesięcioleciu realizacji planu pozostawienie drzewostanu naturalnym procesom.</p> <p>Powierzchnia objęta działaniem – 378,88 ha.</p>	<p>182b, 183a, 183f, 184g, 199d, 200f, 201i, 205d, 205f, 212c, 223i, 224d, 225i, 227d, 278c, 279b, 282b, 289c, 290d, 291f, 291h, 291o, 295k, 298a, 302g, 303d, 303f, 309p, 310j, 310o, 311f, 312l, 313a, 313h, 313i, 315c, 317c, 318a, 318b, 325b, 325d, 326a, 333m, 334d, 343a, 352d, 358f, 359g, 363b, 364a, 378f, 378h, 378i, 378k, 379g, 381d, 385f, 399g, 405f</p>
		<p>Renaturyzacja drzewostanów (czyszczenia i trzebieże przekształceniowe): usuwanie części drzew ze sztucznych drzewostanów sosnowych, modrzewiowych i świerkowych lub usuwanie z drzewostanów bukowych, grabowych lub dębowych drzew niewłaściwych ekologicznie dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego, w celu poprawy warunków wzrostu drzew właściwych dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego (trzebież późna), z pozostawieniem drzew biocenotycznych i innych elementów ważnych dla różnorodności biologicznej. Możliwe także eksperymentalne wykonanie przez uśmiercenie (zaobrączkowanie) i pozostawienie wybranych drzew, jako martwych drzew stojących. W ramach działania usunięciu w pierwszym rzędzie podlegają gatunki eliminowane, jeżeli występują w drzewostanie.</p> <p>Powierzchnia objęta działaniem –</p>	<p>Oddziały: 4m, 4n, 4o, 8a, 8f, 9c, 10b, 10d, 12k, 13h, 15a, 15i, 16a, 16b, 16d, 16f, 16g, 16h, 16k, 16m, 17a, 18y, 19i, 20c, 20d, 20f, 20g, 20h, 20i, 21f, 21g, 22f, 24c, 24i, 32a, 33a, 33b, 34b, 35d, 42b, 45g, 46c, 46h, 48i, 48j, 48k, 48m, 48n, 51c, 51h, 52f, 53k, 54c, 58a, 58g, 59j, 62g, 63b, 64h, 65i, 67b, 70h, 73g, 74c, 78h, 79l, 81c, 81d, 82b, 83b, 87c, 90d, 91a, 92m, 92p, 97d, 98c, 99g, 99h, 102c, 102h, 103f, 104d, 105a, 106a, 106c, 108h, 108j, 109c, 110f, 113a, 114a, 114c, 116a, 117b, 117c, 117d, 117f, 117g, 118g, 119b, 119d, 120h, 121x, 121y, 121z, 123o, 123r, 123s, 124b, 127d, 127f, 127g, 127i, 129a, 129h, 129i, 129j, 131a, 131h, 132g, 132i, 133a, 134b, 134j, 135a, 135b, 137a, 137c, 137d, 138b, 139d, 140a, 140d, 140f, 140g, 141i, 142l, 142n, 142t, 144p, 146c, 146k, 146o, 146p, 147f, 147g, 147h, 147i, 148f, 149c, 151f, 151g, 151h, 152b, 152d, 153a, 153f, 153h, 153i, 154d, 156d, 157a, 158i, 159d, 159h, 163n, 164a, 165a, 165c, 166b, 169c, 170a, 170h, 171j, 171n, 172i, 173f, 174h, 175f, 175i, 176a, 176b, 176c, 177a, 177c, 177h, 178c, 179a, 179d, 179f, 181b, 182c, 182g, 185g, 187d, 188h, 188i,</p>

		1372,09 ha.	188j, 188k, 189d, 190a, 190d, 192b, 192c, 192d, 193a, 194a, 194b, 194d, 194g, 194i, 195a, 195b, 195c, 199c, 200a, 200c, 201b, 201c, 201d, 201g, 201h, 202b, 202c, 202d, 202f, 202g, 203b, 203d, 206b, 206c, 206d, 207h, 211c, 213c, 213d, 219f, 220a, 220b, 220f, 221a, 221c, 221f, 223b, 223d, 223g, 224b, 225c, 226a, 227c, 228f, 241a, 241b, 241c, 241d, 241f, 242c, 242k, 244c, 251b, 251h, 252b, 252c, 252f, 253d, 253f, 254i, 255g, 257b, 257c, 257g, 263i, 264f, 266o, 267a, 267d, 267f, 267h, 267j, 267l, 268b, 268f, 271d, 274h, 275a, 275b, 276a, 276b, 277c, 278a, 279d, 282a, 286a, 287a, 287d, 287j, 288j, 289a, 289b, 289j, 290g, 292c, 292f, 293f, 295h, 295l, 296g, 298d, 303a, 304i, 309j, 310a, 310d, 310g, 310p, 311a, 311b, 312a, 312d, 312f, 313j, 314c, 315g, 318c, 318j, 318n, 318o, 320a, 324c, 324d, 324f, 325a, 328g, 331d, 331h, 333i, 336a, 336d, 337b, 343d, 344a, 344f, 344j, 348f, 348g, 352c, 357b, 357c, 357d, 358b, 358c, 358h, 359a, 359l, 359m, 364c, 367g, 368b, 369g, 370h, 370j, 375b, 375h, 376d, 377a, 377c, 378g, 378j, 379d, 379i, 383b, 384f, 384h, 386i, 386n, 387b, 387d, 388b, 392g, 393j, 393m, 393s, 394g, 394i, 394j, 394l, 396i, 396j, 397d, 398a, 401h, 402f, 402j, 403d, 403f, 404a, 404b, 404f, 405a, 405b, 405c, 405d, 405g, 405h
		Renaturyzacja drzewostanów (cięcia pielęgnacyjne w podroście): Usuwanie z warstwy podrostu części drzew niewłaściwych ekologicznie dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego, w celu poprawy warunków wzrostu drzew właściwych dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego. Powierzchnia objęta działaniem – 73,41 ha.	Oddziały: 155b, 176d, 199a, 242a, 268j, 290a, 290h, 290i, 290j, 291a, 291j, 312c
1.9	Zainicjowanie i skierowanie procesów sukcesji w kierunku potencjalnego zbiorowiska roślinnego w drzewostanach silnie zniekształconych (przebudowa drzewostanów)	Rekonstrukcja drzewostanów (rębnie złożone): 1. Usunięcie części drzew ze sztucznych drzewostanów sosnowych, modrzewiowych, robiniowych, świerkowych, brzoźowych lub olszowych o wieku 20-85 lat, przez wycięcie gniazd oraz przeredzenie pozostałej części drzewostanu, przy pozostawieniu drzew biocenotycznych i innych elementów ważnych dla różnorodności biologicznej. 2. Usunięcie gatunków obcych z istniejących podrostów	Oddziały: 4p, 5b, 10c, 11d, 12j, 14b, 16j, 16l, 18d, 18o, 18p, 25c, 123p, 123x, 131b, 131f, 139c, 145i, 148j, 175d, 175h, 183d, 184a, 184h, 186c, 186d, 189c, 189h, 189k, 189l, 190f, 190g, 191f, 191g, 192g, 193b, 193c, 193d, 193f, 193g, 193h, 194c, 194f, 194h, 195d, 195f, 196b, 196c, 196g, 196h, 196i, 196j, 203i, 207a, 207d, 207f, 207g, 208a, 209a, 210b, 217d, 219a, 219b, 219c, 219g, 219h, 220c, 221g, 223f, 224a, 224f, 224g, 228j, 252d, 252g, 253c, 254a, 254b, 254f, 254g, 254h, 269i, 270a, 270d, 271b, 271f, 274b, 274d, 274k, 274l, 275c, 275g, 277a, 277b, 292d, 295j, 296a, 296d, 296f, 309m, 309n, 312i, 312j, 328h, 333b, 333c, 333j, 348b, 350g, 357i, 362d, 362f, 396d,

		<p>i podszytów oraz w razie potrzeby regulacja zagęszczenia podrostów.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Uzupełnienie istniejących podrostów gatunkami liściastymi właściwymi dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego oraz nasadzenie takich gatunków na gniazdach, po przygotowaniu, w razie potrzeby, gleby do nasadzeń. 4. W razie potrzeby, zabezpieczenie podrostów i nasadzeń przed ich zgryzaniem przez zwierzynę. 5. Pielęgnowanie, w razie potrzeby, nasadzeń, w tym ograniczanie ich zdominowania przez gatunki lekkonasienne i gatunki niewłaściwe dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego oraz eliminowanie pojawiających się gatunków obcych. 6. W razie potrzeby, dalsze przerzedzanie górnego piętra drzewostanów sosnowych, modrzewiowych, robiniowych, świerkowych, brzoźowych lub olszowych, w celu poprawy warunków wzrostu podrostów i nasadzeń. <p>Powierzchnia objęta działaniem – 295,33 ha.</p>	396f
		<p>Renaturyzacja drzewostanów (podsadzenia i trzebieże):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usunięcie gatunków obcych z istniejących podrostów i podszytów oraz w razie potrzeby regulacja zagęszczenia podrostów. 2. Nasadzenie, na całości lub części powierzchni wydzielenia, gatunków właściwych dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego. 3. Przerzedzanie drzewostanu, w celu poprawy warunków wzrostu podrostów i nasadzeń, przy pozostawieniu drzew biocenotycznych i innych elementów ważnych dla różnorodności biologicznej. 4. W razie potrzeby, zabezpieczenie podrostów i nasadzeń przed ich zgryzaniem przez zwierzynę. 5. Pielęgnowanie, w razie potrzeby, nasadzeń, w tym ograniczanie ich zdominowania przez gatunki lekkonasienne i gatunki 	<p>Oddziały: 3f, 4b, 4l, 5d, 5f, 5h, 5i, 5k, 10a, 10f, 14d, 18c, 18f, 18g, 18r, 18t, 19d, 19h, 19j, 19m, 20j, 22g, 22h, 22i, 23c, 23d, 24h, 24j, 24l, 24m, 27b, 28b, 28c, 29i, 31d, 31f, 32c, 32d, 32g, 33c, 33g, 33h, 34c, 34d, 35b, 39c, 40b, 40c, 43g, 46g, 48c, 49i, 49l, 50f, 51d, 53j, 54a, 54b, 59d, 63l, 64d, 64f, 66a, 66b, 67a, 67d, 69g, 69h, 69i, 70a, 70b, 78g, 82h, 84j, 91b, 91c, 91g, 92d, 92l, 95a, 96c, 97b, 97g, 98a, 102a, 102d, 103a, 103l, 104a, 104b, 107a, 110d, 110g, 115b, 118d, 120d, 120g, 121r, 127b, 129k, 138f, 139a, 139b, 139f, 140c, 146r, 148g, 148h, 148i, 149d, 149f, 149g, 149h, 149j, 149m, 149n, 149p, 151p, 154i, 157c, 159f, 159j, 159k, 159n, 161g, 161h, 162d, 163g, 163h, 163i, 163k, 163l, 165h, 168a, 168c, 169a, 172c, 172g, 172h, 172k, 173d, 174a, 174b, 174c, 175b, 175g, 186f, 188g, 189i, 190c, 192f, 196f, 203c, 210a, 223h, 225b, 225g, 225j, 225k, 226i, 226j, 227f, 228b, 228c, 229d, 232f, 232g, 242d, 242j, 244b, 251c, 253b, 255b, 255c, 255d, 255h, 256i, 261a, 262i, 267k, 269c, 274a, 274c, 278g, 279c, 286d, 295i, 298f, 302b, 302d, 315b, 315f, 317a,</p>

		<p>niewłaściwe dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego oraz eliminowanie pojawiających się gatunków obcych.</p> <p>Powierzchnia objęta działaniem – 774,72 ha.</p>	<p>317b, 319b, 319d, 323j, 324g, 324j, 325c, 325i, 326i, 331a, 331b, 331c, 333a, 333g, 336b, 337f, 348a, 348c, 348d, 352a, 354i, 355n, 356b, 357h, 358d, 358g, 359c, 359f, 359k, 364d, 364f, 371b, 371c, 371d, 372a, 372f, 372g, 372h, 373a, 374b, 378b, 378d, 379b, 379c, 384b, 384d, 384n, 384o, 385b, 385d, 385h, 385k, 386g, 388c, 389l, 394d, 394m, 396g, 396k, 396l, 397b, 397f, 398f, 398j, 398k, 398m, 399a, 399c, 400i, 403g</p>
		<p>Renaturyzacja drzewostanów (czyszczenia i trzebieże z podsadzeniami):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie części drzew ze sztucznych, młodych drzewostanów sosnowych, brzozowych lub świerkowych, w celu poprawy warunków wzrostu drzew właściwych dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego (czyszczenia i trzebieże). W ramach działania usunięciu w pierwszym rzędzie podlegają gatunki eliminowane, jeżeli występują w drzewostanie. 2. Sadzenie gatunków drzew właściwych dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego (podsadzenia). 3. W razie potrzeby, zabezpieczenie podrostów i nasadzeń przed ich zgryzaniem przez zwierzynę. 4. Pielęgnowanie, w razie potrzeby, nasadzeń, w tym ograniczanie ich zdominowania przez gatunki lekkonasienne i gatunki niewłaściwe dla potencjalnego zbiorowiska roślinnego oraz eliminowanie pojawiających się gatunków obcych. <p>Powierzchnia objęta działaniem – 104,15 ha.</p>	<p>1d, 5j, 8b, 8c, 8d, 12a, 15h, 15k, 19f, 24b, 32k, 45b, 50b, 51a, 51j, 52a, 52b, 69f, 84i, 84l, 92b, 103b, 121n, 121s, 176f, 201f, 255f, 289i, 308g, 308i, 343c, 343h, 359j</p>
1.10	Usunięcie fragmentacji ekosystemów leśnych powodowanej przez napowietrzne linie energetyczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie drzew rozrastających się w sposób zagrażający funkcjonowaniu napowietrznej linii energetycznej do czasu skablowania linii, jednak nie dłużej niż I dziesięciolecie realizacji planu. 2. Zastąpienie napowietrznych linii energetycznych kablami podziemnymi (z możliwością wykorzystania dotychczasowej trasy linii), najpóźniej do końca I dziesięciolecia realizacji planu. 	<p>Oddziały: 56j, 57c, 60a, 61a, 62a, 139g, 140b, 141f, 144h, 146m, 147c, 148k, 149i, 149o, 152a, 160a, 171c, 181h, 182f, 182h, 183c, 185c, 199b, 200b, 201a, 202a, 203a, 242b, 249a, 250a, 251a, 252a, 253a, 254d, 267i, 268a, 290c, 312b, 318p, 325g, 326b, 337d, 338c, 343f, 354b, 355j, 359d, 369k, 370i, 377b, 378a, 380c, 381f, 382f, 383g, 384j, 384k, 385c, 385g, 392h, 393a, 401j, 402c</p>
1.11	Ograniczanie,	W przypadku stwierdzenia w wyniku	Część obszaru ochrony czynnej,

	w razie potrzeby, liczebności zwierzyny i jej presji na ekosystemy leśne	monitoringu, o którym mowa w pkt 1.1, stale utrzymującego się poziomu szkód od zwierzyny uniemożliwiającego, mimo stosowania zabezpieczeń, skuteczną realizację działania 1.9, lub w przypadku stwierdzenia powstawania na terenie Parku okresowych wysokich koncentracji jeleni uniemożliwiających gospodarowanie gatunkiem w skali całego kompleksu Puszczy Drawskiej przy jednoczesnej nieskuteczności działań podejmowanych w sąsiednich obwodach łowieckich w celu uniknięcia wypierania jeleni na teren Parku - odstrzał do 10% zinwentaryzowanego stanu populacji jelenia, mający na celu zapobieganie koncentracji tego gatunku na terenie Parku, uwzględniający: <ul style="list-style-type: none"> – pozostawianie części terenu Parku jako terenu, na którym nie są prowadzone odstrzały, – odstrzał wyłącznie samic i osobników młodych, – wykluczenie odstrzałów w okresie rykowiska 	zapewniająca pozostawienie bez odstrzałów co najmniej dwóch obwodów ochronnych
1.12	Pobór leśnego materiału rozmnożeniowego	Pobór materiału rozmnożeniowego z drzew matecznych (doborowych) oraz zbiór nasion buka i dębu w drzewostanach zarejestrowanych jako materiał podstawowy ze zidentyfikowanego źródła, w zakresie niewpływającym na ekosystem ani naturalne procesy	Drzewa mateczne sosny w oddziałach 134d, 241h, 209b, 334i; Drzewostany dębowe w oddziałach 248a, 331i; Drzewostany bukowe w oddziałach 248d, 271a, 293a.
		Pobór materiału do celów zachowania puli genowej ex situ	Wg potrzeb
2	Ochrona ekosystemów wodnych		
2.1	Monitorowanie stanu ekosystemów wodnych	Wykonywanie pomiarów parametrów hydrologicznych, fizykochemicznych, badań planktonu, bentosu i roślinności wodnej, oraz odłowów monitoringowych ryb, a także instalowanie, utrzymywanie i odnawianie urządzeń rejestrujących poziom wód	Obszar ochrony czynnej
2.2	Udrożnienie ekologiczne Drawy	Przebudowa istniejącej lub budowa nowej przepławki przy elektrowni Kamienna oraz wykonanie urządzeń zabezpieczających i monitorujących, w celu umożliwienia migracji w górę i w dół rzeki łososia, jesiotra, węgorza, minogów i głowacza białopłetwego	Zapora elektrowni Kamienna na rzece Drawa
2.3	Zapobieganie ekspansji obcych gatunków ryb	Zabieranie ryb gatunków obcych, w szczególności karasia srebrzystego, tołpygi, pstrąga tęczowego, jeżeli	Obszar ochrony czynnej

		zostaną pochwycone podczas odłowów monitoringowych lub regulacyjnych	
2.4	Odłowy regulacyjne ryb w ekosystemach jeziornych	Odłów regulacyjny płoci, leszcza i krąpia do 6000 kg/rok, w sposób minimalizujący przyłów innych gatunków ryb. Obce gatunki ryb, w przypadku schwytania, powinny być zabierane bez ograniczeń	Jeziro Ostrowieckie (415a)
		Odłów regulacyjny płoci, leszcza i krąpia do 1000 kg/rok, w sposób minimalizujący przyłów innych gatunków ryb. Obce gatunki ryb, w przypadku schwytania, powinny być zabierane bez ograniczeń	Jeziro Sitno (408a)
		Odłów płoci, leszcza i krąpia, wyłącznie w przypadku stwierdzenia w wyniku monitoringu niekorzystnych zmian, polegających na gwałtownym narastaniu dominacji płoci, leszcza lub krąpia i ubytku innych gatunków ryb	Jezióra: Zdroje (409a), Jamno (410a), Płociczno (411a)
2.5	Pozyskiwanie materiału rozrodczego ryb do programów ochrony gatunków ex situ	Próby pozyskania materiału rozmnożeniowego siei, sielawy, szczupaka, pstrąga potokowego, lipienia, brzany, a następnie, w razie powodzenia, namnażanie ex situ i wsiedlanie do akwenów Parku wg działania 2.6	Jezióra: Ostrowieckie (415a), Marta (406a), Płociowe (407a), Sitno (408a), Jamno (410a), rzeka Drawa (427-431), rzeka Płociczna (422a-i, 423a, 424, 425a, 426)
2.6	Zarybianie akwenów Parku	Zarybianie: <ul style="list-style-type: none"> – narybkiem podchowany węgorza, w ilości ok. 500 szt./rok, zgodnie z i w ramach krajowego programu ochrony węgorza, – narybkiem letnim szczupaka, wyprodukowanym z lokalnego materiału zarybieniowego, w ilości 45 tys. szt. rocznie. Sposoby i dawki zarybiania mogą być modyfikowane po 5 latach realizacji działania, na podstawie monitoringu skutków działania, włącznie z zaprzestaniem kontynuacji zarybiania gdy przestanie być potrzebne.	Jeziro Sitno (408a)
		Zarybienie: <ul style="list-style-type: none"> – narybkiem podchowany węgorza, w ilości ok. 500 szt./rok, zgodnie z i w ramach krajowego programu ochrony węgorza, – narybkiem letnim szczupaka, wyprodukowanym z lokalnego materiału zarybieniowego, w ilości 20 tys. szt. rocznie. Sposoby i dawki zarybiania mogą być modyfikowane po 5 latach realizacji	Jeziro Jamno (410a)

	działania, na podstawie monitoringu skutków działania, włącznie z zaprzestaniem kontynuacji zarybiania gdy przestanie być potrzebne.	
	<p>Zarybianie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – narybkiem podchowanim węgorza, w ilości ok. 500 szt./rok, zgodnie z i w ramach krajowego programu ochrony węgorza, – narybkiem letnim szczupaka, wyprodukowanym z lokalnego materiału zarybieniowego, w ilości 35 tys. szt. rocznie. <p>Sposoby i dawki zarybiania mogą być modyfikowane po 5 latach realizacji działania, na podstawie monitoringu skutków działania, włącznie z zaprzestaniem kontynuacji zarybiania gdy przestanie być potrzebne.</p>	Jeziro Płociczno (411a)
	<p>Zarybianie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – narybkiem podchowanim węgorza, w ilości ok. 2000 szt./rok, zgodnie z i w ramach krajowego programu ochrony węgorza, – narybkiem podchowanim siei, w ilości zależnej od ilości wyprodukowanego materiału zarybieniowego lokalnego pochodzenia, – wylęgiem żerującym sielawy w ilości zależnej od ilości wyprodukowanego materiału zarybieniowego lokalnego pochodzenia, – narybkiem letnim szczupaka, wyprodukowanym z lokalnego materiału zarybieniowego, w ilości 250 tys. szt. rocznie. <p>Sposoby i dawki zarybiania mogą być modyfikowane po 5 latach realizacji działania, na podstawie monitoringu skutków działania, włącznie z zaprzestaniem kontynuacji zarybiania gdy przestanie być potrzebne.</p>	Jeziro Ostrowieckie (415a)
	<p>Zarybianie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – narybkiem podchowanim siei, w ilości zależnej od ilości wyprodukowanego materiału zarybieniowego lokalnego pochodzenia, – wylęgiem żerującym sielawy w ilości zależnej od ilości 	Jeziro Marta (406a)

	<p>wyprodukowanego materiału zarybieniowego lokalnego pochodzenia.</p> <p>Sposoby i dawki zarybiania mogą być modyfikowane po 5 latach realizacji działania, na podstawie monitoringu skutków działania, włącznie z zaprzestaniem kontynuacji zarybiania gdy przestanie być potrzebne.</p>	
	<p>Zarybianie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – narybkiem pstrąga potokowego od tarlaków pochodzących z dorzecza Drawy, w ilości 30 tys. szt. rocznie, – narybkiem lipienia od tarlaków pochodzących z dorzecza Drawy, w ilości 5 tys. szt. rocznie, – jesiotrem, w przypadku realizacji na Drawie ogólnokrajowego planu jego restytucji, w ilościach wynikających z tego planu. 	<p>Drawa na odcinku most w Barnimiu – ujście Słopic (428)</p>
	<p>Zarybianie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – narybkiem pstrąga potokowego od tarlaków pochodzących z dorzecza Drawy, w ilości 40 tys. szt. rocznie, – narybkiem lipienia od tarlaków pochodzących z dorzecza Drawy, w ilości 10 tys. szt. rocznie, – narybkiem brzany od tarlaków pochodzących z dorzecza Drawy, w ilości 6 tys. szt. rocznie, – jesiotrem, w przypadku realizacji na Drawie ogólnokrajowego planu jego restytucji, w ilościach wynikających z tego planu. <p>Sposoby i dawki zarybiania mogą być modyfikowane po 5 latach realizacji działania, na podstawie monitoringu skutków działania, włącznie z zaprzestaniem kontynuacji zarybiania gdy przestanie być potrzebne.</p>	<p>Drawa na odcinku ujście Korytnicy – most w Moczela (429)</p>
	<p>Zarybianie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – narybkiem certy od tarlaków pochodzących z dorzecza Odry, w ilości 10 tys. szt. rocznie, – smoltami łososa, w ilości 25 tys. szt. rocznie, – jesiotrem, w przypadku realizacji na Drawie ogólnokrajowego planu jego restytucji, w ilościach wynikających z tego planu. <p>Sposoby i dawki zarybiania mogą być modyfikowane po 5 latach realizacji</p>	<p>Drawa na odcinku od elektrowni Kamienna do ujścia Płocicznej (431b-f)</p>

		działania, na podstawie monitoringu skutków działania, włącznie z zaprzestaniem kontynuacji zarybiania gdy przestanie być potrzebne.	
		Zarybianie narybkiem łososia w ilości 40 tys. szt. rocznie. Sposoby i dawki zarybiania mogą być modyfikowane po 5 latach realizacji działania, na podstawie monitoringu skutków działania, włącznie z zaprzestaniem kontynuacji zarybiania gdy przestanie być potrzebne.	Płociczna na odcinku historycznych tarlisk poniżej Starej Węgorni (425a), Cieszynka (435).
		Zarybianie: – narybkiem certy od tarlaków pochodzących z dorzecza Odry, w ilości 10 tys. szt. rocznie, – narybkiem lipienia od tarlaków pochodzących z dorzecza Drawy, w ilości 5 tys. szt. rocznie, – smoltami łososia, w ilości 5 tys. szt. rocznie. Sposoby i dawki zarybiania mogą być modyfikowane po 5 latach realizacji działania, na podstawie monitoringu skutków działania, włącznie z zaprzestaniem kontynuacji zarybiania gdy przestanie być potrzebne.	Płociczna od mostu Karolinka do ujścia (426)
3	Ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych		
3.1	Monitorowanie stanu nieleśnych ekosystemów lądowych, w szczególności ekosystemów torfowiskowych	Obserwowanie i rejestrowanie stanu nieleśnych ekosystemów lądowych, w szczególności ich roślinności i warunków wodnych oraz ewentualnego rozprzestrzeniania się gatunków obcych w tych ekosystemach, w tym w razie potrzeby utrzymywanie i odnawianie oznaczeń powierzchni wykorzystywanych do tego monitoringu oraz instalowanie, utrzymywanie i odnawianie urządzeń rejestrujących	Obszar ochrony czynnej
3.2	Zapobieganie zapoczątkowaniu ekspansji obcych inwazyjnych gatunków roślin w ekosystemy nieleśne	1. Eliminacja osobników obcych inwazyjnych gatunków roślin nie występujących dotąd w Parku, w przypadku stwierdzenia ich pojawu, w szczególności tawuły kutnerowatej <i>Spiraea tomentosa</i> . 2. Eliminacja siewek obcych inwazyjnych gatunków obcych występujących na terenie Parku, w przypadku stwierdzenia ich ekspansji i rozprzestrzeniania się na nowe stanowiska	Obszar ochrony czynnej

3.3	Koszenie utrzymujące półnaturalne zbiorowiska łąkowe i szuwarowe	<p>Coroczne koszenie płątów: łąki rajgrasowej, łąki kostrzewowo-mietlicowej, łąki kłosówkowej, łąki wyczyńcowej, wilgotnej łąki rdestowo-ostrożeńowej i innych łąk ze związku łąk kaczyńcowych, łąki trzęślicowej, szuwarów turzycy błotnej, turzycy tunikowej, turzycy darniowej, turzycy zaostrojonej, turzycy prosowej, zbiorowiska z turzycą łuszczkową, szuwaru sitowia leśnego, traworośli mietlicowych i rajgrasowych, zbiorowisk z dominacją pokrzywy lub trzciny na miejscu zarośniętych łąk, niewielkich płątów muraw napiaskowych tworzących kompleksy przestrzenne z wymienionymi zbiorowiskami, wykonywane z uwzględnieniem następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie późnym latem lub jesienią, z wyjątkiem płątów zagrożonych ekspansją trzcinnika piaskowego lub trzciny, które powinny być koszone odpowiednio: przed wysianiem nasion trzcinnika oraz w fazie kwitnienia trzciny, – zagwarantowanie nienaruszenia powierzchni gleby, w szczególności przez stosowanie sprzętu dostosowanego do warunków bagiennych lub przez ręczne wykonanie koszenia, – koszenie na wysokości nie mniej niż 15-20 cm nad powierzchnią gruntu, – uprzątnięcie pokosu po kilku do kilkunastu dniach od skoszenia, – coroczne pozostawianie 10-20% łąki nieskoszonej, każdorazowo innego fragmentu <p>Powierzchnia objęta działaniem – 209,71 ha.</p>	Płąty wskazanych zbiorowisk roślinnych w oddziałach: 10i, 12b,d,l,o, 13b, 16i, 17f, 19b, 20a, 21b, 30g, 31i, 40i, 49f, 51f, 53h, 56b, 78c, 103g,h, 110c, 118c, 120a, 126d,f, 127a, 142a, 143g, 145b, 148d, 150i, 200g, 213k, 219j, 226h, 230f, 232d, 292i, 312k,p, 318d,f,g,l, 343b, 353f, 360d, 369f, 385n, 386k,p, 387f, 393l,o,p,t,w, 394c,f,h,k, 397g, 398l,n,o, 401c, 402m,n, 403b,c, 404c,d,g,m, 137Af, 141Aa, 142Ac
		<p>Koszenie co 2-5 lat płątów: kłosownicowej murawy kserotermicznej, łąki rajgrasowej, wilgotnych łąk kaczeńcowych, łąki trzęślicowej, szuwarów trzcinnika lancetowatego, szuwarów turzycy dzióbkwatej, turzycy błotnej, turzycy darniowej, turzycy prosowatej, sitowia leśnego, mechowiska z turzycą obłą, zbiorowiska turzycy pospolitej, zbiorowiska zdominowanego przez sit</p>	Płąty wskazanych zbiorowisk roślinnych w oddziałach: 12n,o, 13b, 19a, 31a,i,h, 49k, 51f, 52d,g, 78c, 103g, 121dx, 143i, 213h, 219k,l 232d, 294d, 310l, 392b, 402m, 403k, 404l

		<p>rozpierzchły oraz niewielkich płatów mszaru torfowcowego w kompleksie roślinności mechowisk, wykonywane z uwzględnieniem następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w przypadku występowania drzew lub krzewów, jednorazowe ich usunięcie, a następnie usuwanie nalotów drzew lub krzewów w przypadku ich pojawu, – wykonanie późnym latem lub jesienią, – zagwarantowanie nienaruszenia powierzchni gleby, w szczególności przez ręczne wykonanie koszenia lub przez stosowanie sprzętu dostosowanego do warunków bagiennych, – koszenie na wysokości nie mniej niż 15-20 cm nad powierzchnią gruntu, – uprzątnięcie pokosu po kilku do kilkunastu dniach od skoszenia, – w przypadku ekspansji trzciny, okresowe stosowanie koszenia corocznie, w fazie kwitnienia trzciny, do czasu wycofania się trzciny. <p>Powierzchnia objęta działaniem – 21,15 ha.</p>	
3.4	Wypas lub koszenie utrzymujące zbiorowiska nieleśne	<p>Wypas zwierząt gospodarskich (owce, krowy, konie, kozy lub stada mieszane) lub koszenie z usuwaniem biomasy lub kombinacje wypasu i koszenia, wykonywane z uwzględnieniem następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wypas przy obsadzie nieprzekraczającej 1DJP/ha, – koszenie późnym latem lub jesienią, – koszenie na wysokości ok. 10-15 cm nad powierzchnią gruntu, – uprzątnięcie pokosu po kilku do kilkunastu dniach od skoszenia <p>Powierzchnia objęta działaniem – 3,42 ha.</p>	<p>Płaty muraw napiaskowych oraz zbiorowisk pastwiskowych w oddziałach: 13c, 125h, płaty łąki rajgrasowej w oddziałach: 53h, 404g</p>
3.5.	Wypas utrzymujący murawy	<p>Wypas zwierząt gospodarskich (owce, krowy, konie, kozy lub stada mieszane), corocznie w okresie maj-wrzesień, przy obsadzie nieprzekraczającej 1DJP/ha. W przypadku niezrealizowania wypasu, koszenie późnym latem lub</p>	<p>Płaty muraw napiaskowych, w tym muraw strzęplicowych, śmiałkowych i zawciągowych, w oddziałach: 53h, 56b,c,d, 404g</p>

		jesienią na wys. 10-15 cm nad powierzchnią gruntu, z usunięciem biomasy, w celu opóźnienia pogarszania się stanu muraw. Powierzchnia objęta działaniem – 5,59 ha.	
3.6	Usuwanie drzew i krzewów wpływających niekorzystnie na ekosystemy nieleśne	Usuwanie pojawiających się nalotów i odrośli drzew i krzewów z płatów roślinności torfowiskowej: szuwaru turzycy dzióbkowatej, zbiorowiska z turzycą łuszczkowatą, zbiorowiska turzycy pospolitej, szuwaru turzycy prosowatej, szuwaru turzycy nitkowatej, szuwaru kłociowego, przez ich ręczne wycięcie i wyniesienie poza obręb torfowiska. Powierzchnia objęta działaniem – 1,20 ha.	Płaty wskazanych zbiorowisk w oddziałach: 49f, 51f, 99j
		Usuwanie pojawiających się nalotów i odrośli drzew i krzewów z płatów muraw napiaskowych i ciepłolubnych oraz usunięcie części drzew z ich sąsiedztwa. Powierzchnia objęta działaniem – 0,16 ha.	Płaty muraw w oddziałach: 103f, 386l oraz świerki zacinające murawę położoną w oddz. 103f
3.7	Poprawa warunków wodnych do rozwoju ekosystemów nieleśnych	Zabagnienie terenu niewykraczające poza granice Parku, poprzez wykonanie przegród na rowach i drenach, spowalniające lub zatrzymujące odpływ wody	Oddziały: 120c, 121l,m, 125b,g,f, 398l, 434a
3.8	Optymalizacja wartości przyrodniczej gruntów rolnych	Prowadzenie tradycyjnych upraw rolnych, oraz realizacja programów ochrony i kształtowania ginących elementów przyrody krajobrazu rolniczego, w tym wprowadzanie nasadzeń zarośli śródpolnych oraz tradycyjnych odmian drzew i krzewów owocowych, prowadzenie upraw tradycyjnych roślin uprawnych, ochrona chwastów polnych, albo pozostawienie gruntów do naturalnej sukcesji	Oddziały: 110Ao,p,r,t,w, 112b, 121a,i,k, 125c,d,f,g,i, 126b, 219o, 370d
4	Ochrona gatunków roślin, zwierząt i grzybów		
4.1	Monitorowanie występowania oraz liczebności populacji roślin, zwierząt i grzybów	Wyszukiwanie, rejestrowanie i obserwowanie roślin, zwierząt i grzybów, w razie potrzeby utrzymywanie i odnawianie oznaczeń powierzchni wykorzystywanych do tego monitoringu oraz instalowanie, utrzymywanie i odnawianie urządzeń rejestrujących. W szczególności weryfikacja ewentualnego występowania żółwia błotnego, a także monitoring gatunków cennych i ich stanowisk oraz monitorowanie ewentualnej ekspansji gatunków	Obszar ochrony czynnej

		obcych	
4.2	Budowa platform lęgowych dla bielika, puchacza i potencjalnie rybołowa	Instalacja i utrzymanie 6 drewnianych platform gniazdowych dla rybołowa, puchacza i bielika. Prace przy platformach, w tym montaż lub konserwacja, powinny być wykonywane w okresie od września do listopada	Miejsca dawnego gniazdowania oraz miejsca dawnego i obecnego regularnego obserwowania wskazanych gatunków
4.3	Utrzymywanie skrzynek lęgowych do potrzeb monitoringu gągoła i nurogęsia	Uzupełnienie i utrzymanie 100 – 200 skrzynek lęgowych dla gągoła i nurogęsia, rozwieszonych na wysokości 3 – 4 m, w bezpośredniej bliskości (do 50 m) od brzegów zbiorników wodnych i cieków. Skrzynki należy oczyszczać tylko przy okazji prowadzenia monitoringu, wymieniać na nowe stopniowo, w miarę rozpadu istniejących.	Obszar ochrony czynnej
4.4	Utrzymywanie zastępczych miejsc lęgowych dla pliszki górskiej	1. Montaż i utrzymanie przez cały okres obowiązywania planu 20 skrzynek lęgowych dla pliszki górskiej rozwieszonych pod mostami, ewentualnie na bocznych ścianach przyczółków mostowych lub pozostałościach budowli i murów bezpośrednio przy rzece na wysokości co najmniej 1 m nad wodą. 2. Wymieniać na nowe w miarę rozpadu istniejących	Drawa, Płociczna, Cieszynka, Runica
4.5	Utrzymywanie schronień dla nietoperzy do potrzeb ich letniego monitoringu	1. Utrzymywanie 200 – 300 sztucznych schronień dla nietoperzy rozwieszonych na wysokości 3 – 4 m. 2. Skrzynki należy oczyszczać tylko przy okazji prowadzenia monitoringu, wymieniać na nowe tego samego typu stopniowo, w miarę rozpadu istniejących	Oddziały: 66h, 76d, 84c, 96a, 147i, 149l, 158j, 179g, 184g, 305c, 312f, 321d, 349a, 354c
4.6	Utrzymywanie potencjalnych zimowych schronień nietoperzy	Zabezpieczanie potencjalnych zimowych schronień nietoperzy na terenie Parku przed niekontrolowaną penetracją ludzką oraz poprawa warunków zimowania nietoperzy, w szczególności poprzez likwidację zbędnych otworów i montaż ukryć wewnątrz obiektów, z uwzględnieniem ochrony obiektów wykorzystywanych przez nietoperze także, jako elementów dziedzictwa kulturowego	Oddziały: 17f, 20i, 52h, 59g, 68h, 77c, 78m, 84a, 124f, 249b, 318g, 355d, 356a, 392h i inne wg potrzeb
4.7	Utrzymanie i poprawa stanu kluczowych biotopów płazów	1. Utrzymanie stawu ze stałym, co najmniej 30-50 cm poziomem wody i namułami na dnie, stanowiącego zimowisko płazów. 2. W razie potrzeby, remontowanie i utrzymanie urządzeń piętrzących.	Oddział 436a

		<p>3. W razie pojawu populacji ryb, całkowity odłów ryb we wrześniu, w tym celu możliwe krótkotrwałe spuszczenie wody</p>	
		<p>Utworzenie ostoi płazów w krajobrazie rolniczym k. Barnimia, po wykonaniu działania 3.7, w wyniku, którego przynajmniej w okresie wiosennym przy istniejącym rowie powinny tworzyć się płytkie rozlewiska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykopianie systemu 5 małych (do 1000m²) i płytkich (do 30cm) zbiorników o łagodnie opadających brzegach, zasilanych w okresie wiosennym wodą z rowu, lecz z zablokowanym odpływem wody. 2. Ekstensywny wypas bydła w otoczeniu rowu, o natężeniu 0,2-0,8 DJP/ha, z możliwością zastąpienia przez dwukrotne (maj/czerwiec i sierpień/wrzesień), niskie koszenie. 3. Wykonanie 5 miejsc zimowania dla płazów, w postaci dołów głębokości co najmniej 1,5 m wypełnionych kamieniami i drewnem 	<p>Oddział 125b</p>
		<p>Optymalizacja siedlisk płazów w krajobrazie rolniczym okolic Barnimia i Podegrodzia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie, a w razie potrzeby pogłębienie istniejących oczek wodnych lub zablokowanie odwadniających je drenów i rowów, tak by przez cały rok utrzymywało się w nich lustro wody. 2. Przerwanie ciągłości drenów odwadniających teren, z utrzymaniem zabagnienia w granicach Parku. 3. Wykopianie 5 małych (do 1000m²) i płytkich (do 30cm głębokości wody) dodatkowych zbiorników o łagodnie opadających brzegach, w miejscach lokalnych zaniżeń terenu. 4. Wykonanie, w sąsiedztwie zbiorników, 5 miejsc zimowania dla płazów, w postaci dołów głębokości co najmniej 1,5 m wypełnionych kamieniami 	<p>Oddziały: 118b,c,d,g, 120a,c, 121a,c,f</p>

		i drewnem	
4.8	Zmniejszenie liczebności populacji inwazyjnych gatunków obcych – norki amerykańskiej i szopa pracza	Prowadzenie odłowów norki amerykańskiej i szopa pracza w pułapki żywołowne, szczególnie bezpośrednio przed okresem lęgowym ptaków (luty – kwiecień) i uśmiercenie dozwolonymi metodami, wskaźnik skuteczności – tak, aby uzyskać ograniczenie populacji do poziomu 20% liczebności gatunków z końca zimy. W przypadku niskiej skuteczności odłowów wiosennych, prowadzenie uzupełniających odłowów jesiennych.	Obszar ochrony czynnej
4.9	Ograniczenie niepokojenia antropofobnych gatunków zwierząt i przekształceń ich siedliska w otoczeniu miejsc ich rozrodu	Zapewnienie spokoju i niezmienności struktury siedliska poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – okresowe zawieszanie realizacji innych działań ochronnych, – nieudostępnianie do turystyki i rekreacji, w tym w razie potrzeby zmianę lokalizacji przebiegu miejsc, tras i szlaków udostępnionych, – minimalizację udostępnienia do badań naukowych i innych czynności mogących powodować płoszenie zwierząt, - w strefach wyznaczonych wokół odnotowanych w ciągu ostatnich 5 lat miejsc rozrodu i częstego przebywania bielika, puchacza, sóweczki i włośchatki, a w przypadku rozrodu na terenie Parku także rybołowa, kani rudej, kani czarnej, bociana czarnego, orlika krzykliwego i wilka. Całorocznie w strefie wyznaczonej jako płat dogodnego dla gatunku siedliska, orientacyjnie nie mniejszy niż 15 ha. W okresie od stycznia do września każdego roku dodatkowo w strefie zabezpieczającej przed płoszeniem gatunku, orientacyjnie nie mniejszej niż na 500 m od miejsca występowania gatunku	Według stwierdzeń miejsc rozrodu i częstego przebywania wskazanych gatunków
4.10	Ochrona lokalnych odmian drzew i krzewów owocowych oraz tradycyjnych typowych dla regionu roślin ozdobnych	Pielęgnowanie, w tym w razie potrzeby odsłanianie, starych drzew i krzewów owocowych występujących w miejscach dawnych osad na terenie Parku oraz typowej roślinności zachowanej na pozostałościach dawnych osad	Obszar ochrony czynnej, według potrzeb
		Prowadzenie kolekcji zachowawczej oraz namnażanie tradycyjnych odmian drzew i krzewów owocowych z Puszczy Drawskiej oraz tradycyjnych typowych dla regionu roślin	Oddział 112b

		ozdobnych	
		Uzupełnienie i utrzymywanie, w tym pielęgnowanie istniejących sadów, z wykorzystaniem tradycyjnych odmian drzew i krzewów owocowych	Oddziały: 137Aa, 370d
5	Ochrona walorów kulturowych		
5.1	Ochrona i rewitalizacja założenia parkowego w Barnimiu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usunięcie elementów zagospodarowania niezgodnych z formą historyczną. 2. Konserwacja i wyeksponowanie historycznych lodowni. 3. Usunięcie upraw, podszytów i podrostów dysharmonijnych z historyczną kompozycją założenia parkowego lub przeszkadzających we wzroście drzew będących elementem tej kompozycji, z pozostawieniem drzew i krzewów cennych dla różnorodności biologicznej, w tym drzew starych i dziuplastych stanowiących lokalnie ważną ostoję owadów. 4. Pielęgnowanie, w razie potrzeby, drzew i krzewów, z pozostawieniem elementów cennych dla różnorodności biologicznej, w tym w szczególności dziupli, próchnowisk oraz martwych fragmentów drzew. 5. Dosadzenie, w razie potrzeby, drzew i krzewów nawiązujących do historycznej kompozycji i składu założenia parkowego, z wyjątkiem wprowadzania obcych gatunków roślin o skłonnościach inwazyjnych. 6. Odtworzenie historycznego układu ścieżek, z możliwością jego modyfikacji w związku z nowymi funkcjami edukacyjnymi. 7. Budowa infrastruktury edukacyjnej lub rekreacyjnej wg potrzeb, w formach nawiązujących do form historycznych, w tym w razie potrzeby możliwa budowa punktu recepcyjno-informacyjno-edukacyjnego pod warunkiem wkomponowania w zabytkowe założenie pałacowo-parkowe. 8. Odtworzenie na pd. granicy parku ogrodu, w formie nawiązującej do zachowanych 	Oddział 123c,d,f,g,h,i,z

		fragmentów, przy jednoczesnym wprowadzaniu elementów ażurowych w historyzującej formie	
5.2	Utrzymanie historycznych dróg i ich nawierzchni oraz obiektów powiązanych z drogami	Utrzymanie, konserwacja i remonty historycznych brukowych nawierzchni dróg	<ul style="list-style-type: none"> – Droga dojazdowa do biwaku Pstrąg (oddz. 329, 330) – Droga dojazdowa do Świętej Hali (oddz. 215, 216, 217) – Brukowany odcinek dojazdu do punktu czerpania wody nad Drawą (oddz. 181) – Brukowany odcinek drogi dolina Cieszynki-Pustelnia (oddz. 104, 229) – Brukowany podjazd na Pustelni (oddz. 85, 86) – Droga w oddz. 123ax w Barnimiu
		Utrzymanie, konserwacja i w razie potrzeby remonty mostów o wartościach zabytkowych, z zachowaniem ich dotychczasowej formy historycznej	<ul style="list-style-type: none"> – Most niskowodny w Żeleźnicy – Most na Płocicznej k. Miradza (442f)
		Pielęgnacja i utrzymywanie alei przydrożnych, w tym zachowanie siedlisk unikatowych porostów nadrzewnych, oraz uzupełnianie drzewami gatunku właściwego dla alei ubytków w alejach, w tym luk po drzewach złamanych, z możliwością zabiegów pielęgnacyjnych w koronach drzew	Aleja klonowa w Ostrowitem, część w obszarze ochrony czynnej (318b,d,f,g,j,l)
		Utrzymanie, konserwacja i w razie potrzeby remonty drewnianych mostów i kładek współczesnych, nawiązujących do lokalizacji i formy historycznej, z zachowaniem ich tradycyjnej formy i materiału.	<ul style="list-style-type: none"> – Kładka w Barnimiu (428a) – Kładka między Zatomiem a Konotopiem (428j) – Kładka przez jez. Ostrowieckie (415a) – Most Wapienników (422a) – Most na Płyninie (422h) – Most na Szyi (411b) – Most za Harcerskim (424a) – Most na Cieszynce (435a) – Most za Węgornią (424b) – Most Karolinka (426a) – Most za Podszklem (426g)
5.3	Ochrona pozostałości dawnych osad	<p>Uczytelnienie i utrzymanie pozostałości dawnych osad, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uczytelnienie i konserwacja pozostałości materialnych, w tym fundamentów zabudowań, pozostałych obiektów gospodarczych, w tym piwnic i studni, z możliwością adaptowania na miejsca zimowania nietoperzy pod warunkiem zachowania formy historycznej. 2. Zachowanie i w razie potrzeby odsłanianie pozostałości 	<ul style="list-style-type: none"> – Nowy Młyn nad Runicą (1b, 2c) – Martwica (17d, 17f) – Trzciny Bród (39c) – Leśniczówka Płociczna (52h) – Pustelnia (78j,l,m) – Idashain (184a) – Springe (311d, 312n, 312o) – Wachholzthal (352a) – Podszkle (385k, 392i, 393c) – Schlägerort (386k, 386l) – Malmaison (402j)

		<p>roślinności komponowanej, w szczególności starych drzew owocowych.</p> <p>3. Wprowadzanie, dla upamiętnienia miejsca, nasadzeń młodych drzew owocowych tradycyjnych odmian lokalnych, w tym ich zabezpieczanie przed zwierzyną i w razie potrzeby odsłanianie.</p> <p>4. Wykaszanie, w razie potrzeby, roślinności, w celu uczynienia i utrzymania reliktyw osady.</p> <p>5. Upamiętnienie lokalizacji w formie tablicy informacyjnej lub kamienia pamiątkowego</p>	
		<p>Zachowanie pamięci o lokalizacji dawnych osad, w tym:</p> <p>1. Zachowanie pozostałości materialnych.</p> <p>2. Zachowanie roślinności typowej dla dawnych osad z pozostawieniem jej do spontanicznego rozwoju.</p> <p>3. Upamiętnienie lokalizacji wybranych osad w formie tablicy informacyjnej lub kamienia pamiątkowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Dom Śluzy (47b) – Drogi Młyn (60c) – Canawärterhs (68a) – Orzenthal (92d) – Bukowa Dolina (144i) – Knieja (177a) – Załomska Huta (228p) – Stara Węgornia (256f) – Bahrenort (259g) – Karolinka (353h) – Suchowski Młyn (394a, 394b) – Głuski Młyn (385a)
5.4	Ochrona dawnych cmentarzy	<p>Uczynienie cmentarza, w tym w razie potrzeby usunięcie części roślinności, odsłonięcie, konserwacja i w razie potrzeby rekonstrukcja zachowanych pozostałości nagrobków, uczynienie pozostałości dawnych zabudowań na cmentarzach, oznaczenie historycznego obrysu cmentarza i wejścia na niego, oznakowanie tablicami informacyjnymi lub kamieniami pamiątkowymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Cmentarz w Ostrowitem (303g) – Cmentarz w Springe (312g) – Cmentarz Knieja (164b)
		<p>Pozostawienie w stanie naturalnym, w tym dopuszczenie naturalnego rozwoju roślinności, konserwowanie i utrzymywanie pozostałości nagrobków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Cmentarz Głuskie Ostępy (392i) – Cmentarz Sitno (14b)
5.5	Ochrona zabytków hydrotechniki	<p>Utrzymanie czytelności Kanału Sicieńskiego, w tym, w razie potrzeby, usuwanie z wału i rowu kanału nalotów drzew i krzewów</p>	<p>Kanał Sicieński - oddziały: 433a, 433b, 39a, 40a, 40j, 47f, 53c, 56d, 63c, 64g, 65j, 69d, 73c, 79c, 85b, 93b, 100a, 108b, 234b, 233d, 234j, 260c, 261d, 262g, 285c, 286f, 306g, 308j, 308n, 309b, 309o, 324b, 323f, 323h, 343b, 359b, 359p, 358i, 357j</p>
		<p>Zachowanie i konserwowanie pozostałości urządzeń technicznych – upustów Kanału Sicieńskiego</p>	<p>Nieczynne upusty w oddziałach: 56d, 306g, 308n, 432h</p>
		<p>Utrzymanie Kanału Głuchego poprzez usuwanie drzew przewróconych do kanału, w przypadku utworzenia</p>	<p>Kanał Głuchy, oddziały: 438a, 438b, 438c</p>

		zwałów powodujących niedrożność kanału, oraz konserwowanie i w razie potrzeby remont jazu na wypływie z jeziora Ostrowieckiego, z zachowaniem historycznej jego formy	
		Odtworzenie i uruchomienie podsiębiernego koła wodnego, w sposób nietworzący bariery dla organizmów wodnych, w szczególności bez piętrzenia wody. W razie istnienia odpowiednich warunków technicznych możliwe wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej do zasilania stacji terenowej na Pustelni	Dawne koło wodne - elektrownia wodna na Pustelni, w oddziałach: 78k, 423a
		Zachowanie w formie trwałej ruiny, w tym konserwacja reliktyw, stopnia wodnego i pozostałości budynków dawnego tartaku w Barnimiu	Ruiny obiektu w oddziale 428b
5.6	Ochrona dawnych bindug	Utrzymanie, w razie potrzeby poprzez wykaszanie roślinności i usuwanie pojawiających się nalotów drzew i krzewów, terenu dawnych bindug	<ul style="list-style-type: none"> - Binduga Barnimie I (128j) - Binduga Barnimie II (132d) - Binduga Okrągła (191b) - Binduga Święta Hala (215c) - Binduga Trzy Dęby (292i) - Binduga Pstrąg (327g, 329a).
5.7	Ochrona pozostałości Wału Pomorskiego	Utrzymanie, w tym zabiegi konserwacyjne, obiektów Wału Pomorskiego, z możliwością adaptacji wybranych obiektów, jako zimowiska nietoperzy, pod warunkiem pełnego zachowania ich wartości kulturowych	Zachowane bunkry Wału Pomorskiego w oddziałach: 33d, 42d, 42g, 43b, 43g, 59b, 68h, 84a, 260g, 355d, 356a, 392h, 394l, 405a, 405b, 405d, 405f
		Ochrona pozostałości obiektów Wału Pomorskiego, w tym bunkrów i tranzei, podczas wykonywania innych zabiegów ochronnych, w tym odsłanianie ruin bunkrów w przypadku wykonywania cięć przeredzających drzewostany	Pozostałe obiekty Wału Pomorskiego na terenie Parku
5.8	Ochrona historycznych i pamiątkowych obiektów małej architektury	Utrzymanie i konserwacja kapliczki	113c
		Utrzymanie i konserwacja kamienia pomnikowego Emila Meyera	386b
		Utrzymanie, konserwacja i w razie potrzeby rekonstrukcja kamiennych słupów drogowskazowych, przydrożnych słupków ochronnych, przydrożnych oraz historycznych kamieni oddziałowych, w tym, w razie potrzeby, uczytelnienie i odtworzenie napisów historycznych i detali architektonicznych	Oddziały: 1b, 6d, 7a, 17b, 17d, 41c, 206c, 218c, 257d, 306a, 330a, 351d, 362d, 370c, 378h, 387a, 392k
		Oznakowanie dróg i szlaków drogowskazami w formie słupów kamiennych, nawiązującymi do tradycji lokalnej	Oddziały: 84g, 228g, 318r, 354a, 354c, 355i
6	Udostępnianie terenu Parku		
6.1	Utrzymanie	Utrzymywanie i odnawianie	Miejsca i obszary udostępnione zgodnie

	szlaków i ścieżek udostępnionych oraz infrastruktury edukacyjnej i turystycznej związanej z zabezpieczeniem terenu i przedmiotów ochrony przed zniszczeniem	oznakowania szlaków i ścieżek oraz remonty i konserwacja tablic informacyjnych i edukacyjnych oraz urządzeń zabezpieczających ekosystemy i powierzchnię ziemi, w szczególności barier i stopni na tych trasach	z rozdziałem 10
6.2	Minimalizacja zniszczeń ekosystemów przyległych do Drawy, związanych z turystyką kajakową na Drawie	Instalowanie i utrzymywanie slipów, minimalizujących niszczenie runa i powierzchni ziemi podczas przeciągania kajaków, jeżeli jest niezbędne dla ominięcia zwałów drzew w nurcie rzeki	Ekosystemy przyległe do rzeki Drawy, w miejscach, w których zwały drzew uniemożliwią przepłynięcie rzeką i będą wymagały ominięcia łądem
6.3	Monitoring ruchu kajakowego na Drawie	Ciągła rejestracja ruchu kajakowego za pomocą czujników automatycznych lub całodzienna rejestracja ruchu przez obserwatorów w wybrane, reprezentatywne dni sezonu	Rzeka Drawa
6.4	Minimalizacja presji wędkarstwa na strefę litoralu w jeziorach udostępnionych do wędkowania	Utrzymywanie pomostów do wędkowania na odcinkach brzegu jezior udostępnionych do wędkowania	Odcinki brzegów jez. Ostrowieckiego i jez. Sitno udostępnione zgodnie z załącznikiem 10
6.5	Usuwanie niebezpiecznych drzew oraz drzew wyrwanych ze szlaków i tras udostępnionych i ich bezpośredniego sąsiedztwa, oraz usuwanie z dróg leśnych drzew wyrwanych w sposób uniemożliwiający przejazd	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obłamywanie lub obcinanie grożących upadkiem konarów oraz obalanie, obcinanie lub ścinanie grożących upadkiem drzew, stwarzających, w razie prawdopodobnego upadku, bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego w miejscach udostępnionych do celów edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych wskazanych w rozdziale 10. 2. Przecinananie i odsuwanie drzew blokujących przejazd i przejście na drogach leśnych lub udostępnionych szlakach pieszych, rowerowych i konnych oraz ścieżkach dydaktycznych - z zalecanym pozostawieniem biomasy drzew w ekosystemie do naturalnego rozkładu 	Obszar ochrony czynnej
6.6	Organizacja i udostępnienie kolekcji dendrologicznej	Organizacja i udostępnienie kolekcji dendrologicznej drzew i krzewów Puszczy Drawskiej, w tym drzew i krzewów dawnych osad, w tym wg potrzeb nasadzenie i pielęgnowanie	Oddział 124f, 128c lub w innej lokalizacji wg potrzeb

		drzew i krzewów, wykaszanie roślinności trawiastej. Pozostawienie części powierzchni jako edukacyjnego przykładu naturalnej sukcesji	
6.7	Organizacja i udostępnienie kolekcji obrazujących lokalną tradycje sadowniczą i ogrodniczą	Organizacja i udostępnienie kolekcji dydaktycznej, jako części kolekcji tradycyjnych odmian drzew i krzewów owocowych z Puszczy Drawskiej oraz tradycyjnych typowych dla regionu roślin ozdobnych	Oddział 112b
6.8	Organizacja powierzchni i punktów edukacyjno-poznawczych	Organizacja i utrzymywanie powierzchni edukacyjno-poznawczych, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> - „Stary sad” (137Aa) - „Tradycyjne odmiany drzew owocowych” (112b, 370d) - „Murawa ciepłolubna” (121dx) - „Kamienie” (113c) - ”Łąka” (393o, p) - „Drawa i Murawa” (404g, h) - „Spław drewna” (128j) - grupa umocnień Wału Pomorskiego na pd. krańcu jez. Ostrowieckiego – z wyeksponowaniem także ochrony nietoperzy (355b, 355d, 356a) - grupa umocnień Wału Pomorskiego k. Mostnik (394l, 405a, 405b, 405d, 405f) i inne w obszarze recepcji ruchu turystycznego, wg potrzeb	Obszar recepcji ruchu turystycznego, obejmujący oddziały: 110-130, 338-340, 354-355, 368-370, 377, 385-386, 393-394, 402-405, oraz założenie parkowe w Konotopiu (137Aa)
6.9	Utrzymanie miejsc biwakowania na dawnych bindugach, oraz miejsca odpoczynku na trasie spływu Drawą	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymywanie, remontowanie i w razie potrzeby uzupełnianie małej infrastruktury odpowiedniej do funkcji miejsca biwakowania lub odpoczynku dla turystów spływających Drawą, w tym wiat, ławostolów i innych wg potrzeb, przy zastosowaniu form i materiałów harmonizujących z naturalnym krajobrazem, w szczególności drewna, z wykluczeniem wizualnej ekspozycji elementów plastikowych i metalowych. 2. Uporządkowanie systemu informacji wizualnej (tablice informacyjne), w tym wprowadzenie elementów edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz edukacji na temat sposobów zachowania się łagodzących oddziaływanie na środowisko. 3. Wykaszanie i usuwanie roślinności 	<ul style="list-style-type: none"> - Miejsca biwakowania: Barnimie (132d), Pstrąg (327g, 329a), Bogdanka (144p) - Miejsce odpoczynku „Kładka Konotop” w oddziale 142k

		w razie potrzeby, oraz ewentualne nasadzenie roślinności osłonowej z krzewów typowych dla naturalnych lokalnych zbiorowisk leśnych, z zachowaniem narysu dawnego placu składowego bindugi	
6.10	Utrzymywanie miejsca odbioru kajaków na Drawie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymywanie, montowanie i w razie potrzeby uzupełnianie małej infrastruktury ułatwiającej wodowanie i wyciąganie kajaków (slipy, pomosty) oraz innej małej infrastruktury odpowiedniej do funkcji miejsc, przy zastosowaniu form i materiałów harmonizujących z naturalnym krajobrazem, w szczególności drewna, z wykluczeniem wizualnej ekspozycji elementów metalowych i plastikowych. 2. Uporządkowanie systemu informacji wizualnej (tablice informacyjne), w tym wprowadzenie elementów edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz edukacji na temat sposobów zachowania się łagodzących oddziaływanie na środowisko 	Miejsce odbioru kajaków „Most Zatom” (146o)
6.11	Utrzymywanie miejsc postoju pojazdów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymywanie, remontowanie i w razie potrzeby uzupełnianie małej infrastruktury odpowiedniej do funkcji miejsc, przy zastosowaniu form i materiałów harmonizujących z naturalnym krajobrazem, w szczególności drewna, z wykluczeniem wizualnej ekspozycji elementów plastikowych i metalowych. 2. W razie potrzeby wyrównywanie, wzmacnianie, wyłącznie z zastosowaniem materiałów naturalnych, powierzchni terenu i usuwanie roślinności 	<p>Miejsca postoju pojazdów w strefie ochrony czynnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sitno (15g), – Drewniany Kamień (42g), – Ostrowite (318g), – Jezioro Ostrowieckie (355d), – Springe (312g)
7	Inne		
7.1	Utrzymanie i bieżące remonty dróg i mostów	<p>Utrzymywanie i remonty nawierzchni dróg leśnych oraz mostów niezbędnych do ochrony przeciwpożarowej i patrolowania terenu Parku, z zachowaniem następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nieprzekształcanie powierzchni ziemi i nieposzerzanie dróg, – utrzymywanie i remonty dróg wyłącznie z zastosowaniem materiałów naturalnych, – technologia prac wykluczająca zawleczenie gatunków roślin spoza 	Obszar ochrony czynnej

		<p>terenu Parku,</p> <ul style="list-style-type: none"> – zgodność z potrzebami ochrony walorów kulturowych, w szczególności zachowanie wszystkich odcinków tradycyjnych nawierzchni brukowych, zachowanie tradycyjnego przebiegu dróg i lokalizacji mostów, zachowanie tradycyjnej formy i materiału mostów, – w sposób minimalizujący penetrację terenu, w szczególności uniemożliwiający, lub przynajmniej skłaniający do unikania tranzytowego przejeżdżania przez obszary ochrony ścisłej, strefy ochrony gatunków antropofobnych oraz przez cały teren Parku. 	
7.2	Zwalczanie szkodnictwa przyrodniczego, leśnego i wodnego	Patrolowanie terenu w celu zwalczania wykroczeń przeciwko przepisom o ochronie przyrody oraz innym przepisom chroniącym zasoby środowiska	Obszar ochrony czynnej
7.3	Ochrona przeciwpożarowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patrolowanie i obserwowanie terenu w celu wczesnego wykrywania zagrożeń pożarowych. 2. Utrzymywanie pasów przeciwpożarowych wymaganych przepisami odrębnymi. 3. Utrzymywanie punktów umożliwiających czerpanie wody gaśniczej oraz utrzymywanie przejezdności dróg dojazd do nich. 4. Gaszenie pożarów w przypadku ich powstania 	Obszar ochrony czynnej, w tym punkty umożliwiające czerpanie wody gaśniczej: Binduga Okrągła (191b), Kamienna Prawa (394a), Plaża nad Jez. Ostrowieckim (355b), Jez. Ostrowieckie (106f), Most na Płycinie (62d), Miradzki Most (53g), Jez. Płociowe (34c), Jez. Sitno (15k)
7.4	Minimalizowanie rozprzestrzeniania się chorób o charakterze epizootii	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie liczebności populacji zwierząt w celu minimalizacji zagrożenia epizootycznego 2. Stosowanie odpowiednich procedur 	Obszar ochrony czynnej

1.3 Obszary objęte ochroną krajobrazową

Lp.	Rodzaj działania	Zakres działania	Lokalizacja działania ¹⁾
1	Ochrona walorów kultury		
1.1	Utrzymanie historycznych dróg, ich nawierzchni i elementów powiązanych	Utrzymanie, konserwacja i remonty historycznych brukowych nawierzchni dróg	<ul style="list-style-type: none"> – Droga Solna od mostu na Suchej do Moczeli i dalej obok uroczyska Radęcina – Droga na pn. granicy oddziałów 218-224 – Odcinki dróg boczne od Drogi Solnej w kierunku Słowina, Radęcina i Radachowa

	z drogami		– Droga Głusko-Ostrowite
		Pielęgnacja i utrzymywanie alei przydrożnych oraz uzupełnianie drzewami gatunku właściwego dla alei ubytków w alejach, w tym luk po drzewach zamierających z przyczyn naturalnych i wycinanych z powodu konieczności zapewnienia bezpieczeństwa. Ewentualna pielęgnacja drzew powinna zachowywać elementy cenne dla różnorodności biologicznej, w szczególności dziuple i próchnowiska oraz porosty i mszaki epifityczne.	– Aleja lipowa w Zatomiu – Aleja wiązowa na pn. od Głuska – Aleja dębowa na pd. od Głuska – Aleja klonowa w Ostrowitem, część w obszarze ochrony krajobrazowej (318i, h, m)
		Utrzymanie, konserwacja i w razie potrzeby remonty mostów o wartościach zabytkowych, z zachowaniem ich dotychczasowej formy historycznej	– Most kolejowy na Drawie k. Drawnika – Most drogowy w Barnimiu – Most łukowy w Moczelnach – Most na Kanale Głuchym w ciągu drogi do Ostrowitego
1.2	Ochrona i rewaloryzacja walorów kulturowych osad Parku	Rewaloryzacja osady Ostrowite poprzez: 1. Remont domu nr 2, z zachowaniem oryginalnej słupowo-ryglowej konstrukcji budynku, kamiennego cokołu, odeskowanych szczytów, oryginalnych okien, wymiana pokrycia dachu na dachówkę ceramiczną, przywrócenie oryginalnego kształtu lukarny (wole oko). 2. Relokacja panelu fotowoltaicznego i tablicy informacyjnej w miejsce mniej wyeksponowane i niekolidujące z walorami kulturowymi osady. 3. Wprowadzenie w obrębie zagród nasadzeń nawiązujących do lokalnej tradycji ogrodniczej, z dominacją gatunków liściastych, a usunięcie części nasadzeń iglastych	Osada Ostrowite (318h,i,m)
		Przywrócenie tradycyjnych elementów architektury (okna i ich podziały, drzwi, pokrycia dachu)	Leśniczówka (dawny budynek folwarczny) w Rogoźnicy (87f)
		Utrzymanie istniejących obiektów dawnej szkoły i domu nauczyciela z zachowaniem odeskowania elewacji, utrzymanie rozplanowania zabudowy łącznie z budynkami gospodarczymi w granicach działki	Leśniczówka Międzybór (dawna szkoła; 144a)
		Utrzymanie rozplanowania zabudowy w obrębie zagrody, zachowanie kamiennych ścian piwnic, ceglano-lica i ceglanych detali elewacji, wymiana pokrycia dachu na dachówkę ceramiczną w Zaciszu, rekompozycja ganku, utrzymanie granic działek	Osada Zacisze (219m,o)

		Utrzymanie rozplanowania zabudowy w obrębie zagrody, zachowanie kamiennych ścian piwnic, ceglanego lica i ceglanych detali elewacji, rekompozycja ganku, zachowanie ceglanego budynku gospodarczego, utrzymanie granic działek.	Leśniczówka Mostniki (404n)
		Zachowanie, konserwacja i w razie potrzeby rekonstrukcja tradycyjnych pomp wodnych w obudowie drewnianej oraz kontynuacja ich tradycji w razie montowania nowych pomp	Międzybór (144a), Mostniki (404n), Ostrowite (318i), Rogoźnica (87l), nowe lokalizacje wg potrzeb
1.3	Ochrona historycznych i pamiątkowych obiektów małej architektury	Utrzymanie i konserwacja słupków przydrożnych, z uwzględnieniem zachowania porastających je porostów	Kamienne ochronne słupki przydrożne przy drodze Stare Osieczno-Głusko oraz przy moście Moczele
		Oznakowanie drogowskazami w formie słupów kamiennych, nawiązującymi do tradycji lokalnej	– Droga Solna od Drawnika do Starego Osieczna – Droga do Ostrowitego i Starej Węgorni
2	Udostępnianie terenu Parku		
2.1	Organizacja systemu infrastruktury recepcyjno-poznawczej	Remont i adaptacja budynku na centrum recepcyjne Parku, z zachowaniem zabytkowych cech jego architektury, na cele edukacyjne i recepcyjne	Drawno (110Aa)
		Adaptacja budynku na Izbę Tradycji Kulturowej Puszczy Drawskiej	Ostrowite (318m)
		1. W razie potrzeby, budowa punktu recepcyjno-informacyjnego w miejscu istniejącego budynku na Bogdance, w formie architektonicznej nawiązującej do dawnego młyna i kontynuującej lokalną tradycję architektoniczną. 2. Aranżacja terenu wokół budynku z wprowadzeniem roślinności ozdobnej typowej dla lokalnej tradycji ogrodniczej, w tym drzew owocowych starych odmian, z wyjątkiem wprowadzania obcych gatunków roślin o skłonnościach inwazyjnych	Bogdanka (144t, x)
2.2	Utrzymanie miejsc biwakowania i miejsc odpoczynku na trasie spływu Drawą	1. Utrzymywanie, remontowanie i w razie potrzeby uzupełnianie małej infrastruktury odpowiedniej do funkcji miejsca biwakowania lub odpoczynku dla turystów spływających Drawą, w tym wiat, ławek i ławostolów, miejsc ogniskowych, koszy na odpadki, toalet i innych wg potrzeb, przy zastosowaniu form i materiałów harmonizujących z naturalnym krajobrazem, w szczególności drewna, z wykluczeniem wizualnej ekspozycji elementów plastikowych i metalowych. 2. Uporządkowanie systemu informacji wizualnej (tablice	– Miejsca biwakowania: Drawnik (112d,f), Bogdanka (144r), Sitnica (213g, 242g), Kamienna (393l) – Miejsce odpoczynku „Most Barnimie” (122a)

		<p>informacyjne) na miejscach biwakowania, odpoczynku i odbioru kajaków, w tym wprowadzenie elementów edukacji przyrodniczej oraz edukacji na temat sposobów zachowania się łagodzących oddziaływanie na środowisko.</p> <p>3. Wykaszenie i usuwanie roślinności w razie potrzeby oraz ewentualne nasadzenie roślinności osłonowej z krzewów typowych dla naturalnych lokalnych zbiorowisk leśnych, a na miejscu biwakowania Drawnik – typowych dla naturalnych zbiorowisk oszyjkowych</p>	
2.3	Utrzymywanie miejsc postoju pojazdów	<p>1. Utrzymywanie, remontowanie i w razie potrzeby uzupełnianie małej infrastruktury odpowiedniej do funkcji miejsc, przy zastosowaniu form i materiałów harmonizujących z naturalnym krajobrazem, w szczególności drewna, z wykluczeniem wizualnej ekspozycji elementów plastikowych i metalowych.</p> <p>2. W razie potrzeby wyrównywanie, wzmacnianie, wyłącznie z zastosowaniem materiałów naturalnych, powierzchni terenu i usuwanie roślinności</p>	<p>Miejsca postoju pojazdów w strefie ochrony krajobrazowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Międzybórz (144a) – Bogdanka (144y) – Rogoźnica (87l)
3	Inne		
3.1	Utrzymanie i bieżące remonty dróg	Utrzymywanie i remonty nawierzchni dróg leśnych oraz mostów niezbędnych do ochrony przeciwpożarowej i patrolowania terenu Parku, w sposób nieprzekształcający powierzchni ziemi, bez wprowadzania materiałów obcych, w sposób minimalizujący penetrację terenu i zgodny z potrzebami ochrony walorów kulturowych	Obszar objęty ochroną krajobrazową
3.2	Ochrona przeciwpożarowa	<p>1. Obserwowanie terenu w celu wczesnego wykrywania zagrożeń pożarowych.</p> <p>2. Utrzymywanie punktów umożliwiających czerpanie wody gaśniczej oraz utrzymywanie przejezdności dróg dojazdu do nich.</p> <p>3. Gaszenie pożarów w przypadku ich powstania.</p> <p>4. W razie potrzeby, wyorywanie pasów zmineralizowanej gleby wokół miejsc o podwyższonym zagrożeniu pożarowym</p>	Obszar objęty ochroną krajobrazową, w tym punkty czerpania wody gaśniczej: Barnimie (122a), Bogdanka (144r), Sitnica (213g)
3.3	Ograniczanie szkód od	Odstrzał na uprawach rolnych do 10 osobników dzika i do 10 osobników	Obszar ochrony krajobrazowej

	zwierzyzny, za które odpowiedzialność ponosi Park	jelenia rocznie, mający na celu zniechęcanie zwierząt do żerowania na uprawach rolnych na gruntach niebędących w wieczystym użytkowaniu Parku. Wyłączenie z odstrzałów samców jelenia i wykluczenie odstrzałów w okresie rykowiska.	
--	---	--	--

2. Działania ochronne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – działania w części obszarów Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 i Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 pokrywającej się z granicami Parku.

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację działań ochronnych jest dyrektor Parku, jako sprawujący nadzór nad obszarami Natura 2000 w części pokrywającej się z granicami Parku.

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Lokalizacja ⁶⁾
1	Siedlisko przyrodnicze 6120 ¹⁾ - ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	Usuwanie pojawiających się nalotów i odrośli drzew i krzewów z płatów muraw napiaskowych i ciepłolubnych oraz usunięcie części drzew z ich sąsiedztwa.	Płaty muraw napiaskowych w oddziałach: 103f, 386l
		Wypas wolno przemieszczających się w obrębie płata zwierząt gospodarskich (owce, krowy, konie, kozy lub stada mieszane), corocznie w okresie maj-wrzesień, przy obsadzie nieprzekraczającej 1DJP/ha	Płaty muraw napiaskowych 56c, 404g
		Koszenie coroczne, w celu ograniczenia ekspansji trzcinnika piaskowego, przed wysypaniem nasion przez trzcinnik	Płat murawy napiaskowej w oddziale 103h
2	Siedlisko przyrodnicze 6410 ¹⁾ - Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Coroczne koszenie płatów łąki trzęślicowej, z uwzględnieniem następujących zasad: <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie późnym latem lub jesienią, – zagwarantowanie nienaruszania powierzchni gleby, w szczególności przez stosowanie sprzętu dostosowanego do warunków bagiennych lub przez ręczne wykonanie koszenia, – koszenie na wysokości nie mniej niż 15-20 cm nad powierzchnią gruntu, – uprzątnięcie pokosu po kilku do kilkunastu dniach od skoszenia, – coroczne pozostawianie 10-20% łąki nieskoszonej, każdorazowo innego fragmentu 	Płat łąki trzęślicowej w oddziale 12o
		Koszenie, co 2 lata, płatów łąki trzęślicowej, wykonywane z uwzględnieniem następujących zasad: <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie późnym latem lub jesienią, – zagwarantowanie nienaruszania 	Płaty łąki trzęślicowej w oddziałach: 392b, 403k

		<p>powierzchni gleby, w szczególności przez stosowanie sprzętu dostosowanego do warunków bagiennych lub przez ręczne wykonanie koszenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> – koszenie na wysokości nie mniej niż 15-20 cm nad powierzchnią gruntu, – uprzątnięcie pokosu po kilku do kilkunastu dniach od skoszenia 	
3	Siedlisko przyrodnicze 6510 ¹⁾ - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	<p>Coroczne koszenie płatów łąk, wykonywane z uwzględnieniem następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie późnym latem lub jesienią, – koszenie na wysokości nie mniej niż 15-20 cm nad powierzchnią gruntu, – uprzątnięcie pokosu po kilku do kilkunastu dniach od skoszenia, – coroczne pozostawianie 10-20% łąki nieskoszonej, każdorazowo innego fragmentu, – eliminacja pojawiających się gatunków obcych, przez ich skoszenie lub wrywanie, w szczególności lubinu i robinii akacjowej 	<p>Płaty łąk w oddziałach: 51f, 55c, 145b, 312k, 312p, 343b, 369f, 385n, 386k, 393l, 393o, 393p, 393w, 394c, 394f, 394h, 402m, 402n, 404l, 404m</p>
		<p>Koszenie z możliwością zastąpienia wypasem w obsadzie do 1 DJP/ha lub kombinacje wypasu i koszenia</p>	<p>Płaty łąki w oddziale 53h, 404g</p>
		<p>Koszenie płatów łąki świeżej co 2 lata, z uwzględnieniem następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie późnym latem lub jesienią, – koszenie na wysokości nie mniej niż 15-20 cm nad powierzchnią gruntu, – uprzątnięcie pokosu po kilku do kilkunastu dniach od skoszenia 	<p>Płat łąki w oddziale 392b</p>
4	Siedlisko przyrodnicze 7210 ¹⁾ - Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	<p>Usuwanie nalotów drzew i krzewów z torfowiska</p>	<p>Torfowisko w oddziale 99j</p>
5	Siedlisko przyrodnicze 7230 ¹⁾ - Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	<p>Koszenie co 3 lata roślinności mechowiskowej, wykonywane z uwzględnieniem następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie późnym latem lub jesienią, – zagwarantowanie nienaruszania powierzchni gleby, w szczególności przez stosowanie sprzętu dostosowanego do warunków bagiennych lub przez ręczne wykonanie koszenia, – koszenie na wysokości nie mniej niż 15-20 cm nad powierzchnią gruntu, – uprzątnięcie pokosu po kilku do 	<p>Płaty torfowiska alkalicznego w oddziałach: 12o, 13b, 51f, 78c, 103g, 392b</p>

		<p>kilkunastu dniach od skoszenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> – w przypadku ekspansji trzciny, okresowe stosowanie koszenia corocznie, w fazie kwitnienia trzciny, do czasu wycofania się gatunku 	
		Usuwanie nalotów drzew i krzewów z torfowisk	Płaty torfowiska alkalicznego w oddziałach 49f, 51f, 99j, 392b
6	Siedlisko przyrodnicze 9110 ¹⁾ - Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	Renaturyzacja drzewostanów, poprzez usuwanie nadmiaru drzew obcych ekologicznie dla siedliska przyrodniczego.	Oddziały: 205d, 205f, 206b, 212c, 223i, 253f, 254i, 276a, 303d, 303f, 317c, 318a, 318b, 318c, 318j, 318n, 333i, 363b, 378f, 378g, 378i, 378j, 378k, 379d, 379g, 387b
7	Siedlisko przyrodnicze 9160 ¹⁾ Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	Renaturyzacja drzewostanów, poprzez usuwanie nadmiaru drzew obcych ekologicznie dla siedliska przyrodniczego.	Oddziały: 18g, 135g, 219f, 221a, 325d, 326a
		Wprowadzanie nasadzeń na całości lub części powierzchni wydzielenia, gatunkami właściwymi dla siedliska oraz w razie potrzeby zabezpieczenie nasadzeń przed ich zgryzaniem przez zwierzynę.	Oddział 18g
8	Siedlisko przyrodnicze 9190 ¹⁾ Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	Renaturyzacja drzewostanów, poprzez usuwanie nadmiaru drzew obcych ekologicznie dla siedliska przyrodniczego.	Oddziały: 139b, 199a, 376d, 378h
		Wprowadzanie nasadzeń na całości lub części powierzchni wydzielenia, gatunkami właściwymi dla siedliska oraz w razie potrzeby zabezpieczenie nasadzeń przed ich zgryzaniem przez zwierzynę.	Oddział 139b
9	Gatunki ptaków A075 bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>), A215 ²⁾ puchacz (<i>Bubo bubo</i>), A223 ²⁾ włośchatka (<i>Aegolius funereus</i>), A217 ²⁾ sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	<p>Zapewnienie spokoju i niezmienności struktury siedliska poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – okresowe zawieszanie realizacji innych działań ochronnych, – nieudostępnianie do turystyki i rekreacji, w tym w razie potrzeby zmianę lokalizacji przebiegu miejsc, tras i szlaków udostępnionych, – minimalizację udostępnienia do badań naukowych i innych czynności mogących powodować płoszenie zwierząt, <p>w strefach wokół odnotowanych w ciągu ostatnich 5 lat miejsc rozrodu i częstego przebywania. Całorocznie w strefie wyznaczonej jako płat dogodnego dla gatunku siedliska, orientacyjnie nie mniejszy niż 15 ha.</p>	Według stwierdzeń miejsc przebywania wskazanych gatunków

		W okresie od stycznia do września każdego roku dodatkowo w strefie zabezpieczającej przed płoszeniem gatunku, orientacyjnie nie mniejszej niż na 500 m od miejsca występowania gatunku	
10	Gatunki ptaków: A075 ²⁾ bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>), A215 ²⁾ puchacz (<i>Bubo bubo</i>), A094 ²⁾ rybołów (<i>Pandion haliaetus</i>)	Instalacja i utrzymanie 6 drewnianych platform gniazdowych dla rybołowa, puchacza i bielika.	Miejsca dawnego gniazdowania oraz miejsca dawnego i obecnego regularnego obserwowania wskazanych gatunków
11	Gatunki ptaków: A067 ²⁾ gągoł (<i>Bucephala clangula</i>), A070 ²⁾ nurogęs (<i>Mergus merganser</i>)	1. Uzupelnienie i utrzymywanie 100 – 200 skrzynek lęgowych dla gągoła i nurogęsia, rozwieszonych na wysokości 3 – 4 m, w bezpośredniej bliskości (do 50 m) od brzegów zbiorników wodnych i cieków. 2. Skrzynki należy oczyszczać tylko przy okazji prowadzenia monitoringu, wymieniać na nowe stopniowo, w miarę rozpadu istniejących	Obszar objęty ochroną czynną
		1. Nieudostępnianie Drawy do turystyki kajakowej w okresie od 16 marca do 30 czerwca każdego roku. 2. Ograniczenie maksymalnej liczby osób mogących spływać Drawą do 750 osób dziennie. 3. Edukacja turystów kajakowych przed ich wpłynięciem na rzekę w zakresie zachowań minimalizujących płoszenie zwierząt oraz ograniczających inny wpływ na przyrodę, w tym w okresie 1-15 lipca obowiązkowa edukacja w zakresie zachowań wobec ptaków wodzących pisklęta po tafli wody.	Drawa
12	Gatunek ptaka: A261 ²⁾ pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>)	Montaż i utrzymywanie przez cały okres obowiązywania planu 20 skrzynek lęgowych dla pliszki górskiej rozwieszonych pod mostami, ewentualnie na bocznych ścianach przyczółków mostowych lub pozostałościach budowli i murów bezpośrednio przy rzece na wysokości co najmniej 1 m nad wodą. Wymieniać na nowe w miarę rozpadu istniejących	Drawa, Płociczna, Cieszynka, Runica
13	Gatunki: 1014 ¹⁾ poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>), 1016 ¹⁾ poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	Koszenie ręczne turzycowiska stanowiącego siedlisko poczwarówek co 3-5 lat, z możliwością pozostawienia skoszonej biomasy, z ewentualnym usuwaniem nalotów drzew i krzewów	Oddział: 49k, 103g
14	Gatunki: 1060 ¹⁾ czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	Koszenie nie rzadziej niż raz na 3 lata, najlepiej po 15 lipca, w przypadku koszenia corocznego z pozostawieniem 10-20% pow. działki niewykoszonej, na wysokości nie niższej 15 cm,	Łąki w oddziałach: 12o, 13b, 19b, 31i, 56b, 392b, 393t, 393w, 394f, 394h, 394k, 402n, 402m, 403c, 403k

		z zebraniem pokosu w ciągu kilku do kilkunastu dni po skoszeniu	
15	Gatunki: 1106 ¹⁾ łosoś atlantycki (<i>Salmo salar</i>), 1096 ¹⁾ minóg strumieniowy (<i>Lampetra planeri</i>), 1163 ¹⁾ głowacz białopłetwy (<i>Cottus gobio</i>)	Przebudowa istniejącej lub budowa nowej przepławki przy elektrowni Kamienna oraz wykonanie urządzeń zabezpieczających i monitorujących, w celu umożliwienia migracji w górę i w dół rzeki łososia, minogów i głowacza białopłetwego	Zapora elektrowni Kamienna na rzece Drawa
16	Gatunek: 1106 ¹⁾ łosoś atlantycki (<i>Salmo salar</i>)	Zarybianie: – smoltami łososia w ilości 25 tys. szt. rocznie, Drawy na odcinku od elektrowni Kamienna do ujścia Płocicznej, – smoltami łososia, w ilości 5 tys. szt. rocznie, Płocicznej od mostu Karolinka do ujścia – narybkami łososia w ilości 40 tys. szt. rocznie: Płocicznej na odcinku historycznych tarlisk poniżej Starej Węgorni, oraz Cieszynki na odcinku od granic Parku do ujścia	Drawa, Płociczna, Cieszynka

Rozdział 8

SPOSOBY MONITORINGU REALIZACJI ZADAŃ OCHRONNYCH ORAZ ICH SKUTKÓW

Lp.	Rodzaj zadania ochronnego	Skutek realizacji zadania ochronnego w latach			Sposób monitoringu	
		do 2015 r.	do 2020 r.	do 2025 r.	Źródło informacji	Częstotliwość zbierania informacji
1	Utrzymanie płatów siedliska 6120 ¹⁾ – Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>) i odtworzenie właściwego stanu ich ochrony, na łącznej powierzchni 1,16 ha, w oddziałach 56c, 103f, 103h, 386l, 404g	Co najmniej 1,16 ha siedliska 6120 – Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>), utrzymane łącznie w oddziałach 56c, 103f, 103h, 386l, 404g w wyniku realizacji działań ochronnych, w tym co najmniej 1 ha we właściwym stanie ochrony			Monitoring stanu nieleśnych ekosystemów łądowych	Monitoring stanu co 3 lata, kartowanie powierzchni co 6 lat
2	Utrzymanie płatów siedliska 6410 ¹⁾ – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) i odtworzenie właściwego stanu ich ochrony, na łącznej powierzchni 2,10 ha, w oddziałach 12o, 392b, 403k	Co najmniej 2,10 ha siedliska 6410 – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) utrzymane występujące łącznie w oddziałach 12o, 392b, 403k w wyniku realizacji działań ochronnych, w tym co najmniej 1,50 ha we właściwym stanie ochrony			Monitoring nieleśnych ekosystemów łądowych	Monitoring stanu co 3 lata, kartowanie powierzchni co 6 lat
3	Utrzymanie płatów	Co najmniej 18,45 ha siedliska			Monitoring	Monitoring

	siedliska 6510 ¹⁾ – Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) i odtworzenie właściwego stanu ich ochrony, na łącznej powierzchni 18,45 ha, w oddziałach 51f, 53h, 55c, 145b, 312k, 312p, 343b, 369f, 385n, 386k, 392b, 393l, 393o, 393p, 393w, 394c, 394f, 394h, 402m, 402n, 404g, 404l, 404m	6510 – Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) utrzymane w większości we właściwym stanie ochrony w wyniku realizacji działań ochronnych, łącznie w oddziałach: 51f, 53h, 55c, 145b, 312k, 312p, 343b, 369f, 385n, 386k, 392b, 393l, 393o, 393p, 393w, 394c, 394f, 394h, 402m, 402n, 404g, 404l, 404m			nieleśnych ekosystemów lądowych	stanu co 3 lata, kartowanie powierzchni co 6 lat
4	Utrzymywanie siedliska 7210 ¹⁾ – Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>) we właściwym stanie ochrony na powierzchni 0,43 ha w oddziale 99j	Co najmniej 1,26 ha siedliska 7210 – Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>) utrzymane we właściwym stanie ochrony w wyniku realizacji działań ochronnych, w szczególności niezarastające przez drzewa i krzewy, w oddziale 99j			Monitoring nieleśnych ekosystemów lądowych	Monitoring stanu co 3 lata, kartowanie powierzchni co 6 lat
5	Utrzymywanie siedliska 7230 ¹⁾ – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, i odtworzenie właściwego stanu ich ochrony, na łącznej powierzchni 9,59 ha w oddziałach 12o, 13b, 49f, 51f, 78c, 99j, 103g, 392b	Co najmniej 9,59 ha siedliska 7230 – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk utrzymane łącznie w oddziałach 12o, 13b, 49f, 51f, 78c, 99j, 103g, 392b, w tym co najmniej 9 ha we właściwym stanie ochrony			Monitoring nieleśnych ekosystemów lądowych	Monitoring stanu co 3 lata, kartowanie powierzchni co 6 lat
6	Przyspieszenie procesu odtwarzania się właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego 9110 ¹⁾ – Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) na powierzchni 123,03 ha	24 ha siedlisk o stanie ochrony znacząco poprawionym w wyniku wykonania działań ochronnych	72 ha siedlisk o stanie ochrony znacząco poprawionym w wyniku wykonania działań ochronnych	123,03 ha siedlisk o stanie ochrony znacząco poprawionym w wyniku wykonania działań ochronnych	Sprawozdanie służb terenowych Parku	Na bieżąco po wykonaniu działań ochronnych
7	Przyspieszenie procesu odtwarzania się właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego 9160 ¹⁾ – Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>) na powierzchni 10,55 ha	3 ha siedlisk o stanie ochrony znacząco poprawionym w wyniku wykonania	7 ha siedlisk o stanie ochrony znacząco poprawionym w wyniku wykonania	10,55 ha siedlisk o stanie ochrony znacząco poprawionym w wyniku wykonania	Sprawozdanie służb terenowych Parku	Na bieżąco po wykonaniu działań ochronnych

		działań ochron- nych	działań ochronnych	działań ochronnych		
8	Przyspieszenie procesu odtwarzania się właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego 9190 ¹⁾ – Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion roboripetraeae</i>) na powierzchni 14,30 ha	5 ha siedlisk o stanie ochrony znacząco poprawionym w wyniku wykonania działań ochronnych	10 ha siedlisk o stanie ochrony znacząco poprawionym w wyniku wykonania działań ochronnych	14,30 ha siedlisk o stanie ochrony znacząco poprawionym w wyniku wykonania działań ochronnych	Sprawozdanie służb terenowych Parku	Na bieżąco po wykonaniu działań ochronnych
9	Zapewnienie spokoju i niezmienności struktury siedliska ptaków antropofobnych poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – okresowe zawieszanie realizacji innych działań ochronnych, – nieudostępnianie do turystyki i rekreacji w tym w razie potrzeby zmianę lokalizacji przebiegu miejsc, tras i szlaków udostępnionych, – minimalizację udostępnienia do badań naukowych i innych czynności mogących powodować płoszenie zwierząt, stref wokół odnotowanych w ciągu ostatnich 5 lat miejsc rozrodu i częstego przebywania - przez cały rok w pobliżu miejsc rozrodu i częstego przebywania, a w okresie od stycznia do września każdego roku także w dalszej odległości od tych miejsc 	Gniazdowanie co najmniej 3 par gatunku A075 ²⁾ – bielika (<i>Haliaeetus albicilla</i>), w tym realizacja sukcesu reprodukcyjnego nie mniej niż średnio 2 młode rocznie; Gniazdowanie co najmniej 3 par gatunku A223 ²⁾ – włochatka (<i>Aegolius funereus</i>) i co najmniej 1 pary gatunku A217 ²⁾ – sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>). Funkcjonowanie co najmniej 2 miejsc regularnego przebywania gatunku A215 ²⁾ – puchacz (<i>Bubo bubo</i>).			Sprawozdanie służb terenowych Parku	Co rok
10	Instalacja i utrzymanie 6 drewnianych platform gniazdowych dla gatunków: A075 ²⁾ – bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>), A215 ²⁾ – puchacz (<i>Bubo bubo</i>), A094 ²⁾ – rybołów (<i>Pandion haliaetus</i>)	Wykorzystywanie platform przez rybołowa, puchacza lub bielika			Sprawozdanie służb terenowych Parku	Co rok
11	Uzupełnienie i utrzymywanie 100 – 200	Znaczące wykorzystywanie skrzynek przez gągoła			Sprawozdanie służb terenowych	Co rok

	skrzynek lęgowych dla gągoła (A067 ²⁾ – <i>Bucephala clangula</i>) i nurogęsia (A070 ²⁾ – <i>Mergus merganser</i>), rozwieszonych na wysokości 3 – 4 m, w bezpośredniej bliskości (do 50 m) od brzegów zbiorników wodnych i cieków. Skrzynki należy oczyszczać tylko przy okazji prowadzenia monitoringu, wymieniać na nowe stopniowo, w miarę rozpadu istniejących	i nurogęsia, w tym osiągnięcie w skrzynkach sukcesu lęgowego do chwili wyprowadzenia piskląt na poziomie co najmniej 80% sukcesu lęgowego w dziuplach naturalnych	Parku z rozwieszenia i stanu budek. Monitoring ptaków, w tym wykorzystywania skrzynek i sukcesu lęgowego	
12	Ograniczenie udostępnienia Drawy do turystyki kajakowej do okresu minimalizującego nakładanie się sezonu udostępnienia z okresem lęgowym gągoła (A067 ²⁾ – <i>Bucephala clangula</i>) i nurogęsia (A070 ²⁾ – <i>Mergus merganser</i>), tj. do okresu 1 lipca – 15 marca, Ograniczenie maksymalnej liczby osób mogących spływać Drawą do 750 osób dziennie. Edukacja turystów kajakowych przed ich wpłynięciem na rzekę w zakresie zachowań minimalizujących płoszenie ptaków	Utrzymywanie się ruchu kajakowego we wskazanych granicach oraz sukces wychowania młodych przez samice wodzące pisklęta na Drawie w chwili rozpoczęcia sezonu kajakowego do momentu samodzielności młodych nie mniejszy niż sukces na pozostałych akwenach Parku	Monitoring ruchu kajakowego. Monitoring ptaków	Ciągły monitoring ruchu kajakowego. Monitoring ptaków co rok
13	Montaż i utrzymywanie przez cały okres obowiązywania planu 20 skrzynek lęgowych dla pliszki górskiej (A261 ²⁾ – <i>Motacilla cinerea</i>) rozwieszonych pod mostami, ewentualnie na bocznych ścianach przyczółków mostowych lub pozostałościach budowli i murów bezpośrednio przy rzece na wysokości co najmniej 1 m nad wodą	Wykorzystywanie co najmniej 5 skrzynek przez pliszkę górską	Sprawozdanie służb terenowych Parku z rozwieszenia i stanu budek. Monitoring ptaków, w szczególności wykorzystania rozwieszonych skrzynek	Co rok
14	Koszenie ręczne turzycowiska stanowiącego siedlisko poczwarówki jajowatej	Utrzymanie szuwarów turzycowych stanowiących siedlisko poczwarówek, w tym utrzymanie występowania obu gatunków na stanowiskach	Sprawozdanie służb terenowych Parku z wykonania koszenia. Wyniki	Na bieżąco po wykonaniu koszenia. Monitoring

	(1016 ¹) – <i>Vertigo moulinsiana</i> i poczwarówki zwężonej (1014 ¹) – <i>Vertigo angustior</i>), nie częściej niż raz na 3 lata, z możliwością pozostawienia skoszonej biomasy, z ewentualnym usuwaniem nalotów drzew i krzewów	w oddz. 49k, 103g		okresowego monitoringu ślimaków	ślimaków – co 5 lat	
15	Utrzymanie otwartego, łąkowego charakteru siedlisk czerwoczyka nieparka (1060 ¹) – <i>Lycaena dispar</i> przez koszenie nie rzadziej niż raz na 3 lata, najlepiej po 15 lipca, w przypadku koszenia corocznego z pozostawieniem 10-20% działki niewykoszonej, na wysokości nie niższej 15 cm, z zebraniem pokosu w ciągu kilku do kilkunastu dni po skoszeniu	Utrzymanie siedliska łąkowego dogodnego dla motyli, wskazywanego występowaniem zespołu motyli łąkowych, w szczególności: <i>Lycaena alciphron</i> , <i>Polyommatus semiargus</i> , <i>Polyommatus amandus</i> <i>Argynnis aglaja</i> , <i>Argynnis adippe</i> , <i>Argynnis laodice</i> , <i>Melitaea diamina</i> , oraz utrzymanie występowania gatunku 1060 ²) czerwoczyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>) jako składnika tego zespołu motyli łąkowych, na stanowiskach w oddziałach: 12o, 13b, 19b, 31i, 56b, 392b, 393t, 393w, 394f, 394h, 394k, 402n, 402m, 403c, 403k.		Sprawozdanie służb terenowych Parku z wykonania koszenia. Wyniki okresowego monitoringu motyli	Na bieżąco po wykonaniu koszenia. Monitoring motyli – co 5 lat	
16	Przebudowa istniejącej lub budowa nowej przepławki przy elektrowni Kamienna oraz wykonanie urządzeń zabezpieczających i monitorujących, w celu umożliwienia migracji w górę i w dół rzeki łosiosa (1106 ¹) – <i>Salmo salar</i>), minoga strumieniowego (1096 ¹) – <i>Lampetra planeri</i>) i głowacza białopłetwego (1163 ¹) – <i>Cottus gobio</i>).	-	Udrożnienie bariery ekologicznej na zaporze elektrowni Kamienna na rzece Drawa	Sprawozdanie z realizacji inwestycji. Monitoring funkcjonowania przepławki	Bieżący monitoring funkcjonowania od chwili realizacji inwestycji	
17	Zarybianie: – smoltami łosiosa (1106 ¹) – <i>Salmo salar</i>) w ilości 25 tys. szt. rocznie, Drawy na odcinku od elektrowni Kamienna do ujścia Płocicznej, – smoltami łosiosa (1106 ¹) – <i>Salmo salar</i>) w ilości 5 tys. szt.	Przynajmniej incydentalne powroty łosiosa i występowanie tarła naturalnego	Regularne powroty łosiosa i coroczne występowanie tarła naturalnego	Powroty łosiosa i tarła naturalne gwarantujące samodzielne utrzymywanie się populacji, nawet bez wspomaga-	Sprawozdanie służb terenowych Parku z wykonania zarybień. Monitoring gniazd tarłowych i sukcesu tarła naturalnego	Co rok

	<p>rocznie, Płocicznej od mostu Karolinka do ujścia</p> <p>– narybkiem łososia (1106¹⁾ – <i>Salmo salar</i>) w ilości 40 tys. szt. rocznie</p> <p>Płocicznej na odcinku historycznych tarlisk poniżej Starej Węgorni, oraz Cieszynki</p>			nia zarybie- niami		
--	---	--	--	-----------------------	--	--

Rozdział 9

SPOSOBY MONITORINGU STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH LUB GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT I ICH SIEDLISK BĘDĄCYCH PRZEDMIOTEM OCHRONY

1. Sposoby monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony części obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 pokrywającej się z granicami Parku

Lp.	Przedmiot ochrony	Kod Natura 2000	Kontrolowany parametr/wskaźnik monitoringu	Rodzaj powierzchni	Częstość kontroli	Metoda i zakres monitoringu
1	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charetea</i>)	3140 ¹⁾	Udział łąk ramienicowych w roślinności podwodnej. Różnorodność flory ramienic	Transekty podwodne w stałych punktach	Przez pierwsze 5 lat corocznie, następnie – co 5 lat	Wytyczenie w punkcie monitoringowym transektu prostopadłego do brzegu, sięgającego od brzegu w głąb jeziora tak daleko, jak daleko sięga roślinność podwodna, a następnie zarejestrowanie i opisanie zdjęciami fitosocjologicznymi występujących zbiorowisk roślinności wodnej
			Elementy oceny stanu ekologicznego wód jeziornych	Jezioro, oceniane wg pomiaru na głęboczkach jeziora	Corocznie, co najmniej w okresie mieszania wiosennego i w okresie stagnacji letniej	Pomiar terenowy przejrzystości wody, pH, przewodnictwa, zawartości tlenu rozpuszczonego, oraz pobór próbek i analizy laboratoryjne elementów fizykochemicznych wg przepisów określających listę elementów branych pod uwagę w monitoringu diagnostycznym jednolitych części wód, wydanych na podstawie ustawy Prawo wodne
2	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	3150 ¹⁾	Udział łąk ramienicowych w roślinności podwodnej. Kompozycja florystyczna roślinności wodnej	Transekty z rejestracją roślinności w stałych punktach	Przez pierwsze 5 lat corocznie, następnie – co 5 lat	Wytyczenie w punkcie monitoringowym transektu prostopadłego do brzegu, sięgającego od brzegu w głąb jeziora tak daleko, jak daleko sięga roślinność podwodna, a następnie zarejestrowanie i opisanie zdjęciami fitosocjologicznymi występujących zbiorowisk roślinności wodnej

			Elementy oceny stanu ekologicznego wód jeziornych	Jezioro, oceniane wg pomiaru na głęboczkach jeziora	Corocznie, co najmniej w mieszaniu wiosennego i w okresie stagnacji letniej	Pomiar przejrzystości wody, pH, przewodnictwa, zawartości tlenu rozpuszczonego, oraz pobór próbek i analizy laboratoryjne elementów fizykochemicznych wg przepisów określających listę elementów branych pod uwagę w monitoringu diagnostycznym jednolitych części wód, wydanych na podstawie ustawy Prawo wodne
3	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	3160 ¹⁾	Powierzchnia jeziora. Występowanie gatunków ekspansywnych i obcych gatunków inwazyjnych. Trend odczynu wody, przewodności, wskaźnika TDS	Jezioro	Corocznie, w środku lata	Pomiar odczynu wody, przewodności, wskaźnika TDS oraz wizja terenowa stanu jeziora, w tym porównanie jego wielkości z obrazem na fotomapie z roku 2011 oraz wizja pod kątem ew. pojawów gatunków inwazyjnych i ekspansywnych
4	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculus fluitantis</i>)	3260 ¹⁾	Roślinność, w tym występowanie włosieniczników	Stałe odcinki testowe oceny roślinności	Przez pierwsze 3 lata – 2 razy do roku, w lipcu i listopadzie, celem pełnego uchwycenia zmienności fenologicznej i fluktuacyjnej. Następnie raz na 3 lata, w pełni sezonu wegetacyjnego	Rejestracja roślinności wg metodyki Makrofitowej Oceny Roślinności Rzecznej

				11 stałych punktów pomiarowych, w miejscach dogodnego dostępu do rzeki	Co najmniej 4 razy w roku	Pomiary terenowe: temperatury, przewodności, pH, zawartości tlenu rozpuszczonego oraz pobór próbek i analizy laboratoryjne elementów fizykochemicznych wg przepisów określających listę elementów branych pod uwagę w monitoringu diagnostycznym jednolitych części wód, wydanych na podstawie ustawy Prawo wodne
5	Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	6120 ¹⁾	Kompozycja florystyczna. Występowanie obcych gatunków inwazyjnych i rodzimych gatunków ekspansywnych. Występowanie i pokrycie drzew i krzewów	Płaty siedliska	Co 3 lata	Wykonanie zdjęć fitosocjologicznych w stałych punktach. Ocena, w całości płatów siedliska, wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
			Powierzchnia siedliska	Płaty siedliska	Co 6 lat	Kartowanie roślinności
6	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410 ¹⁾	Kompozycja florystyczna. Występowanie obcych gatunków inwazyjnych. Martwa materia organiczna (wojłok)	Płaty siedliska	Co 3 lata	Wykonywanie zdjęć fitosocjologicznych na płatach w stałych punktach. Ocena, w całości płatów siedliska, wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
			Powierzchnia siedliska	Płaty siedliska	Co 6 lat	Kartowanie roślinności
			Warunki wodne	Punkty pomiarowe w wybranych płatach siedliska	Rejestracja ciągła	Ciągła rejestracja poziomu wody gruntowej za pomocą rejestrującego czujnika automatycznego

7	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510 ¹⁾	Kompozycja florystyczna. Występowanie obcych gatunków inwazyjnych. Martwa materia organiczna (wojłok)	Płaty siedliska	Co 3 lata	Wykonanie zdjęć fitosocjologicznych w stałych punktach. Ocena, w całych płatach siedliska, wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
			Powierzchnia siedliska	Płaty siedliska	Co 6 lat	Kartowanie roślinności.
8	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110 ¹⁾	Kompozycja florystyczna. Występowanie obcych gatunków inwazyjnych	Płaty siedliska	Co 3 lata	Wykonywanie zdjęć fitosocjologicznych na płatach w stałych punktach. Ocena, w całych płatach siedliska, wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
			Powierzchnia siedliska	Płaty siedliska	Co 6 lat	Kartowanie roślinności
			Warunki wodne	Punkty pomiarowe w wybranych płatach siedliska	Rejestracja ciągła	Ciągła rejestracja poziomu wody gruntowej za pomocą rejestrującego czujnika automatycznego
9	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	7140 ¹⁾	Kompozycja florystyczna. Występowanie obcych gatunków inwazyjnych	Płaty siedliska	Co 3 lata	Wykonywanie zdjęć fitosocjologicznych na płatach w stałych punktach. Ocena, w całych płatach siedliska, wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
			Powierzchnia siedliska	Płaty siedliska	Co 6 lat	Kartowanie roślinności
			Warunki wodne	Punkty pomiarowe w wybranych płatach siedliska	Rejestracja ciągła	Ciągła rejestracja poziomu wody gruntowej za pomocą rejestrującego czujnika automatycznego

10	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	7210 ¹⁾	Kompozycja florystyczna. Dominacja kłoci wiechowatej. Występowanie obcych gatunków inwazyjnych	Płaty siedliska	Co 3 lata	Wykonywanie zdjęć fitosocjologicznych na płatach w stałych punktach. Ocena, w całości płatów siedliska, wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
			Powierzchnia siedliska	Płaty siedliska	Co 6 lat	Kartowanie roślinności.
			Warunki wodne	Punkty pomiarowe w wybranych płatach siedliska	Rejestracja ciągła	Ciągła rejestracja poziomu wody gruntowej za pomocą rejestrującego czujnika automatycznego
11	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230 ¹⁾	Kompozycja florystyczna. Występowanie obcych gatunków inwazyjnych	Płaty siedliska	Co 3 lata	Wykonywanie zdjęć fitosocjologicznych na płatach w stałych punktach. Ocena, w całości płatów siedliska, wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
			Powierzchnia siedliska	Płaty siedliska	Co 6 lat	Kartowanie roślinności
			Warunki wodne	Punkty pomiarowe w wybranych płatach siedliska	Rejestracja ciągła	Ciągła rejestracja poziomu wody gruntowej za pomocą rejestrującego czujnika automatycznego

12.	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	9110 ¹⁾	Kombinacja florystyczna, w tym udział gatunków typowych, obcych, ekspansywnych, skład drzewostanu. Struktura pionowa i przestrzenna roślinności. Łączne zasoby martwego drewna oraz martwych drzew o średnicy >50 cm	Wybrane wydzielenia leśne wchodzące w skład siedliska i wypadające w nich powierzchnie kołowe z siatki kwadratowej, wyznaczonej na terenie Parku (32 powierzchnie)	Co 6 lat	Zdjęcie fitosocjologiczne. Pomiar ilości martwego drewna. Rejestracja i ocena wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
13.	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	9130 ¹⁾	Kombinacja florystyczna, w tym udział gatunków typowych, obcych, ekspansywnych, skład drzewostanu. Struktura pionowa i przestrzenna roślinności. Łączne zasoby martwego drewna oraz zasoby martwych drzew o średnicy >50 cm	Wybrane wydzielenia leśne wchodzące w skład siedliska i wypadające w nich powierzchnie kołowe z siatki kwadratowej, wyznaczonej na terenie Parku (28 powierzchni)	Co 6 lat	Zdjęcie fitosocjologiczne. Pomiar ilości martwego drewna. Rejestracja i ocena wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

14	Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	9160 ¹⁾	Kombinacja florystyczna, w tym udział gatunków typowych, obcych, ekspansywnych, skład drzewostanu. Struktura pionowa i przestrzenna roślinności. Łączne zasoby martwego drewna oraz zasoby martwych drzew o średnicy >50 cm	Wybrane wydzielenia leśne wchodzące w skład siedliska i wypadające w nich powierzchnie kołowe z siatki kwadratowej, wyznaczonej na terenie Parku (31 powierzchni)	Co 6 lat	Zdjęcie fitosocjologiczne. Pomiar ilości martwego drewna. Rejestracja i ocena wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
15	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	9190 ¹⁾	Kombinacja florystyczna, w tym udział gatunków typowych, obcych, ekspansywnych, skład drzewostanu. Struktura pionowa i przestrzenna roślinności. Łączne zasoby martwego drewna oraz zasoby martwych drzew o średnicy >50 cm	Wybrane wydzielenia leśne wchodzące w skład siedliska i wypadające w nich powierzchnie kołowe z siatki kwadratowej, wyznaczonej na terenie Parku (13 powierzchni)	Co 6 lat	Zdjęcie fitosocjologiczne. Pomiar ilości martwego drewna. Rejestracja i ocena wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

16	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugosphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	91D0 ¹⁾	Kombinacja florystyczna, w tym udział gatunków typowych, obcych, ekspansywnych, skład drzewostanu	Wybrane wydzielenia leśne wchodzące w skład siedliska i wypadające w nich powierzchnie kołowe z siatki kwadratowej, wyznaczonej na terenie Parku (4 powierzchnie)	Co 6 lat	Zdjęcie fitosocjologiczne. Rejestracja i ocena wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
17	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	91E0 ¹⁾	Kombinacja florystyczna, w tym udział gatunków typowych, obcych, ekspansywnych, skład drzewostanu. Struktura pionowa i przestrzenna roślinności. Łączne zasoby martwego drewna oraz zasoby martwych drzew o średnicy >30 cm	Wybrane wydzielenia leśne wchodzące w skład siedliska i wypadające w nich powierzchnie kołowe z siatki kwadratowej, wyznaczonej na terenie Parku (19 powierzchni)	Co 6 lat	Zdjęcie fitosocjologiczne. Pomiar ilości martwego drewna. Rejestracja i ocena wskaźników stanu ochrony siedliska wg listy wskaźników przyjmowanej na potrzeby monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

			Warunki wodne	Punkty pomiarowe w wybranych płatach siedliska lub punkty pomiarowe stanów wód na rzekach przyległych do płatów siedliska	Rejestracja ciągła	Ciągła rejestracja poziomu wody gruntowej za pomocą rejestrującego czujnika automatycznego
--	--	--	---------------	---	--------------------	--

2. Sposoby monitoringu stanu ochrony gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotem ochrony w częściach obszarów Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 i Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 pokrywających się z granicami Parku

Lp.	Przedmiot ochrony	Kod	Wskaźnik monitoringu	Siedlisko	Rodzaj powierzchni	Częstość kontroli	Liczba kontroli	Terminy kontroli		Metoda i zakres monitoringu
								I	II	
1	Ptaki									
1.1	Perkoz dwuczuby (<i>Podiceps cristatus</i>)	A005 ²⁾	Liczba par lęgowych	Jezióra powyżej 10 ha z nawet wąskim pasem szuwaru (miejsce lęgów)	Jezióra na obszarze Parku	Co 3 lata	2	Maj	Lipiec	Kontrola I – liczba par lęgowych na zbiorniku. Kontrola II – liczba par z przychówkiem (sukces lęgowy)
1.2	Kormoran czarny (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	A017 ²⁾	Liczba zajętych gniazd oraz sukces lęgowy wyrażony liczbą gniazd z młodymi	Zbiorniki wodne z zadrzewionymi wyspami lub starodrzewiem w sąsiedztwie wody	Jezioro Ostrowieckie - Wyspa Lech	Co rok	2	Kwiecień	3. dekada maja - 1. dekada czerwca	Kontrola I – liczba zajętych gniazd - kontrola z brzegu. Kontrola II – liczba gniazd z sukcesem lęgowym
1.3	Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>)	A030 ²⁾	Liczba zajętych gniazd oraz sukces lęgowy	Lasy ze starymi dużymi drzewami oraz sąsiadujące z lasami ekosystemy	Znane stanowiska oraz cały obszar Parku	Gniazda/ co rok	2	Maj	Pierwsza połowa lipca	Kontrola I – zajęcie gniazda. Kontrola II – sukces lęgowy

				nieleśne		Potencjalne siedliska				Stale wyszukiwanie oraz notowanie i ochrona nowych stanowisk
1.4	Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	A036 ²⁾	Liczba zajętych gniazd oraz sukces lęgowy	Zbiorniki wodne różnej wielkości, chętnie z pasem szuwaru; rzeki i starorzecza	Zbiorniki wodne na obszarze Parku, dolina Drawy oraz Płocicznej (na odcinku jez. Płociczno – jez. Ostrowieckie)	Co 3 lata	2	Maj	Pierwsza połowa lipca	Kontrola I – zajęcie gniazda. Kontrola II – sukces lęgowy
1.5	Gągoł (<i>Bucephala clangula</i>)	A067 ²⁾	Liczba zajętych gniazd oraz sukces lęgowy	Wody płynące i stojące, w otoczeniu lub w pobliżu ponad 100-letnich drzewostanów z dziupłami po dzięciole czarnym	Wzdłuż głównych rzek Parku – Drawy i Płocicznej oraz wzdłuż obrzeży wszystkich zbiorników	Cały Park - nie rzadziej niż raz na 6 lat, w dwóch latach następujących po sobie, a w miarę możliwości corocznie. Nie rzadziej niż co 3 lata - monitoring lęgów w skrzynkach Corocznie monitoring stadek na Drawie po rozpoczęciu sezonu	3 – 4 6 – 8 3 – 4	Kwiecień Od: 1. dekada IV	Czerwiec-lipiec Do: 2. dekada czerwca -	Kontrola I – pary ptaków w rewirach lęgowych, liczenie min. dwukrotne. Kontrola II – stadka rodzinne (sukces lęgowy) Monitoring zasiedlenia skrzynek, parametry sukcesu lęgowego Parametry sukcesu lęgowego do chwili uzyskania samodzielności przez młode

1.9	Kania ruda (<i>Milvus milvus</i>)	A074 ²⁾	Liczba zajętych rewirów oraz sukces lęgowy wyrażony liczbą gniazd z młodymi	Starsze drzewostany różnych typów sąsiadujące z mozaiką siedlisk otwartych	Znane stanowiska oraz cały obszar Parku	Znane gniazda/ co rok Potencjalne siedliska	2	1. połowa maja	2. połowa czerwca/ 1 dekada lipca	Kontrola I – zajęcie gniazda. Kontrola II – sukces lęgowy Stałe wyszukiwanie oraz notowanie i ochrona nowych stanowisk
1.10	Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	A075 ²⁾	Liczba zajętych rewirów oraz sukces lęgowy wyrażony liczbą gniazd z młodymi	Rozległe dojrzałe lasy wszystkich typów (najczęściej sosnowe, bukowe oraz lęgowe ze starymi drzewami odpowiednimi do budowy gniazda	Znane stanowiska oraz cały obszar Parku	Znane gniazda/ co rok Potencjalne siedliska	2	Marzec	2. połowa czerwca	Kontrola I – zajęcie rewiru przez ptaki. Kontrola II – kontrola sukcesu lęgowego Stałe wyszukiwanie oraz notowanie i ochrona nowych stanowisk
1.11	Błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>)	A081 ²⁾	Liczba zajętych rewirów	Zbiorniki wodne z łąkami szuwarów, torfowiska niskie w dolinach rzecznych	Zbiorowiska szuwarowe nad Drawą i jeziorami Parku	Co 3 lata	2	Kwiecień/ początek maja	Lipiec	Kontrola I – liczba par lęgowych na zbiorniku. Kontrola II – okres karmienia młodych
1.12	Orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>)	A089 ²⁾	Liczba zajętych rewirów oraz liczba par karmiących potomstwo	Lasy ze starymi dużymi drzewami oraz sąsiadujące z lasami ekosystemy nieleśne	Znane stanowiska (również historyczne) oraz cały obszar Parku	Znane gniazda/ co rok Potencjalne siedliska	2	Przełom kwietnia i maja	Lipiec	Kontrola I – liczenie tokujących par. Kontrola II – karmienie młodych w gnieździe Stałe wyszukiwanie oraz notowanie i ochrona nowych stanowisk
1.13	Rybołów (<i>Pandion</i>)	A094 ²⁾	Liczba zajętych rewirów oraz sukces	Dojrzałe lasy położone w pobliżu	Znane stanowiska (również	Znane gniazda/ co rok	2	2. połowa kwietnia	Koniec czerwca/	Kontrola I – kontrola zasiedlenia gniazd.

	<i>haliaetus</i>)		lęgowy wyrażony liczbą gniazd z młodymi	zbiorników wodnych, zalesione wyspy jeziorne	historyczne) oraz cały obszar Parku	co rok			1. poł. lipca	Kontrola II – kontrola sukcesu lęgowego Stałe wyszukiwanie oraz notowanie i ochrona nowych stanowisk
1.14	Żuraw (<i>Grus grus</i>)	A127 ²⁾	Liczba terytorialnych par	Torfowiska śródleśne, olsy, trzcinowiska z obecnymi zabagnieniami, podtopieniami i oczkami wodnymi	Obszar całego Parku lub wskazane powierzchnie próbne	Nie rzadziej niż raz na 6 lat na całym obszarze lub co 3 lata na powierzchniach próbnych	1	2. połowa marca / 1. połowa kwietnia	–	Liczenia metodą nasłuchu odzywających się par o świcie, prowadzone podczas bezdeszczowej pogody
1.15	Słonka (<i>Scolopax rusticola</i>)	A155 ²⁾	Liczba tokujących samców	Kompleksy leśne w pobliżu zbiorników wodnych i cieków, obrzeża torfowisk	Skraje olsów i grądów niskich	Co 6 lat na powierzchniach próbnych	1	Maj	–	Wieczne liczenia samców na "ciągu"
1.16	Samotnik (<i>Tringa ochropus</i>)	A165 ²⁾	Liczba gniazdujących par	Olsy i łęgi w dolinach rzecznych, dystroficzne jeziorka i torfowiska śródleśne	Doliny rzek, torfowiska śródleśne	Co 6 lat na powierzchniach próbnych	1	Maj	–	Liczenie na rzekach – najlepiej z wody – zaniepokojonych ptaków
1.17	Siniak (<i>Columba oenas</i>)	A207 ²⁾	Liczba zajętych rewirów	Drzewostany liściaste i mieszane z dużym udziałem martwego drewna, obfitujące w dziuple po dzięciole czarnym	Lasy liściaste	Nie rzadziej niż raz na 6 lat na całym obszarze lub co 3	2-3	3. dekada marca	Kwiecień	Wszystkie stwierdzenia siniaka (odzywające się samce) z nanoszeniem stanowisk na mapę

						lata na powierzchniach próbnych				
1.18	Puchacz (<i>Bubo bubo</i>)	A215 ²⁾	Liczba terytorialnych samców/zajęte rewiry	Stare drzewostany borowe, olsy, łągi oraz sąsiadujące z lasami ekosystemy nieleśne; chętnie wyspy jeziorne	Cały obszar Parku	Co rok	1	Koniec lutego/ marzec	Koniec czerwca/ 1. poł. lipca	Kontrola I – obecność puchacza w rewirze (jednokrotna kontrola przy optymalnych warunkach pogodowych). Kontrola II – ewentualna kontrola uzupełniająca: poszukiwanie śladów bytności ptaków w odpowiednim środowisku
1.19	Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217 ²⁾	Liczba terytorialnych samców	Bory świeże i wilgotne, bory mieszane świeże i wilgotne, lasy mieszane z udziałem starych świerków (<i>Picea abies</i>).	Dojrzałe drzewostany iglaste	Co 3 lata	1	Połowa marca- połowa kwietnia	–	Liczenie tuż po zmierzchu lub przed świtem samców, reagujących na stymulację głosową w potencjalnych siedliskach sóweczki w odpowiedniej porze. Punkty stymulacji głosowej co 500 m
1.20	Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223 ²⁾	Liczba terytorialnych samców	Dojrzałe drzewostany – preferuje bory sosnowe, rzadziej buczyny	Cały obszar Parku	Co 3 lata	1 – 2	25 marzec – 10 kwiecień	15 – 30 kwiecień	Liczenie metodą nasłuchów od zmierzchu do świtu odbywających się samców, stymulacja głosowa w potencjalnych siedliskach włochatki.

										Punkty stymulacji głosowej co 500 m
1.21	Zimorodek (<i>Alcedo atthis</i>)	A229 ²⁾	Gniazdowanie co najmniej 20 par	Nieuregulowane doliny czystych rzek i strumieni, z urwistymi brzegami, rzadziej także obrzeża jezior	Wzdłuż głównych rzek Parku – Drawy i Płocicznej oraz wzdłuż obrzeży wszystkich zbiorników	Nie rzadziej niż raz na 6 lat, w dwóch następujących po sobie latach, a w miarę możliwości corocznie	1	Cały maj		Liczenie - najlepiej z wody - ptaków i zajętych nor
1.22	Dzięcioł zielony (<i>Picus viridis</i>)	A235 ²⁾	Liczba samców wykazujących zachowania terytorialne	Drzewostany liściaste w dolinach rzek, z dużym udziałem martwego drewna; skraje lasów liściastych (rzadziej mieszanych)	Starsze lasy liściaste z dużym udziałem martwego drewna	Nie rzadziej niż raz na 6 lat na całym obszarze lub co 3 lata na powierzchniach próbnych	2	20 marzec – 10 kwiecień	10 – 30 kwiecień	Liczenie w godzinach porannych odbywających się samców i samców reagujących na stymulację głosową
1.23	Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236 ²⁾	Liczba samców wykazujących zachowania terytorialne	Dojrzałe drzewostany liściaste i iglaste (zwykle powyżej 100-letnie), chętnie buczyny, z dużym udziałem martwych drzew	Dojrzałe drzewostany (powyżej 80-100 lat)	Nie rzadziej niż raz na 6 lat na całym obszarze lub co 3 lata na powierzchniach próbnych	2	20 marzec-10 kwiecień	10-30 kwiecień	Liczenie bębniących lub odbywających się samców i samców reagujących na stymulację głosową (punkty stymulacji głosowej rozmieszczonych co 500 m)
1.24	Dzięcioł średni	A238 ²⁾	Liczba samców wykazujących	Drzewostany liściaste	Drzewostany ponad 80-letnie	Nie rzadziej	2 – 3	2. połowa marca	1. połowa kwietnia	Szacowanie liczebności gatunku metodą

	<i>(Dendrocopos medius)</i>		zachowania terytorialne	z dominującym udziałem starych dębów	z dominującym udziałem dębów	niż raz na 6 lat na całym obszarze lub co 3 lata na powierzchniach próbnych				kartograficzną poprzez zaznaczanie na planie powierzchni miejsc wołania samców i głosów ptaków podczas kolejnych kontroli
1.25	Pliszka górska <i>(Motacilla cinerea)</i>	A261 ²⁾	Liczba zajętych rewirów	Rzeki o wartkim nurcie	Dolina Drawy oraz Płocicznej	Nie rzadziej niż raz na 6 lat na całym obszarze	3 – 4	2.połowa IV	2.połowa VI	Szacowanie liczebności gatunku metodą kartograficzną poprzez zaznaczanie na planie powierzchni miejsc wołania samców i głosów ptaków podczas kolejnych kontroli
1.26	Mucholówka mała <i>(Ficedula parva)</i>	A320 ²⁾	Liczba zajętych rewirów	Preferowane cieniste drzewostany z przewagą buka lub grabu, lipy, dębu, rzadziej lasy i bory mieszane	Ekosystemy leśne w wieku ponad 80-lat; szczególnie cieniste buczyny	Co 3 lata na powierzchniach próbnych	4 – 6	Dwukrotny termin majowy: 2. i 3. dekada	Dwukrotny termin czerwcowy: 2. i 3. dekada	Szacowanie liczebności gatunku metodą kartograficzną, zaznaczanie na planie powierzchni miejsc śpiewu samców, ptaków z materiałem na gniazdo, ptaków zaniepokojonych i karmiących – na powierzchniach próbnych
2	Ssaki									
2.1	Mopek <i>(Barbastella barbastellus)</i>	1308 ¹⁾	Występowanie na terenie Parku	Zimowanie: schrony, piwnice. Żerowanie: tereny leśne	Znane i potencjalne miejsca zimowania	Raz do roku	1	Zima	-	Kontrola liczebności w wytypowanych schronieniach, określanie stopnia ich

										dostępności, zabezpieczenia przed niepokojeniem i kontrola warunków mikroklimatycznych panujących w tych zimowiskach.
					Powierzchnie i stanowiska letniego monitoringu nietoperzy	Co 3 lata	1	Lipiec	-	Odłowy badawcze w sieci chiropterologiczne.
2.2	Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>)	1324 ¹⁾	Występowanie na terenie Parku.	Zimowanie: schrony, piwnice. Żerowanie: tereny leśne.	Znane i potencjalne miejsca zimowania	Raz do roku	1	Zima	-	Kontrola liczebności w wytypowanych schronieniach, określanie stopnia ich dostępności, zabezpieczenia przed niepokojeniem i kontrola warunków mikroklimatycznych panujących w tych zimowiskach
					Powierzchnie i stanowiska letniego monitoringu nietoperzy	Co 3 lata	1	Lipiec	-	Kontrola w lipcu budek lęgowych, strychów wskazanych do monitoringu w celu wykrycia miejsc rozrodu i miejsc dziennego przebywania gatunku. Odłowy badawcze w sieci chiropterologiczne
2.3	Bóbr europejski	1337 ¹⁾	Liczba rodzin	Cieki i jeziora	Teren Parku	Co 3 lata	1	Listopad – styczeń	-	Inwentaryzacja magazynów pokarmu,

	<i>(Castor fiber)</i>									nor i żeremi bobrów
2.4	Wilk <i>(Canis lupus)</i>	1352 ¹⁾	Liczba osobników	Cały teren	Teren Parku	Raz do roku	1	Zima	-	Inwentaryzacja stanu liczebności populacji poprzez liczenie tropów na śniegu
2.5	Wydra <i>(Lutra lutra)</i>	1355 ¹⁾	Liczba osobników	Cieki i jeziora	Teren Parku	Co 3 lata	1	Zima (grudzień)	-	Inwentaryzacja stanu liczebności populacji poprzez liczenie tropów na śniegu
3	Płazy									
3.1	Traszka grzebieniasta <i>(Triturus cristatus)</i>	1166 ¹⁾	Liczba obserwowanych osobników dorosłych/larw	Płytkie zbiorniki wodne	Wytypowane zbiorniki wodne Parku	Co 5 lat, w wersji minimum 30 losowo wybranych zbiorników	2	Kwiecień-maj	Czerwiec-lipiec	Kontrola I – nocne wyszukiwanie z latarką godujących osobników; dzienne wyszukiwanie jaj złożonych na drobnych liściach roślin wodnych. Kontrola II – kontrola sukcesu lęgowego. Liczenie larw i młodych osobników w zbiornikach wodnych poprzedzone odłowem w siatkę
4	Ryby									
4.1	Łosoś atlantycki <i>(Salmo salar)</i>	1106 ¹⁾	Zagęszczenie osobników na metr kwadratowy siedliska. Jakość siedliska mierzona wskaźnikiem EFI+ oraz parametrami hydromorfologicznymi	Rzeki	Stale odcinki próbne do badania ichtiofauny metodą elektrołowu w rzekach	Co 6 lat	1	Wrzesień-październik	-	Połowy badawcze za pomocą agregatu prądotwórczego, liczenie i pomiar ryb. Ocena liczebności oraz ocena siedliska według metody monitorowania gatunku przyjętej w Państwowym

										Monitoringu Środowiska
			Występowanie tarła	Rzeki	Stale odcinki próbne do poszukiwania i liczenia gniazd tarliskowych ryb łososiowatych	Corocznie	1	Listopad-grudzień	-	Liczenie gniazd tarliskowych
4.2	Koza (<i>Cobitis taenia</i>)	1149 ¹⁾	Zagęszczenie osobników na metr kwadratowy siedliska. Jakość siedliska mierzona wskaźnikiem EFI+ oraz parametrami hydromorfologicznymi	Rzeki i jeziora	Stale odcinki próbne do badania ichtiofauny metodą elektropołowu w rzekach. Stanowiska do badania ichtiofauny metodą elektropołowu w jeziorach	Co 6 lat	1	Wrzesień-październik	-	Połowy badawcze za pomocą agregatu prądotwórczego, liczenie i pomiar ryb. Ocena liczebności oraz ocena siedliska według metody monitorowania gatunku przyjętej w Państwowym Monitoringu Środowiska
4.3	Głowacz białopłetwy (<i>Cottus gobio</i>)	1163 ¹⁾	Zagęszczenie osobników na metr kwadratowy siedliska. Jakość siedliska mierzona wskaźnikiem EFI+ oraz parametrami hydromorfologicznymi	Rzeki	Stale odcinki próbne do badania ichtiofauny metodą elektropołowu w rzekach	Co 6 lat	1	Wrzesień-październik	-	Połowy badawcze za pomocą agregatu prądotwórczego, liczenie i pomiar ryb. Ocena liczebności oraz ocena siedliska według metody monitorowania gatunku przyjętej w Państwowym Monitoringu Środowiska
4.4	Różanka (<i>Rhodeus amarus</i>)	5339 ¹⁾	Zagęszczenie osobników na metr kwadratowy siedliska. Jakość siedliska mierzona wskaźnikiem	Rzeki i jeziora	Stale odcinki próbne do badania ichtiofauny metodą elektropołowu w rzekach.	Co 6 lat	1	Wrzesień-październik	-	Połowy badawcze za pomocą agregatu prądotwórczego, liczenie i pomiar ryb. Ocena liczebności oraz

			EFI+ oraz parametrami hydromorfologicznymi		Stanowiska do badania ichtiofauny metodą elektropołowu w jeziorach					ocena siedliska według metody monitorowania gatunku przyjętej w Państwowym Monitoringu Środowiska
4.5	Minóg strumieniowy (<i>Lampetra planeri</i>)	1096 ¹⁾	Zagęszczenie osobników na metr kwadratowy siedliska. Jakość siedliska mierzona wskaźnikiem EFI+ oraz parametrami hydromorfologicznymi	Rzeki	Stale odcinki próbne do badania ichtiofauny metodą elektropołowu w rzekach	Co 6 lat	1	Wrzesień- październik	-	Połowy badawcze za pomocą agregatu prądotwórczego, liczenie i pomiar ryb. Ocena liczebności oraz ocena siedliska według metody monitorowania gatunku przyjętej w Państwowym Monitoringu Środowiska
5	Bezkręgowce									
5.1	Poczwarówka zwięziona (<i>Vertigo angustior</i>)	1014 ¹⁾	Zagęszczenie osobników na metr kwadratowy stanowiska	Nieużytkowane, dobrze uwodnione turzycowiska	Turzycowiska z turzycami wielkokepkowymi	Co 5 lat	1	Czerwiec	-	Liczenie osobników na znanych stanowiskach, na losowo wybranych powierzchniach próbnych oraz ocena siedliska według metody monitorowania gatunku przyjętej w Państwowym Monitoringu Środowiska
5.2	Poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1016 ¹⁾	Zagęszczenie osobników na metr kwadratowy stanowiska	Nieużytkowane dobrze uwodnione turzycowiska	Turzycowiska z turzycami wielkokepkowymi	Co 5 lat	1	Czerwiec	-	Liczenie osobników na znanych stanowiskach, na losowo wybranych powierzchniach próbnych według metody monitorowania

										gatunku przyjętej w Państwowym Monitoringu Środowiska
5.3	Skójka gruboskorupowa (<i>Unio crassus</i>)	1920 ¹⁾	Ciągłe i liczne występowanie w Drawie i Płocicznej	Rzeki	Na stanowiskach: – Kładka Podegradzie, – Kładka Konotop, – Wydrzy Głaz	Co 5 lat	1	Lipiec	-	Liczenie i pomiar osobników oraz ocena siedliska według metody monitorowania gatunku przyjętej w Państwowym Monitoringu Środowiska, bez naruszania dna akwenów
5.4	Zatoczek łamliwy (<i>Anisus vorticulus</i>)	4056 ¹⁾	Utrzymanie występowania w jez. Moczal	Silnie zarastające akweny eutroficzne	Jez. Moczal	W 1-2 roku obowiązywania planu i następnie co 5 lat	1	Czerwiec	-	Ocena zagęszczenia populacji przez odłów siatką hydrobiologiczną, z wypuszczeniem złowionych osobników
5.5	Trzepla zielona (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	1037 ¹⁾	Liczebność i zagęszczenie osobników	Cieki różnej szerokości, położone wśród bogatej strukturalnie roślinności (lasy, łąki)	Na stanowiskach: Drawa Barnimie, Drawa-Bogdanka, Drawa-Mostniki, Płociczna-Sitno, Płociczna-Ostrowiec	Co 3 lata	2	1. dekada czerwca	2-3. dekada czerwca	Liczenie wylinek na wyznaczonych odcinkach brzegu rzeki
5.6	Zalotka większa (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)	1042 ¹⁾	Pospolite występowanie w jeziorach Parku	Czyste zarastające szuwarem zbiorniki z wykształconą strefą nymfeidów	Na stanowiskach: Sitno (408a, zachodni brzeg), Płociowe (407a, północny kraniec), Jamno (406a, północny kraniec), Zdroje (409a, -	Co 3 lata	1	III dekada maja	-	Liczenie latających samców oraz wylinek na 100 m odcinku brzegu jeziora lub na całych brzegach jeziora dystroficznego

					południowy kraniec), Jezioro Ostrowieckie (415a, most), Miradz (45f), Pustelnik (77b), Pustelnia (84d).					
5.7	Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	1060 ¹⁾	Liczba osobników dorosłych obserwowanych na transekcie	Wilgotne łąki ze szczawiem (<i>Rumex</i> sp.)	Wilgotne łąki, torfowiska niskie	Co 5 lat	2	Czerwiec	Lipiec	Zgodnie z wytycznymi dla monitoringu opracowywanymi przez GIOŚ
5.8	Pachnica dębowa (<i>Osmoderma barnabita</i>)	1084 ¹⁾	Liczba zasiedlonych drzew	Stare dziuplaste drzewa liściaste z dobrze rozwiniętymi próchnowiskami	Uroczysko Radęcin oraz inne stanowiska w przypadku ich zlokalizowania	Co 3 lata	1-2	Lipiec – sierpień	-	Wyszukiwanie i liczenie zasiedlonych drzew na podstawie obecności odchodów larw
6	Rośliny									
6.1	Lipiennik Loesela (<i>Liparis loeseli</i>)	1903 ¹⁾	Zachowanie istniejącego stanowiska w uroczysku Kłocie Ostrowieckie	Lipiennik Loesela (<i>Liparis loeseli</i>)	Stanowisko w uroczysku Kłocie Ostrowieckie	Co rok	1	Lipiec-sierpień	-	Liczenie osobników kwitnących i płonnych
						Rejestracja ciągła	-	Ciągle		Ciągła rejestracja poziomu wody gruntowej za pomocą rejestrującego czujnika automatycznego

Rozdział 10

OBSZARY I MIEJSCA UDOSTĘPNIANE DLA CELÓW EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH, AMATORSKIEGO POŁOWU RYB ORAZ SPOSOBY ICH UDOSTĘPNIANIA

1. Obszary i miejsca udostępniane dla celów edukacyjnych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane ⁶⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Sala edukacyjna w budynku dyrekcji Parku, oddział 110A	Pod opieką edukatora	30
2	Sala edukacyjna w budynku Stacji Terenowej Parku w Ostrowitem, oddział 318	Pod opieką edukatora	50
3	Centrum edukacyjno-recepcyjne w Drawnie, Izba Tradycji Kulturowej w Ostrowitem, punkty informacyjno-recepcyjne w Bogdance i w Głusku – po ich zorganizowaniu.	Indywidualnie lub grupowo	Bez limitu
4	Ścieżki dydaktyczne: 1. „Barnimie”, 2. „Międzybór”, 3. „Drawnik”, 4. „Jezioro Ostrowieckie”, 5. „Głusko”, 6. ścieżka edukacji geologicznej w dolinie Drawy k. Drawnika, 7. inne, po wyznaczeniu i zorganizowaniu wg potrzeb w strefie recepcyjnej ruchu turystycznego obejmującej oddziały 110-130, 338-340, 354-355, 368-370, 377, 385-386, 393-394, 402-405	Indywidualnie lub grupowo	120 na każdej ze ścieżek

5	Powierzchnie edukacyjne: 1. „Geologia” (112d), 2. „Kamienie” (113c), 3. kolekcja dendrologiczna drzew i krzewów Puszczy Drawskiej (124f, 128c) po jej zorganizowaniu, 4. kolekcje tradycyjnych drzew i krzewów oraz roślin uprawnych oraz tradycyjne sady (112b, 137Aa, 370d) 5. inne, po wyznaczeniu i zorganizowaniu wg potrzeb w strefie recepcyjnej ruchu turystycznego obejmującej oddziały 110-130, 338-340, 354-355, 368-370, 377, 385-386, 393-394, 402-405.	Indywidualnie lub grupowo	60 na każdej powierzchni
6	Dawne cmentarze w Ostrowitem (303g), Springe (312g) i Kniei (164b)	Indywidualnie lub grupowo	60 na każdym obiekcie
7.	Park podworski w Barnimiu	Indywidualnie lub grupowo	Bez limitu
8.	Nieudostępniony w inny sposób obszar Parku objęty ochroną czynną lub krajobrazową, z wyłączeniem stref wyznaczonych dla ochrony antropofobnych gatunków zwierząt	Poruszanie się tylko pieszo, pod opieką edukatora	60

2. Obszary i miejsca udostępniane dla celów turystycznych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane ⁶⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Rzeka Drawa w granicach Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udostępnianie do spływów kajakowych od 1 lipca do 15 marca, w godzinach od 09:00 do 19:00. 2. Spływ wyłącznie przy użyciu sprzętu pływającego o napędzie wiosłowym. 3. Spływ po wniesieniu opłaty. 4. Dozwolony spływ rzeką bez wychodzenia na brzeg, poza miejscami wyznaczonymi do biwakowania lub odpoczynku i koniecznością ominięcia zwałów drzew uniemożliwiających 	750

		<p>przepłynięcie.</p> <p>5. Możliwość wodowania i odbioru kajaków na miejscach biwakowania Drawnik, Barnimie, Bogdanka, Sitnica, Pstrąg, Kamienna.</p> <p>6. Jeżeli 1 lipca przypada w weekend, udostępnianie Drawy do spływów kajakowych rozpoczyna się w piątek tegoż weekendu</p>	
2	Korytnica, od mostu Bogdanka do ujścia Korytnicy do Drawy	<p>1. Udostępnienie nieodpłatne, od 1 lipca do 15 marca, w godzinach od 09:00 do 19:00.</p> <p>2. Jeżeli 1 lipca przypada w weekend, udostępnianie Korytnicy do spływów kajakowych rozpoczyna się w piątek tegoż weekendu</p>	Bez limitu
3	Miejsca odbioru kajaków: 1. „Most Zatom”, 2. „Korytnica”, 3. „Most niskowodny”	Możliwość odbioru kajaków. Brak możliwości biwakowania.	Bez limitu
4	Miejsce odpoczynku „Kładka Podegrodzie”	Możliwość odpoczynku. Brak możliwości biwakowania.	70
5	Miejsce odpoczynku „Most Barnimie”	Możliwość odpoczynku. Brak możliwości biwakowania.	70 osób, z możliwością organizacji uroczystości kościelnych oraz imprez promocyjnych i edukacyjnych Parku bez limitu osób
6	Miejsca biwakowania nad Drawą: 1. „Drawnik”, 2. „Barnimie”, 3. „Bogdanka”, 4. „Sitnica”, 5. „Pstrąg”, 6. „Kamienna”	<p>1. Możliwość biwakowania po wniesieniu opłaty. Liczba miejsc limitowana w celu zapewnienia turystom komfortu pobytu oraz utrzymania liczby korzystających z miejsc biwakowania w granicach ich pojemności turystycznej.</p> <p>2. Zabronione jest mycie się w rzece z używaniem mydła, szamponów i innych detergentów.</p> <p>3. Palenie ognisk na miejscach biwakowania dozwolone jest tylko w wyznaczonych do tego celu miejscach.</p> <p>4. Parkowanie pojazdów na miejscach biwakowania jest dozwolone wyłącznie w oznakowanej strefie do tego przeznaczonej</p>	<p>1. Drawnik – 50 osób, z możliwością organizacji imprez promocyjnych i edukacyjnych Parku bez limitu osób,</p> <p>2. Barnimie – 60 osób,</p> <p>3. Bogdanka – 200 osób,</p> <p>4. Sitnica – 80 osób,</p> <p>5. Pstrąg – 200 osób,</p> <p>6. Kamienna – 60 osób</p>
7	Szlaki turystyczne: 1. Szlak czerwony Drawno – Barnimie 2. Szlak czerwony Barnimie –	<p>1. Udostępnione do ruchu pieszego, rowerowego i narciarskiego, od świtu do zmierzchu.</p> <p>2. Do poruszania się rowerem na</p>	60 osób dziennie na każdym z wymienionych odcinków szlaków

	<p>Zatom</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Szlak czerwony Zatom – Święta Hala – Moczele 4. Szlak czerwony Moczele – Głusko 5. Szlak czerwony Głusko – Elektrownia Wodna Kamienna – Stare Osieczno 6. Szlak czerwony Jeleni Róg – Most za Węgornią – Pustelnia 7. Szlak czerwony Pustelnia – most na Płyćcinie – punkt widokowy Śmiałkowe Wzgórze – jez. Zdroje (Wydrowe) – jez. Marta – Martwica 8. Szlak niebieski Dolina Cieszynki – most za Węgornią – punkt widokowy Stara Węgornia – Ostrowite 9. Szlak niebieski Ostrowite – jez. Czarne – most Karolinka – Jagoda 10. Szlak niebieski Martwica – Głodne Jeziorka – most na Runicy 11. Szlak niebieski Most koło Miradza – Miradz 12. Szlak niebieski Moczele – jez. Ostrowieckie 13. Szlak czarny jez. Ostrowieckie – Ostrowite 14. Szlak żółty Pustelnia – Jez. Ostrowieckie – Głusko 15. Szlak żółty Jagoda – Stare Osieczno 16. Szlak zielony Zatom – leśniczówka Międzybór – Tragankowe Urwisko 	<p>odcinkach trudnych i uciążliwych mogą być wyznaczone alternatywne, równoległe drogi leśne</p>	
8	<p>Szlaki konne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oznakowany szlak konny „Zatom”, 2. Oznakowany szlak konny „Drawnik – Zatom” 	<p>Udostępnione do jazdy konnej wierzchem, od świtu do zmierzchu</p>	<p>30 dziennie na każdym z wymienionych szlaków</p>
9	<p>Drogi dla pojazdów, inne niż drogi publiczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Miradz – Martew, 2. Pustelnia – Załom, 3. Drogi dojazdowe do miejsc biwakowania Barnimie, Bogdanka, Sinica, Pstrąg, Kamienna oraz do wyznaczonych miejsc obioru kajaków. 	<p>Udostępnione do ruchu pojazdów przez całą dobę</p>	<p>Bez limitów liczby osób</p>

10	Miejsca postoju pojazdów: „Sitno”, „Drewniany Kamień”, „Pustelnia”, „Rogoźnica”, „Jezioro Ostrowieckie”, „Ostrowite”, „Springe”, „Bogdanka”, „Międzybór”	Możliwość postoju pojazdów, przez całą dobę	Bez limitów liczby osób
----	---	---	-------------------------

3. Obszary i miejsca udostępniane dla celów rekreacyjnych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane ⁶⁾	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Miejsce rekreacji nad jez. Ostrowieckim (oddział 355b)	Udostępnione do plażowania i rekreacji nadwodnej	40
2	Park podworski w Barnimiu	Indywidualnie lub grupowo	Bez limitu

4. Obszary i miejsca udostępniane dla celów amatorskiego połowu ryb

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Jez. Sitno – brzeg przy oddziałach 14, 15	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udostępnienie tylko w okresie 1 kwietnia – 30 listopada. 2. Połów tylko z pomostów. 3. Połów po wykupieniu licencji w Parku, których liczba jest limitowana w celu minimalizacji presji wędkowania na przyrodę DPN. 4. Wymiar ochronny dla szczupaka 50 cm i limit dzienny 2 sztuki, zabrania się połowu troci jeziorowej, łososia, certy, nie obowiązują limity ilościowe połowu leszczy, płoci i krąpi. 5. Połów bez zanieczyszczenia ryb ani stosowania żywych ryb jako przynęty. 6. Obowiązek przedłożenia Parkowi informacji o dokonanych połowach. 7. Dojście do stanowisk wędkarskich wyłącznie oznakowanym dojściem od miejsca postoju pojazdów 	20 osób dziennie
2	Jez. Ostrowieckie – brzeg przy oddziałach 93, 100, 108, 306, 321, 340, 355	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udostępnienie tylko w okresie 1 kwietnia – 30 listopada. 2. Połów tylko z pomostów. 3. Połów po wykupieniu licencji w Parku, których liczba jest limitowana w celu minimalizacji presji wędkowania na przyrodę DPN. 4. Wymiar ochronny dla szczupaka 	50 osób dziennie

		<p>50 cm i limit dzienny 2 sztuki, zabrania się połowu troci jeziorowej, łososia, certy, nie obowiązują limity ilościowe połowu leszczy, płoci i krąpi.</p> <p>5. Połów bez zaniechania ryb ani stosowania żywych ryb jako przynęty.</p> <p>6. Obowiązek przedłożenia Parkowi informacji o dokonanych połowach.</p> <p>7. Dojście do stanowisk wędkarskich wyłącznie szlakiem turystycznym biegnącym brzegiem jeziora.</p>	
3	Rzeka Drawa od wypływu z jez. Dubie w Drawnie do mostu niskowodnego k. Żeleźnicy (oddziały 427-430)	<p>1. Udostępnienie w okresach:</p> <p>a) od 1 stycznia do 31 stycznia wyłącznie na sztuczną muchę i z wyłączeniem możliwości połowu lipienia,</p> <p>b) od 1 lutego do 14 marca na sztuczną muchę lub spinning, z wyłączeniem możliwości połowu lipienia,</p> <p>c) od 15 lipca do 30 września na sztuczną muchę lub spinning,</p> <p>d) od 30 września do 31 grudnia wyłącznie na sztuczną muchę.</p> <p>2. Połów po wykupieniu licencji w Parku, których liczba jest limitowana w celu minimalizacji presji wędkowania na przyrodę DPN.</p> <p>3. Połów wyłącznie na zasadzie łowienia i wypuszczania („no kill”), niedozwolone zabieranie ryb.</p> <p>4. Sztuczne muchy muszą być wykonane na haczykach bezzadziorowych, a kotwice pozbawione zadziorów.</p> <p>5. Dojście do rzeki wyłącznie udostępnionymi drogami i szlakami turystycznymi. Wędkarzom dozwolone jest poruszanie się w nurcie rzeki i po jej brzegach.</p>	20 osób dziennie

Rozdział 11

MIEJSCA, W KTÓRYCH MOŻE BYĆ PROWADZONA DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA I ROLNICZA

1. Wykaz miejsc, w których może być prowadzona działalność handlowa

Lp.	Miejsce udostępniane	Lokalizacja ⁶⁾
1.	Sklepy wiejskie	Głusko, Zatom
2.	Siedziba Parku lub centrum recepcyjno-edukacyjne Parku po jego zorganizowaniu	Drawno
3.	Punkt Informacji Turystycznej – Przystań Wodna w Drawnie	Drawno
4.	Punkt Informacyjny w Głusku	Głusko
5.	Izba Tradycji Kulturowej – po jej zorganizowaniu	Ostrowite
6.	Punkt recepcyjno-informacyjno-edukacyjny Bogdanka, w przypadku jego zorganizowania	Bogdanka
7.	Szkółka tradycyjnych odmian lokalnych roślin uprawnych i ozdobnych	Drawnik
8.	Miejsca udostępnione do biwakowania (możliwość prowadzenia sprzedaży obwoźnej za zgodą dyrektora Parku)	Miejsca biwakowania: Drawnik, Barnimie, Bogdanka, Sitnica, Pstrąg, Kamienna

2. Wykaz miejsc, w których może być prowadzona działalność rolnicza

Lp.	Miejsce udostępniane ⁶⁾
1.	Oddziały: 110Ao,p,r,t,w, 112b, 121a,i,k, 125c,d,f,g,i, 126b, 219o, 370d – prowadzenie tradycyjnych upraw rolnych, w tym upraw tradycyjnych roślin uprawnych
2.	Oddziały: 112b, 137Aa, 370d – prowadzenie sadów
3.	Oddziały: 10i, 12b, 12d, 12l, 12n, 12o, 13b, 13c, 16i, 17f, 19a, 19b, 20a, 21b, 30g, 31a, 31i, 40i, 49f, 51f, 52d, 52g, 53h, 55c, 56b, 56c, 56d, 78c, 103g, 103h, 110c, 118c, 120a, 121dx, 125h, 126f, 127a, 143g, 143i, 145b, 148d, 150i, 200g, 213h, 213k, 219j, 219k, 226h, 230f, 232d, 292i, 294d, 310l, 312k, 312p, 318d, 318g, 318l, 343b, 353f, 360d, 369f, 369i, 385n, 386k, 386p, 387f, 392b, 393l, 393o, 393p, 393t, 393w, 394c, 394f, 394h, 394k, 398l, 398n, 398o, 401c, 402m, 402n, 403b, 403c, 403k, 404g, 404l, 404m, 141Aa, 142Ac – koszenie lub wypas, stanowiące działanie ochronne dla ochrony półnaturalnych ekosystemów nieleśnych.
4.	Użytki rolne w strefie ochrony krajobrazowej.

Rozdział 12

USTALENIA DO STUDIÓW UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMIN, MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO, WIELKOPOLSKIEGO I ZACHODNIOPOMORSKIEGO, DOTYCZĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIA ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH LUB ZEWNĘTRZNYCH NA OBSZARZE PARKU ORAZ WSKAZANIA NIEZBĘDNE DO UTRZYMANIA LUB ODTWORZENIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT DLA, KTÓRYCH OCHRONY WYZNACZONO OBSZARY NATURA 2000 LASY PUSZCZY NAD DRAWĄ PLB320016 I UROCZYSKA PUSZCZY DRAWSKIEJ PLH320046

I. Określa się następujące ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Bierzwnik, Człopa, Drawno, Dobiegniew, Krzyż, Tuczno, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i wielkopolskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych:

- 1) W zakresie ochrony powiązań ekologicznych Parku proponuje się:
  - a) zachowanie ciągłości kompleksów leśnych w kierunku północnym, wschodnim i południowo-wschodnim, zachodnim, w tym uwzględnienie potrzeby zachowania drożności korytarzy ekologicznych dla zwierząt lądowych w przypadku lokalizacji inwestycji mogących stanowić barierę ekologiczną,
  - b) zachowanie otuliny Parku jako terenu wolnego od elektrowni wiatrowych,
  - c) odtworzenie i zachowanie ciągłości ekologicznej rzek dla ryb dwuśrodowiskowych: Drawy, Noteci, Warty i Odry na terenie Parku i w biegu rzek poniżej niego,
  - d) odtworzenie i zachowanie ciągłości ekologicznej rzek Słopiczy powyżej Parku do jeziora Dominikowskiego oraz Korytnicy powyżej Parku do jeziora Nowa Korytnica, jako potencjalnych miejsc tarliskowych ryb żyjących na obszarze Parku,
  - e) wykluczenie wielkopowierzchniowego ogradzania terenów, tworzącego lokalne bariery ekologiczne,
  - f) utworzenie lokalnej sieci ekologicznej Puszczy Drawskiej złożonej z form ochrony przyrody, w szczególności rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych i innych w razie potrzeby, zapewniających możliwość rozprzestrzeniania się roślin, grzybów i zwierząt o wysokich wymaganiach względem jakości środowiska przyrodniczego.
- 2) W zakresie planowania przestrzennego proponuje się – wskazanie obszarów miejscowości Głusko i Zatom, jako wymagających sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących całość tych miejscowości, uwzględniających, w szczególności ochronę przyrody, ochronę zabytkowego układu ruralistycznego oraz ochronę tradycyjnych lokalnych cech architektury, w tym elementów, o których mowa w pkt 5b.
- 3) W zakresie stosunków wodnych i gospodarowania wodami proponuje się:
  - a) utrzymanie naturalnego charakteru strefy brzegowej wód w otulinie Parku, jako zabezpieczenia przed dopływem do Parku zanieczyszczeń,
  - b) wykluczenie poborów wód podziemnych mogących wpłynąć negatywnie na przyrodę Parku, w tym na stan ekosystemów zasilanych wodami podziemnymi.
- 4) W zakresie gospodarki rolnej i leśnej proponuje się:
  - a) utrzymanie obecnej granicy polno-leśnej w otulinie Parku,
  - b) niewprowadzanie, w gospodarce leśnej ani rolnej, gatunków roślin mogących zagrozić przyrodzie Parku,
  - c) niestosowanie, w otulinie Parku, dawek nawożeniowych przekraczających 60 kg N/ha,
  - d) nielokalizowanie, w promieniu 50 km od granic parku, ferm norek,
  - e) zapewnienie ochrony wód przed dopływem biogenów, w tym poprzez stosowanie stref buforowych przy brzegach wód i rowów;
- 5) W zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami proponuje się:
  - a) uwzględnienie ochrony zabytków na obszarze Parku, w szczególności
    - układu ruralistycznego osady Ostrowite i czterech zagród składających się na tę osadę,

- osady Głusko w granicach dawnego kompleksu dworsko-parkowo-folwarcznego, wraz z kościołem, budynkiem folwarcznym (czworak), zagrodami nr 1, 2, 3, 22, 23 oraz Głusko-Rybakówka), dawną kostnicą, kuźnią, trafostacją, pozostałościami wodociągu wiejskiego, pomnikiem poległych w I wojnie światowej; w tym uwzględnienie konieczności ochrony w/w obiektów, utrzymania i konserwacji historycznego układu i gabarytu dróg, utrzymania i kontynuacji historycznej linii zabudowy wzdłuż drogi Drawno-Stare Osieczno, niedopuszczenia do powstania drugiej linii zabudowy na tyłach istniejących posesji, utrzymania i kontynuacji rozplanowania zabudowy w obrębie działek we wsi - dwubudynkowe z budynkiem mieszkalnym usytuowanym kalenicowo, ochrony przed zabudową enklaw krajobrazu otwartego, utrzymania tradycyjnych cech architektury lokalnej,
  - parku w Głusku,
  - elektrowni wodnej Kamienna,
  - wsi Zatom w granicach historycznego zainwestowania, wraz z zagrodami 1, 2, 4, 6, 15, 17, 18, 19, 22, 38, 40, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 54, budynkami gospodarczymi na posesjach 4, 15, 22, 54, dawną szkołą (nr 36), dawną remizą, trafostacją, miejscem dawnej lokalizacji pomnika poległych w I wojnie światowej; w tym uwzględnienie konieczności ochrony w/w obiektów, utrzymania i konserwacji historycznego przebiegu drogi z zachowaniem jej przebiegu, przekroju, linii rozgraniczających; kontynuacji historycznej linii zabudowy z uwzględnieniem pierwotnego owalnicowego układu przestrzennego wsi (zabudowa odsunięta w głąb parceli w centralnej części układu przestrzennego) i kalenicowego układu budynków mieszkalnych, lokalizowanych z frontu; kontynuacji organizacji zabudowy w ramach zagród (trzy i czterobudynkowe w centralnej części wsi, dwubudynkowe na obrzeżach), z zamknięciem podwórza budynkiem równoległym do mieszkalnego; rewaloryzacji układu przestrzennego poprzez możliwość wypełnienia pustek po rozebranych i nieodtworzonych budynkach mieszkalnych; uczytelnienia dawnego owalnicowego układu przestrzennego wsi na trójkątnej działce przed posesjami o nr 13, 14 i 15, w szczególności poprzez zmianę przebiegu ogrodzeń na zgodny z granicami działek, kontynuacji tradycyjnej szerokości frontu parceli budowlanej w podziałach własnościowych, zachowanie i kontynuacja tradycji przedogródków, nielocalizowania nowej zabudowy wzdłuż dawnych dróg polnych na tyłach historycznych zagród, ochrony przed zabudową enklaw krajobrazu otwartego oraz niedopuszczenie do ich zalesienia lub zarośnięcia, utrzymania tradycyjnych cech architektury lokalnej,
  - zabytkowych zagród leśniczówek w Rogoźnicy, Zaciszu, Żeleźnicy, Międzyborze, Mostnikach, w tym zachowania tradycyjnych cech architektury lokalnej,
  - budynku przy ul. Kolejowej 20 w Drawnie, przewidywanego do adaptacji na cele edukacyjne lub muzealne Parku, w tym zachowania cech jego tradycyjnej architektury,
  - założenia dworsko-parkowego w Barnimiu wraz z pozostałościami dworu; z uwzględnieniem potrzeby jego rewaloryzacji,
  - brukowych nawierzchni dróg, w szczególności Głusko-Podszkle, Osieczno-Moczele-granica Parku, dojazd do miejsca biwakowania Pstrąg, dojazd do Świętej Hali oraz droga w kierunku Radachowa, a także kamiennych słupów przydrożnych i drogowaskazowych,
  - mostów o walorach zabytkowych: kolejowego na Drawie k. Drawnika, drogowego w Barnimiu, drogowego w Moczelałach, drogowego na Kanale Głuchym w ciągu drogi do Ostrowitego, drogowego niskowodnego na Drawie w Głusku,
  - alei przydrożnych w Głusku, Ostrowitem i Zatomiu, z uwzględnieniem potrzeby uzupełnienia powstających w nich luk,
  - systemu Kanału Sicińskiego, Kanału Głuchego i kompleksu stawów Rybakówka, jako zabytku hydrotechniki,
  - pozostałości umocnień Wału Pomorskiego jako zabytków techniki fortyfikacyjnej,
- b) uwzględnienie zachowania i kontynuacji lokalnych cech tradycyjnej architektury w Parku, oraz wskazanie zachowania i kontynuacji tych cech jako pożądanego kierunku w otulinie Parku, w tym:
- ceglanego lica ścian lub konstrukcji ryglowej ścian, podmurówek kamiennych, dachów dwuspadowych pokrytych dachówką ceramiczną, okien o kształcie pionowego prostokąta z podziałami, ganków drewnianych,
  - usytuowania budynków na działce: budynek mieszkalny usytuowany kalenicowo zgodnie z historyczną linią zabudowy, pozostałe budynki w układzie czworobocznym z tyłu, przedogródki z frontu, ogrodzenia, bramy, furki drewniane sztachetowe,
  - tradycyjnych nasadzeń w obrębie przedogródków, lokalne odmiany sadowniczo-ogrodnicze w ogrodach,

- utwardzenia wjazdów, chodników na działce - kamienne bruki,
  - profilu ulic - jezdnia utwardzona (najlepiej kamienną kostką brukową), pobocze ziemne, między jezdnią i poboczem odwodnienie umocnione drobnym/małym kamieniem polnym,
  - formy architektonicznej budynków mieszkalnych: parterowe o wysokości do okapu dachu zbliżonej do budynków historycznych, dach stromy, symetryczny o kącie nachylenia połaci 45°, kryty dachówką ceramiczną, możliwe stosowanie naczółków, niewielkich lukarn typu „wół oko” i deskowania szczytów; murowane z elewacjami z cegły klinkierowej lub o konstrukcji szkieletowej drewnianej z wypełnieniem cegłą (lico klinkierowe lub otynkowane) lub tynkowane z detalem (obramowania okien i drzwi) z klinkieru, kamienna podmurówka; okna stojące, stolarka z krzyżowym podziałem z zaleceniem dalszych drobniejszych podziałów (bez stosowania okien o asymetrycznym podziale); nadproża okienne i drzwiowe płaskie lub spłaszczony łuki; możliwe drewniane ganki, kamienne lub murowane schodki przed drzwiami wejściowymi; zalecane drewniane okiennice,
  - forma architektoniczna pozostałych budynków w obrębie działki: parterowe o wysokości nie większej niż do kalenicy dachu budynku mieszkalnego na danej działce; dachy strome o kącie nachylenia połaci 45° kryte dachówką ceramiczną; murowane z elewacjami z cegły klinkierowej lub tynkowane, także o konstrukcji szkieletowej drewnianej z wypełnieniem cegłą (lico klinkierowe lub otynkowane; deskowanie szczytów i pasa pod okapem dachu.
- c) uwzględnienie ochrony zabytków w otulinie Parku, stanowiących element środowiska kulturowego Parku.
- 6) Wskazania w zakresie szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz niezbędnych ograniczeń w ich użytkowaniu, proponuje się:
- a) skablowanie lub likwidacja napowietrznych linii energetycznych na terenie Parku,
  - b) wyznaczenie obszarów rozwoju miejscowości, na których przewiduje się kontynuację zabudowy i uzupełnienia istniejącej zabudowy, obejmujących wszystkie funkcje konieczne do prawidłowego rozwoju wsi, w tym funkcje publiczne, cenne kulturowo oraz uwzględniających lokalne korytarze ekologiczne, zaproponowanych w części II załącznika,
  - c) wykluczenie lokalizacji zabudowy w Parku i otulinie, poza obszarami rozwoju miejscowości o których mowa w pkt a, w tym lokalizowania nowej zabudowy na terenach leśnych i rolnych,
  - d) likwidacje zabudowy - funkcji kolizyjnych krajobrazowo:
    - fragment terenów w obowiązującym „Planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego terenów działek 159 i 156/3 przeznaczonych na zieleni urządzonej, tereny sportowe, ujęcie wody i zabudowę letniskową” (uchwała nr XIX/112/96 Rady Miejskiej w Drawnie z dnia 24 maja 1996 r.) w miejscowości Dominikowo,
    - część zabudowy fermy tuczu trzody chlewnej w Chomętowie,
    - prywatne miejsce namiotowe i campingowe na wysokości Mostnik - Przesieki / Nowe Osieczno (przeniesienie funkcji na teren sąsiedni),
  - e) utrzymanie drogi Stare Osieczno-Bogdanka w charakterze drogi lokalnej, nieprowadzącej ruchu tranzytowego,
  - f) ograniczanie stosowania oświetlenia w Parku, a w otulinie Parku stosowanie oświetlenia ograniczającego rozpraszanie światła.
- 7) W zakresie ochrony wód i gleb, proponuje się:
- a) dążenie do wyposażenia wszystkich jednostek osadniczych w Parku i otulinie w infrastrukturę ochrony środowiska, a w szczególności w lokalne lub zbiorcze sieci kanalizacji sanitarnej, w lokalne systemy podczyszczania wód opadowych zbieranych z terenów komunikacyjnych i przemysłowych (dróg, parkingów, obiektów turystycznych i innych nawierzchni utwardzonych), z możliwością stosowania zbierania ścieków w szczelnych zbiornikach bezodpływowych, lecz z wykluczeniem stosowania oczyszczalni przydomowych,
  - b) stosowanie, w utrzymywaniu wód w otulinie Parku, dobrych praktyk, ograniczających zamulenie wód, podtrzymujących zdolność samooczyszczania przez utrzymanie zróżnicowania hydromorfologicznego; utrzymujących naturalną roślinność w wodach i na ich brzegach, w tym zadrzewienia, zakrzewienia i strefy roślinności zielonej stanowiące strefy buforowe wzdłuż wód.
- 8) W zakresie ochrony powietrza, proponuje się – promowanie w obszarze Parku i na jego otulinie niskoemisyjnych technologii grzewczych oraz odnawialnych źródeł energii niewpływających negatywnie na krajobraz i ekosystemy.

Część II. Obszary rozwojowe miejscowości, o których mowa w części I, pkt 6b

Legenda:

- Granica DPN
- Granica otuliny DPN
- Działki ewidencyjne gruntów
- Budynki
- Zabudowa
- Łąki i pastwiska
- Drzewostany
- Zręby
- Uprawy i miodniki
- Grunty orne
- Wody stojące
- Wody płynące
- Sady
- Bagna i torfowiska
- Zadrzewienia

Użytkowanie terenów

 DPN	Obiekty będące własnością Drawieńskiego Parku Narodowego
 A	Obiekty administracji
 A/UG	Obiekty administracji z usługą gastronomii
 UG	Obiekty usług gastronomii
 UH	Obiekty usług handlu
 UH/UG	Obiekty usług handlu i gastronomii
 UI	Obiekty usług innych
 UK	Obiekty usług kultury
 UO	Obiekty usług oświaty
 UR	Obiekty usług rzemiosła
 US	Obiekty usług sportu i rekreacji
 UT	Obiekty usług turystycznych
 UT/UG	Obiekty usług turystycznych i gastronomii

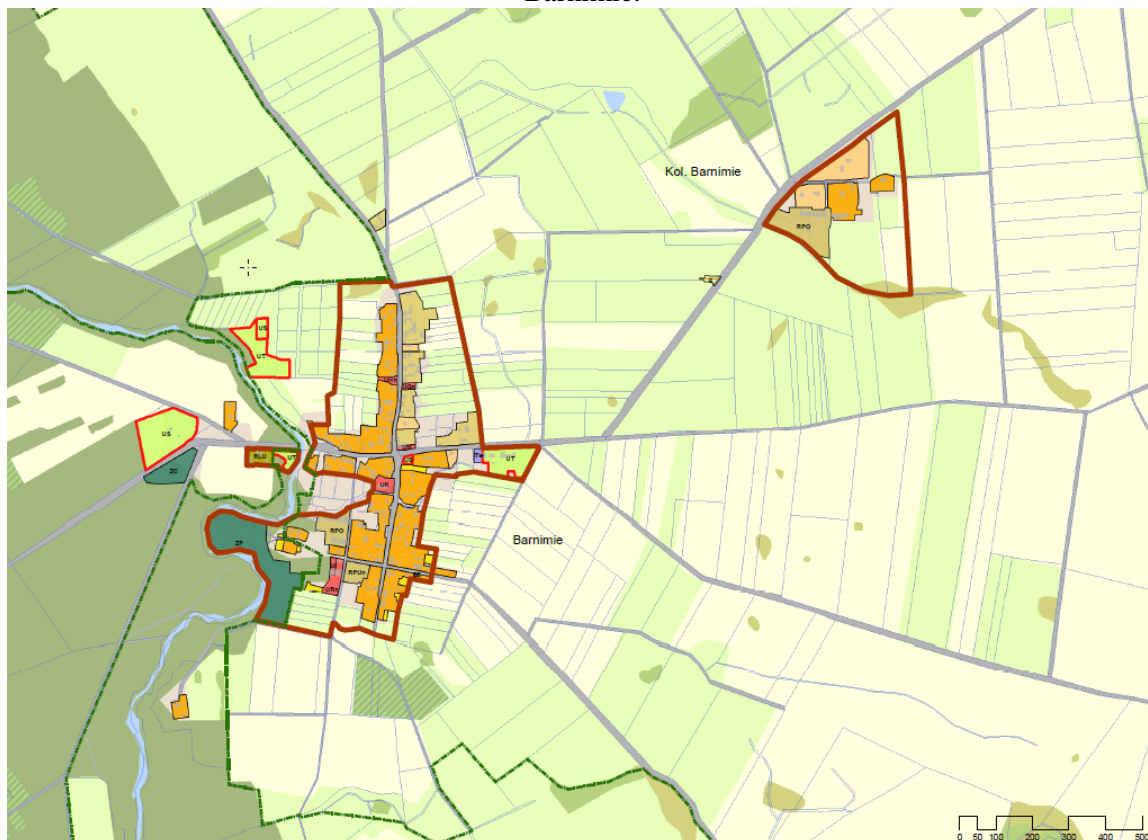
 UT/UK	Obiekty usług kultury i usług turystyki
 UZ	Obiekty usług zdrowia
 UL	Obiekty usług łączności
 MN	Zabudowa jednorodzinna
 MN/KS	Zabudowa jednorodzinna z parkingiem
 MN/UG	Zabudowa jednorodzinna i gastronomia
 MN/UR	Zabudowa jednorodzinna i rzemieślnicza
 MN/UT	Zabudowa jednorodzinna z usługami turystycznymi i rekreacyjnymi
 MW/MN	Zabudowa mieszana wielorodzinnno-jednorodzinna
 EE/MN	Obiekty elektroenergetyczne na terenie zabudowy jednorodzinnej
 MN/UH	Zabudowa jednorodzinna z obiektem handlowym
 MW	Zabudowa wielorodzinnna
 MNR	Zabudowa mieszana jednorodzinno-siedliskowa
 MNR/UH	Zabudowa mieszana jednorodzinno-siedliskowa ze sklepem
 MNR/UT	Zabudowa mieszana jednorodzinno-siedliskowa z usługami turystycznymi i rekreacyjnymi
 RM	Zabudowa siedliskowa
 RM/UT	Zabudowa mieszana siedliskowa z usługami turystycznymi i rekreacyjnymi
 MNL	Zabudowa jednorodzinno-letniskowa
 ML	Zabudowa letniskowa
 ML/UT	Zabudowa letniskowo-rekreacyjna
 ZN	Tereny zieleni niskiej urzędzonej
 ZP	Tereny zieleni parkowej
 ZC	Tereny cmentarzy
 ZD	Ogrody działkowe
 RO	Ogrody
 RPO	Obiekty produkcji rolniczej
 RPU	Obiekty obsługi rolnictwa

 RRO	Stawy rybne
 RRO/UT	Stawy rybne na potrzeby rekreacji
 RLU	Obiekty gospodarki leśnej
 P	Obiekty przemysłowe
 S	Magazyny
 S/UR/EC	Składy, warsztaty, kotłownia
 PE	Tereny powierzchniowej eksploatacji kopalin
 ITw	Obiekty infrastruktury wodociągowej
 ITk	Obiekty infrastruktury kanalizacyjnej
 EE	Obiekty elektroenergetyczne
 EE/MNn	Obiekty elektroenergetyczne na terenie zabudowy jednorodzinnej
 EG	Stacja redukcyjno - pomiarowa i stopnia
 EC	Kotłownie
 KK	Tereny komunikacji kolejowej
 KS	Tereny komunikacji samochodowej
 KS/UH	Tereny komunikacji samochodowej i handlu
 Ws	Zbiorniki wodne, stawy
 TZ	Jednostka wojskowa
 g	Obiekty gospodarcze, garaże
 r	Obiekty zrujnowane
 n	Obiekty nie użytkowane

Tereny rozwojowe miejscowości

	Obszar rozwoju miejscowości
	Funkcje kolizyjne krajobrazowo - do likwidacji
	Tereny nie podlegające rozbudowie (pozostałe tereny zainwestowane wg inwentaryzacji)

Barnimie:

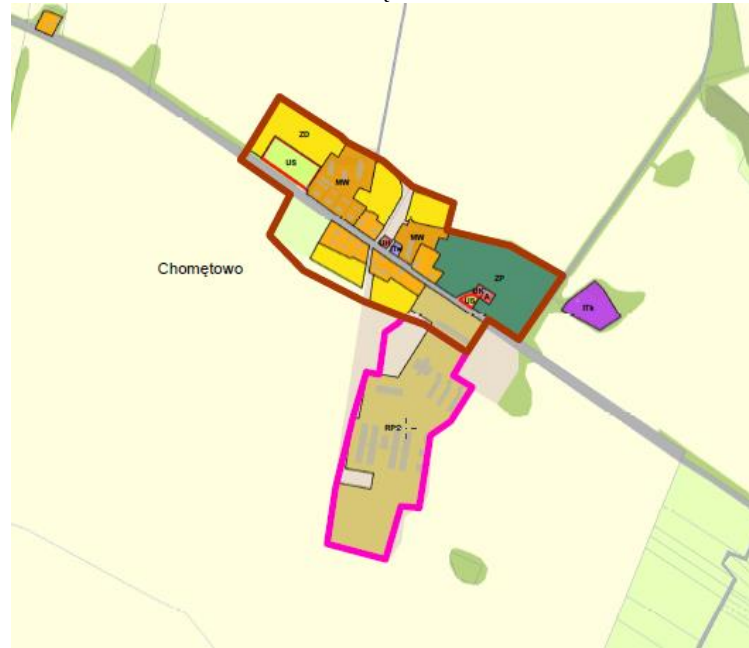
Borowiec:

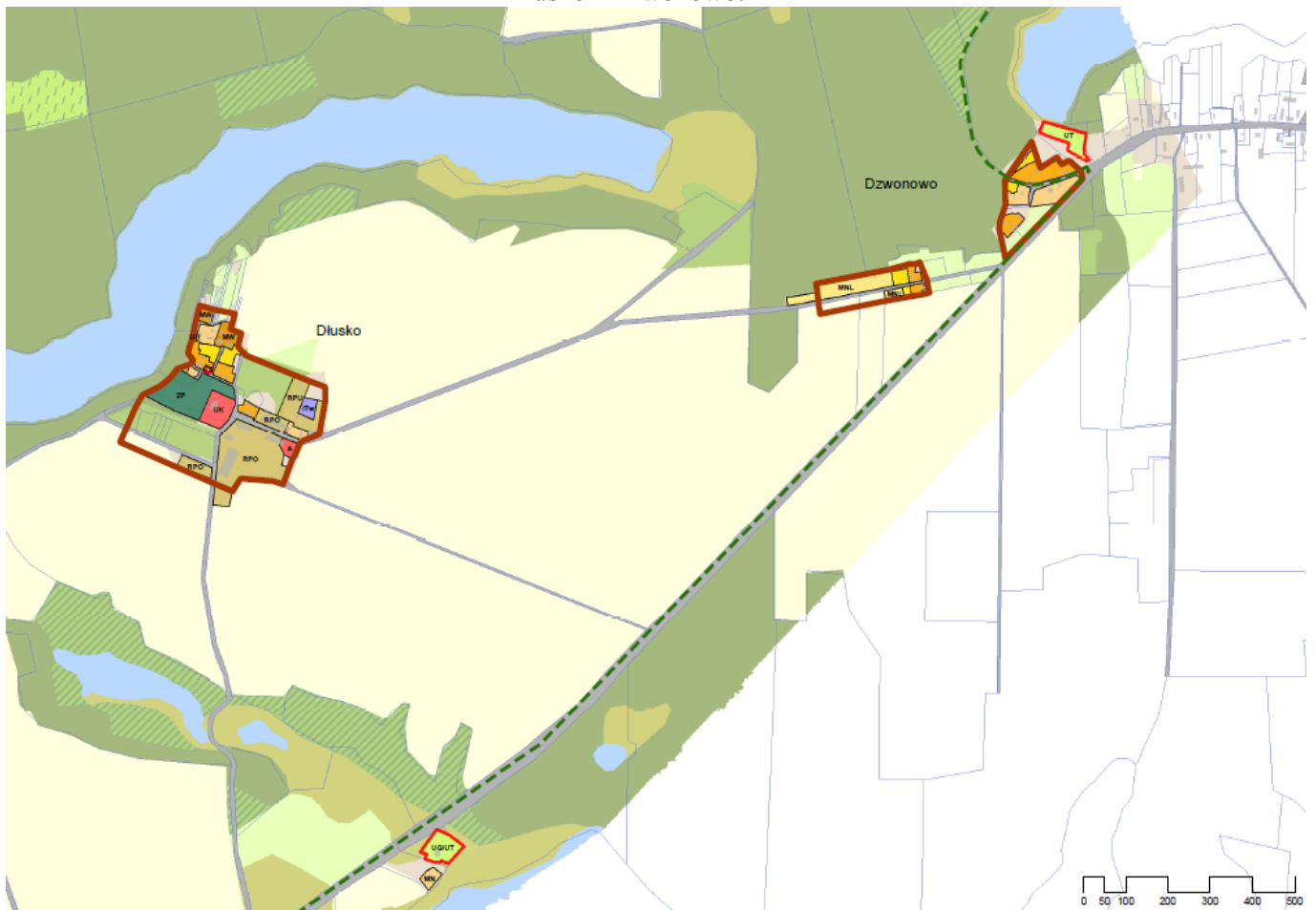
Brzeźniak:

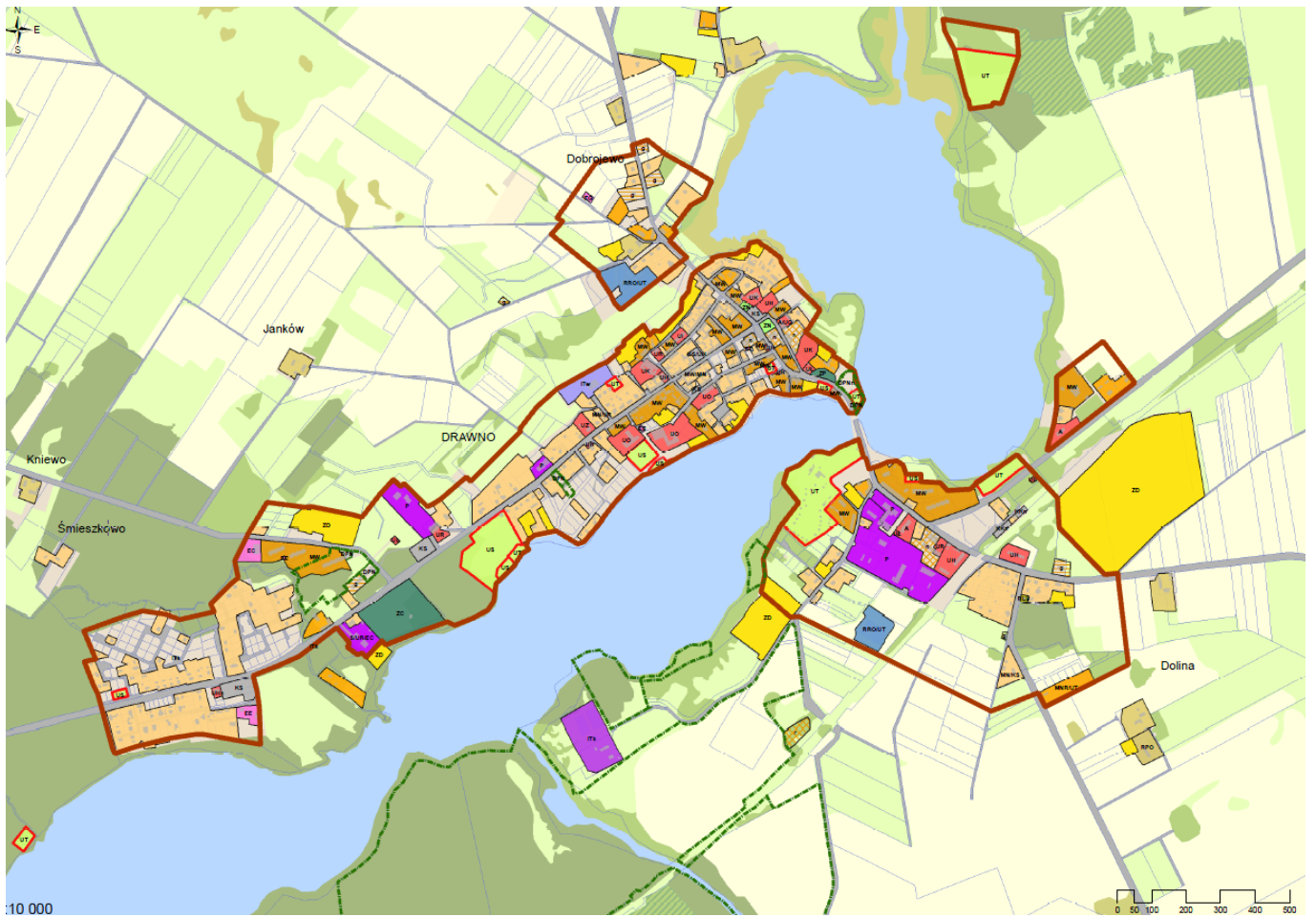
Chomętowo:

Dłusko i Dzwonowo:

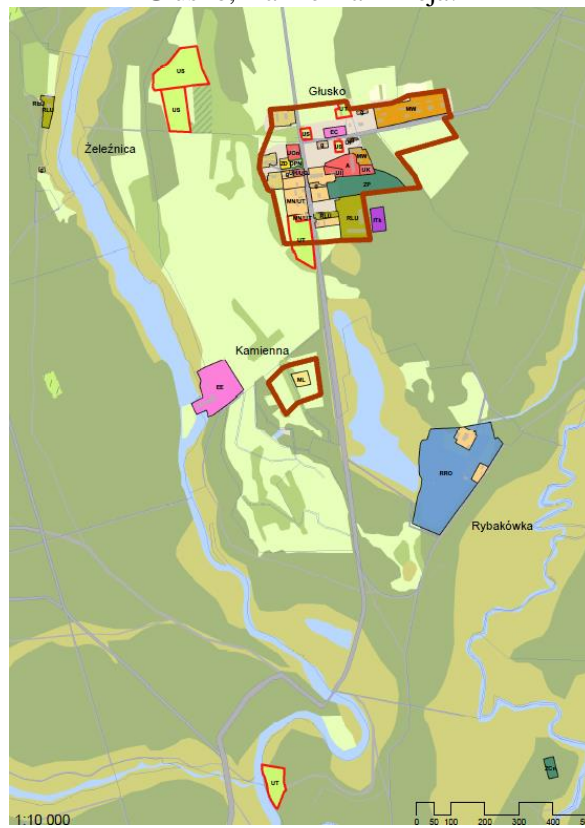
Dobrojewo, Drawno, Przysiekiercze:

Dominikowo:

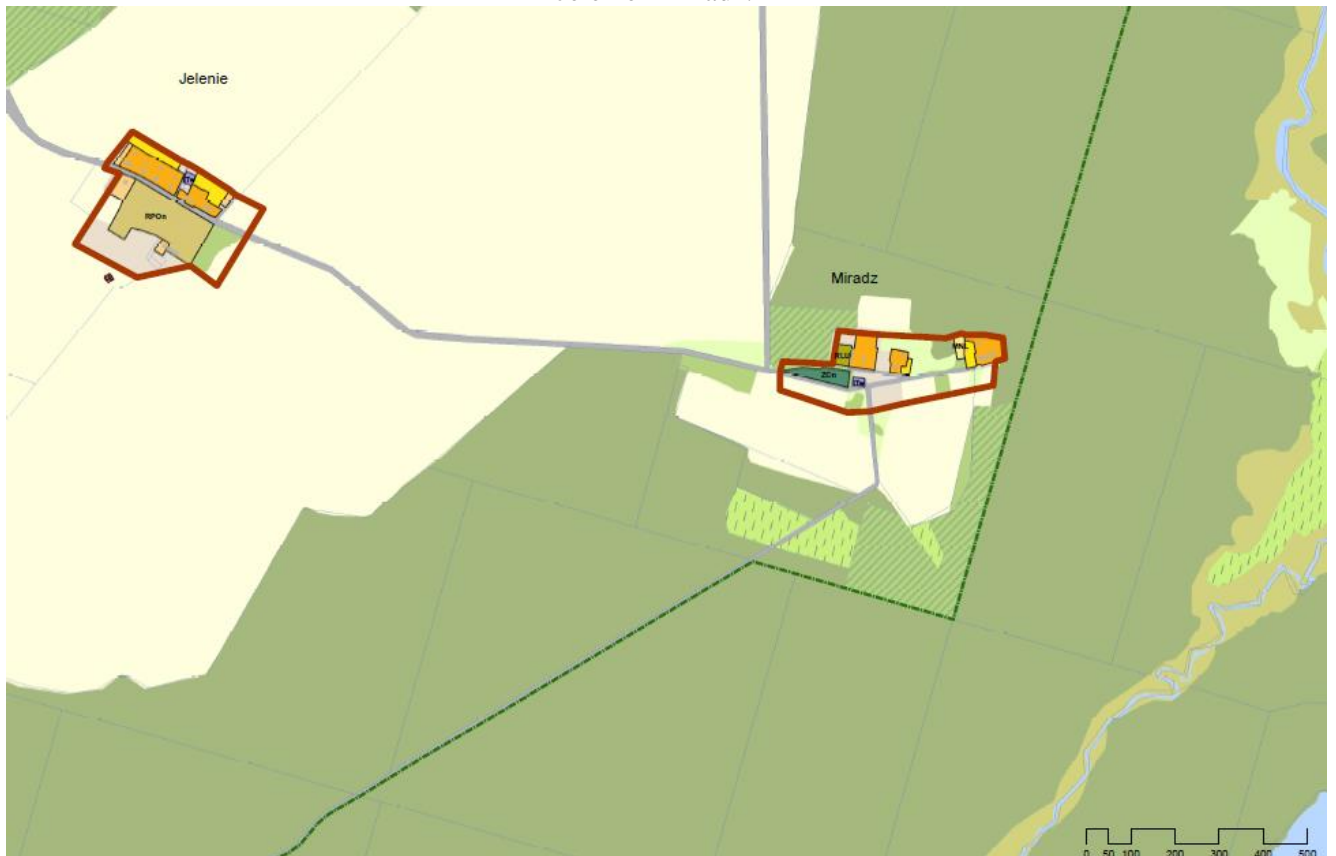
Głusko, Kamienna Knieja:

Golin:

Jelenie i Miradz:

Konotop:

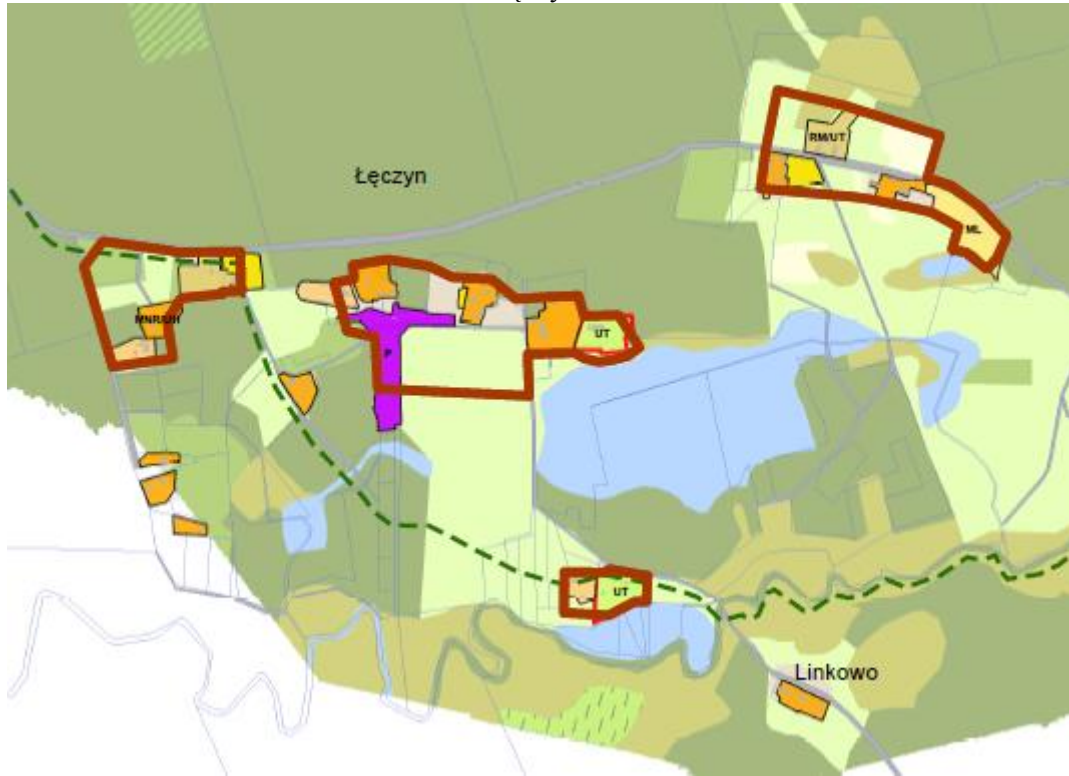

Krepa Krajeńska:

Łęczyn:

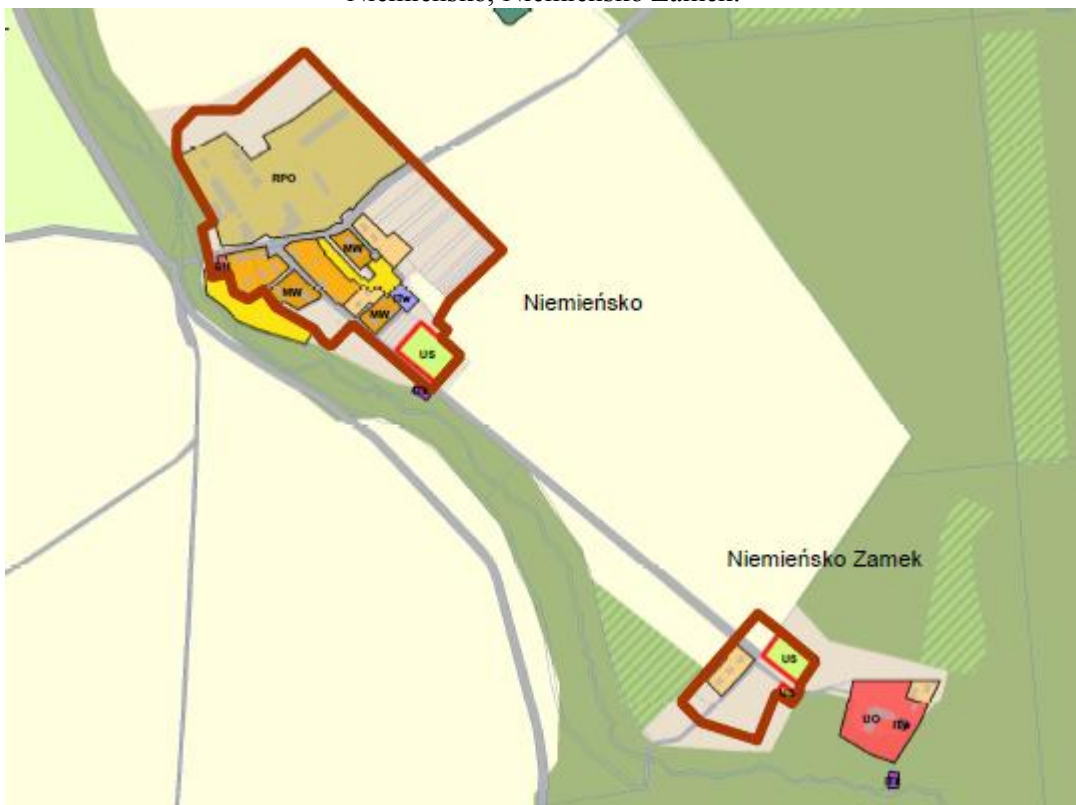
Martew:

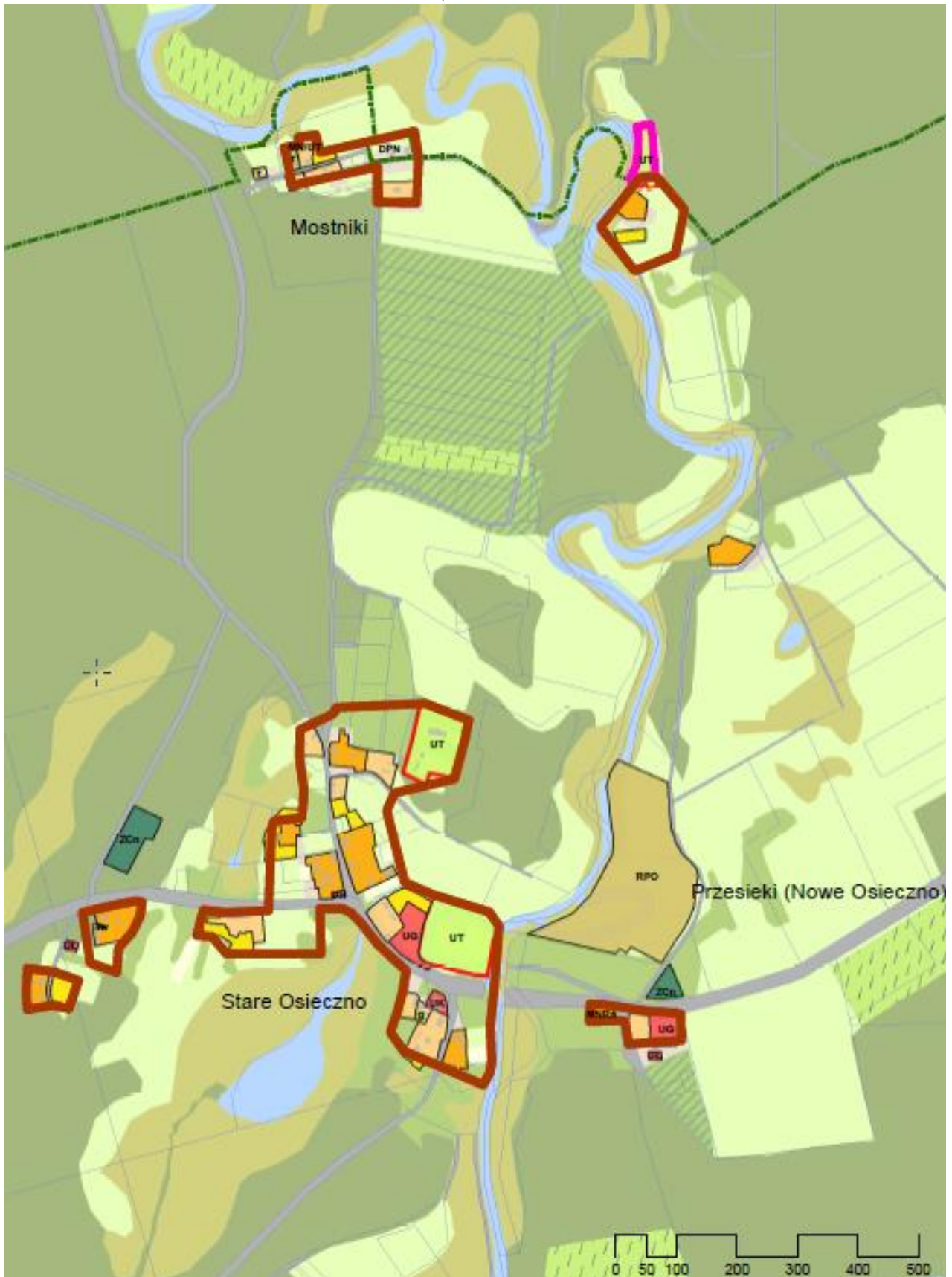
Moczele:

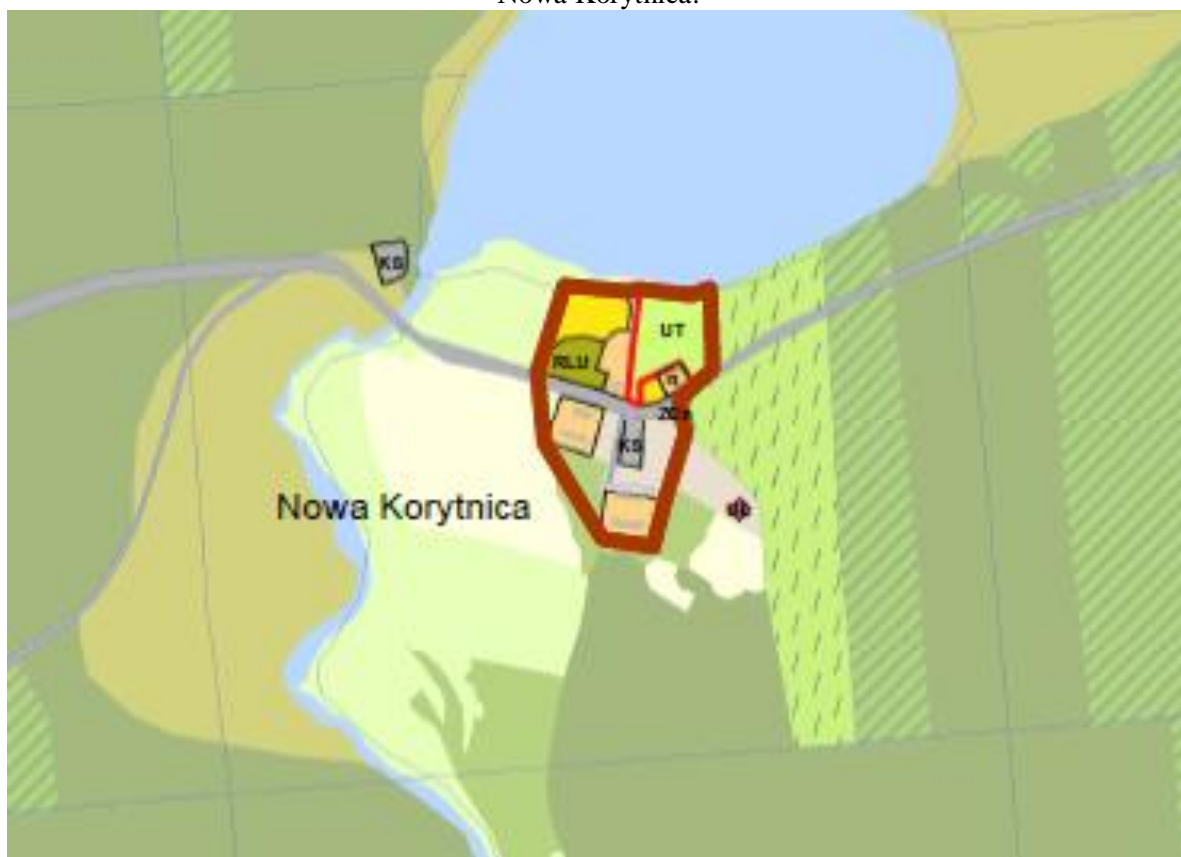
Niemeńsko, Niemeńsko Zamek:

Mostniki, Stare Osieczno:

Nowa Korytnica:

Ostrowite:

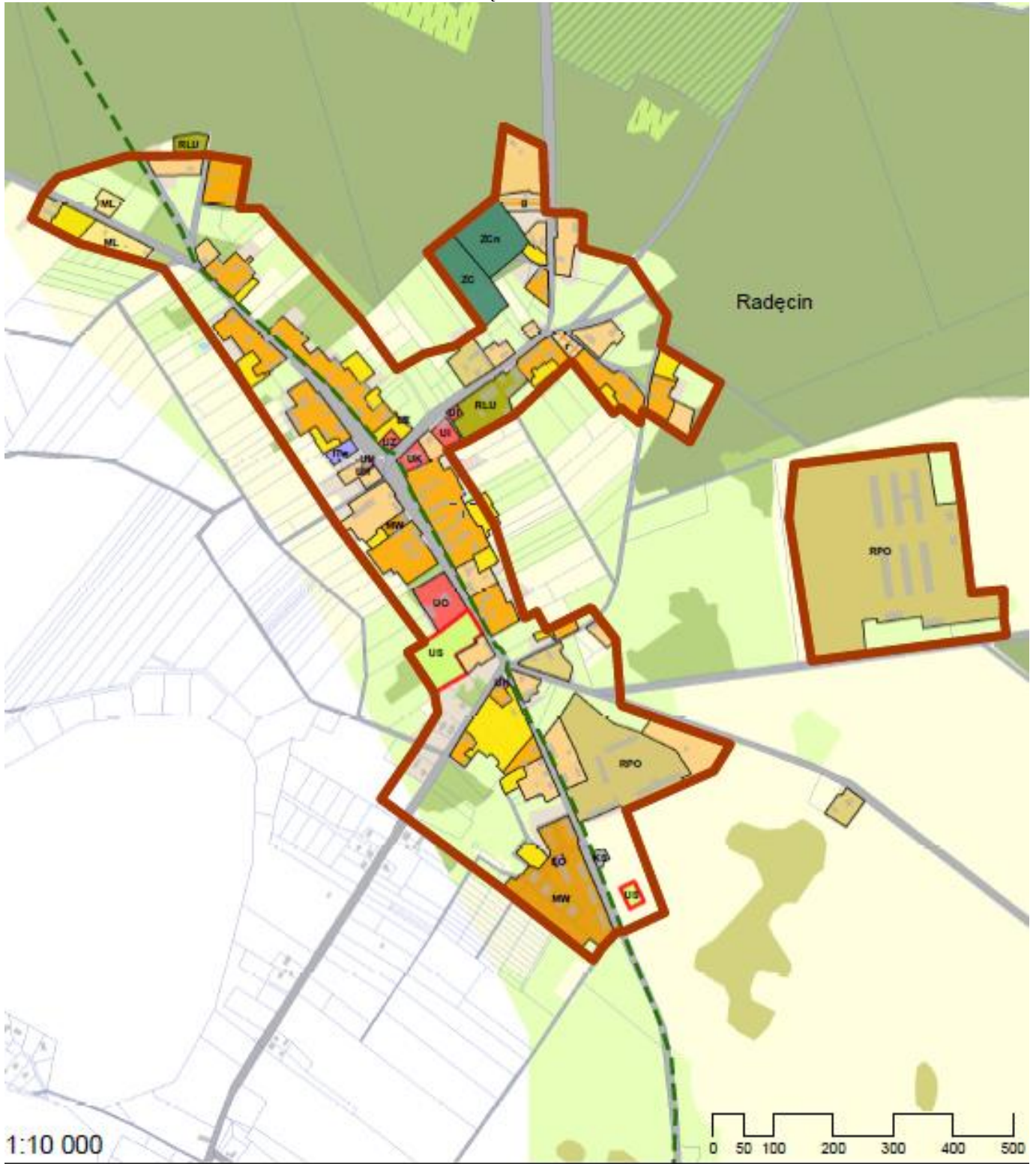
Podegrodzie:

Przesieki:

Radçin:

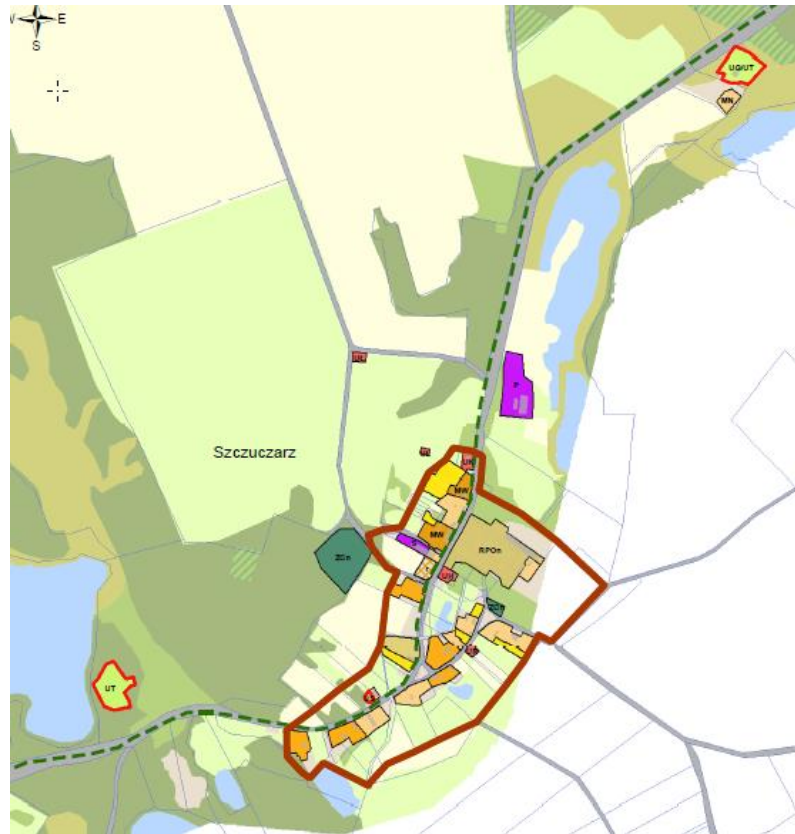
Sieniawa, Wiśniewo:

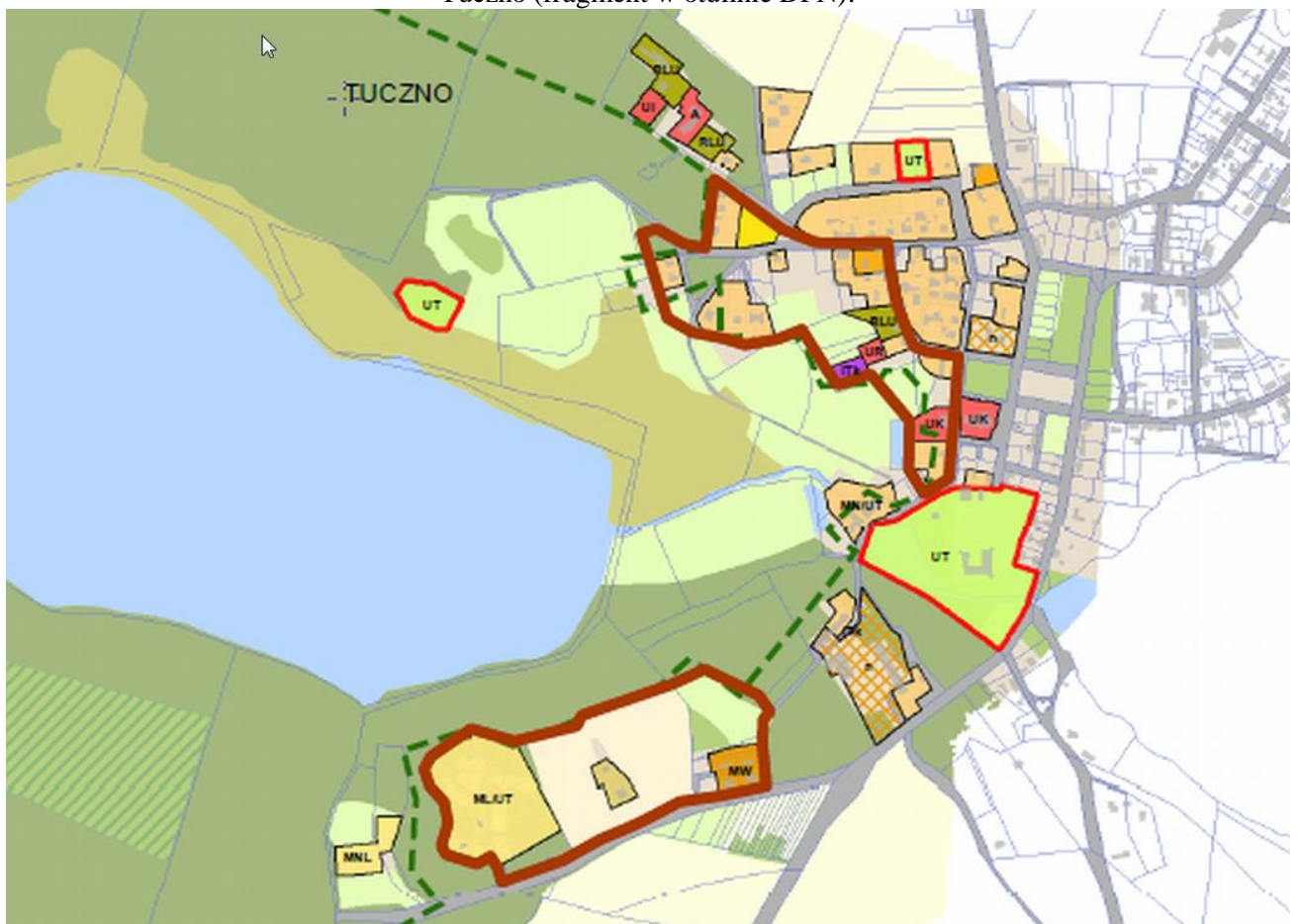
Sitnica:

Szczuczarz:

Tuczno (fragment w otulinie DPN):

Zalom:

Zatom:

¹⁾ Kod siedliska przyrodniczego, nazwa siedliska przyrodniczego oraz kody i nazwy gatunków roślin lub zwierząt innych niż ptaki podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77, poz. 510, z 2012 r. poz. 1041 oraz z 2013 r. poz. 1302).

²⁾ Kody gatunków ptaków zostały zaczerpnięte z portalu Eionet http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal, będącego oficjalnym partnerem Europejskiej Agencji Środowiska (EEA)

³⁾ Obszar Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej (kod obszaru PLH320046) został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej 2009/93/WE z dnia 12 grudnia 2008 r. notyfikowaną jako dokument C(2008) 8039 przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. Urz. UE L43/63 z 13 lutego 2009 r.), zastąpioną obecnie przez decyzję wykonawczą Komisji Europejskiej 2013/741/UE z dnia 7 listopada 2013 r., notyfikowaną jako dokument nr C(2013)735, w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. Urz. UE L350/287 z 21 grudnia 2013 r.).

⁴⁾ Obszar Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą (kod obszaru: PLB320016) został wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. nr 198, poz. 1226).

⁵⁾ Ocena stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków: U1 – niezadowolający, FV – właściwy, U2 – zły, XX - nieznan (w przypadku braku danych).

⁶⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i pododdziały oznaczone małą literą podano zgodnie z mapą ewidencyjną Drawieńskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez TAXUS S.I., skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2012. Mapę znajduje się w siedzibie Dyrekcji Drawieńskiego Parku Narodowego w miejscowości Drawno.

⁷⁾ Opisanie granic obszaru w formie wektorowej warstwy informacyjnej, w układzie współrzędnych, o którym mowa w § 3 pkt 1 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. poz. 1247).

UZASADNIENIE

Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Drawieńskiego Parku Narodowego zwanego dalej „planem ochrony”, jest aktem prawnym określającym sposoby ochrony zasobów, tworów i składników przyrody występujących na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”. Plan ochrony tworzy się dla właściwego funkcjonowania parku narodowego i jego ochrony. Zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą” – plan ochrony sporządza dyrektor parku narodowego. Plan ochrony sporządza się na okres 20 lat. W ustawie określa się zakres informacji, jakie należy uwzględnić przy sporządzaniu projektu planu ochrony oraz wymienia, co powinien zawierać projekt planu ochrony dla parku narodowego. Plan ochrony ustanowiony dla parku narodowego, zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, po uwzględnieniu zakresu, o którym mowa w art. 29 ustawy, staje się równocześnie planem ochrony dla integralnej z parkiem narodowym części obszaru Natura 2000. W myśl art. 19 ust. 5 ustawy Minister Środowiska ustanawia plan ochrony dla parku narodowego w drodze rozporządzenia.

Szczegółowe regulacje co do trybu sporządzania planu ochrony, zakresu prac, sposobu zmian planów ochrony oraz zakresu i sposobu ochrony zasobów, tworów i składników przyrody zawiera rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794).

Drawieński Park Narodowy nie posiada ustanowionego planu ochrony. Opracowywany w latach 1997-2001 projekt „Planu ochrony Drawieńskiego Parku Narodowego na lata 2001-2020”, przesłany do Ministerstwa Środowiska nie został ustanowiony, jakkolwiek był podstawą corocznego planowania zadań ochronnych Parku. Do chwili obecnej funkcjonowanie Parku oparte było na ustanawianych przez Ministra Środowiska w drodze rozporządzenia, a od 2005 r. w drodze zarządzenia, zadaniach ochronnych. Zgodnie z art. 18 ust. 2 obowiązującej ustawy o ochronie przyrody plan ochrony dla parku narodowego ustanawia się w terminie 5 lat od dnia utworzenia parku narodowego.

Prace zmierzające do stworzenia projektu planu ochrony (obejmujące: prace terenowe, opracowania kameralne oraz konsultacje społeczne) rozpoczęto w maju 2011 r. W drodze przetargu został wyłoniony wykonawca projektu planu. Na potrzeby planu ochrony wykonano 9 eksperckich operatów tematycznych. Dokonano charakterystyki i oceny aktualnego stanu poszczególnych elementów przyrody. W operacie zagospodarowania przestrzennego ujęto charakterystykę i ocenę społecznych i gospodarczych uwarunkowań ochrony Parku, w tym danych społecznych i gospodarczych dotyczących gmin, w których Park jest położony.

Drawieński Park Narodowy jest parkiem zdominowanym powierzchniowo przez lasy, ale wybitne wartości przyrodnicze mają znajdujące się na jego terenie ekosystemy wodne i wodno-błotne: rzeki o naturalnym charakterze, jeziora oraz torfowiska. W Parku występują liczne gatunki chronione i zagrożone w kraju oraz w skali Europy. Wśród lasów Parku są płaty dobrze zachowanych lasów bukowych i dębowych, o strukturze zniekształconej przez dawną gospodarkę leśną, lecz unaturalniającą się w wyniku naturalnych procesów; ale ogólnie występuje znaczny stopień przekształcenia drzewostanów, wyrażający się dużym udziałem drzewostanów sosnowych o wyrównanej strukturze wiekowej i przestrzennej. Widoczne jest występowanie procesów spontanicznego unaturalniania się drzewostanów. Ekosystemy wodne są stosunkowo dobrze zachowane i mogą stanowić w skali kraju referencyjne przykłady odpowiednich typów ekologicznych ekosystemów, a do najwybitniejszych wartości przyrodniczych należą naturalne procesy hydromorfologiczne w rzekach oraz występowanie dobrze zachowanych jezior ramienicowych, wolnych od presji antropogenicznej. Istotnym elementem różnorodności biologicznej jest występowanie półnaturalnych ekosystemów łąkowych i pastwiskowych, ulegających, w przypadku zaprzestania koszenia lub wypasu, sukcesji wtórnej w kierunku ekosystemów leśnych. W przeszłości (XIX w. i I poł. XX w.) teren obecnego Parku był silnie zaludniony i wykorzystywany gospodarczo, czego pozostałością są liczne, choć drobne, elementy kultury materialnej, np. pozostałości dawnych osad i cmentarzy.

Park położony jest na styku województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i wielkopolskiego; w centrum Puszczy Drawskiej, tj. w regionie o wysokiej lesistości, słabo rozwiniętym przemyśle, stosunków nielicznej sieci osadniczej. W gminach, w których położony jest Park, w 2013 r. stopa bezrobocia utrzymywała się w granicach średniej krajowej. Dominującą gałęzią gospodarki jest leśnictwo, przy pewnym udziale rolnictwa, a przemysł jest słabo rozwinięty. Turystyka jest zdominowana przez krótkookresowe przyjazdy z bliskich miejscowości (oddalonych o 50-300 km) i ma charakter wybitnie sezonowy, koncentrując się w lipcu i sierpniu. Atrakcję turystyczną stanowią spływy kajakowe Drawą, doprowadzające do intensywnego i wzmożonego ruchu

kajakowego na rzece. Wokół obsługi spływów rozwinęła się lokalna przedsiębiorczość, a aspiracje przedsiębiorców obejmują dalszy rozwój ilościowy turystyki kajakowej, co generuje konflikt z ochroną przyrody Parku.

Jeszcze w trakcie prac nad projektem planu, zgłoszone zostały postulaty ze strony przedsiębiorców – organizatorów turystyki z Drawna, częściowo zrzeszonych w Lokalnej Organizacji Turystycznej, dotyczące niewprowadzania dodatkowych ograniczeń w turystyce kajakowej na Drawie i umożliwienia rozwoju tej formy turystyki, a także dopuszczenia spływów Drawą (choćby w małych grupach i pod opieką przewodnika) w maju i w czerwcu. Od początku istnienia Drawieńskiego Parku Narodowego Drawa jest udostępniana do spływów kajakowych, ale z ograniczeniami – w szczególności sezon udostępnienia zaczyna się od 1 lipca każdego roku, ze względu na ochronę ryb, ptaków rozmnażających się w sąsiedztwie rzeki, w tym w szczególności ptaków wodzących pisklęta po tafli wody. Liczba osób, które mogą dziennie spłynąć Drawą na terenie DPN bez negatywnego wpływu na przyrodę rzeki, w materiałach do poprzedniego planu ochrony w 2000 r. była oszacowana na 60 osób dziennie. W latach 2005-2007 liczba osób mogących spływać Drawą była zarządzeniem Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla Parku określana na 60 osób/dzień, zgodnie z ustaleniami ówczesnego projektu planu ochrony Parku. W latach 2008-2009 liczby te określano natomiast na bardzo wysokim poziomie kilku tys. osób, przekraczającym nawet fizyczną pojemność rzeki. W 2010 r. ustalono limit 20 osób/km rzeki, tj. ok. 820 osób/dzień. Ponieważ obserwacje ruchu turystycznego dostarczyły sygnałów, że natężenie ruchu na Drawie osiągnęło poziom nie tylko szkodliwy dla przyrody, ale wywołujący już negatywne reakcje samych turystów, pod wpływem tych informacji, Minister Środowiska ustanowił na lata 2011-2012 limit na poziomie „10 osób/kilometr rzeki”, co odpowiadało 410 osobom jednocześnie przebywającym na Drawie. Przyjęte rozwiązania spotkały się z krytyką ze strony grupy organizatorów spływów kajakowych, skupionych wówczas w Komitecie Założycielskim Lokalnej Organizacji Turystycznej, na których wniosek, zarządzeniem z 28 kwietnia 2011 r., Minister Środowiska zmienił limit udostępnienia Drawy na „700 osób mogących przebywać jednocześnie na Drawie”. W uzasadnieniu zmiany, Minister wskazał, że limit ten jest „podwyższony warunkowo, do czasu zakończenia kompleksowych badań odnośnie presji ruchu kajakowego na ekosystem samej rzeki, jak i ekosystemów przyległych”, które dopiero pozwolą na określenie rzeczywistej maksymalnej liczby kajakarzy mogących przebywać na rzece bez szkody dla przyrody Parku. Taki sam limit przyjęto w kolejnych zadaniach ochronnych na lata 2013-2014 oraz na lata 2015-2016.

W wyniku badań przeprowadzonych w ramach prac nad planem ochrony Parku ustalono, że rzeczywiście występują negatywne oddziaływania ruchu kajakowego na przyrodę Parku. Dotyczyło to zwłaszcza gągoła, w którego przypadku samice w reakcji na nadpływające kajaki wykazują zachowania odwodzące (lot przed kajakiem w dół rzeki na odcinku przeciętnie kilkuset metrów, pozostawiając pisklęta), co oznacza czasowe pozostawienie piskląt i ryzyko ich rozproszenia. Krytyczny charakter przybrałyby oddziaływania ruchu kajakowego na przyrodę – niezależnie od jego natężenia i organizacji – gdyby nie było ograniczenia terminu rozpoczynania spływów dopiero od 1 lipca. W opinii ekspertów pracujących nad planem, gdyby chcieć dopuścić spływy w maju i czerwcu, choćby tylko pod kontrolą Parku i tylko dla ograniczonej liczby osób, oddziaływania turystyki kajakowej byłyby znacznie silniejsze i dotyczyłyby wielu gatunków zwierząt, w tym nie tylko ptaków, ale i ryb. Postulatem ekspertów ornitologów w ramach prac nad planem, wynikającym z danych przyrodniczych i zapisanym w operacie ochrony fauny, było głębsze ograniczenie udostępnienia Drawy do spływów kajakowych: wskazywano, że spływy powinny być dopuszczone dopiero od 15 lipca, przy czym w okresie od 15 lipca do 31 lipca każdego roku – z natężeniem nie przekraczającym 100 osób/dzień, a od 1 sierpnia każdego roku – z natężeniem 250 osób/dzień.

Ze względu na protesty ze strony grupy organizatorów turystyki z Drawna, poszukiwano rozwiązania problemu w lokalnym procesie mediacyjnym zorganizowanym przez Burmistrza Miasta i Gminy Drawno, w którym uczestniczyli z jednej strony eksperci opracowujący plan ochrony, a z drugiej strony – przedstawiciele Lokalnej Organizacji Turystycznej z Drawna, zrzeszającej większość zainteresowanych przedsiębiorców. Proces ten doprowadził do następujących rozwiązań:

- Utrzymanie terminu rozpoczynania spływów, jak dotychczas, od 1 lipca każdego roku, ale pod warunkiem że w I połowie lipca liczba kajakarzy będzie bardziej ograniczona (natężenie ruchu nie może przekroczyć 150 osób dziennie, a jeśli w wyniku monitoringu zostanie stwierdzone, że pisklęta gągoła w większości uzyskały samodzielność, to może być zwiększone do 200 osób dziennie), a turyści przed wpływieniem na Drawę poddani będą obowiązkowej edukacji co do zachowań minimalizujących oddziaływanie na przyrodę, w tym zachowań względem ptaków wodzących pisklęta po tafli wody (edukacja może zminimalizować rozpraszanie grup piskląt, ale nie zapobiegnie płoszeniu i zachowaniom odwodzącym samic – ten środek może być skuteczny tylko w ograniczonym zakresie i tylko w końcowej fazie rozwoju piskląt, kiedy są one już stosunkowo samodzielne). Mimo tych środków minimalizujących, należy

oczekiwać, że negatywne oddziaływanie na ptaki wystąpi, lecz może w lipcu jego poziom uda się ograniczyć do nieznaczącego.

- Kompromis między potrzebami ochrony przyrody (minimalizacja natężenia ruchu na rzece, tj. liczby osób przepływających dziennie przez określony przekrój rzeki) i interesami organizatorów turystyki (maksymalizacja liczby osób, które dziennie mogą skorzystać ze spływu Drawą) można osiągnąć przez podział rzeki na odcinki i zachęcanie turystów, by ograniczali spływ do określonych odcinków, w ten sposób liczba osób mogących dziennie skorzystać ze spływu będzie odpowiednią wielokrotnością liczby osób mogących przepłynąć każdym z odcinków. Zachęcanie turystów do ograniczenia długości spływu może być realizowane przez strukturę opłat za udostępnienie, tworzenie dodatkowych atrakcji turystycznych położonych w pobliżu rzeki w wyznaczonych obszarach recepcji ruchu turystycznego, formy sprzedaży spływów na konkretne odcinki (przedsiębiorcy organizujący spływy sami już w pewnym zakresie stosują takie formy), a w razie potrzeby (w szczególności w weekendy) przez limitowanie udostępnienia poszczególnych odcinków.

Nie ma natomiast możliwości udostępnienia Drawy do spływów w maju i czerwcu. Obowiązująca od lat, a wprowadzona na wniosek Rady Naukowej Parku, zasada udostępniania Drawy dopiero od 1 lipca, jest więc słuszna. Turystyka kajakowa w maju i czerwcu może być w regionie realizowana na innych rzekach i innych odcinkach Drawy, położonych poza parkiem narodowym.

Tak wypracowane kompromisowe rozwiązania zostały ujęte w projekcie planu. Mimo to, w późniejszych konsultacjach społecznych, organizatorzy turystyki z Drawna sprzeciwili się także w/w rozwiązaniom; z drugiej strony wpłynęły głosy ze strony społeczeństwa, że przyjęty kompromis jest zbyt daleko idący i szkodzi przyrodzie.

W trakcie prac nad planem, zgłaszane były także przez sąsiadujące z Parkiem nadleśnictwa Lasów Państwowych problemy dotyczące ochrony przeciwpożarowej oraz szkód od licznie występujących, a okresowo koncentrujących się w Parku jeleni. Uwzględniając, że Park jest częścią większego kompleksu leśnego, po dyskusjach przyjęto w projekcie planu, że ochrona przeciwpożarowa Parku będzie prowadzona w sposób analogiczny jak w sąsiadujących nadleśnictwach. Pożary lasów w Puszczy Drawskiej są obecnie powodowane praktycznie wyłącznie przez ludzi, w tym przez celowe podpalenia. Ograniczanie i gaszenie pożarów jest więc z punktu widzenia ochrony Parku eliminacją zagrożenia zewnętrznego. Po dyskusji, dopuszczono w Parku możliwość podejmowania ograniczonego odstrzału jeleni, lecz tylko w przypadku stale utrzymującego się poziomu szkód od zwierzyny uniemożliwiającego, mimo stosowania zabezpieczeń, osiągnięcia innych celów ochrony Parku, lub w przypadku stwierdzenia powstawania na terenie Parku okresowych wysokich koncentracji jeleni uniemożliwiających gospodarowanie gatunkiem w skali całego kompleksu Puszczy Drawskiej i nieskuteczności innych metod zapobiegania takim koncentracjom. Odstrzały te nie powinny mieć charakteru redukcji, ale powinny być odstrzałem płoszącym, tj. zapobiegającym nadmiernym koncentracjom zwierząt na terenie Parku. Odstrzały te powinny być ograniczone przestrzenią i czasowo (z wykluczeniem terminu rykowiska) i nie powinny obejmować samców jeleni (byków). Odstrzały o podobnym charakterze dopuszczono też na znajdujących się w Parku użytkach rolnych stanowiących własność prywatną, ujętych w strefie ochrony krajobrazowej, aby spowodować częściowe płoszenie zwierząt z tych użytków i zmniejszyć powodowane szkody w uprawach rolnych, za które Park jest obowiązany wypłacać rekompensaty.

Po zakończeniu prac nad projektem planu ochrony, Dyrektor Drawieńskiego Parku Narodowego na podstawie art. 19 ust 1a ustawy o ochronie przyrody ogłosił rozpoczęcie konsultacji zapewniając tym samym udział społeczeństwa w pracy nad projektem planu ochrony Drawieńskiego Parku Narodowego. Zostały one przeprowadzone zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2017, poz. 1405, ze zm.). Projekt został udostępniony do konsultacji społecznych w dniu 5 lutego 2015 r. poprzez zamieszczenie informacji o jego sporządzeniu i o możliwości składania wniosków i uwag:

- a) na stronach internetowych: www.bip.dpn.pl i www.planochrony.dpn.pl
- b) na tablicy ogłoszeń w siedzibie DPN
- c) w prasie: Kurier Szczeciński, Głos Wielkopolski, Gazeta Lubuska

Na wskazanych stronach internetowych został także zamieszczony sam projekt planu.

W wyznaczonym terminie 21 dni wpłynęły uwagi i wnioski od 19 podmiotów. Rozpatrzono je w sposób następujący:

1. **Wątpliwości komentarze i pytania do poszczególnych zapisów i rozstrzygnięć planu:** takie wątki nie stanowiące konkretnych wniosków o zmianę rozstrzygnięć planistycznych stanowiły znaczną część

zgłoszonych komentarzy. W każdym z takich przypadków rozważono ponownie projekt planu pod kątem jego czytelności, w razie potrzeby dokonując korekt redakcyjnych.

2. **Uwagi organizacji ekologicznych o nadmiernej ingerencji w ekosystemy leśne DPN i nadmiernym zakresie tzw. „przebudowy drzewostanów”.** Zagadnienie to było już rozważane w toku prac nad planem i wypracowane rozwiązanie jest racjonalnym kompromisem, dlatego nie uwzględniono wniosku o jego zmianę. Lasy Parku w 1990r. (utworzenie Parku) były w większości typowymi lasami gospodarczymi, znacznie odbiegającymi od lasów naturalnych. Projekt planu, w zakresie ekosystemów leśnych i drzewostanów, jest kolejnym etapem ewolucyjnego przejścia od typowej gospodarki leśnej przed 1990 r. do docelowego zupełnego zaprzestania ingerencji w lasach za kilkadziesiąt lat. W okresie obecnego planu już ok. połowa lasów Parku nie będzie podlegać żadnym cięciom. Cięcia w drzewostanach 100-120 letnich na siedliskach lasowych służą tylko usuwaniu nadmiaru sosny z drzewostanów sosnowo-bukowych, co jest zabiegiem przyspieszającym unaturalnianie się buczyn. Część sosen jest przy tym zawsze pozostawiana do zezarzenia się i naturalnej śmieci (w DPN stare sosny, orientacyjnie od wieku 120 lat, nawet gdy są sztuczne pochodzenia, także w buczynach, są ważne dla różnorodności biologicznej).
3. **Zastrzeżenia co do modelu ochrony ekosystemów wodnych, w tym do zarybień i odłowów, jako działań antropogenicznych** – zgłoszone przez organizacje ekologiczne i kilka osób prywatnych. Zagadnienie było rozważane w toku prac nad planem i wypracowane rozwiązanie jest racjonalnym kompromisem, dlatego nie uwzględniono wniosku o jego zmianę. Plan zapewnia istnienie w Parku przykładów biernie chronionych ekosystemów wodnych, w tym reprezentację w ochronie biernej wszystkich typów troficznych jezior. Ochrona czynna poprzez odłowy i zarybienia dotyczy tylko dwóch eutroficznych jezior przepływowych (Ostrowieckie i Sitno), w których model taki został zalecony przez specjalistów ichtiologów w celu zapobiegania nadmiernej eutrofizacji (powodowanej przez biogeny wnoszone spoza parku) i zachowania wysokiej różnorodności ichtiofauny. Od typowej gospodarki rybackiej prowadzonej w Parku różni ją znacznie niższa intensywność odłowów oraz fakt, że zarybienia są prowadzone innymi gatunkami niż te, na które są ukierunkowane odłowy. Takie podejście do tych jezior jest stosowane w DPN od ok. 15 lat. Obecnie przeprowadzone badania nie stwierdziły istotnych (ani pozytywnych ani negatywnych) zmian w ichtiofaunie – ani jezior chronionych przez odłowy i zarybianie; ani jezior tylko zarybianych, ani jezior chronionych biernie; w opinii specjalistów jest to jednak jeszcze zbyt krótki czas by takie zmiany mogły się ujawnić, chociaż i tak widać już pierwsze pozytywne efekty tych zabiegów. Tak więc, odstępianie od w/w modelu ochrony czynnej dwóch wskazanych wyżej jezior nie byłoby więc uzasadnione, bo niweczyłoby możliwość sprawdzenia, czy model ten jest potrzebny. Wiele innych akwenów podlega czynnej ochronie poprzez zarybienia, których celem jest generalnie naprawa dawniejszych zniekształceń w strukturze ichtiofauny, odbudowa właściwego układu piramidy troficznej i czynna ochrona konkretnych, zagrożonych gatunków ryb. Jest to w zaplanowanych przypadkach zasadny zabieg ochrony czynnej. Nie zaplanowano tam odłowów w zakresie wykraczającym poza niezbędny monitoring.
4. **Uwagi i wnioski dotyczące udostępnienia kajakowego Drawy:** wpłynęły uwagi od 4 osób prowadzących działalność gospodarczą w zakresie organizacji spływów, od Lokalnej Organizacji Turystycznej z Drawna oraz od 5 osób prywatnych i 2 organizacji ekologicznych; zagadnienie zostało poruszone także w uwagach Starostwa Powiatowego w Choszcznie.
Z jednej strony uwagi dotyczyły nadmiernego, zdaniem wnioskodawców, ograniczenia możliwości spływu Drawą. Wnioskowano o pozostawienie dotychczasowego limitu 700 osób mogących spływać Drawą dziennie w całym okresie od 1 lipca do 15 marca. W niektórych uwagach kwestionowano w ogóle występowanie na Drawie gągołów, kwestionowano fakt oddziaływania ruchu kajakowego na przyrodę a w szczególności na ptaki, wskazywano że gągoły powinny przyzwyczaić się do człowieka lub przenieść na inne akweny, a także zwracano uwagę, że ponieważ organizatorzy spływów podejmują działania na rzecz ochrony środowiska rzeki Drawy, to należy im umożliwić realizację ich interesów przez szersze dopuszczenie organizacji spływów, nawet kosztem pewnych oddziaływań na przyrodę. Podnoszono, że ograniczenie spływów zrujnuje działalność gospodarczą w gminie Drawno i znacznie podniesie i tak wysoki wskaźnik bezrobocia. Przedsiębiorcy turystyczni generalnie sprzeciwili się zaproponowanym limitom co do natężeń ruchu kajakowego, jakie mają być dopuszczone na Drawie w okresie 1-15 lipca oraz w okresie 16 lipca-15 marca. Podkreślano, że turystyka kajakowa umożliwia kontakt z przyrodą, przez co

buduje proprzyrodnicze postawy społeczne. Wnoszono o przedstawienie wyników badań uzasadniających przyjęte rozwiązania oraz o przeprowadzenie dalszych badań nad oddziaływaniem spływów na przyrodę. Z drugiej strony wpłynęły uwagi od osób związanych ze środowiskiem kajakarskim i deklarujących się jako miłośnicy rzeki Drawy, zwracające uwagę na nadmierne zatłoczenie Drawy w sezonie letnim i nadmierny wpływ ruchu kajakowego na przyrodę. Wnioskowano o wzmożenie nadzoru nad przestrzeganiem na Drawie obowiązujących zasad, zmniejszenie liczby osób spływających Drawą, bardziej rygorystyczną i konsekwentną ochronę przyrody rzeki. Podobnie, dwie organizacje ekologiczne: Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze oraz Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot wskazały, że dylemat udostępnienia Drawy do spływów kajakowych powinien być rozstrzygnięty bezkompromisowo i ściśle wg potrzeb przyrodniczych, a art. 12 ustawy o ochronie przyrody wymaga ściśle, by udostępnienie parku narodowego było dostosowane do potrzeb ochrony jego przyrody, co uniemożliwia zawierania kompromisów między ochroną, a żądaniami szerszego udostępnienia. Zdaniem tych respondentów, wpisany do planu kompromis nie jest zgodny z ustawą o ochronie przyrody.

Problem ten został także omówiony podczas prac nad planem ochrony przez Radę Naukową Parku. Z uwagi na wątpliwości dotyczące oddziaływania ruchu kajakowego na gągoła w miesiącu lipcu na rzece Drawie oraz licznych głosów sprzeciwu (także członków RN), RN rekomendowała ponowne rozpatrzenie problemu i szukanie optymalnych rozwiązań. Podczas dyskusji ustalono że właściwym będzie przeprowadzenie dodatkowego monitoringu ptaków na rzece Drawie. Monitoring taki został przeprowadzony w sezonach 2015-2017. Wykonany został przez pracownika DPN w miesiącach marzec-czerwiec z częstotliwością co dwa tygodnie. Monitoring ten wykazał, że w ostatnich dniach czerwca gągoły na Drawie występują jednostkowo, w miejscach gdzie rzeka wypłyca się, zwiększa swoją szerokość i rozlewa się na znacznym obszarze, tworząc zastoiska lub swoiste rozlewiska ze strefami wody stagnującej porośniętymi gęsto roślinnością wynurzoną i zanurzoną. Z kolei w innych odcinkach rzeka w wyniku piętrzeń, i sztucznych, i naturalnych, także zwiększa swoją szerokość, wydłużając jednocześnie czas retencji wody, co przejawia się warunkami typowymi dla wód stagnujących. Wśród takich odcinków można wymienić: rozlewiska i zastoiska poniżej jeziora Adamowo, odcinek poniżej miejsca biwakowania Sitnica, zbiornik górny elektrowni Kamienna.

Zmierzając do wypracowania optymalnego modelu udostępnienia Drawy, opierając się o badania przeprowadzone podczas prac nad planem ochrony oraz dodatkowym monitoringiem, wiedzy eksperckiej i wieloletnim doświadczeniu pracowników Parku, wypracowano inne rozwiązania niż zaproponowali wykonawcy projektu planu ochrony. Przyjęto na podstawie wykonanych prac, że Drawa do spływów kajakowych będzie udostępniona od 1 lipca (monitoring dodatkowy wykazał iż nie ma kolizji z turystyką istotnie oddziałującą na gągoła). W związku z powyższym do dalszych rozwiązań przyjęto liczbę turystów na rzece zaproponowaną przez wykonawców projektu planu ochrony w pierwotnej wersji operatu turystycznego dla miesiąca sierpnia, tj. 750 osób na rzekę Drawę w granicach Parku bez podziału na odcinki. Rozwiązanie takie zostało na posiedzeniu Rady Naukowej Parku w dniu 27.10.2017 roku, pozytywnie zaopiniowane. Ponadto Rada wniosła propozycje, aby w przypadku gdy 1 lipca przypada w weekend, spływy mogły rozpoczynać się od piątku tegoż weekendu. Zbliżone do tego modelu funkcjonowanie udostępnienia Drawy od wielu lat stabilnie funkcjonuje w DPN.

Słuszna jest teza, że turystyka kajakowa umożliwia kontakt z przyrodą, przez co buduje proprzyrodnicze postawy społeczne. Właśnie dlatego starano się w planie znaleźć takie rozwiązania, które zachowują możliwość spływów Drawą. Jednak, kontakt z przyrodą będzie budowany tylko wówczas, gdy rzeka nie będzie nadmierne zatłoczona (treścią spływów będzie rzeczywisty kontakt z rzeką, a nie głównie interakcje społeczne z innymi kajakarzami), a proprzyrodnicze postawy będą budowane tylko wówczas, gdy spływ przez park narodowy będzie nacechowany szacunkiem dla przyrody i wymogów jej ochrony, m. in. poprzez zastosowanie się do potrzebnych w tym celu ograniczeń. Przyjęte w planie rozwiązania w rzeczywistości sprzyjają więc w/w efektom społecznym.

- 5. Wniosek Enea Operator Sp. z o.o. o usunięcie z listy zagrożeń zagrożenia od napowietrznych linii energetycznych i odstąpienie od planowania skablowania linii przecinających teren Parku. Zdaniem wnioskodawcy, przez obszary powiązane z projektem planu przebiega infrastruktura energetyczna: linie 110 kV – ok. 68 km, linie 15 kV – ok. 727 km, linie 0,4 kV – ok. 391 km), która pełni niezwykle istotną rolę dla zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania dostaw energii elektrycznej dla pn.-zach. Polski, w tym aglomeracji szczecińskiej i poznańskiej”. Zachowanie obecnego przebiegu, modernizacja i rozwój tej infrastruktury zgodnie z planami Spółki są konieczne dla mieszkańców, przedsiębiorców, w tym dla**

Terminala LPG w Świnoujściu. Zapisy o skablowaniu linii wymuszają znalezienie nowej trasy dla skablowania linii i pozyskania w tym celu terenu. Nie przeanalizowano istotnych czynników, jak np. techniczne możliwości wykonania. Zapisy uniemożliwiłyby nowe inwestycje w zakresie budowy infrastruktury elektroenergetycznej. Spowodowałyby rażąco wysokie koszty w wysokości ok. 420 mln zł. Skablowanie linii średniego i wysokiego napięcia jest wręcz niemożliwe, z uwagi na ograniczenia techniczne (konieczność zapewnienia dostępu do kabla) i konieczność zmiany przebiegu linii – prowadzenie linii po nowym śladzie.

Rozpatrując tę uwagę, do tekstu projektu planu wprowadzono korekty w celu lepszej zrozumiałości zapisów, m. in. wyjaśniono, że kablowanie może nastąpić po obecnej trasie linii. Jednak wniosku o wykreślenie zapisów nie uwzględniono, ponieważ jego uzasadnienie jest nieprawdziwe i oparte prawdopodobnie na błędnym zrozumieniu zapisów projektu oraz pomyleniu uwag, jakie wnioskodawca chciał skierować do projektów planów różnych obszarów chronionych. Na terenie DPN w rzeczywistości istniało ok. 28,5 km linii elektroenergetycznych, głównie 15kV. Nie ma żadnej linii 110KV, której kablowanie mogłoby być trudne technicznie i bardzo kosztowne. Z tego kilka kilometrów zostało już skablowane. Plan zakłada dokończenie tego procesu. Linie mają być skablowane po obecnej trasie, a ujęcie tego zadania w planie ochrony umożliwi takie prace w parku narodowym w świetle art 15 ustawy o ochronie przyrody. Linie przebiegające przez teren Drawieńskiego Parku Narodowego nie mają nic wspólnego z bezpieczeństwem energetycznym gazoportu LPG w Świnoujściu. Te uwagi prawdopodobnie miały być skierowane do projektu planu ochrony Wolińskiego Parku Narodowego.

Ponadto w 2017 roku podjęto rozmowy z ENEA Operator Sp.z o.o. i uzyskano wstępną deklarację, że w najbliższych latach napowietrzne linie średniego napięcia zostaną zastąpione poziomymi liniami kablowymi.

6. **Wnioski o zupełną rezygnację z odstrzałów w Parku jeleni i dzików, zgłoszone przez organizacje ekologiczne.** Zgadzać się z tezą, że odstrzały zwierząt w parku powinny być stosowane tylko wyjątkowo, nie uwzględniono jednak wniosku, by zupełnie wykreślić taką możliwość z planu. Możliwość ograniczonego odstrzału powinna pozostać jako narzędzie, którym Park będzie dysponował, gdyby inne sposoby rozwiązywania problemów powodowanych przez jelenie i dziki okazały się nieskuteczne. Odstrzały te zaplanowano w sposób bardzo ograniczony, nie mają one prowadzić do redukcji liczebności zwierząt, a mają raczej wpływać na ich zachowania i zapobiegać nadmiernym koncentracjom, powodującym problemy.
7. **Uwagi dotyczące wskazanych w rozdz. 4 działań ograniczających zagrożenia zewnętrzne od gospodarki leśnej i łowieckiej na terenach sąsiadujących z parkiem** - zgłoszone przez RDLP w Szczecinie oraz nadleśnictwa Drawno i Głusko. Uwagi uwzględniono przez przerehabilitowanie niektórych zapisów. Jednak, należy mieć na uwadze, że plan ochrony przedstawia w tym miejscu katalog środków, jakie są lub mają być stosowane (przez różne podmioty) w celu ograniczania zidentyfikowanych zagrożeń dla przyrody Parku, nie są to jednak normy i zakazy. W tej części planu świadomie wskazane są nie tylko środki postulowane, ale także środki, które już są w praktyce stosowane, dlatego także dobre praktyki obecnej gospodarki leśnej i łowieckiej powinny być w tym miejscu ujęte.
8. **Sprzeciw wobec zapisu, że jednym ze sposobów minimalizacji zagrożeń zewnętrznych powinno być powiększenie otuliny DPN o zlewnie górnej Korytnicy i Płocicznej** – zgłoszony przez RDLP w Szczecinie i nadleśnictwo Głusko, które uważają że powiększenie otuliny jest nieuzasadnione. Uwagę uwzględniono, jednak z innych przyczyn niż wskazane przez wnioskodawców. Plan ochrony (rozporządzenie Ministra Środowiska) nie może przesądzać o kształcie regulacji wynikającej z innego upoważnienia ustawowego dla innego organu prawodawczego (wyznaczenie otuliny w drodze rozporządzenia Rady Ministrów). Jednak, nie można zgodzić się z tezą, że otulina w obecnej formie wystarczająco chroni zlewnie Korytnicy i Płocicznej. W materiałach do planu zidentyfikowano istniejące zagrożenie w postaci nadmiernego dopływu biogenów ze zlewni tych rzek (spoza istniejącej otuliny), a otulina z definicji powinna być wyznaczona jako strefa zabezpieczająca park przed zagrożeniami zewnętrznymi, więc powinna obejmować źródła tych zagrożeń.
9. **Uwagi o zbyt daleko idących ograniczeniach dotyczących otuliny Parku ujętych w rozdz. 4 (jako sposoby minimalizacji zagrożeń) i rozdz. 12 (jako ustalenia do studiów i planów zagospodarowania**

przestrzennego) - zgłoszone przez RDLP w Szczecinie, nadleśnictwa Drawno i Głusko oraz Starostwo Powiatowe w Choszcznie. Wskazywano szczególnie na zapisy dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i tradycji architektonicznej oraz na zapisy dotyczące wykluczenia stosowania oczyszczalni przydomowych. Uwagi częściowo uwzględniono, doprecyzowując i przeredagowując zapisy. Jednak, podnoszone obawy o wprowadzenie „drastycznych ograniczeń” nie są uzasadnione. Zapisy rozdziału 4 to katalog środków, jakie są lub mają być stosowane (przez różne podmioty) w celu ograniczania zidentyfikowanych zagrożeń dla przyrody Parku, nie są to jednak normy i zakazy. Zapisy rozdziału 12 nie określają rygorystycznych ograniczeń, gdyż nie ustanawiają norm powszechnie obowiązujących, a tylko propozycje ustaleń do studiów i planów zagospodarowania przestrzennego. Nawet, gdy te propozycje zostaną wprowadzone do studiów, nie będą stanowiły prawa miejscowego, a tylko będą określać kierunek polityki przestrzennej. W takiej formie zapisy są potrzebne dla ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Parku.

Co do zagadnienia szerszej ochrony tradycji architektonicznej, jej ujęcie w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin jest konieczne dla ograniczenia zagrożenia, jakim jest zanik tej tradycji wynikający z braku świadomości społecznej. Jest to potrzebne w całych gminach, ponieważ teren Parku nie jest pod tym względem izolowaną wyspą i wskazane zagrożenie można ograniczyć tylko poprzez stworzenie tła i punktu wyjścia do takiej ochrony na terenie Parku, zapisując w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin wytyczne co do kierunków ochrony walorów kulturowych całej Puszczy Drawskiej, stanowiącej środowisko kulturowe Parku.

Co do zagadnienia gospodarki wodno-ściekowej: Prawidłowe funkcjonowanie przydomowych oczyszczalni ścieków wymaga nie tylko zachowania odpowiednich warunków na etapie ich budowy (co rzeczywiście może być skontrolowane), ale także zachowania odpowiedniego reżimu technologicznego ich eksploatacji. Doświadczenia z obszarów chronionych w woj. zachodniopomorskim wskazują, że większość oczyszczalni przydomowych nie jest eksploatowana zgodnie z tym reżimem i nie zapewnia wystarczającego stopnia eliminacji związków biogennych przyspieszających eutrofizację, z rozsączanych ścieków. Wbrew pozorom, skuteczniejsze w eliminacji związków biogennych są zbiorniki bezodpływowe, z których ścieki transportowane są do profesjonalnych oczyszczalni ścieków, oczywiście pod warunkiem zapewnienia ich szczelności. Możliwości kontroli szamb są większe, niż możliwości kontroli funkcjonowania oczyszczalni przydomowych. Ustawowym obowiązkiem gminy jest prowadzenie ewidencji szamb, gmina ma też upoważnienie do kontroli ich opróżniania, w tym do porównywania częstotliwości opróżniania z oczekiwaną produkcją ścieków. W przypadku podejrzeń nieszczelności, upoważnienie do kontroli stanu technicznego ma Inspektorat Nadzoru Budowlanego, a upoważnienie do kontroli na gruncie ewentualnej emisji zanieczyszczeń – WIOŚ. Stosowane są różne techniki, od przeglądu stanu wnętrza za pomocą kamer endoskopowych, po badanie gruntu w sąsiedztwie. Skuteczna kontrola szamb wymaga tylko odpowiedniego współdziałania istniejących organów.

- 10. Uwaga Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej, co do braku podstaw prawnych zapisów o potrzebie utrzymania otuliny DPN wolnej od elektrowni wiatrowych, ponieważ otulina nie jest formą ochrony przyrody.** Zgodnie z prośbą zagadnienie zostało ponownie rozważone, jednak przedmiotowy zapis jest zasadny i został pozostawiony. Elektrownie wiatrowe w otulinie Parku stanowiłyby zagrożenie dla ptaków stanowiących składnik fauny Parku, okresowo wylatujących np. na żerowanie, na teren otuliny. Plan ochrony dotyczy ochrony parku narodowego, a otulina nie jest formą ochrony przyrody, lecz strefą zabezpieczającą Park przed zagrożeniami zewnętrznymi. Przedmiotowa sytuacja to jednak właśnie przykład takiego zagrożenia dla fauny samego Parku. Plan ochrony sporządza się dla Parku, jednak delegacja ustawowa do jego sporządzenia wskazuje wyraźnie na obowiązek zawarcia w nim ustaleń do studiów i planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących m. in. eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych, co oznacza, że ustalenia takie mogą dotyczyć także obszarów poza granicą parku narodowego, o ile są one konieczne dla ochrony samego Parku. Podobnie, z zawarcia w planie ochrony parku zakresu planu ochrony obszaru Natura 2000, wynika możliwość i konieczność zawarcia zapisów adresowanych poza granicami parku, o ile są konieczne dla ochrony bytujących w parku przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000. Ustalenia do studiów i planów zagospodarowania przestrzennego powinny w szczególności określać ograniczenia w lokalizacji infrastruktury technicznej (§17 pkt 6b rozporządzenia Ministra Środowiska z 12 maja 2005 w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody).

11. **Uwagi redakcyjne i korektorskie** zostały uwzględnione przez dokonanie odpowiednich poprawek w projekcie

Projekt rozporządzenia wysłano w dniu 27.11.2017 r. w formie pisemnej do zaopiniowania przez właściwe miejscowo rady gmin.

Projekt uzyskał pozytywną opinię Rady Naukowej Parku na posiedzeniu w dniu 27.10.2017 r.

Dokumentacja do Planu Ochrony Drawieńskiego Parku Narodowego składa się z następujących części:

1. Geodezja i stan posiadania,
2. Elaborat siedliskowy,
3. Operat ochrony ekosystemów leśnych,
4. Operat ochrony przyrody nieożywionej,
5. Operat szaty roślinnej, TOM I Flora (w tym grzyby wielkoowocnikowe i porosty) i TOM II Roślinność,
6. Operat ochrony fauny,
7. Operat ochrony ekosystemów wodnych,
8. Operat ochrony walorów kulturowych,
9. Operat zagospodarowania przestrzennego,
10. Operat możliwości udostępnienia turystycznego,
11. Mapy tematyczne,
12. Synteza planu.

Projekt rozporządzenia w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Drawieńskiego Parku Narodowego składa się z 12 rozdziałów, w których zostały sprecyzowane najważniejsze cele i działania z zakresu ochrony czynnej w ekosystemach Parku przewidziane do realizacji w okresie 20 lat. W projekcie przedstawiono także szereg zagrożeń dla walorów przyrodniczych Parku zarówno o charakterze potencjalnym, jak również identyfikowanych obecnie oraz podano sposoby zmierzające do zapobiegania negatywnym zjawiskom dla szeroko rozumianej ochrony zasobów przyrodniczych.

W całym projekcie rozporządzenia przy nazwach przedmiotów ochrony właściwych dla obszarów Natura 2000 w części pokrywającej się z granicami Parku, przywołano odpowiadające im kody zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77, poz. 510, z 2012 r. poz. 1041 oraz z 2013 r. poz. 1302). Kody gatunków ptaków zaczerpnięte zostały natomiast z portalu Eionet http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal, będącego oficjalnym portalem referencyjnym Europejskiej Agencji Środowiska (EEA). Głównym celem dodania kodów do nazw roślin, zwierząt i siedlisk przyrodniczych w przedmiotowym rozporządzeniu jest wyróżnienie gatunków, które stanowią przedmiot zainteresowania Wspólnoty.

Z uwagi na fakt, iż przedmiotowe rozporządzenie łączy w sobie postanowienia właściwe dla Parku oraz obszarów Natura 2000 w jego granicach, a zagrożenia istniejące i potencjalne oraz działania ochronne właściwe dla Parku i przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 są takie same, celowym okazało się połączenie w rozdziałach 4 i 7 załącznika regulacji wynikających odpowiednio z art. 20 ust. 3 pkt 2 i art. 29 ust. 8 pkt 2 ustawy oraz art. 20 ust. 3 pkt 4 i art. 29 ust. 8 pkt 5 ustawy. Uniknięto w ten sposób zbędnych powtórzeń w projekcie rozporządzenia i konieczności rozdzielania niektórych działań prowadzonych na rzecz gatunków bądź siedlisk na obszarze Parku i zarazem integralnych z nim obszarach Natura 2000.

W projekcie określono zagrożenia oraz sposoby i zakres prowadzenia zabiegów w ramach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej.

Program działań ochronnych w obszarach objętych ochroną ścisłą obejmuje działania konieczne takie jak: monitoring przyrodniczy, utrzymanie infrastruktury turystycznej, informacyjnej i edukacyjnej związanej z udostępnieniem terenu oraz minimalizację negatywnych skutków udostępnienia terenu. Dopuszczono gaszenie pożarów w przypadku ich powstawania, oraz eliminację, we wczesnym stadium, inwazyjnych gatunków roślin w przypadku ich zidentyfikowania, przyjmując, że jest to ochrona ekosystemów przed zagrożeniami antropogenicznymi, służąca ochronie naturalnych procesów przyrodniczych, tj., że mieszczą się w dyspozycji §22 rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 12 maja 2005 w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku

narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody, zgodnie, z którym sposoby ochrony zasobów, tworów i składników przyrody w parku narodowym na obszarach objętych ochroną ścisłą polegają w szczególności na rozpoznawaniu, monitorowaniu i eliminowaniu zagrożeń antropogenicznych oraz na umożliwieniu przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych. Dopuszczono także pobieranie z obszarów ochrony ścisłej materiału do ochrony ex situ gatunków, w sposób niewpływający znacząco negatywnie na populację źródłową.

Program działań na obszarach objętych ochroną czynną skonstruowano z uwzględnieniem dyspozycji §23 rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 12 maja 2005 w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody, zgodnie, z którym ochrona czynna, niezależnie od rozpoznawania, monitorowania i eliminowania zagrożeń antropogenicznych, może być realizowana dwojako: jako umożliwianie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, jeżeli ich przebieg służy osiągnięciu celów ochrony, oraz jako wykonywanie zabiegów ochronnych, jeżeli są niezbędne dla osiągnięcia celów ochrony. W ramach programu działań na obszarach ochrony czynnej wskazano, więc te części terenu Parku, na których naturalne procesy przyrodnicze prowadzą w chwili obecnej do osiągnięcia celów ochrony, więc ingerencja w te procesy nie jest potrzebna w okresie, na jaki ustanawiany jest plan, jak również te części terenu Parku, na których konieczne jest wykonywanie zabiegów ochronnych.

Program działań ochronnych na obszarach objętych ochroną krajobrazową obejmuje działania niezbędne do zapewnienia funkcjonowania infrastruktury Parku oraz infrastruktury turystycznej, biorąc pod uwagę ochronę wartości przyrodniczych, a w szczególności ochronę i rewitalizację wartości kulturowych.

Zaplanowane działania ochronne na okres 20 lat oparte są w zasadzie na postulatach zawartych w poszczególnych operatach szczegółowych dokumentacji planu, z wyjątkiem tylko sytuacji, w których potrzeby ochrony różnych elementów przyrody identyfikowane w operatach szczegółowych były ze sobą sprzeczne, a wynikają z określonych sposobów eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków dla zidentyfikowanych rodzajów zagrożeń. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń, prowadzonych badań oraz podejmowanych działań w Parku należy stwierdzić, że zakres i rozmiar zaplanowanych działań i zabiegów ochronnych zapewni sprawne, długofalowe funkcjonowanie Parku i zarządzanie jego zasobami przyrodniczymi w okresie obowiązywania planu ochrony.

Na około 50% powierzchni lasów Parku zaplanowano działania ochronne polegające na kształtowaniu drzewostanów w kierunku unaturalnienia ekosystemów leśnych Parku. Biorą one pod uwagę specyfikę Parku, polegającą na jego utworzeniu, w 1990 r., na terenie poddanym wcześniej kilkusetletniej presji gospodarki leśnej. Działania ochronne w ekosystemach leśnych są wciąż prowadzone ze względu na potrzebę zniwelowania niekorzystnych przekształceń lasów, dokonanych w przeszłości przez tę gospodarkę. Ideą zaplanowania działań ochronnych w lasach Parku jest jednak założenie, że w długiej perspektywie czasowej coraz większa część lasów Parku będzie mogła być uznana za niewymagającą dalszych działań ochronnych i pozostawiona procesom naturalnym.

Zaplanowane działania dla ochrony nieleśnych ekosystemów lądowych mają charakter naśladujący tradycyjne sposoby użytkowania łąk i pastwisk i są niezbędne dla zachowania tych ekosystemów, wraz ze związaną z nimi, cenną różnorodnością biologiczną.

Działania ochronne w ekosystemach wodnych mają na celu zniwelowanie skutków presji, jakie na ekosystemy wodne wywiera dopływ biogenów do Parku rzekami oraz bezpośrednim wpływem powierzchniowym oraz odtworzenie elementów ichtiofauny zniszczonych w wyniku dawniejszego użytkowania i przekształceń wód. W dwóch jeziorach Parku zaplanowano odłowy regulacyjne ryb karpiowatych. Zaplanowano też zabieg manipulacji biologicznej, przez zarybienia jezior i rzek drapieżnikami, w celu odtworzenia naturalnego charakteru ich ichtiofauny.

Podstawową metodą ochrony gatunków zwierząt, grzybów i roślin, przyjętą w planie, będzie ochrona ich siedlisk, dlatego działania specyficzne dla ochrony gatunków zaplanowano w stosunkowo wąskim zakresie, obejmującym jednak tworzenie struktur zastępczych dla niektórych gatunków, kompensujących wciąż utrzymujący się na terenie Parku deficyt naturalnych miejsc lęgowych. Przewidziano także zwalczanie inwazyjnych obcych gatunków zwierząt, oraz program ochrony tradycyjnych odmian drzew owocowych.

Ze względu na specyfikę Parku, w dość szerokim zakresie zaplanowano działania ochronne na rzecz licznie obecnych na terenie Parku walorów kulturowych.

Ujęto także działania niezbędne dla funkcjonowania Parku, jak utrzymywanie, konserwowanie i w razie potrzeby remontowanie jego infrastruktury, a w razie potrzeby wprowadzanie nowych elementów infrastruktury

edukacyjnej i turystycznej, które powinny jednak być skoncentrowane na wskazanych tzw. obszarach recepcyjnych ruchu turystycznego.

Mimo że parki narodowe powinny być w zasadzie terenami, na których nie prowadzi się polowań, w Drawieńskim Parku Narodowym konieczne było dopuszczenie w ograniczonym zakresie odstrzałów jeleni. Gatunek ten w Puszczy Drawskiej ma obecnie wysokie zagęszczenie, a jelenie przemieszczają się, w związku, z czym nie można wyodrębnić populacji związanej terytorialnie z Parkiem. Gatunek wymaga zarządzania w skali całej Puszczy Drawskiej, co jest możliwe tylko we współpracy zarządców obwodów łowieckich (w części są to nadleśnictwa zarządzające obwodami wyłączonymi jako ośrodkami hodowli zwierzyny) i Parku. W okresach polowań, dochodzi do masowych koncentracji jeleni na terenie Parku, w wyniku, czego może dojść do sytuacji, w których zarządcy sąsiadujących obwodów łowieckich nie będą mieli możliwości wykonania zaplanowanych odstrzałów, a w Parku wystąpią uszkodzenia młodych osobników drzew na tyle poważne, że mimo środków zabezpieczających, uniemożliwią realizację celów w zakresie przebudowy drzewostanów Parku. Zapobieganie temu zjawisku jest częściowo możliwe przez odpowiednią organizację polowań na terenach sąsiednich (np. polowania ciche w miejsce pędzeń). Jednak, takie środki mogą okazać się niewystarczające. W takich sytuacjach, pod warunkiem potwierdzenia ich odpowiednim monitoringiem, dopuszczono wykonywanie w Parku ograniczonego odstrzału jeleni, nie mającego charakteru redukcji, ale będącego odstrzałem płoszącym, tj. zapobiegającym nadmiernym koncentracjom zwierząt.

Podobnie, dopuszczono ograniczony odstrzał dzików i jeleni na uprawach rolnych na gruntach nie będących w wieczystym użytkowaniu Parku, zaliczonych do strefy ochrony krajobrazowej. Działanie to ma na celu częściowe odstraszenie zwierząt od żerowania na tych uprawach i ograniczenie szkód w uprawach rolnych, za które Park ponosiłby odpowiedzialność.

Wszystkie dopuszczone odstrzały powinny być ograniczone co do objętego nimi terenu, czasu (z wykluczeniem terminu rykowiska) i nie powinny obejmować byków jeleni. Nie ma natomiast potrzeby odstrzałów innych rodzimych gatunków zwierząt.

Ponadto wprowadzono zapis umożliwiający ograniczania populacji zwierząt w przypadku zagrożenia chorobami epizootycznymi jak np. afrykański pomór świń.

Dopuszczono także eliminację inwazyjnych gatunków obcych – norki amerykańskiej i szopa pracza. Nie ma potrzeby eliminacji jenota, ze względu na niewielką i stabilną jego liczebność oraz brak przesłanek, co do znacząco szkodliwego oddziaływania na rodzimą faunę Parku.

W niektórych punktach rozdziału 7 nie podano w sposób precyzyjny dokładnej lokalizacji zaplanowanych działań na rzecz wybranych gatunków flory i fauny odnosząc się jedynie do wskazania całego fragmentu obszaru Parku objętego ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową. Brak precyzyjnych wskazań wynika z potrzeby niepodawania wrażliwych danych lokalizacyjnych odnośnie gatunków, które mogłyby być przedmiotem niepożądanego ingerencji i nadmiernej eksploracji przez kolekcjonerów czy obserwatorów-hobbistów. W niektórych przypadkach identyfikowane działania na rzecz gatunków bądź siedlisk dotyczą całych fragmentów powyżej wskazanych obszarów Parku ze względu na brak możliwości takiego jednoznacznego wskazania.

W rozdziale 7 załącznika do projektu, w celu realizacji upoważnienia ustawowego (art. 29 ust. 8 pkt 5 ustawy) w przypadku działań ochronnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony wskazano jako odpowiedzialnego za ich realizację w przypadku gruntów będących w użytkowaniu wieczystym – Dyrektora Parku. Wszystkie wskazane tu zadania są zlokalizowane na gruntach będących w wieczystym użytkowaniu Parku.

Zagadnienia dotyczące sposobów monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk na obszarze Parku opisano w rozdziale 9, w tym przywołana metoda i zakres monitoringu, niezbędna częstość kontroli, rodzaj powierzchni oraz kontrolowany parametr/wskaźnik w odniesieniu do podejmowanych działań monitoringowych, zostały zaczerpnięte z metodyk opracowanych i opublikowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Rozdział nr 10 określa obszary i miejsca udostępnione dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb oraz określenie sposobów ich udostępniania. Na terenie Parku nie wskazuje się miejsc i obszarów udostępnianych dla celów naukowych, sportowych i rybactwa. Prowadzenie badań naukowych na terenie Parku odbywa się na podstawie zezwolenia dyrektora Parku zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 24 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga określania w planie ochrony szczególnych miejsc udostępnionych do takiej działalności.

Utrzymano niemal bez zmian dotychczas funkcjonujący zakres udostępnienia Parku. Wzięto pod uwagę także aspekty społeczne oraz wynik przeprowadzonego monitoringu w latach 2015-2017. Utrzymano stosowaną już od wielu lat zasadę udostępnienia Drawy do spływów kajakowych od 1 lipca., a dla minimalizacji

oddziaływania konieczne są w tym okresie zintensyfikowane i obejmujące obowiązkowo wszystkich spływających działania edukacyjne.

W rozdziale 11 rozporządzenia określono jedynie miejsca, na których może być prowadzona działalność handlowa i rolnicza. Na obszarze Parku nie prowadzi się działalności wytwórczej i nie ma potrzeby jej prowadzenia.

W rozdziale 12 stanowiącym ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i wielkopolskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych oraz niezbędnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszary Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 i Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, sformułowano wskazania dotyczące: ochrony powiązań ekologicznych Parku, zagospodarowania przestrzennego w Parku i w otulinie, kształtowania stosunków wodnych i gospodarowania wodami, gospodarki rolnej i leśnej w otulinie, ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz niezbędnych ograniczeń w ich użytkowaniu, ochrony wód i gleb oraz ochrony powietrza.

W projekcie nie zawarto wskazań do zmiany istniejących aktów planistycznych, mimo art. 29 ust. 8 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody, ponieważ po analizie treści tych aktów nie zidentyfikowano takiej potrzeby.

W obecnym stanie prawnym Drawieński Park Narodowy wykonuje zabiegi ochronne na podstawie Zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie zadań ochronnych (Dz.Urz. Min. Środ. z 2016 r. poz. 79). Po zatwierdzeniu planu ochrony nie będzie potrzeby sporządzania zadań ochronnych. W planie ochrony znajdują się informacje na temat niezbędnych zadań ochronnych w tym monitoringu gatunków i siedlisk, których ochrona jest związana z objęciem Parku także granicami obszarów Natura 2000.

Rozporządzenie nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projektowane rozporządzenie zostało zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Środowiska przez zamieszczenie linku do zakładki Rządowego Procesu Legislacyjnego na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.). Nie zgłoszono zainteresowania przebiegiem prac nad projektem rozporządzenia w trybie art. 7 ww. ustawy o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa. Projekt rozporządzenia znajduje się w wykazie prac legislacyjnych Ministra Środowiska.

Rozporządzenie będzie stanowić, w odniesieniu do części obszarów Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 i Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 pokrywającej się z obszarem Parku, wykonanie art. 6.1 i art. 6.2 Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz art. 4 Dyrektywy Rady 2009/147/WE. Elementy regulowane rozporządzeniem, a niezwiązane bezpośrednio z ochroną obszarów Natura 2000, w tym zasady udostępnienia Parku, zaplanowano tak, że nie będą powodować znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 z punktu widzenia celów ich ochrony. Tym samym, projekt rozporządzenia wypełnia zobowiązania zawarte w:

- 1) dyrektywie 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. UE L 20 z 26.01.2010, str. 7);
- 2) dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory tzw. Dyrektywa Siedliskowa (Dz. Urz. L 206 z 22.07.1992 r., str. 7 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102 z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia znajduje się w wykazie prac legislacyjnych Ministra Środowiska.